

Александър Буйнов, Валентин Серафимов и Иван Чомаков

СВЕТОВНИЯТ ФУТБОЛ МЕКСИКО 86

МУНДИАЛ, МЕКСИКО, МАРАДОНА

ИЗДАТЕЛСТВО "Д-Р ПЕТЪР БЕРОН"

СВЕТОВНИЯТ ФУТБОЛ МЕКСИКО'86

MEKCI

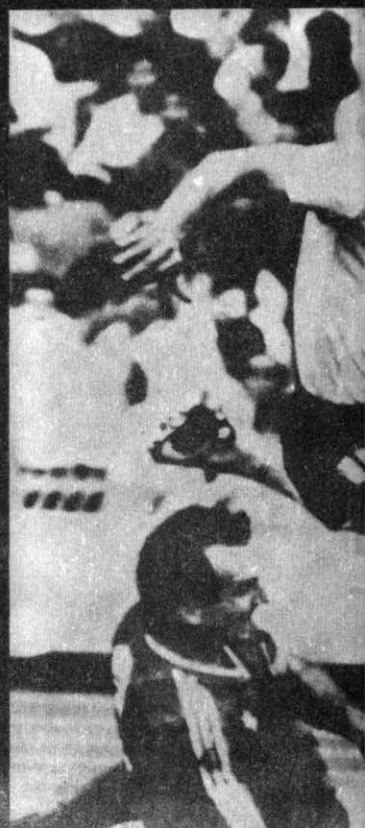
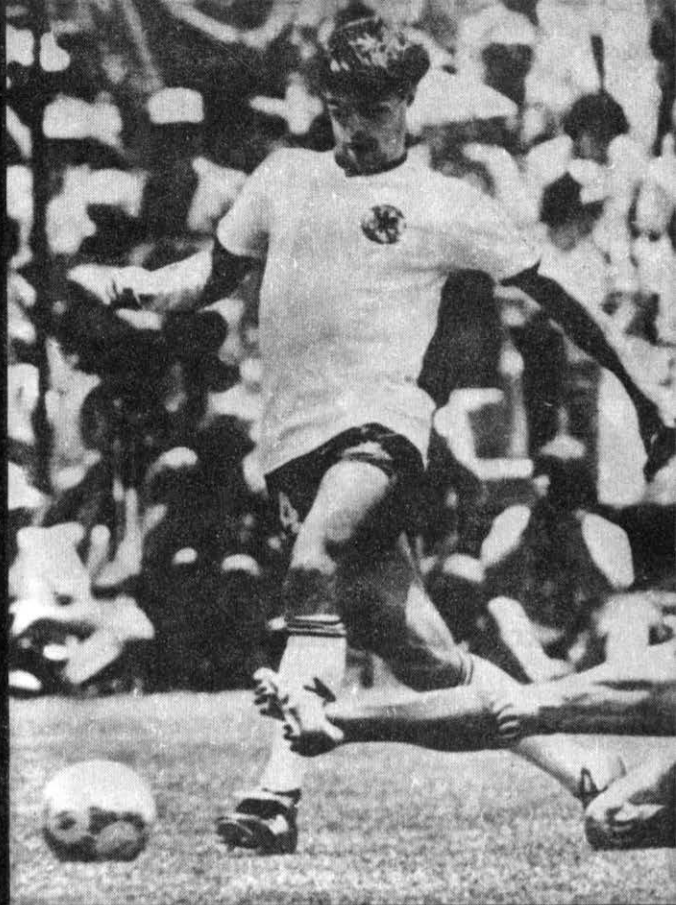

СВЕТОВНИЯТ ФУТБОЛ

ИЖО86

Александър Буйнов, Валентин Серафимов и Иван Чомаков

Тази справочна книга представлява сборник от статии, специално написани, за да бъдат събрани и подредени тук. Композирани стегнато и увлекателно, те хвърлят върху световния футбол светлина, пречупена през призмата на последното световно първенство, състояло се в Мексико през 1986 г. При създаването на книгата е използвана информация от най-авторитетните периодични спортни издания по света, от множество информационни агенции, телевизионни мрежи, видни футболни дейатели, треньори, състезатели и др. Статиите са допълнени от многобройни илюстрации и от разнообразни статистически данни.

Изданието е предназначено за всички почитатели на футболната игра, за любителите на спорта изобщо, а и за тези читатели, които не пропускат интересните книги от всякакъв вид.

Кратко предисловие

от редактора

Любезни читатели – вие, които със затаен дъх и разтуптяно сърце следите всяко действие на любимите си футболисти по тревистия терен; вие, които отдавате дължимото на спорта изобщо; а и вие, които не се интересувате особено от мирните постижения на състезателите, но често заспивате с отворено увлекателно четиво (може би криминално?), – тази книга е за всички вас. В нея няма да намерите подробни коментари на футболни събития, изпъстрени със съответната терминология, нито пространни анализи на тактики, стратегии, компоненти, постановки и прочие. И въпреки това, а навярно именно поради това, сборникът, посветен на световния футбол в миналото и най-вече – днес, се чете на един дъх. А, ще се съгласите, повечето сборници не се четат така, освен тези от криминалния жанр.

В книгата, която разгръщате, най-популярната спортна игра е представена по малко особен начин. Авторите не са се нагърбили нито да изложат главно своите виждания, нито пък само да разказват безлично за вече минали неща. Около познатите на цял свят футболисти, отбори, срещи, тренировки и видни деятели на международния футбол, те са изплели венец от неизвестни, но много интересни и важни факти. Информацията, използвана при създаването на книгата, е плод на търсенията на самите автори, почерпена е от най-авторитетните спортни вестници и списания от двете страни на Атлантическия океан, от различни телевизионни компании и мрежи, от официални изказвания на представители на ФИФА и, разбира се, от нашата БТА, както и от Българския футболен съюз. Така разказът за футбола става калейдоскоп от понякога направо невероятни събития – от истинска война между две държави поради непримирими футболни спорове до поезия и философия, създадени от футболисти. . . Но не е само това. Пикантните подробности от света на футбола не са единственото, което тази книга може да ви даде. Тя е построена като сборник от статии, наглед отделни една от друга, но всъщност свързани в здрава логическа верига. Най-напред са описани дванадесетте световни първенства, като се започне от самото основаване на най-големия футболен турнир и се стигне до предпоследния мундиал в Испания през 1982 г. След това, в основната част на книгата, е разгледана футболната битка в Мексико през 1986 г. Представени са най-силните и най-достойно сражавали се отбори; не са отминати с мълчание и „футболните пепеляшки“ – състави, считани от всички за аутсайдери, но играли с изненадващ дух и сила. В дванадесет очерка е разказано за най-големите футболисти от мексиканския мундиал, като са използвани множество техни изказвания, интервюта и дори спорове помежду им.

Отделено е специално внимание на българското участие в световното първенство. В края на раздела за Мексико '86 е хвърлен поглед върху основните проблеми и насоки в развитието на футбола, както и върху начините, по които хората и обществото възприемат тази игра в различни части от земното кълбо. Последните страници на книгата предлагат изключително разнообразни статистически сведения за футболните първенства на планетата изобщо и най-вече – за последното в Мексико. Богатата информация на словото е онагледена с множество фотоилюстрации. И така, щом затворите последната страница на тази книга, може би пред вас по-ясно ще се очертае многоликият, вечно изменящ се, понякога открит, понякога загадъчен, веднъж изпълнен с болка, а друг път – с радост, но винаги обичан от милиони хора образ на „Цар Футбол“. Приятно четене.

Кратка история на световните първенства по футбол от Монтевидео до Испания

29 май 1928 г., Амстердам, конгрес на ФИФА. След бурно и продължително заседание парижкият адвокат Жул Риме предлага с уморен, но убедителен глас:

– Дами и господа, нека прекратим безконецните спорове и най-после да гласуваме! Всички сме дяволски изморени.

И така, с 25 гласа „за“ и 5 „против“ идеята на Жул Риме да се организира световно първенство по футбол най-сетне е приета.

Две години след това свръххлукосният за времето си италиански параход „Граф Верди“ хвърля котва в пристанището на Монтевидео. На борда му са четири европейски отбора – на Франция, Белгия, Югославия и Румъния. Жул Риме – този дребничък човек с крехка физика, но притежаващ неукротима енергия и талант да убеждава, най-после може да въздъхне с облекчение: Началото е поставено!

Уругуай'1930. Футбол и револвери

Първото световно първенство по футбол, което се провежда в Уругуай през юли 1930 г. с участието само на 13 отбора, преминава под знака на подчертано фаворизиране на латиноамериканците и на

сериозни съдийски инциденти

На мача САЩ – Аржентина американският треньор, нервиран до крайна степен от поведението на главния съдия – белгиеца Ланженю, хвърля към него с всички сили намиращата се наблизо лекарска чанта. Но вместо Ланженю тя улучва помощник-съдията Соуседо от Колумбия. „Не съжалявам за неточния изстрел – заявява след това треньорът на американците. – Соуседо също толерираше по най-безпardonен начин аржентинците. Спомнете си само как на предишната среща с Мексико той отсъди пет дузпи в тяхна полза.“

Не по-малко пристрастен е и бразилският съдия Алмейда Рего. Разтревожен от разволя на събитията в двубоя Аржентина – Франция, той обявява края на мача цели шест минути по-рано. Същият този Рего става причина и за най-сериозния скандал на

шампионата. В 30-ата минута на полуфиналния мач между Уругуай и Югославия в Монтевидео топката излиза в аут зад вратата на гостите. Стоящият наблизо полицаи я връща на терена, тя попада в нападателя на домакините Анселмо, който, необезпокояван от никого, я изпраща в мрежата. За учудване на всички Рего посочва центъра. На 100-хилядния стадион настъпва гробна тишина. Някои от югославяните се разплакват, а уругуайските футболисти, въпреки че този гол ги извежда на финала, не смеят да се погледнат в очите. Запитан години по-късно за това злополучно съдийство, Рего отговаря философски:

– Няма никакъв смисъл да си спомняме лошите неща, защото ще остареем по-бързо. . .

Улични схватки и дипломатически усложнения

На 30 юли, в деня на очаквания с изключителен интерес финал Уругуай – Аржентина, на пристанището дебаркират 20 000 аржентинци, носещи огромни транспаранти: „Ще отмъстим за Амстердам.“ (На финала на

олимпийския турнир преди две години уругуайците побеждават с 2:1, но играят толкова грубо, че половината от аржентинските национали напускат терена на носилки.) В отговор на предизвикателството митническите власти обискират гостите „до кожа“ и конфискуват цял арсенал от огнестрелни оръжия. Обидени от това посрещане, темпераментните „гаучоси“ се заклеват, че след победата ще запалят Монтевидео! Но на препълнения стадион „Сентенарио“ побеждава Уругуай с 4:2 и става първият световен шампион по футбол. Разярени от повторната загуба, веднага след последния сигнал аржентинските запалняковци, се заемат да изпълнят клетвата си, унищожавайки всичко, което се изпречи пред очите им. Намесва се полицията и в Монтевидео започва истинска улична война с ками и револвери. Ожесточената битка се пренася и на аржентинска земя – в Буенос Айрес местната полиция е принудена да открие огън, за да защити уругуайското посолство от гнева на своите сънародници. На другия ден уругуайският министър-председател обявява 31 юли за национален празник и... прекъсва дипломатическите връзки на своята страна с Аржентина.

Неговият колега от Буенос Айрес веднага реагира и към общата граница започва придвижване на войскови подразделения. Наистина, до война не се стига, но двете съседни латиноамерикански страни възобновяват дипломатическите си отношения едва в навечерието на Втората световна война.

ДОМАКИН: УРУГУАЙ, 13 – 30 ЮЛИ 1930 Г.
Участници: Аржентина, Белгия, Боливия, Бразилия, Чили, Франция, Югославия, Мексико, Парагуай, Перу, Румъния, САЩ, Уругуай.

ФИНАЛ: УРУГУАЙ – АРЖЕНТИНА 4:2 (1:2), 30 ЮЛИ, МОНТЕВИДЕО. 90 000 зрители, съдия Ланженю (Белгия), гол-майстори – Дорадо, Сеа, Ириарте, Кастро за Уругуай; Пеучеле, Стабиле за Аржентина.

УРУГУАЙ: Балестрос, Насаси, Машерони, Андраде, Гестидо, Фернандес, Дорадо, Скароне, Кастро, Сеа, Ириарте.

АРЖЕНТИНА: Ботасо, Дела Торе, Патерностер, Х. Еваристо, Монти, Суарес, Пеучеле, Варло, Стабиле, Ферейра, М. Еваристо.
Гол-майстор на първенството: Стабиле (Аржентина) – 8 гола. Най-добър играч: Андраде (Уругуай).

Италия'1934. Времето на „злодеите“

На второто световно първенство, което се състоя през 1934 г. в Италия, футболните градове Уругуай и Аржентина блестят с... отсъствието си. Шампионът Уругуай, все още непрегълтнал обидата от неучастието на европейците преди четири години в Монтевидео, решава да си отмъсти, като постъпи по същия начин. Това впрочем е официалният мотив за отказа. В кулоарите обаче се говори друго – че „урусите“ в момента не разполагат със силен отбор поради котерийни борби в тяхната федерация и просто се страхуват. Колкото до Аржентина, тя все пак изпраща отбор, но в него умишлено са включени треторазредни футболисти. Причините? На стария континент вече е започнал ловът на латиноамерикански звезди и аржентинците съвсем основателно се опасяват, че най-добрите им футболисти няма да се завърнат в родината. Няколко месеца преди началото на първен-

ството италианците купуват на астрономически за времето си суми тримата най-добри аржентински играчи – „Бизонът на пампасите“ Лиуджи Монти, „Футболният Паганини“ Раймондо Орси и „Фамозният“ Посо Гуаита, и по спешност им издават италиански паспорти. Това всъщност се оказва техният най-сполучлив ход по пътя към световната титла.

На четвъртфиналния мач във Флоренция между Италия и Испания вратарят на испанците Рикардо Замора върши истински чудеса. Тогава на сцената излиза Монти – същият, който четири години преди това в Монтевидео предизвика грандиозно сбиване на срещата Аржентина – Чили. На няколко пъти „Бизонът на пампасите“ рита грубо без топка Замора под благосклонния поглед на съдията. Редовното време и продълженията завършват наравно и на следващия ден срещата трябва да се преиграе. Само че

Хосе Леандро Андраде е смятан за най-добрия футболист в света през 20-те и 30-те години. Великолепен техник, той е героят на олимпийския турнир през 1924 г. и на първото световно първенство. Наричан е „хореограф“ на уругвайския футболен балет. Но голямата слава не му осигурява спокойни старини. Умира през 1957 г. в приют в покрайнините на Монтевидео в крайна нищета, забравен от всички

На финала във Вечния град момчетата на сенър Виторио Поцо, предвождани от Джузепе Меаца, печелят световната титла. Сред най-добрите е и испанският вратар Рикардо Замора (на снимката вляво — 50 години по-късно)

„божественият дон Рикардо“ този път е на трибуните с шест (!?) счупени ребра. Още в самото начало на втория мач след сблъсъкване с Монти лявото крило на испанците Бош е контузен тежко и до края остава пълен фигурант. В този двубой най-силните италиански играчи са Монти и швейцарският съдия Мерсе. Първо арбитърът не признава напълно редовен гол на гостите. След това си затваря очите пред очевидна дузпа в тяхна полза и накрая не свири нарушение срещу „Бизона на пампасите“, блокирал неправилно резервния вратар на испанците, при което е отбелязан победният гол.

На полуфинала срещу Австрия темпераментният и груб аржентинец е отново в своята стихия. Той преследва по цялото игрище Синделар и знаменитият централен нападател на още по-знаменития австрийски вундертим в един момент е принуден да играе като ляв бек.

На финалния мач, в който се срещат Италия и Чехословакия, Монти, верен на себе си, контузва тежко най-добрия нападател на Чехословакия Пуч и на няколко пъти се опитва да приложи своя „специалитет“ срещу отличния вратар Планичка. В продълженията Италия вкарва решителния щастлив гол и става вторият световен шампион по футбол. Във всеобща еуфория италианските спортни журналисти са единодушни: най-добрият играч на първенството и с най-големи заслуги за триумфа на „скаудра адзура“ е Луиджи Монти. Нито дума за неговата грубост.

В навечерието на Мундиал '82 прославеният аржентинец умря в луксозния си дом на

81-годишна възраст, заобиколен от многобройните си синове, внуци и приятели. Италианските вестници отново си спомниха за героя от 30-те години и му отделиха място на своите страници. В една от многобройните статии авторът писа патетично: „Световното първенство на Апенинския полуостров премина под знака на Монти и не случайно първите шампионати се наричат „времето на Монти“.
Само че заглавието на въпросната статия никак не хармонираше с хвалебствения тон. Кой знае защо, то излъчваше мрачна ирония: „Злодеите умират щастливи“ . . .

ДОМАКИН: ИТАЛИЯ, 27 МАЙ – 10 ЮНИ 1934 ГОДИНА.

Участници: Аржентина, Австрия, Белгия, Бразилия, Чехословакия, Египет, Франция, Холандия, Италия, Унгария, Германия, Румъния, САЩ, Испания, Швейцария, Швеция.

ФИНАЛ: ИТАЛИЯ – ЧЕХОСЛОВАКИЯ 2:1 след продължения (0:0 и 1:1), 10 юни, Рим, 55 000 зрители, съдия Еклинд (Швеция), гол-майстори – Орси, Скиавио за Италия; Пуч за Чехословакия.

ИТАЛИЯ: Комби, Монзельо, Алеманди, Ферарис, Монти, Бертолини, Гуайта, Меаца. Скиавио, Ферари, Орси.

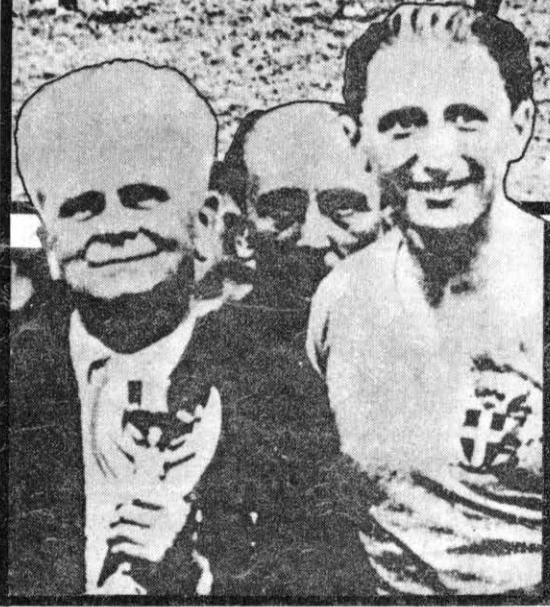
ЧЕХОСЛОВАКИЯ: Планичка, Зенишек, Чтироки, Косталек, Цамбал, Креил, Юнек, Свобода, Сobotка, Нейедли, Пуч. Гол-майстори на първенството: Нейедли (Чехословакия); Конен (Германия); Скиавио (Италия) – по 4 гола.

Най-добър играч: Нейедли (Чехословакия).

Франция'1938. Последната битка на сеньор Поцо

След еуфорията, обхванала Апенинския полуостров от триумфа на „скаудра адзура“ на световното първенство през 1934 г., единствен реалист остава треньорът на шампионите Виторио Поцо. Казват, че на тържествения банкет в кралския дворец той се обърнал към своите играчи с думите, станали по-късно знаменити: „Момчета, веселете се! Днес имате право на чаша шампанско. Вие сте световни шампиони, но все още не сте станали голям отбор.“ И сеньор Поцо се залавя да го създаде. От

предишния състав остават само „Божественият“ Джузепе Меаца и „Дяволският инсайд“ Джовани Ферари. Стълб на отбраната става. . . уругуаецът Микеле Андреоло, когото по съкратената процедура е издаден италиански паспорт. Но истинското откритие на треньора е Силвио Пиола. Висок и атлетичен централен нападател с изключително мощен удар. На Третото световно първенство, което се провежда през 1938 г. във Франция, Италия отива с още по-силен отбор. Останалото вече е въпрос на шанс

През 1938 г. във Франция „скадрa агзура“ печели купата „Жул Риме“ за втори път. Тук изгрява звездата на Силвио Пиола, един от най-добрите реализатори на италианския футбол за всички времена, дълги години любимец на публиката на „Лацио“ и „Ювентус“

и... съдийско благоволение.

Фалшиви дузпи и гняв по трибуните

На колодрума в Марсилия играят световният шампион Италия и банковите чиновници и гимназиалните учители от аматьорския състав на Норвегия. Резултатът е 1:1. В последната минута на срещата най-добрият норвежки футболист Брустад отбелязва рядко красив гол от около 30 метра. След кратко колебание австрийският съдия Беранек вместо да посочи центъра, отсъжда нарушение на норвежкия играч. В продължението „скаудра адзура“ успява да постигне щастлив гол и сензационата е предотвратена. В полуфиналния мач срещу Бразилия швейцарският съдия Вутрих отсъжда дузпа в полза на италианците, която се запомня като най-фалшивата дузпа в цялата история на световните първенства. А малко преди това Вутрих си затваря очите пред явно нарушение в наказателното поле срещу бразилския нападател Патеско, което предизвиква истински залп от негодувание и дълго нестихващи освирквания.

Преди финалния двубой с Унгария диктаторът Мусолини, който всячески се стреми да използва успехите на футболния терен за пропаганда на фашистките идеи, изпраща до италианските играчи лаконична телеграма: „Победа или смърт.“ В крайна сметка „скаудра адзура“ побеждава с 4:2 и за втори път става световен шампион. А за унгарците остава тъжната шега, че са проявили хуманност, за да спасят своите съперници от гнева на налудничавия диктатор. След новия триумф енергичният Виторио Поцо – единственият досега треньор в света, който е спечелил две световни първенства, заявява, че няма повече нерви за футбол и че ще стане спортен журналист.

„Кариоките“ идват!

Специалистите твърдят, че Бразилия е най-силният и най-атрактивният отбор на

шампионата във Франция. И основанието е сериозно: „кариоките“ демонстрират пленителен футбол самба, който взривява трибуните. Централният нападател на Бразилия – „Черният диамант“ Леонидас, става голмайстор и най-добър играч на първенството. Нещо повече – според мнозина съдбата на световната титла е решена именно от Леонидас. На мача с Полша той вкарва четири гола, но в един момент сваля обувките си и гневно ги запраща към седящия на пейката треньор Пимента. Причините остават неизвестни. По-късно на полуфинала срещу Италия Пимента не включва в състава Леонидас под предлог, че го пази за финалната среща. Подценяване на италианците или просто злопамятност за инцидента с обувките? Кой знае? Във всеки случай в страната на кафето твърдят и до днес, че ако „Черният диамант“ е играл срещу Италия, световната купа още през 1938 г. е щяла да краси някоя витрина в Рио де Жанейро или в Сан Паулу. Спорен въпрос наистина. Но всички са единодушни в друго – бразилската ера вече започва.

ДОМАКИН: Франция, 4–19 юни 1938 г.

УЧАСТНИЦИ: Белгия, Бразилия, Чехословакия, Франция, Холандия, Холандска Индия, Италия, Куба, Унгария, Германия, Норвегия, Полша, Румъния, Швейцария, Швеция. ФИНАЛ: ИТАЛИЯ – УНГАРИЯ 4:2 (3:1): 19 юни, Париж, 65 000 зрители, съдия Кардевил (Франция), гол-майстори – Колауси и Пиола – по 2 гола за Италия, Титкош, Шароши за Унгария.

ИТАЛИЯ: Оливери, Фони, Рава, Серантони, Андреоло, Локатели, Биавити, Меаца, Пиола, Ферари, Колауси.

УНГАРИЯ: Шабо, Полгар, Биро, Шалай, Шуч, Лазар, Шаш, Винче, Шароши, Женгелер, Титкош.

Гол-майстор на първенството: Леонидас (Бразилия) – 8 гола.

Най-добър играч: Леонидас (Бразилия).

Бразилия'1950. Денят, в който Бразилия плака

Всичко започва в един... католически манастир. В продължение на цели шест месеца избраниците на треньора Флавио Коста живеят в пълна изолация зад високи-

те стени на божи храм в покрайнините на Рио де Жанейро. Никакви приятели, никакви жени! Всеки ден момчетата пият тайнствени билки на индиански магьосници от поречи-

ето на Амазонка, за които вярват, че притежават чудотворна сила, и тренират до пълна изнемога. Целта е благородна и единствена – Бразилия трябва най-после да стане световен шампион. Още повече, че Четвъртото първенство на планетата се провежда на нейна територия.

И на 24 юни 1950 г. на току-що построенния 200-хиляден стадион „Маракана“ пламва голямата битка. В първия мач „боговете на футбола се развличат“. Резултатът от срещата Бразилия – Мексико е 4:0 за домакините. По-нататък всичко върви по предварителния план. Във финалния турнир „кариоките“ разгромяват Швеция със 7:1. А само преди три дни викингите са отстранили не кой да е, а двукратния световен шампион Италия. Испания също е победена с унизителното 6:1. Финалът с играещия не особено убедително до този момент отбор на Уругвай изглежда формалност, която просто трябва да узакони титлата. В деня на мача, 16 юли 1950 г. вестник „Журнал ду Бразил“ предварително публикува редакционен коментар, който е озаглавен „Великата победа“. Друг вестник – „Крузейро“, излиза само с едно-единствено изречение на цялата си първа страница: „Бразилия победи, ние сме световни шампиони!“

Впрочем не трябва да се осъждат вестниците за прибързаност. През този ден цялата страна живее в очакване на триумфа. Създадена е тържествена програма за шествие на шампионите из целия град. Поканите за приема в правителствения дворец са раздадени. За всеки един от футболистите е приготвен като подарък луксозен автомобил, на който са гравирани името му и думите „Вечна слава“. А треньорът Флавио Коста го очаква депутатско кресло в законодателното събрание в Рио де Жанейро.

В горещата юлска нощ „Маракана“ прилича на кратер на вулкан. В него летят ракети и разноцветни балони, гърмят петарди и барабани. Над 200 000 темпераментни запалковци скандират неистово имената на своите кумири Адемир, Зизиньо, Жаир. Почти 50-метров транспарант с големи букви приканва към победа с 10:0. А когато Фриака отбелязва първият гол, трибуните

буквално се тресат. Но... хладнокръвните уругуайци бързо изравняват чрез Скиафино, а 10 минути преди края дребничкото дясно крило Гиджа преодолява цялата защита и вратаря – 2:1. Уругуай е световен шампион! – След последния съдийски сигнал настъпи гробна тишина – спомня си по-късно президентът на ФИФА Жул Риме. – Нямаше нито тържествено закриване, нито национален химн, нито приветствена реч. Изведнъж се озовах сам сред огромна, помръкнала тълпа. В един момент съзрях капитана на уругуайците и скришом му подадох купата, без да промълвя нито дума.

На бетонните трибуни на „Маракана“ отекват изстрели – отчаяни запалковци се самоубиват. На други сърцата им не издържат и лекарите отново и отново отбелязват поредния футболен инфаркт. По улиците се палат национални знамена в знак на траур, а от прозорците се сипе дъжд от черна хартия. На 16 юли 1950 г. Бразилия плаче. „Великата победа“ се е превърнала във „Велика трагедия“.

А в малкото градче Бауру един тъмнокож малчуган, слушайки радиоапарата, заявява през сълзи: „Аз ще отмъстя.“ Това момче се казва Едсон Арантес до Насименто, станал по-късно известен под името Пеле.

ДОМАКИН: БРАЗИЛИЯ, 24 ЮНИ – 16 ЮЛИ 1950 г.

Участници: Боливия, Бразилия, Чили, Англия, Италия, Югославия, Мексико, Парагуай САЩ, Швейцария, Швеция, Испания, Уругуай.

ФИНАЛ: УРУГУАЙ – БРАЗИЛИЯ 2:1 (0:0), 16 юли, Рио де Жанейро, 200 000 зрители, съдия Ридър (Англия), гол-майстори Скиафино, Гиджа за Уругуай,; Фриака за Бразилия.

УРУГУАЙ: Масполи, Гонсалес, Тейера, Гамбета, Варела, Анде, Гиджа, Перес, Михес, Скиафино, Мора.

БРАЗИЛИЯ: Барбоса, Аугусто, Жувенал, Бауер, Данито, Бигоде, Фриака, Зизиньо, Адемир, Жаир, Чико.

Гол-майстор на първенството: Адемир (Бразилия) – 9 гола.

Най-добър играч: Гиджа (Уругуай).

Швейцария'1954. Мистериата в Берн

Преди финала на Петото световно първенство, което се организира през 1954 г. в Швейцария, никой не се съмнява кой ще бъде шампион – Унгария. Голямата футболна битка в малката алпийска страна обаче протича като класическа криминална драма с неочакван финал. Но нека бъдем последователни.

Пролог

В края на 40-те години старши треньорът на Унгария Густав Шебеш създава отбор, който всички наричат златен. Неговите възпитаници демонстрират безупречен къс пас и тънки комбинации, режисирани от десния полузащитник Божик и изтегления дълбоко в тила централен нападател Хидекути. Колкото до атаката, „Галопирацията полков-

ник“ Пушкаш и „Момчето със златната глава“ Кочиш са наистина машина за голове. В мача на века на стадион „Уембли“ през 1953 г. Унгария разрушава мита за непобедимостта на англичаните на собствен терен – 6:3. На реванша в Будапеща плесникът върху авторитета на гордите албионци е още по-оглушителен – 7:1. Така в 32 мача „златната единадесеторка“ постига 28 победи, 4 равни мача и нито една загуба. А головата разлика е направо фантастична – 146:33!

Първо действие

19 юни, Базел. Среща в предварителната група на световното първенство между Унгария и ФРГ. Старши треньорът на западногерманците Сеп Хербергер, разбирайки,

Петдесетте години са златната ера на унгарския футбол. На V световно първенство в Швейцария до финала унгарците прегазват всичките си съперници, като отбелязват общо 27 гола, от които в актива на Кочиш са 11, а на Пушкаш – 4. Но на финала те губят изненадващо от ФРГ — така за който път се потвърждава правилото, че във футбола не винаги побеждава подобрят. За Пушкаш и компания остава утехата, че близо половината от тях влизат в символичния отбор на света

че в този момент не може да победи Унгария, решава да заложим всичко на допълнителен мач с Турция и поставя в своя състав шест резервни играчи. На терена – футболен чардаш. В един момент Пушкаш с каскада от неуловими финтове лъже Либрих в продължение на близо минута, което предизвиква шумен смях по трибуните. Либрих не издържа и рита с всичка сила Пушкаш, който е изнесен на носилка с пукнат глезен. Макар и с 10 души, унгарците вкарват за 15-ина минути още три гола и крайният резултат е 8:3 в тяхна полза.

Второ действие

4 юли, Берн. Финал за световно първенство между Унгария и . . . ФРГ. В навечерието на мача унгарските футболисти поканват жените и годениците си на шампионската вечеря и поръчват от родината си 10 каси най-хубаво токайско вино. Никой не се съмнява в победата и поканите са раздадени. Пушкаш, заобиколен от многобройни репортери и почитатели, заявява с усмивка: – Тази вечер ние ще бъдем в рая, защото добрият футболен бог съществува. Впрочем той все още не се е оправил от контузията, но настоява категорично да участва в мача. След известно колебание Шебеш отстъпва пред своя най-добър футболист: чувствата надделяват над разума. В началото всичко тръгва добре. Още в 6-ата минута Пушкаш преминава като на парад цялата защита на съперника – 1:0. Две минути по-късно Цибор увеличава на 2:0 и Пушкаш шеговито утешава своя пазач Либрих: „Не се ядосвай, стари приятелю!“ Но в 18-ата минута, след голове на Морлок и Ран, резултатът е изравнен – 2:2. През почивката в съблекалнята на унгарците цари истински смут. Пушкаш обвинява всички за всичко. Треньорът Шебеш мълчи смутено и в отбора започва да се прокрадва съмнението, дали не избързаха с токайското вино. Все пак класата си е класа и през цялото второ полувреме унгарците почти не излизат от наказателното поле на своя противник. Удари на Хидекути и Кочиш срещат гредите, западногерманският защитник Колмайер на два пъти чисти от самата гол-линия. В 84-ата минута при единствена контраатака на западногерманците Ран прострелва вратата – 3:2. Така ФРГ става световен шампион.

Трето действие

Веднага след последния съдийски сигнал започва журналистическа полемика. Как? Защо? Нима е възможно? Според някои решаващ се е оказал блъфът на Хербергер в първия мач, когато е разшифровал добре своя съперник и е приспал неговата бдителност. Други са на мнение, че фатално за унгарците се е оказало тяхното прекалено самочувствие. Трети виждат причината в поройния дъжд и разкаляния терен, които са затруднили техническите футболисти от пустата и са облагодетелствували атлетичните западногерманци. А четвърти, открито обвиняват Хербергер, че е дал на своите възпитаници неправомерно стимулиращи средства. Въпросите и предположенията са много, различни и най-противоречиви. И този финал влиза във футболната история като „Мистерията в Берн“.

Епилог

В края на януари 1986 г. създателят на прочутия унгарски отбор Густав Шебеш навърши 80 години. Казват, че на скромно тържество по този повод в тесен приятелски кръг той споделил, че след три десетилетия най-сетне си е обяснил истинските причини за загубата в Берн и в най-близко бъдеще възнамерява да ги публикува, но една седмица след своя 80-и рожден ден Шебеш почина. . .

ДОМАКИН: ШВЕЙЦАРИЯ, 16 ЮНИ – 4 ЮЛИ 1954 Г.

Участници: Австрия, Белгия, Бразилия, Чехословакия, Англия, Франция, Италия, Югославия, Южна Корея, Мексико, Унгария, ФРГ, Швейцария, Шотландия, Турция, Уругвай.

ФИНАЛ: ФРГ – УНГАРИЯ 3:2 (2:2), 4 юли, Берн, 55000 зрители, съдия Линг (Англия), гол-майстори – Морлок и Ран за ФРГ; Пушкаш и Цибор за Унгария.

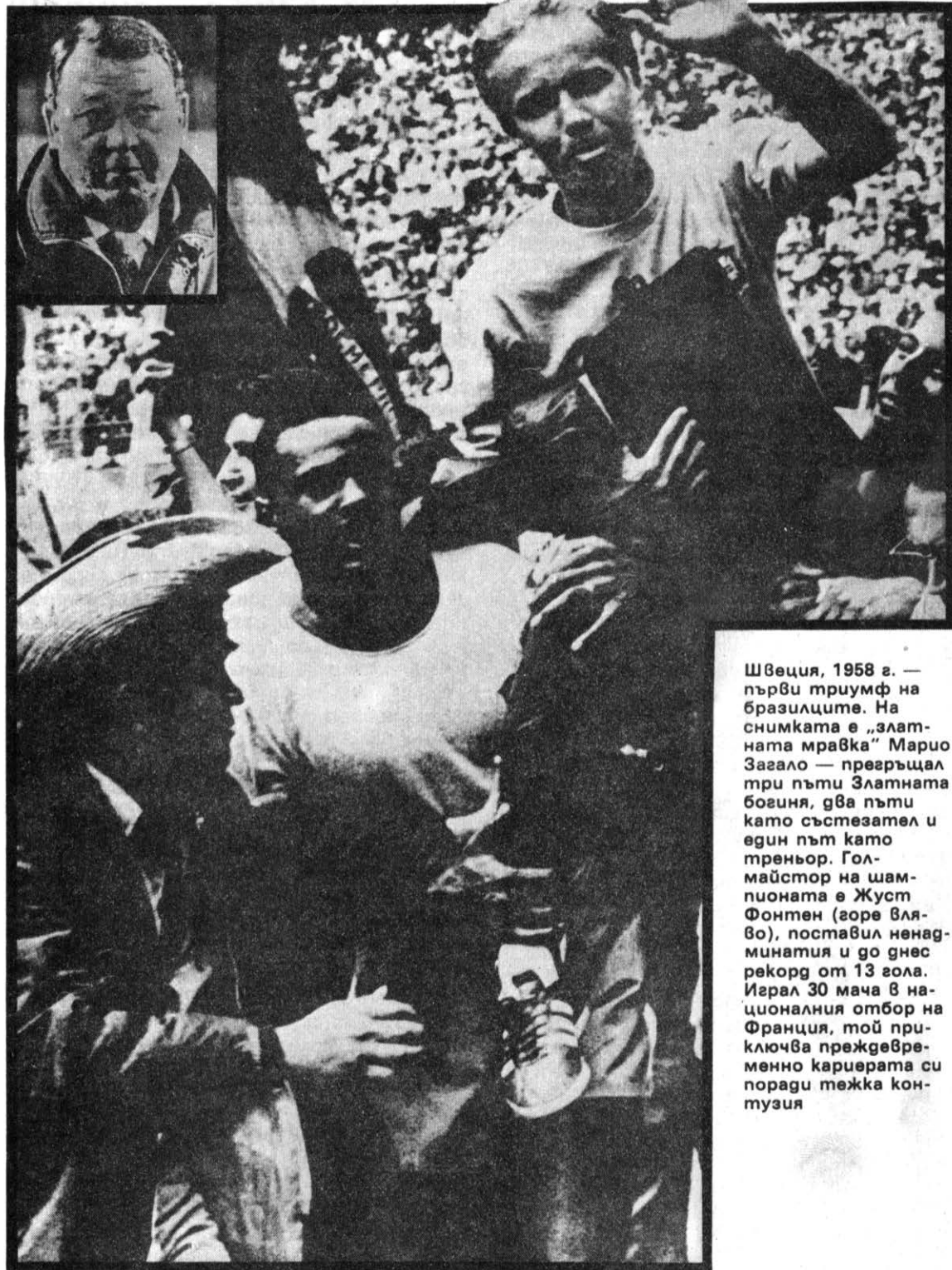
ФРГ: Турек, Посипал, Либрих, Колмайер, Екел, Май, Ран, Морлок, О. Валтер, Ф. Валтер, Шафер.

УНГАРИЯ: Грошич, Бузански, Лорант, Лантош, Божик, Закариас, Цибор, Кочиш, Хидекути, Пушкаш, Тот.

Гол-майстор на първенството: Кочиш (Унгария) – 11 гола.

Най-добър играч: Фриц Валтер (ФРГ).

Швеция, 1958 г. — първи триумф на бразилците. На снимката е „златната мравка“ Марио Загало — прегръщал три пъти Златната богиня, два пъти като състезател и един път като треньор. Голмайстор на шампионата е Жуст Фонтен (горе вляво), поставил ненадминатия и до днес рекорд от 13 гола. Играл 30 мача в националния отбор на Франция, той приключва преждевременно кариерата си поради тежка контузия

Швеция'1958.

4 – 2 – 4 в изпълнение на 11 виртуози

В средата на 50-те години скромният бразилски провинциален треньор Франциско де Андраде започва работа в не по-малко скромния провинциален отбор „Вила нова“ от щата Минас Жераис. Воден от амбицията си да изведе „Вила нова“ от последното стъпало на таблицата към едно от челните места, Андраде решава да разположи на терена своите възпитаници по такъв начин, че да нападнат с шестима и да се отбранява със седем. Така се появява системата 4 – 2 – 4, която според специалистите предизвиква истинска революция в областта на футболната теория и стратегия.

В навечерието на Шестото световно първенство, което се организира през 1958 г. в Швеция, старши треньорът на бразилския национален отбор Висенте Феола предприема два важни хода. Той въвежда новата система на своя неизвестен колега и. . . изпраща семейството си в Испания. С първия цели да изненада своите съперници, а вторият ход е продиктуван от съображения за сигурност. В страната на кафето са крайно чувствителни към футболните неуспехи и близките на не един провалил се треньор са били репресирани от запалняковци.

На Скандинавския полуостров никой не сочи Бразилия сред фаворитите. Наистина имената на Диди, Нилтон Сантос и Джалма Сантос се помнят от. . . голямото сбиване с унгарците на предишното световно първенство. И толкова. В отбора са включени няколко ветерани и никому неизвестни младежи, сред които, по-скоро като туристи, отколкото като резерви, са 17-годишният Пеле и някакъв си кривокрак чудак, носещ странния прякор Гаринча.

След трудния равен мач с Англия капитанът Белини настоява пред Феола да пусне срещу СССР Пеле и Гаринча. След дълги размишления с много „за“ и „против“ треньорът най-сетне отстъпва. И на тоя ден – 15 юни 1958 г., започва триумфалният път на двама футболни гении. „Трите най-фантастични минути в историята на световния футбол“ – така известният френски журналист Габриел Ано нарича началото на

двубоя със СССР. В 15-ата секунда Диди изпраща топката на десния фланг към Гаринча, който лъже трима съветски защитници и с бомбен удар улучва гредата. Няколко секунди по-късно Гаринча отново пробива по фланга, подава топката в наказателното поле и Пеле за втори път намира гредата. А в третата минута на този неудържим шурм във вратата на Яшин е отбелязан гол, постигнат от Вава след ново подаване на Гаринча. На стадиона избухва буря от овации.

На четвъртфинала с Уелс единственият и победен гол за „кариоките“ отново е дело на двете доскоросни резерви. В един момент Гаринча центрира дяволска топка, която сякаш се движи, без да се съобразява със законите на земното притегляне. Тя попада у Пеле, който надиграва четирима снажни защитници и от непосредствена близост я насочва в мрежата на изненадания и безпомощен Келз.

На полуфинала Франция е разгромена с 5:2 и само уелският съдия Грифитс, загрижен може би за честта на европейците, спасява „петлите“ от двойно повече голове в тяхната врата. Финалът с Швеция е истинска футболна симфония – 5:2 за Бразилия, която е не само новият световен шампион, но става и най-популярният и най-обичаният футболен отбор. След последния съдийски сигнал шведската публика, наречена кой знае защо студена и равнодушна, аплодира дълго и възторжено 11-те виртуози. Дори и самият крал Густав Адолф напуска официалната ложа, за да поздрави новите шампиони и своите поданици, които на финала са загубили достойно.

А колкото до Бразилия, там започва безумно весел карнавал в чест на победата. Сред милионите, танцуващи лудешка самба, е и Франциско Рибейро де Андраде – създателят на знаменитото 4 – 2 – 4, останал до края на живота си далеч от голямата слава и големите пари.

ДОМАКИН: ШВЕЦИЯ, 8 – 29 ЮНИ 1958 г.
Участници: Аржентина, Австрия, Бразилия, Чехословакия, Англия, Франция, Югославия,

Унгария, Мексико, ФРГ, Северна Ирландия, Парагуай, СССР, Шотландия, Швеция, Уелс.
ФИНАЛ: БРАЗИЛИЯ – ШВЕЦИЯ 5:2 (2:1), 29 юни, Стокхолм, 55 000 зрители, съдия Жиг (Франция), гол-майстори – Вава и Пеле – по 2, Загало – 1 за Бразилия; Лидхолм, Симонсон за Швеция.
БРАЗИЛИЯ: Жилмар, Д. Сантос, Белини,

Орландо, Н. Сантос, Зито, Диди, Гаринча, Вава, Пеле, Загало.
ШВЕЦИЯ: Свенсон, Бергмарк, Густавсон, Аксбом, Бьоресон, Парлинг, Хамрин, Грен, Симонсон, Лидхолм, Скоглунд.
Гол-майстор на първенството: Фонтен (Франция) – 13 гола.
Най-добър играч: Пеле (Бразилия).

Чили'1962. „Световната футболна война“

Казват, че бразилските спортни журналисти проявяват изцяло своя талант само когато критикуват. Тогава перата им се превръщат в картечници, които сипят безпощаден огън. В навечерието на Седмото световно първенство през 1962 г. в Чили мишена на техните филипки е Висенте Феола. Да, самият Феола – създателят на „златния“ отбор, удържал блестяща сензационна победа преди четири години в Швеция. Наричат го с какви ли не имена, от които може би най-невинното е „не особено интелигентният раздавач на екипи“, и твърдят, че отбор, в който играят Пеле, Гаринча и Диди, изобщо няма нужда от треньор. Причините? Висенте никога не е обичал флирта с представителите на пресата. В крайна сметка побеждават последните. Феола подава оставка и на негово място е назначен Айморе Морейра. Спокоен и разсъдлив човек, Морейра запазва почти целия състав на своя знаменит предшественик. Позволява си само една „тактическа новост“ – бразилският отбор заминава за Чили на две групи (едната начело с Пеле, другата начело с Гаринча) в два различни самолета. Съображения за сигурност. . .

Още във втория мач обаче Пеле е тежко контузен и до края на първенството е в състояние само да раздава автографи и да позира пред фотообективите. Остава Мане Гаринча, който според бразилския печат се е родил на този свят специално, за да компрометира левите защитници и теоретиките във футбола. В четвъртфиналния мач с Англия той сам елиминира британците, вкарвайки два гола и подавайки за третия. След последния съдийски сигнал треньорът на Англия Уинтър Ботъм избърсва потта от челото си и заявява пред наобикоилите го репортери:

– Четири години учех моите момчета да побеждават футболни отбори. Уви, никога не съм предполагал, че ще ни се случи да имаме работа с Гаринча.

А скъпият на суперлативи кореспондент на „Дейли експрес“ Реймънд Дескт добавя: – Отивам си с вдигната глава! Ние загубихме от Гаринча. Всеки друг на наше място би загубил от него.

На полуфинала с Чили „Божественният Мане“ докарва до нервна криза защитата на домакините и отбелязва два гола. Но в един момент и неговите нерви не издържат и той нокаутира Рохас, преследващ го грубо по целия терен, за което и двамата са отстранени от игра. Цяла Бразилия изтръпва – финал без Мане!? Бразилският министър-председател изпраща до своя колега в Сантяго дипломатично замаскирана молба и Гаринча играе във финала с Чехословакия. Победа с 3:1 и „кариоките“ за втори пореден път са световни шампиони.

Балът на грубияните

В двубоя СССР – Югославия левият защитник на съветския отбор Дубински е изнесен на носилка със счупен крак и това се оказва неговата последна официална среща. Балът на грубияните е открит. Капитанът на швейцарците Ешман също е със счупен крак след схватката със западногерманския защитник Шиманяк. Мачът Чили – ФРГ според местните наблюдатели преминава по правилото „кеч ес кеч кен“. Върхът обаче е Чили – Италия. Резултатът от тази среща е: двама нокаутирани чилийци, двама изгонени италианци, плюс безброй контузени и от двете страни на барикадата. На другия ден след този мач най-големият латиноамерикански вестник „Кларин“ излиза на цяла първа страница с огромно заглавие: „Отвратени

В Чили през 1962 г. отборът на Бразилия отново е световен шампион. Черната перла Пеле е контузен още във втората среща и на първенството блестят Маноел Франсиско дос Сантос и Валдир Перейра, известни на футболния свят като Гаринча (горе с топката) и Диги (голу). На предната страница: трите големи имена в отбора вице-шампион — Чехословакия: Поплухар, Плускал и Масопуст

сме! Това не е футбол, а световна война!“ Впрочем за атмосферата, в която протича първенството, говори следният анекдот: – Знаете ли поне едно име на съдия, който би се осмелил да отмени гол на чилийците? – Не, но ще го науча на другия ден от некролога.

Това също е коментар за третото място на домакините, което предизвиква истинска сензация.

ДОМАКИН: ЧИЛИ, 30 МАЙ – 17 ЮНИ 1962 Г. Участници: Аржентина, Бразилия, България, Чили, Англия, Франция, Италия, Югославия, Колумбия, Унгария, Мексико, ФРГ, СССР, Испания, Швейцария, Уругвай.

ФИНАЛ: БРАЗИЛИЯ – ЧЕХОСЛОВАКИЯ 3:1 (1:1), 17 юни, Сантяго, 60 000 зрители, съдия Латишев (СССР), гол-майстори – Амарилдо, Зито, Вава за Бразилия; Масопуст за Чехословакия.

БРАЗИЛИЯ: Жилмар, Д. Сантос, Зозимо, Мауро, Н. Сантос, Зито, Диди, Гаринча, Вава, Амарилдо, Загало.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ: Шройф, Тихи, Плускал, Поплухар, Новак, Масопуст, Квашняк, Поспихал, Шерер, Кадраба, Йелинек.

Гол-майстори на първенството: Йеркович (Югославия), Алберт (Унгария), Гаринча и Вава (Бразилия), Иванов (СССР), Санчес (Чили) – по 4 гола.

Най-добър играч: Гаринча (Бразилия).

Великобритания'1966.

Англия „трябваше“ да победи

30 юли, 1966 година, стадион „Уембли“ в Лондон. Финал на Осмото световно първенство по футбол между Англия и ФРГ. В 101-вата минута при резултат 2:2 нападателят на домакините Хърст стреля силно, топката се удря в напречната греда, пада на земята (ЗАД ИЛИ ПРЕД ГОЛ-ЛИНИЯТА?) и се връща отново на игрището. Главният съдия Динст йезуитски прехвърля цялата отговорност върху своя помощник Бахрамов и след кратка консултация с него посочва центъра. Гостите са разколебани и в последната минута на продълженията Хърс отбелязва още един гол – 4:2 за Англия, която е новият световен шампион.

Още на другия ден след финала западногерманското списание „Шпигел“ публикува огромен материал със заглавие „Обирът на века“, в който между другото пише: „Третият гол на англичаните е чиста измислица. Той е плод на нездравото въображение на швейцареца Динст.“ Списанието обявява и награда от 20 000 марки за снимка, която доказва, че топката не е преминала гол-линията. В полемиката се включва дори и бившият федерален канцлер Конрад Аденауер, който обвинява домакините в непочтени задкулисни машинации.

Естествено, гордите албионци не остават равнодушни: по телевизията е показан видеозапис, сниман с четири различни

камери, доказващ категорично, че при удара на Хърст топката е преминала зад гол-линията. Прожекцията е коментирана от самия Стенли Метюс – първия футболист на Острова, удостоен от кралицата с титлата „сър“ за изключителни заслуги към Англия. Един месец по-късно капитанът на националния отбор на ФРГ Уве Зелер заявява, че третият гол на англичаните е напълно редовен, и се извинява публично на швейцарския съдия Готфрид Динст за обидните реплики, които му бе отправил по време на мача.

И все пак в цялата история на световните първенства едва ли е имало по-съмнителен гол и по-оспорван световен шампион. Едни подчертават, че англичаните са играли посредствено в предварителната група и че на четвъртфиналите са победили Аржентина само благодарение на съдийската благосклонност. Други припомнят ролята на президента на ФИФА сър Стенли Роуз, който на този шампионат разчистваше пътя на своите сънародници сякаш с магическа пръчка. Трети пък не са съгласни с игровите концепции на треньора Алф Ремзи и неговите момчета. Скептици има дори и на самия Остров. Наблюдателят на „Таймс“ Джефри Грийн заяви пред многобройните си читатели: „Не бих се заклел, че английският отбор е най-добрият в света.“ А неговият не по-

Стадион „Уембли“,
30 юли 1966 г. Капи-
танът на англича-
ните Боби Мур лику-
ва с купата „Жул
Риме“. След 19 години
същите състави на
финалистите Ан-
лия и ФРГ се срещ-
наха отново, като
този път нямаше
„спорни“ голове

малко известен колега Ерик Бети дори публикува статията „Такъв ли шампион е нужен на футболния свят?“.

Заговорът на европейците

„Магнитният четвъртфинал“ Англия – Аржентина започва с подчертано превъзходство на гостите. Тогава на сцената излиза западногерманският съдия Крайтлайн. В 35-ата минута той отстранява капитана на аржентинците Пратин под предлог, че се е изказал неласкаво за него (никой преди и след този мач не е чул Крайтлайн да произнесе дори и една испанска дума). Срещата е прекъсната за цели седем минути, в които аржентинците настояват да бъде върнат техният капитан. Малко преди края домакините отбелязват победен гол от очевидна засада и Крайтлайн е обграден от цял кордон полицаи, които едва успяват да го защитят от гнева на темпераментните „гаучоси“.

На другия четвъртфинал ФРГ – Уругуай съдия е англичанинът Фини. В един момент при резултат 0:0 западногермански защитник чисти с ръка топката от самата гол-линия. Очевидна дузпа за целия стадион. Но не и за Фини. А малко по-късно той е подчертано строг към нарушенията на двама уругуайски футболисти и ги отстранява от терена. И още един многозначителен факт: в трите мача на Бразилия от всичките 9 главни и странични съдии 7 (?) са британци. Не случайно след завършване на първенството цяла Латинска Америка прилича на клокочещ вулкан. Вестниците сипят унищожителен огън: „Заговорът на европейците“,

„Англия трябваше да победи и срещу това никой нищо не можеше да направи“, „Англогермански съдийски комплот“. . . Уругуайската футболна федерация предлага „турнирът в Англия“ да не се признава за световен. А от своя страна аржентинската федерация решава да организира „честно световно първенство“ с участието на всички латиноамерикански отбори плюс Испания и КНДР. Като научава за това, лично президентът на Аржентина Онгания решава да подари огромна златна купа на действително най-добрия отбор в света. Постепенно на футболния континент духовете се успокояват. Остава обаче закана: в Мексико ще отмъстим на европейците!

ДОМАКИН: АНГЛИЯ, 11 – 30 ЮЛИ 1966 Г.
Участници: Аржентина, Бразилия, България, Чили, Англия, Франция, Италия, Унгария, Мексико, ФРГ, Португалия, КНДР, СССР, Швейцария, Испания, Уругуай.

ФИНАЛ: АНГЛИЯ – ФРГ 4:2 след продължения (1:1, 2:2), 30 юли, Лондон, 97 000 зрители, съдия Динст (Швейцария), гол-майстори – Хърст – 3 и Питърс – 1 за Англия; Халер и Вебер за ФРГ.

АНГЛИЯ: Бенкс, Коен, Д. Чарлтън, Мур, Уилсън, Стайлс, Б. Чарлтън, Бол, Хърст, Хънт, Питърс.

ФРГ: Тилковски, Хьотгес, Шулц, Вебер, Шнелингер, Халер, Бекенбауер, Зелер, Хелд, Оверат, Емерих.

Гол-майстор на първенството: Еузебио (Португалия) – 9 гола.

Най-добър играч: Еузебио (Португалия).

Мексико'1970. Под знака на Бразилия и Пеле

Квалификациите за Деветото световно първенство, което се състоя през 1970 г. в Мексико, доведоха до. . . война. Истинска, с танкове и с авиация и с 3000 убити. Двете малки централноамерикански държави Хондурас и Салвадор пренесоха спора от футболния терен на бойното поле. Напразни останаха усилията на Съвета за сигурност при ООН и тогава с конфликта се зае ФИФА. Тя заплаши двете воюващи страни, че ще ги изключи от редиците си и грохотът на оръдията замлъкна веднага.

Една скоба: капризите на жребия събраха участниците във футболната война в една квалификационна група и за Мундиал'82. Нещата се развиха така, че в последната среща на свой терен Хондурас нямаше за какво да играе срещу Мексико и всички очакваха, че домакините ще загубят умишлено, за да изхвърлят зад борда Салвадор. Мачът завърши наравно и за Мундиал'82 се класира. . . Салвадор. След последния съдийски сигнал малцината салвадорски запалняковци, останали на стадиона в

Тегусигалпа с надежда да стане чудото, се хвърлиха да целуват хондураските играчи. Така след 12 години бе ознаменувано истинското примирие. И отново, както за войната, причината бе всемогъщият футбол.

Сбогуване с „Краля“ . . .

В навечерието на шампионата в Мексико „Кралят“ Пеле отбеляза своя хиляден гол и милионите верни поданици му издигнаха приживе паметник с доброволни пожертвования. В същото време по страниците на бразилския печат съвсем сериозно се обсъждаше на пръв поглед парадоксалният въпрос: има ли място в националния отбор за Пеле? Изтъкваха се най-различни доводи – Пеле е амортизиран и няма да издържи на горещините в Мексико, развива късогледство, което му пречи да вижда добре противниковата врата, и т. н., и т. н.

Ето защо първата среща на „кариоките“ в Мексико срещу Чехословакия имаше особено значение за Пеле. След нейния край в ефира, по телекси и телефони се произнасяше само едно име – Пеле. „Никой от смъртните не трябва да пропусне възможността да види този играч с топка в краката“ – писа един от кореспондентите на Чехосло-

вашката телеграфна агенция (ЧТК). Неговият колега от западногерманската агенция СИД Герд Лорст също не пестеше суперлативите: „Този футболист твори такива неща, които не може да си представи нито едно земно същество. Приказно!“ А коментаторът на френската телевизия Мишел Дрюкер се обърна патетично към своите зрители: „Дами и господа, днес видяхме футболния бог!“ В 19-ата минута на финалния мач между Бразилия и Италия Ривелино центрира и Пеле с висок скок изпрати топката с глава по най-коварен начин в левия долен ъгъл на вратата на „скаудра адзура“ – 1:0. Три минути преди края Пеле получи топката на линията на наказателното поле. Няколко италиански защитници се хвърлиха към „Краля“, но той спокойно, сякаш изпълняваше елемент от учебно упражнение, подаде надясно, където връхлитаният като ураган десен защитник Карлос Алберто стреля неспасяемо – 4:1. Бразилия за трети път стана световен шампион. В страната на кафето започна най-грандиозният карнавал – с бомбички и ракети, с лудешка самба и печални инциденти: 120 убити и над 2000 ранени от стрелба с огнестрелно оръжие в изблик на безумна радост.

След мексиканския мундиал Нике стана вечно притежание на бразилците. Четири години по-късно обаче тя бе открадната от музея в Рио де Жанейро и повече не се намери. Естествено, дубликат бе направен, но и той нямаше щастлива съдба – поради неизплатени дългове на бразилската федерация купата бе взета като залог. Остана блясъкът на Пеле, Тостао, Жаурзиньо, Карлос Алберто...

Едсон Арантес го Насименто или просто — Пеле, единственият крал в историята, избран от народа. Роден е на 23 октомври 1940 г. в Трес Корасоес; става професионален футболист на 16-годишна възраст; най-младият световен шампион в историята на футбола (17 години и 8 месеца), единственият играч с три световни титли, отбелязал над 1000 гола с флаanelките на Бразилия, „Сантос“ и „Космос“

„Златната богиня“

Малката статуетка на крилатата богиня на победата Нике има не по-малко интересна съдба от самите световни първенства. Тя е изработена през 1930 г. от 1,8 килограма чисто злато в ателието на известния парижки гравьор Абел Лафльор. През Втората световна война президентът на италианската федерация Бараси я крие в куп стари обувки под леглото си. Нацистите, търсейки злато, на няколко пъти обискирали дома на Бараси, но не успели да я открият. В навечерието на шампионата в Англия „Златната богиня“ бе открадната от изложбата „Филателия и спорт“. Намиращата се до нея колекция от марки на стойност три милиона лири останала непокътната!? Целият Скотланд ярд бе вдигнат на крака. Купата намери кучето Пикълс, което веднага стана знаменитост. Впрочем Пикълс бе възнаграден – преди финала на „Уембли“ между Англия и ФРГ тържествено му сервираха огромен топъл кренвирш, който четириногиет герой изяде с подчертан апетит под бурните аплодисменти на 100 000 запаляковци.

След мексиканския Мундиал '70 „Нике“ стана вечно притежание на бразилците. През 1984 година обаче тя бе отново открадната от музей в Рио де Жанейро. Многобройната полиция и частните детективи този път

бяха безпомощни да я открият. Не дадоха резултат и драматичните апели на бразилските вестници, които напразно се опитваха да събудят чувството за национално достойнство у крадците. „Златната богиня“ изчезна завинаги. Според специалистите тя веднага е била претопена и сега битува под формата на пръстени, обици и други накити.

ДОМАКИН: МЕКСИКО, 31 МАЙ – 21 ЮНИ 1970 Г.

Участници: Белгия, Бразилия, България, Чехословакия, Салвадор, Англия, Италия, Израел, Мароко, Мексико, ФРГ, Перу, Румъния, СССР, Швеция, Уругвай.

ФИНАЛ: БРАЗИЛИЯ – ИТАЛИЯ 4:1 (1:1), 21 юни, Мексико, 105 000 зрители, съдия Гльокнер (ГДР), гол-майстори – Пеле, Жерсон, Жаирзиньо, К. Алберто за Бразилия; Бонинсеня за Италия.

БРАЗИЛИЯ: Феликс, К. Алберто, Брито, Пиаса, Евралдо, Клодоалдо, Жерсон, Жаирзиньо, Тостао, Пеле, Ривелино.

ИТАЛИЯ: Албертози, Бургнич, Чера, Розато, Факети, Бертини (Юлиано), Мацола, Де Систи, Доменгини, Бонинсеня (Ривера), Рива.

Гол-майстор на първенството: Мюлер (ФРГ) – 10 гола.

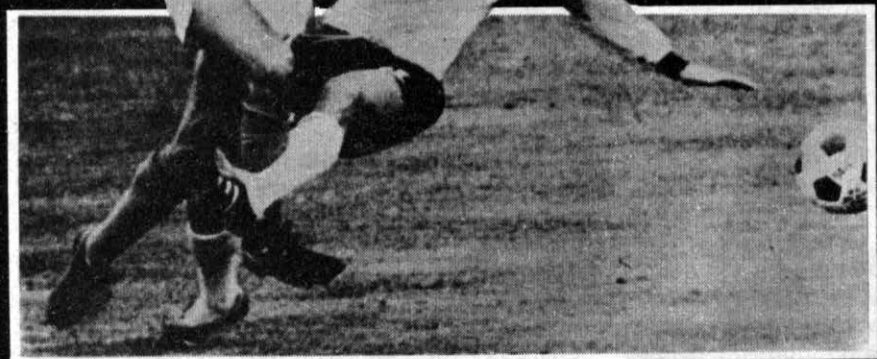
Най-добър играч: Мюлер (ФРГ).

ФРГ'1974. В ерата на тоталния футбол

Амстердам. Топла юлска вечер в средата на 60-те години. Треньорът на „Аякс“ Ринус Михелс, наричан от всички „Булдога“ заради тежкия си характер и не особено привлекателна външност, пие своите традиционни пет бири преди заспиване. По телевизията предават скучен мач по ръग्би. В един момент обаче погледът му се задържа по-продължително върху екрана. Какво странно разположение имат ръгбистите и как покриват целия терен? Дали това не може да се принесе и във футбола? На масата се появяват бял лист, химикалка и... нова бутилка бира. Схемата на игра, при която неговият отбор ще има числено превъзходство по всички части на терена, е готова. Остава само да се намерят подходящи изпълнители. И те се появяват – млади,

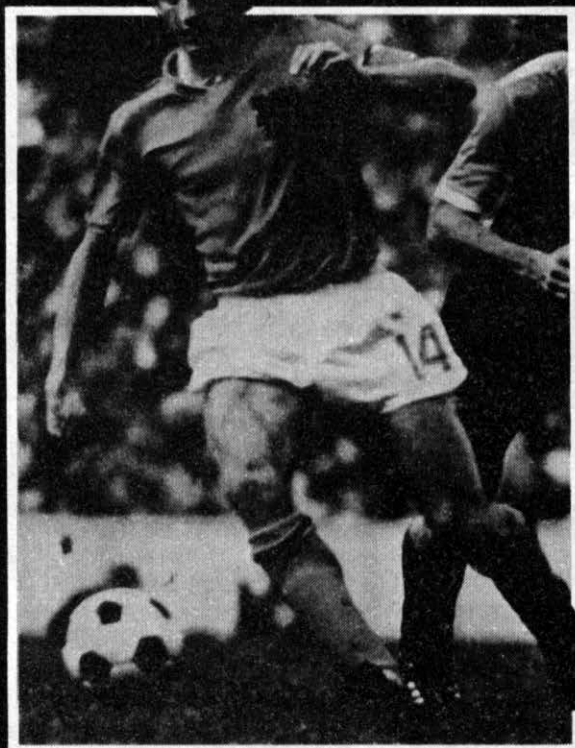
атлетични, дългокоси. Сред тях е и синът на бившата чистачка на стадиона Йохан Кройф. След няколко години възпитаниците на Михелс с шеметната си игра всяват ужас в своите съперници и възпламеняват трибуните на футболна Европа. „Аякс“ става трикратен европейски шампион, световен клубен шампион, суперотбор, който според мнозина създава футбола на бъдещето, наречен тотален. . .

На Десетото световно първенство, което се състоя през 1974 г. във ФРГ, старши треньор на холандския национален отбор е Ринус Михелс. Той включва в състава почти всички играчи на „Аякс“ плюс няколко попълнения от неговия вечен съперник „Фейенорд“. И още на първия мач срещу Уругвай става ясно, че футболистите от

Във финала на олимпийския стадион в Мюнхен през 1974 г. ФРГ побеждава Холандия с 2:1 и става първият носител на новата световна купа, която е в ръцете на Волфганг Оверат. Но големите звезди са Бекенбауер и Кройф

страната на лалетата и вятърните мелници са претендент номер едно за световната титла. Равният мач – 0:0 срещу Швеция е по-скоро приятелски жест и подарък за скандинавците, за да могат те да продължат борбата за сметка на България.

В полуфиналната група Кройф и компания са безапелационни: 4:0 срещу Аржентина, 2:0 срещу ГДР и 2:0 срещу Бразилия. Особено драматична е срещата с бразилците. Виртуозите от родината на Пеле са безпомощни срещу „лятащите холандци“ и заиграват грубо. Луис Перейра е отстранен от игра и това е повод за няколко стотици сънародници на Кройф, добре заредени с прочутата мюнхенска бира, да се опитат да слязат на терена и да линчуват бразилските футболисти. След кратък ръкопашен бой с отлично обучените западногермански командоси те се отказват от намерението си.

На финала Холандия се среща с ФРГ – другия ярък представител на тоталния футбол. Почти през цялото време „оранжевите“ атакуват, но в крайна сметка ФРГ побеждава с 2:1 и става световен шампион. Така за кой ли път е потвърдено старото футболно правило, че по-добрият не всякога побеждава. В интерес на истината трябва да се признае, че западногерманците изиграха на финала своя най-силен мач за цялото първенство, а холандците – може би своя най-слаб. И още един факт – на финала Кройф е прекалено предпазлив и това дава повод на някои холандски журналисти да пишат, че „Великият Йохан“ вече пази краката си за златото на каталонците (намек за преминаването му в „Барселона“). Малко неочаквано, но за новия шампион финалът се оказва началото на края. На тържествената вечеря в кметството на Мюнхен са поканени какви ли не: всемогъщи индустриалци и известни банкери, генерали

в оставка и модни литератори, нашумели политици и красиви манекенки. . . За съпругите и за приятелките на футболистите обаче вратите са затворени. Направено е едно малко изключение – сред гостите е очарователната фрау Бекенбауер, съпруга на капитана на отбора Франц Бекенбауер. Обидени, Герд Мюлер и Паул Брайтнер напускат демонстративно банкета и заявяват, че повече никога няма да облекат националната фланелка.

„Истина е, че нашият упадък започна от деня, в който станахме световни шампиони. Причина за това едва ли е злополучният банкет. За да се изкачим отново на върха, са ни необходими поне десет години.“ Тези думи принадлежат на самия Бекенбауер. И са казани през 1984 г., когато „Кайзер Франц“ бе назначен за старши треньор на националния отбор на ФРГ.

ДОМАКИН: ФРГ, 13 ЮНИ – 7 ЮЛИ 1974 Г.

Участници: Австралия, Аржентина, Бразилия, България, ГДР, Заир, Италия, Полша, Уругвай, ФРГ, Хаити, Холандия, Швеция, Шотландия, Чили, Югославия.

ФИНАЛ: ФРГ – ХОЛАНДИЯ 2:1 (2:1), 7 юли, Мюнхен, 80 000 зрители, съдия Тейлър (Англия), гол-майстори – Брайтнер (от дузпа) и Мюлер за ФРГ; Неескенс (от дузпа) за Холандия.

ФРГ: Майер, Фогтс, Шварценбек, Бекенбауер, Брайтнер, Хьонес, Оверат, Бонхоф, Грабовски, Мюлер, Хьолценбайн.

ХОЛАНДИЯ: Йонглод, Сурбиер, Хан, Рисберген (Де Йонг), Крол, Янсен, Ван Ханегем, Неескенс, Реп, Кройф, Рензенбринк (Ван де Керкхоф).

Гол-майстор на първенството: Лато (Полша) – 7 гола.

Най-добър играч: Бекенбауер (ФРГ).

Аржентина'1978. Титла за 250 000 долара?

Вместо предговор или за няколко долара повече: в навечерието на Единадесетото световно първенство в Аржентина суперзвездата на холандския футбол Йохан Кройф отказа да облече фланелката на своята страна. Причините? По време на Мундиал'78 фирмата за производство на спортни арти-

кули „Йохан Кройф“ трябваше да сключи няколко свръхизгодни договора и „Летящият холандец“ предпочете бизнеса пред перспективата да се бори за световната титла. Зеленият цвят се оказа по-скъп от цвета на националното знаме и за Франц Бекенбауер. „Кайзер Франц“, който в родината си получа-

На Мундиал '78 холандците за втори път достигат до финала и за втори път отстъпват пред домакините. Аржентина е шампион, Даниел Пасарела е с купата, а Марио Kempes влиза в историята на световния футбол

На 40 години вратарят на италианците Дино Дзоф прегръща световната купа, ражда се нова легенда — Паоло Роси. Забележка. Най-добрите играчи на световните първенства са определени според класирането на бюлетина „Уърлд кърп сокър“

ваше заплащане, три пъти по-голяма от тази на федералния канцлер, не устоя на магнетизма на доларите и прескочи океана, за да облече фланелката на нийоркския „Комос“.

Впрочем тези неща ни най-малко не вълнуваха домакините. Под лозунга „30 милиона аржентинци ще играят на Мундиал'78“ избраниците на старши треньора Луис Цезар Меноти проведоха свръхсериозна подготовка в продължение на шест месеца. В последния момент от състава отпадна малкото чудо от „Архентинос хуниорс“ 18-годишният Диего Марадона.

– Времето на Диего тепърва ще дойде – побърза да успокои духовете Меноти. – Сега на мене ми трябва истински мъже. Отиваме на футболна война!

И голямата битка, наречена Мундиал'78, започна. Срещу Унгария домакините получиха истински подарък: от терена бяха отстранени пресилени асове на футболния чардаш Нилаши и Тьорочик. В полуфиналната група „гаучосите“ направиха гросмайсторско реми без ходове срещу Бразилия – 0:0. Всичко трябваше да се реши от мачовете Бразилия – Полша и Аржентина – Перу. Бразилците победиха с 3:1 и седнаха пред телевизорите, за да наблюдават започналата с 3 (?) часа по-късно среща Аржентина – Перу. Домакините не срещнаха никаква съпротива от учудващо апатичните и коректни в този мач перуанци. Марио Кемпес и сие победиха с 6:0 и се класираха на финала благодарение на по-добрата си голова разлика. А на другия ден всички бразилски журналисти лудееха по страниците на своите вестници и пред микрофоните на радиото и телевизията. Най-невинният упрек към „проклетите аржентинци“ бе, че са им откраднали световната титла.

На финала срещу Холандия Аржентина имаше сериозна подкрепа в лицето на 80 000 „гаучоси“ и италианския съдия Гонела.

Победа с 3:1 и 30-те милиона аржентинци изживяха своя голям ден.

Скandalът избухна през есента на 1982 г. Едно от първите пера на Буенос Айрес Анхел Рамирес писа в списание „Линеа“, че световната титла на Аржентина се дължи не толкова на футболните качества на момчетата на Меноти, колкото на 250-те хиляди долара, платени на перуанците, за да пропуснат в мрежата си нужните голове. Журналистическа бомба или сериозни разкрития? Административният и данъчен съд в Буенос Айрес започна разследване за разходите за Мундиал'78. Разпитани бяха стотици свидетели начело с президента на Организационния комитет на световното първенство през 1978 г. вицеадмирал Лаоста. Делото набъбна до няколко хиляди страници и изведнъж по нечие височайше нареждане потъна в съдебните архиви. И в праха на футболната история.

ДОМАКИН: АРЖЕНТИНА, 1 ЮНИ – 25 ЮНИ 1978 Г.

Участници: Австрия, Аржентина, Бразилия, Иран, Испания, Италия, Мексико, Перу, Полша, Тунис, Унгария, Франция, ФРГ, Холандия, Швеция, Шотландия.

ФИНАЛ: АРЖЕНТИНА – ХОЛАНДИЯ 3:1 след продължения (0:0, 1:1), 25 юни, Буенос Айрес, 80 000 зрители, съдия Гонела (Италия), гол-майстори – Кемпес – 2 и Бертони за Аржентина; Нанинга за Холандия.

АРЖЕНТИНА: Фильол, Олгин, Галван, Пасарела, Тарантини, Ардилес (Лароса), Галего, Кемпес, Бертони, Луке, Ортис (Хосеман).

ХОЛАНДИЯ: Йонгблуд, Янсен (Сурбиер), Брандт, Крол, Портвлиет, Хан, Неескенс, В ван де Керкхоф, Р. ван де Керкхоф, Реп (Нанинга), Рензенбринк.

Гол-майстор на първенството: Кемпес (Аржентина) – 6 гола.

Най-добър играч: Кемпес (Аржентина).

Испания'1982. „Мундиалгейт“

Галантният флирт с топката на Зико и Конти, безпогрешните изстрели на Роси и Румениге, акробатичните скокове на Дасаев и Н'Коно са все още пресни в паметта ни. И затова едва ли е необходимо да се спираме

по-подробно на Дванадесетото световно първенство през 1982 г. в Испания. Още повече, че неговото „продължение“ е не по-малко интересно.

Италия посрещна световните шампиони

така, както не е посрещала и легионите на Цезар. Еуфорията, обхванала Апенинския полуостров, още не бе стихнала, когато на бял свят се появи аферата с така наречената „Карнетина“. Според един вестник от Флоренция тайнственото преобразяване на момчетата на Енцо Беардзот във втората фаза на шампионата се дължи на новото сензационно откритие на италианската фармацевтика – „Карнетина“. Каква е тази загадъчна „Карнетина“? Непозволен стимулатор от рода на допинга или просто разновидност на витамините, имащи обаче много по-голям ефект върху организма? Отговор така и не бе даден, защото започна „Мундиалгейт“ . . .

„Това е истински триумф. Жалко само, че преди победите над Аржентина, Бразилия, Полша и ФРГ трябваше да купим равния мач с Камерун.“ Тези думи принадлежат на известния адвокат от Флоренция и още по-известен футболен деец Уго дал Лаго и са казани с чаша шампанско в ръка на тържествения банкет на 11 юли в Мадрид само два часа след финалния мач между Италия и ФРГ. Останалото е дело на двама италиански журналисти. Спортният редактор на вестник „Република“ Оливеро Беа и съдебният хроникьор на седмичника „Епока“ Роберто Киоди в продължение на шест месеца разследват обстоятелствата около мача на 22 юни във Виго Италия – Камерун. Както е известно, равният резултат 1:1 позволи на „скуадра адзура“ да продължи борбата и по-късно да спечели шампионската титла. Най-важният свидетел в тяхната анкета е Филип Куто – един от шефовете на тайната служба на Камерун.

– Нашите играчи, въпреки че бяха елиминирани, изглеждаха много доволни – заяви Куто пред двамата италиански журналисти. – По-късно разпитах всички футболисти и се убедих, че една част от тях са взели пари. Намерен е и посредникът. Някой си Орландо Москатели, бивш вратар, сега делови човек. Москатели признал, че преди мача е разговарял с един елегантен италианец, карач черно „Ауди“ с регистрационен номер от Таранта, който е бил много заинтересован срещата да завърши наравно и е бил готов да плати за това 150 милиона италиански лири в чуждестранна валута. Той признал, че е свързал елегантния сеньор със своите приятели Н'Коно и Мила (вратаря и най-доб-

рия нападател на Камерун). Резултатът от анкетата на двамата италиански журналисти е книгата „Мундиалгейт“ – асоциация с Уотъргейт, и 60-минутен филм, който обаче нито държавната, нито частните телевизионни станции пожелаха да излъчат. И естествено – грандиозен скандал, който дълго време бе тема номер едно на Полуострова.

– Беа и Киоди не са никакви журналисти, а долнопробни лъжци, които трябва да бъдат незабавно предадени на съд за нанесени непоправими морални щети на италианската нация – реагира остро президентът на футболната федерация адвокатът Сордильо.

– Бих предпочел да загубя хиляда мача подред, отколкото да направя подобно нещо – заяви категорично старши треньорът на световните шампиони Енцо Беардзот. – Всичките среци на италианския национален отбор под мое ръководство са чисти от морална гледна точка.

Категорични опровержения последваха и от страна на почти всички участници във въпросния мач: Дзоф, Роси, Джентиле, Мила, Н'Коно. Но така или иначе съмненията останаха. Защото, както казва една италианска поговорка, там където има дим, има и огън. . .

ДОМАКИН: ИСПАНИЯ, 13 ЮНИ – 11 ЮЛИ 1982 Г.

Участници: Австрия, Алжир, Англия, Аржентина, Белгия, Бразилия, Испания, Италия, Камерун, Кувейт, Нова Зеландия, Перу, Полша, Салвадор, Северна Ирландия, СССР, Унгария, Франция, ФРГ, Хондурас, Чехословакия, Чили, Шотландия, Югославия.

ФИНАЛ: ИТАЛИЯ – ФРГ 3:1 (0:0), 11 юли, Мадрид, 90 000 зрители, съдия Коельо (Бразилия), гол-майстори – Роси, Тардели, Алтобели за Италия, Брайтнер за ФРГ.

ИТАЛИЯ: Дзоф, Джентиле, Коловати, Ширея, Кабрини, Бергоми, Тардели, Ориали, Конти, Роси, Грациани (Алтобели, Каузио). **ФРГ:** Шумахер, Калц, Щилике, К.-Х. Фьорстер, Б. Фьорстер, Брайтнер, Бригел, Дремлер (Хрубеш), Литбарски, Фишер, Румениге (Х. Мюлер).

Гол-майстор на първенството: Роси (Италия) – 6 гола.

Най-добър играч: Роси (Италия).

Мексико'1986

Мундиал или. . . Марадониал?

На 31 май 1986 г. точно в 11,50 местно време президентът на Мексико Мигел де ла Мадрид тържествено откри Тринадесетото световно първенство по футбол. Картината бе наистина внушителна: пишна фолклорна програма, музика на мариачи, многобройни знамена, невъобразим шум от барабани и тръби, конфети, празнични фейерверки. . . На 29 юни под бурните аплодисменти на 115-хилядния стадион „Ацтека“ президентът Мигел де ла Мадрид връчи купата на капитана на новите световни шампиони Диего Армандо Марадона. Казват, че съдбата на „Златния глобус“ е била решена на . . . „тайната вечеря“ в

Неапол. Разговорът между старши треньора на аржентинския национален отбор д-р Карлос Билардо и Диего Марадона бил кратък:

- Диего, знаеш, че ни критикуват от всички страни. . .
- Не се безпокойте, сеньор Билардо, ако ви уволнят, аз първи ще напусна националния отбор.
- Не, момчето ми. Имам предвид друго – мексиканският мундиал трябва да стане твоят мундиал! Разбираш ли ме?
- Всичко ще бъде наред, сеньор Билардо. Вярвайте ми.
- Останалото е известно на целия свят.

Победителите

Аржентина: Седемте крачки до победата

ПЪРВАТА: АРЖЕНТИНА – ЮЖНА КОРЕЯ – 3:1. Въсщност и трите гола се дължат на Марадона. Но тези три гола му струваха десет груби фала срещу него. Мексиканската телевизия посвети специално предаване за нарушенията срещу капитана на аржентинците, което завърши с думите: „Как бихте се чувствали, уважаеми зрители, ако така играят срещу вашия син?“ След последния съдийски сигнал Диего мрачно споделя: „В срещата имаше всичко – футбол, но също така и тек-он до (корейски национален спорт, разновидност на каратето – бел. авт.). Не очаквах толкова груба игра от нашите съперници. След този мач – твърдят очевидци – треньорът Карлос Билардо престанал да си купува паста за зъби. Вземал назаем от централния защитник Браун, тъй като това

носело щастие. От своя страна футболистите сядали винаги на същите места в автобуса, както преди победата срещу Южна Корея. Някой да твърди, че аржентинците не са суеверни?

ВТОРАТА: АРЖЕНТИНА – ИТАЛИЯ – 1:1. „Какво, искате да гледате един равен мач? Моля, заповядайте – така италианските журналисти посрещаха на прес-трибуната своите чуждестранни колеги. – Не, няма никакво предварително договаряне! Всичко е чиста математика – и двата отбора се класират, ако завършат наравно. Защо да рискуват?“
Още в самото начало холандският съдия Ян Кайзер отсъди дузпа (доста спорна) и „скуадра адзура“ повежда с 1:0. Половин час по-късно Марадона „хипнотизира“ италиан-

ския вратар Гали – 1:1. И толкова!
Намиращият се в официалната ложа председател на западногерманския футболен съюз Херман Нойбергер напусна преждвременно срещата с многозначителните думи:

– Второто полувреме ми напомня твърде много за мача ФРГ – Австрия от преди четири години, за който още дължим извинение на футболната общественост.

Аржентинската информационна агенция Телам публикува обширен коментар за „мача на примирието, в който 22-ма на терена играеха с маслинено клонче в ръце“. А италианските вестници обвиниха старши треньора на „скупадра адзура“ Енцо Беордзот в това, че е заменил Бруно Конти като прекалено. . . опасен. „Човекът с лулата“ веднага реагира:

– Видяхте ли разбитите носове и синините по краката на моите момчета? Не? Аз също не съм виждал толкова много контузени в една уредена среща.

Една малка подробност, която съвсем не подкрепя твърдението на сеньор Беордзот: в този мач Марадона бе пазен от неговия съотборник от „Наполи“ Салваторе Бани. Същият, за който италианците се шегуват, че неаполитанките плашат своите палави деца с думите: „Ако не слушаш, ще дойде Бани да те изяде. . .“ Но срещу Диего „железният Салваторе“ бе учудващо коректен.

– В началото бях доста развълнуван – призна Бани. – Тогава Диего се приближи до мен и ми каза: Салваторе, нима си забравил че аз съм твой капитан? Успокой се, ще продължим заедно. . .

Самият Диего е твърде лаконичен:

– Всичко е добре, когато завършва добре.

ТРЕТАТА: АРЖЕНТИНА – БЪЛГАРИЯ – 2:0.
Най-лесната. . .

ЧЕТВЪРТАТА: АРЖЕНТИНА – УРУГУАЙ – 1:0. В навечерието на срещата треньорът на „гаучосите“ Карлос Билардо заяви, че неговите възпитаници ще играят по системата: Победа или смърт! Неговият уругуайски колега Омар Борас отвърна на удара: „Какво съвпадение – и аз възнамерявам да използвам същата тактика.“ А знаменитият Луис Цезар Меноти предупреди съвсем сериозно, че този мач не трябва да се гледа от бременни жени и хора със слаби нерви.

Типично южноамериканско дерби: 97 фала!

Все пак до футболен апокалипсис не се стигна благодарение на енергичните действия на италианския съдия Луиджи Аньолин, който показва 7 жълти картони.

В този „мач на смъртта“ отново блестеше Диего Марадона. Не само с виртуозния си дрибъл и изключителните пасове, но и с редкия си кураж да подлага глава там, където другите не се осмеляват да подложат крак дори и на тренировка. Именно тук, на стадиона в Пуебла малкият принц от Буенос Айрес за първи път протегна ръка към короната на краля Пеле.

Но след края на срещата в центъра на вниманието се оказа не Марадона, а специалният пратеник на вестник „Кларин“ от Буенос Айрес 85-годишният Диего Лусеро. Доайенът на аржентинската журналистика, един от малкото хора, наблюдавали всичките 13 световни първенства по футбол, целият сияеше от щастие:

– Точно 56 години чакам този ден! На финала на първото световно първенство в Монтевидео уругуайците ни победиха само заради номера с топките. Какво, не го знаете?

Слушайте тогава: Преди финала възниква спор с чия топка да се играе. Белгийският съдия Ланженю реши през първото полувреме да се играе с аржентинската и ние поведохме с 2:1. През второто полувреме на терена бе уругуайската топка и „урусите“ ни победиха с 4:2. Сега Марадона най-после отмъсти за тази несправедливост. Да, той е наистина голям играч!

Банална оценка, ще кажете. Но трябва да се има предвид, че 85-годишният Диего Лусеро дълго време се ползуваше с репутацията на противник номер едно на Марадона. Той тръбеше пред всички, че Диего е продукт на кока-колата, машина за събиране на долари и никога не е държал особено на фланелката с националния герб.

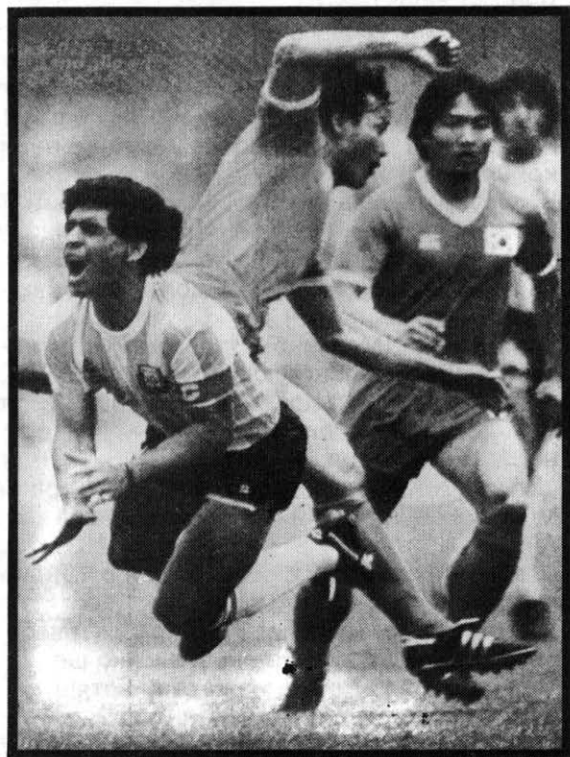
ПЕТАТА: АРЖЕНТИНА – АНГЛИЯ – 2:1.
51-ва минута: Валдано центрира, вратарят Шилтън и Марадона скочиха едновременно, аржентинецът протегна ръка и. . . топката се спря в мрежата. Съдията Али Бенасъор от Тунис посочи центъра. Шилтън се хвана за главата: боже мой, ако това е гол. . .
55-а минута: Марадона спря топката в средата на терена и тръгна напред. По пътя си, както отбеляза шеговито един местен наблюдател, успя да излъже всички подани-

13-ият световен шампион е Аржентина: отгясно наляво — Марадона, Пумпидо, Кучуфо, Ругжери, Браун, Батиста, Енрике, Олартикочечя, Джустини, Валдано, Буручага. Мундиал или... Марадониаал? Този въпрос не е случаен — благодарение на футболния гений на Диего Армандо Марадона „гаучосите“ спечелват Втората си титла

ци на Нейно Величество и част от британските колонии: зад гърба му останаха последователно Рейд, Ходж, Сансъм, Ходън, Фенуик, Бътчър. . . С неповторим финт той елиминира и вратаря Шилтън. На „Ацтека“ се чу един единствен 100-хиляден вик: го-о-о-л! Коментаторът на английската телевизия, известният в миналото нападател Джими Грийвс, възкликна:

– Леди и джентълмени, вече всичко е свършено: Марадона унищожи Англия. – След кратка пауза Грийвс добавя: – Може би и Пеле.

След мача Марадона, притиснат до стената от журналистите, успя да се измъкне с игра на думи:

– Ако има някаква ръка в случая, това е божията. Първият гол бе вкаран малко с главата на Диего, малко с главата на Марадона.

Другият ас на аржентинците – Хорхе Валдано, допълни шеговито:

– Диего се чувстваше зле за първия си гол и затова отбеляза и втори.

Треньорът Карлос Билардо е твърде дипломатичен:

– От моето място теренът не се виждаше много добре.

Английският треньор Биби Робсън призна с горчива усмивка:

– Победи по-добрият тим. За нас съвсем не е утеха, че Марадона ни елиминира с ръка. Не може да се отрече обаче, че той е великолепен футболист.

На другия ден развълнуваният световен печат предостави своите първи страници за сензационни заглавия на тема Марадона:

„Хорнада“ (Мексико): Марадона – Англия – 2:1.

„Овасионес“ (Мексико): В този мач разликата се наричаше Марадона.

„Есто“ (Мексико): Кралят се шегува – Диего твърди, че само Ракел Уелч е по-красива от неговия втори гол.

„Дейли мейл“ (Англия): Вълшебната игра на Марадона – с ръка и крак – елиминира Англия.

„Сан“ (Англия): Гол с ръка, видян от милиони.

„Дейли мирър“ (Англия): Голът с ръка разби сърцата на нашите играчи. Мексико ще запомни аржентинеца не като блестящ футболист, а като обикновен измамник.

Западногерманската агенция ДПА: Първият

гол бе измамата на века, вторият – голът на века.

„Спортске новости“ (Югославия): Диего нокаутира с ръка англичаните.

„Ди велт“ (ФРГ): Капитанът на аржентинците Марадона притежава всички най-добри качества на Пеле, Бекенбауер и ди Стефано, взети заедно:

„Данас“ (Югославия): Кой е по-добър – Пеле или Марадона? Пеле никога не би елиминирал англичаните с хандбален гол. Тази малка подробност дели законния крал от узурпатора. И още нещо: Диего не е елегантен като Пеле – тревата му стига до шортите. Нисък, без врат, той прилича на миксер, избягал от къщи. Но това не му пречи да бъде гениален като Пеле.

В знак на протест лондонските букмейкъри върнаха парите на всички, които бяха заложили на 1:1 в този мач. Това е първият случай в историята на залаганията на Великобритания. Патриотичен жест на букмейкърите, който им струва около 10000 лири.

Три месеца след Мундиал'86 Диего призна публично, че е вкарал първия гол срещу англичаните с ръка. В интервю, излъчено от една частна италианска телевизионна компания, той заяви, че е направил това „в името на 30 милиона аржентинци“.

ШЕСТАТА: АРЖЕНТИНА – БЕЛГИЯ – 2:0.

Гигантският „Ацтека“ отново аплодира блестящия Марадона и неговите голове „с дъх на гениалност“. Почти през всичките 90 минути трибуните скандираха бурно името му, а след мача белгийските играчи първи изразиха възхищението си от своя „екзектор“. Вратарят Пфаф го нарече „пришълец от друга планета“, капитанът Кулеманс – „същество със сто очи“. А техният треньор Ги Тис професионално констатира:

– Ние бяхме победени от най-добрия футболист в света. С Марадона аз бих спечелил световното първенство без никакви затруднения.

И отново темата на деня е Марадона:

„Ултима нотисиас“ (Мексико): Чудесата са възможни, чудесата се повтарят.

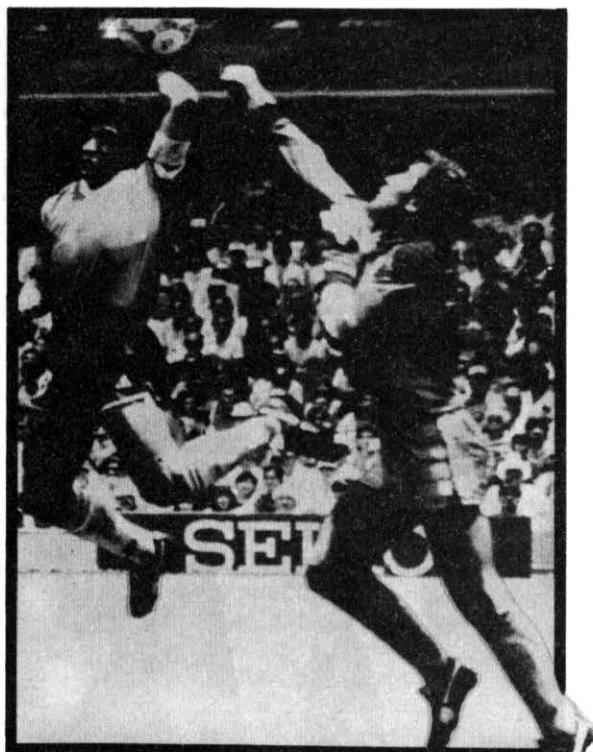
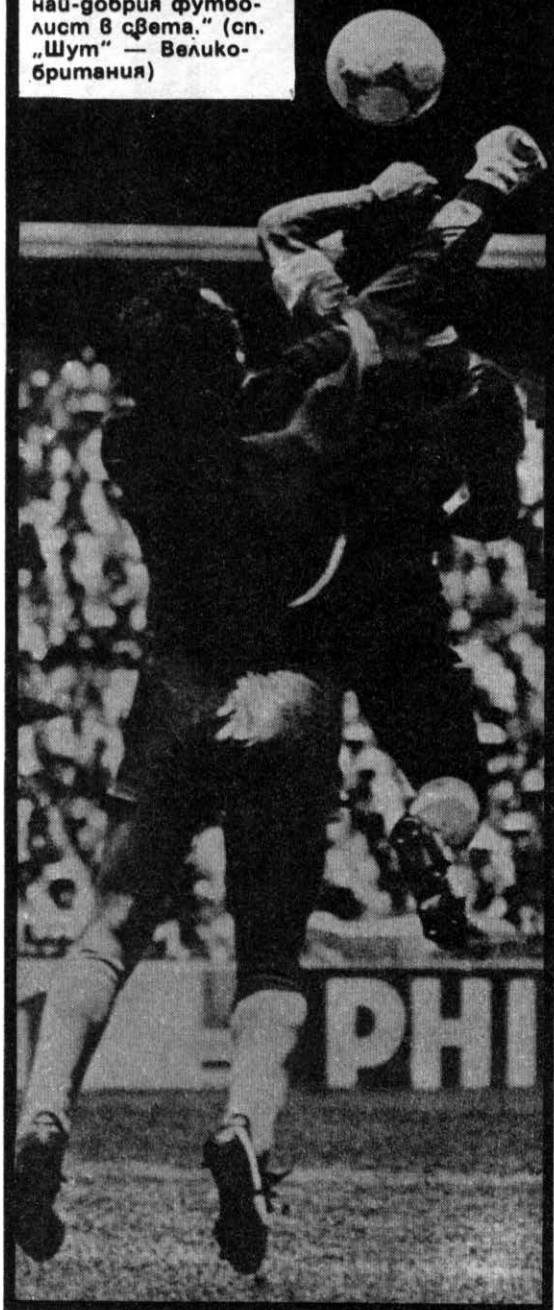
„Овасионес“ (Мексико): Богът има и крака.

„Л'екип“ (Франция): Симфонии на футболния Моцарт. След Англия Диего сам превърна в прах и Белгия.

„Спорт“ (Югославия): Феноменалният Мара-

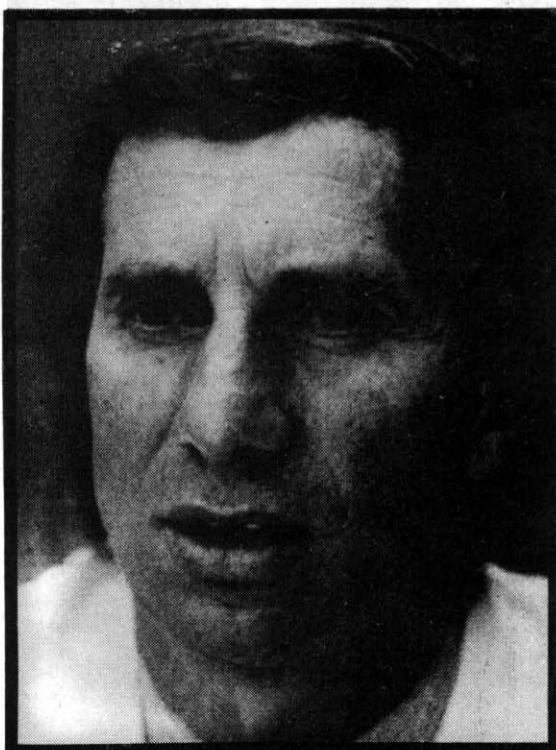

„Марадона нокаутира надеждите на Англия. Дребният аржентинец твърди, че му е помогнала „божията ръка“, но Шилтън знае, че това бе юмрукът на най-добрия футболист в света.“ (сп. „Шут“ — Великобритания)

Три съдби, които се преплитат: на треньорите Луис Цезар Меноти, Карлос Салвадор Билардо и единственото, което ги свързва — Диего

дона сам матира Белгия.

„Дерниер йор“ (Белгия): ДИЕГО-О-О-О.

„Льо соар“ (Белгия): Марадона – убиец на нашите мечти.

„Либр белжик“ (Белгия): Единадесет червени дяволи и само един Диего. Талантливият гаучо беше по-силен.

СЕДМАТА: АРЖЕНТИНА – ФРГ – 3:2. Аржентинският отбор – нито добър, нито лош, бе занесен до финала с ръцете и краката на Марадона, с безхитростния си футбол гаучосите се промъкнаха благодарение на гения на Марадона. Пишете Аржентина, четете Марадона. Аржентина – това е един крал и десет верни слуги. . .

Тези не особено ласкави оценки принадлежат на най-авторитетни специалисти. Но в последния двубой на Мундиал '86 избраниците на д-р Билардо красноречиво опровергават тези мнения. По най-убедителен начин те демонстрираха модерен, рационален и тактически издържан футбол, т. е. доказаха, че победите им се дължат не само на Диего. „Изобщо не ме интересува гол-майсторската титла. Ще бъда безкрайно щастлив, ако победим с 1:0, а гол-майстор бъде нашият вратар Пумпидо.“ Тези свои думи Марадона защити блестящо. На финала той се трудеше всеотдайно – изпълняваше тъчове и корне-

ри, помагаше на защитата. Въпреки това успя да участва във всички най-важни и решителни акции. Именно той, Диего, с изчислен до милиметри пас изведе Буручага за победния трети гол.

И докато „Ацтека“ приветствуваше тринадесетия световен шампион по футбол, в страната на пампасите започна безумна фиеста: „Архентина кампеон, вива Марадона!“ По булевардите на Буенос Айрес дефилират стотици хиляди с национални знамена, вят сирени, автомобилите надуват клаксони в чест на великата победа, от балконите се сипят разноцветни гирлянди. Всички канали на телевизията повтарят най-важните моменти от финала, а радиото непрекъснато излъчва популярни танга, прекъсвани на всеки половин час от възторжените коментатори: Смъртни, слушайте този свещен вик – Аржентина е световен шампион!

В същото време в пресцентъра на „Ацтека“ д-р Карлос Билардо даваше безбройни интервюта с уморен, пресипнал от вълнение глас. На въпроса „Как би завършил финалът, ако Марадона беше западногерманец?“ обикновено флегматичният и сдържан Билардо отговори почти екзалтирано: – Слава богу, Диего е аржентинец! Думи, станали известни в целия свят.

Реваншът на д-р Билардо

Един ден след „великата победа“. На Майския площад в Буенос Айрес над 300 хиляди аржентинци френетично аплодираха Диего Марадона и останалите герои от Мундиал '86. Когато на балкона на президентския дворец се появява треньорът Карлос Билардо, екзалтираното множество издигна внушителни транспаранти: „Билардо, ти си най-великият“, „Благодарим, докторе, и прости“, „Извинявай, Билардо, ние те обичаме“.

И наистина „гаучосите“ имаха за какво да се извиняват на 44-годишния дипломиран доктор по медицина Карлос Салвадор Билардо. Но нека се върнем 20 години назад.

В средата на 60-те години „Естудиантес“ беше най-силният отбор на Аржентина: несменяем шампион, трикратен победител в турнира за купата „Либертадорес“, носител

на интерконтиненталната купа. Негов треньор бе Освалдо Субелдия – човек, изповядващ реалистичен футбол, основаващ се на строга тактическа дисциплина, безкомпромисна защита и светкавични контраатаки. С други думи – футбол, който не се харесва на южноамериканците, свикнали да наблюдават виртуозни жонгльори с топката, но за сметка на това ефикасен и носещ успехи. Централен защитник на „Естудиантес“ през този период бе Карлос Билардо.

– Билардо в никакъв случай не беше светец – спомня си известният аржентински журналист Хосе Браво. – Той не отстъпваше и в най-горещите схватки, а бутоните му често оставяха следи върху краката на противниковите нападатели. На терена почти не се забелязваше, като изключим постоянните спорове със съдиите. Той никога не е бил звезда и не е обличал нито веднъж флане-

лката на националния отбор. Билардо бе типичен клубен създател, един от многото в разрушителната стратегия на Субелдия. С лекарска диплома в джоба Билардо предприе продължително пътуване в Европа с цел да изучи системата за физическа подготовка на футболистите на стария континент. След завръщането си стана треньор на родния „Естудиантес“, с който спечели три шампионски титли.

Провалът на Мундиал'82 принуди Луис Цезар Меноти да абдикира. След дълги колебания и разгорещени спорове ръководителите на федерацията решиха да назначат на негово място треньора на най-добрия аржентински отбор в момента: „Естудиантес“. Така денят на славата дойде. . . Билардо взе за помощник-треньор някогашния си съиграч от „Естудиантес“ и колега от медицинския факултет в Буенос Айрес Раул Мадеро, след което двамата лекари обявиха на всеослушание, че ще се придържат към методите на своя учител Освалдо Субелдия. Журналистите веднага оповестиха, че „сुकата започва“ и побързаха да наострят перата си. Яростните критики следваха една след друга: „Билардо използва системата „Наопаки и срещу всички“. Вместо одухотворения футбол на Меноти трябва да наблюдаваме чиновническия футбол на Билардо. Доктор Билардо е голям „специалист“ – той непрекъснато чертае с тебешир някакви непонятни схеми по черната дъска, които приспиват нашите национали. . .“

Не останаха назад и запаянковците. Те открито заплашваха, че ако не включи в състава знаменитите ветерани Фильол и Пасарела, ще му запалят къщата.

– Поне 80 процента от аржентинците са против Билардо – констатира френският журналист Пиер-Мари Дескам. – Наблюдавах внимателно реакцията на зрителите през целия мач с Колумбия. Те спряха да освиркват треньора само в 24-та минута, когато погледите на всички бяха приковани в Марадона, който излъга последователно девет колумбийци.

В същото време д-р Билардо се опитваше да обедини „бившите“ на Меноти, водени от Фильол и Пасарела, и младите таланти. Даниел Пасарела в крайна сметка прие концепциите на треньора и се примири с факта, че капитанската лента ще носи Диего Марадона. Но вратарят Убалдо Филь-

ол – участник в трите предишни световни първенства и във всички квалификационни мачове за „Мундиал'86“, така и не отстъпи. Билардо се реши на рискован ход – на негово място включи почти неизвестния Селада, който впрочем не се появи на мексиканските терени. Тази рокада предизвика истинска буря от негодувание и един местен наблюдател отбеляза саркастично: „Билардо раздели окончателно аржентинците на два лагера – едни, които не го обичат, и други, които не могат да го понасят.“ А известният футболен коментатор от „Ел графика“ Андрес Кантон броени дни преди световното първенство писа драматично: „Докторе, за бога, иди си! С треньор като тебе няма да преминем и първия кръг.“ В деня на заминаването си за Мексико Билардо заяви:

– Ако победим, ще си купя бял костюм и червена вратовръзка и ще се разхождам по Кориенте (един от най-големите булеварди на Буенос Айрес – бел. авт.). Ако загубим, ще сложа тюрбан и ще стана треньор на някой отбор в арабския свят.

След световното първенство Билардо не си купи бял костюм и червена вратовръзка, но 30-те милиона аржентинци бяха единодушни след последния съдийски сигнал на стадион „Ацтека“: спечелихме „Златния глобус“ благодарение гения на Марадона и стратегическия талант на Билардо. Единственият, който не споделяше това мнение, бе Луис Цезар Меноти. „Мършавият“, както тук всички наричат Меноти, започна яростна полемика с „Дългоносия“ (популярния прякор на Билардо).

– Сегашните аржентински национали играят по начин, който определено не ми харесва. Вместо творци, Билардо е създал полицаи – тръбеше непрекъснато по време на световното първенство Меноти. – Що се отнася до Марадона, технически той не се е развил нито сантиметър от 1984 г. Освен това Диего не е личност. Представете си, къдри си косата и носи обеца.

Меноти остана верен на себе си и след победния финал срещу ФРГ:

– Марадона изигра няколко силни мача, но нищо особено не може да се каже за отбора. Имам предвид естетиката на играта. Наложих се да се намеси и първият човек на аржентинския футбол – президентът на федерацията Хулио Грондона.

– Ако ние днес имаме голям отбор, то заслугата е изцяло на Билардо! – заяви Грондона. И всеки разумен човек трябва да признае това. Мисля също, че Аржентина '86 е много по-силна от Аржентина '78.

С други думи: Меноти, спри изказванията си в стил „анти-Билардо“!

Колкото до Билардо, на неговото лице най-после се появи усмивка:

– Зная, че продължават да ме наричат „Дългоносия“. Не се сърдя – този прякор се появи още по времето, когато бях играч.

ФРГ: Инстинктът да оцелееш

Не случайно казват, че е възможно случайно да загубиш едно първенство, но случайно да го спечелиш е невъзможно. В този смисъл играта на новите шампиони бе своеобразната лицева страна на медала, докато за сребърните медалисти от ФРГ това едва ли би могло да се каже.

Но в пътя на западногерманския състав към финала има немалко любопитни и поучителни неща, въпреки че момчетата на Бекенбауер, според оценките на всички експерти, отстъпваха по стойност на всички свои предшественици. Качества като сила, устойчивост, търпение и твърдост в защитата не могат да бъдат отречени. Но също така е вярно, че отборът на ФРГ бе сравнително безличен в средната линия и оскъден откъм фантазия в атаката. И комбинацията от тези елементи на футболното майсторство явно не бе достатъчна за шампионската титла. Не бива да се забравя и фактът, че до финала отборът достигна само с шест гола актив в шест мача – най-ниският показател за един финалист в цялата история на световните първенства!

Но от друга страна, това бе петият финал за западногерманския футбол, така че да се говори за късмет или за щастливо стечение на обстоятелствата едва ли е уместно. В Мексико неведнъж Бекенбауер повтаряше, че „с резултата не се спори“, въпреки че неговият отбор през цялото време до финала сякаш се занимаваше точно с обратното. Впрочем думите на треньора явно се отнасят до крайния резултат и точно в това отношение действително няма с какво да се спори, въпреки че може да има и несъгласни в името на справедливостта.

Знам, че носът ми е малко по-дълъг от нормалното, но това не ми попречи да се ожена. Не съм злопаменен и сега с радост споделям своя успех с всички аржентинци, дори и с недоброжелателите от близко минало. Признавам, че не съм свършен – по време на световното първенство в Мексико в стаята ми имаше икона. Нека си призная и това, че никога не бих намерил сили да стисна ръката на своя предшественик Меноти.

Ето защо успехът на ФРГ в Мексико (именно като успех оценяват всички западногермански специалисти представянето на своя състав) би могъл да се обясни със своеобразната дългогодишна черта от характера на този отбор, която спортният наблюдател Райнер Калб нарича „инстинкт за оцеляване“.

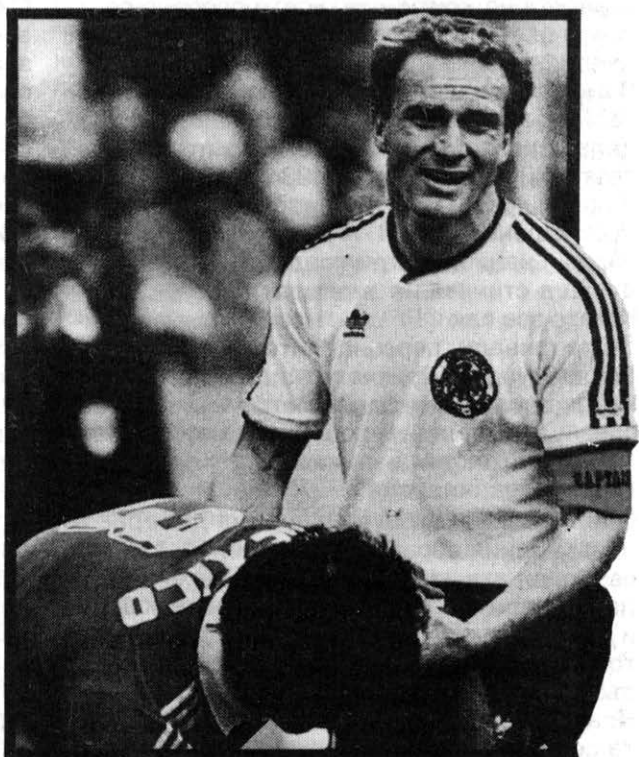
Прелюдията

За всичките следвоенни години западногерманският национален отбор преди Бекенбауер бе имал само трима треньори. Първият бе Сеп Хербергер, при който бе спечелена и първата световна титла през 1954 г. После дойде неговият помощник Хелмут Шьон, чиито върхове са победите в световното първенство през 1974 г. и в шампионата на Европа две години преди това. Шьон бе заменен също от своя първи помощник Юп Дервал, под чието ръководство отборът на ФРГ спечели европейското първенство през 1980 г. и се класира втори на световното в Испания през 1982 г. Но точно последният сребърен медал и последвалият го неуспех две години по-късно на европейския шампионат предизвикаха лавина от критики. Традициите са си традиции, но футболната общественост бе обезкуражена от разминаването между декларациите на Дервал и това, което ставаше на терена. Към общото настроение се присъединиха и критичните изявления на играчите. Естествено, имаше и други оценки, които се опитаха да надникнат по-дълбоко в същността на проблема, без да го свързват само с личността на треньора. Но гласовете, които утвърждаваха, че цялостният спад в играта на националния

Оспорвани, отричани, но финалисти — отборът на ФРГ: отляво надясно (преди) — Аугенталер, Егер, Бригел, Ран, Магат, Шумахер; клекнали — Румениге, Алъгвер, Алофс, Бертолг, Матеус. И в Мексико западногерманците защитиха характерните черти на своята школа: тактическа дисциплина, атлетическа подготовка и безкомпромисна борба за всяка топка. Пример — Платини в обкръжението на четирима

отбор е следствие от аналогичния процес в клубния футбол, потънаха в общата критична канонада и практически съдбата на Дервал бе решена.

Така начело на отбора през 1984 г. застана Франц Бекенбауер – любимец и герой на всички. Но нещата не се промениха като с магическа пръчка. Бекенбауер попадна между два огъня. От едната страна бе обаянието му като футболна звезда, а от другата застанаха специалисти с немалък авторитет като треньори – Удо Латек („Байерн“ – Мюнхен), Ролф Шафстал („Бохум“) и Юп Хайнкес („Борусия“ – Мюнхенгладбах), които видяха в този избор безпринципност и принижаване на изискванията към поста национален треньор. Причината бе ясна: Бекенбауер нямаше треньорски права и официално бе назначен за директор, за да се заобиколят задължителните формалности.

Все пак с присъщата си упоритост Бекенбауер успя да се задържи на повърхността въпреки безкрайните си търсения на оптималния състав. Черната серия за ФРГ през 1985 г. (шест мача и нито една победа) сериозно разклати позициите му и разпали страстта на критиците, която особено се усили след загубата от Португалия с 0:1 в квалификационния мач на собствен терен. В действие влезе и оръжието на статистиката. Подчертаваше се балансът на отбора в цялата история на квалификациите за световни първенства от 1934 г. – 33 победи, 3 равни срещи и нито една загуба, с голово съотношение 130:24. А мачът с Португалия наруши националната гордост и направи дупка в стената на „могъщата крепост“. Когато все пак ФРГ се класира за мексиканските финали, персоналните критици към Бекенбауер позатихнаха – нали общият квалификационен баланс не бе чак толкова обезкуражителен: 5 победи, 2 равни мача и 1 загуба с голова разлика 22:9. Но проблемите с отбора останаха.

След като Бекенбауер престана да играе в националния състав, на неговия пост като свободен защитник (либеро) се бяха сменили 16 различни играчи. Нямаше ясна позиция и до този момент. Опитите с 29-годишния по това време Ули Хьонес не удовлетворяваха, със същия резултат се оказаха и пробите с Клаус Аугенталер и Матиас Хергет. Погледите се насочиха към Феликс Магат от „Хам-

бургер ШФ“. Но той бе бавен, а и неговите критици казваха, че вече е оставил добрите години зад себе си. Тогава кой? Може би своенравният русокок Бернд Шустер все пак ще се съгласи да се откъсне от опеката на властната си съпруга в Барселона и ще облече националната фланелка? Още повече, че Бекенбауер неведнъж подхвърляше, че Шустер „все още може да направи нещо за ФРГ“. Така с посредничеството на Западногерманския футболен съюз и по-специално на неговия председател Херман Нойбергер Шустер и Бекенбауер се срещнаха „случайно“ в Мюнхен по време на известния фестивал на бирата „Октоберфест“. Тайната среща обаче се разчу и Бекенбауер бе принуден да направи изявление:

– Вярно е, че говорих с Шустер и му казах, че вратата на националния отбор е отворена за него, но той трябва да направи първата стъпка. Аз не мога да го чакам да долети от Барселона и да му махам с кърпичка. Споразумях се с него, че ще поддържаме постоянна връзка по телефона. Ако позвъни и ми каже, че е готов да дойде, ще го включа веднага!

Оказа се, че все пак Бекенбауер не е казал всичко за различията между него и Шустер, защото тогава все още се е надявал на споразумение. Отборът продължаваше да е без „генерал в средната линия“, вестниците се втурнаха да помагат с най-различни предложения, но „доброжелателността“ им само направи конфликта необратим.

– И с мен, и без мен ФРГ няма да победи в Мексико – заяви категорично непримиримият Шустер. – Физически моите сънародници продължават да са най-силни в света, но в техническо и тактическо отношение са изостанали с години. Румениге е минало величие и играе в националния отбор само защото сервилничи пред Бекенбауер.

Отношенията между Шустер и Румениге никога не са били добри, но в интерес на истината последният много по-често премълчаваше словесните нападки на своя опонент. Този път обаче Карл-Хайнц не издържа:

– Шустер омръзна на всички със своите капризи. Мисля още при първата ни среща да му издърпам ушите, но се питам дали си струва да се занимавам с човек, чийто интелект не надминава дълбочината на

фиренски чайник.

Все пак този „диалог“ се водеше чрез печата в Испания и Италия, където съответно играеха Шустер и Румениге. Но масло в огъня на спора наливаха и във ФРГ. Бившата звезда Паул Брайтнер също се намеси с ироничната забележка относно проявите на националния отбор: „... Единадесеторката на Бекенбауер напомня стар, ръздърнкан фойтон, каран от пиан кочияш. . .“ Естествено, тези разправи дадоха доста храна на журналистите и един от тях заяви не без чувство за хумор:

– Не зная каква ще бъде тактиката на Бекенбауер на световното първенство.

Сигурен съм обаче в друго – сега в нашия футбол се играе по системата всеки срещу всеки. . .

С подобна психологическа война най-малко бе съгласен самият Бекенбауер:

– Нима не се разбира, че ние нямаме халф от рода на Платини. Не случайно на този пост най-популярни в Бундеслигата са чужденци като датчанина Лерби и исландеца Сигурвинсон. Как да се разделя с опитните играчи, след като не мога да разчитам на млади от типа на Олаф Тон и Уве Ран. Единствената „бяла врана“ за момента е Томас Бертолд.

На страната на Бекенбауер застанаха и някои по-умерени коментатори като Артур Ротмил, който припомни, че подобна неопределеност и неяснота около окончателния състав е съпътствувала и по-раншните треньори на ФРГ Хербергер и Шьон. Но все пак те са били в по-благоприятна позиция, тъй като са разполагали в своето време с такива играчи като Валтер, Ран, Либрих, Морлок, Шефер (1954) и Фогтс, Брайтнер, Оверат, Мюлер и самия Бекенбауер (1974). А 70-годишният вече Хелмут Шьон добродушно подхвърли:

– Бедата на Бекенбауер сега е, че няма в състава си. . . Бекенбауер.

Естествено бе и „Кайзер Франц“ да разбира прекрасно това, но то твърде малко му помагаше, тъй като проблемите не намаляваха. И все пак той всякак се стараваше да сплоти своя отбор и непосредствено преди заминаването за Мексико го събра за изпълнение на един традиционен ритуал. Тази „последна тренировка“ бе по. . . пеене, на която целият отбор пее в хор, а диригент е треньорът. Наистина, изявен солист в съста-

ва нямаше, но и на това бе намерен изход. Поканен бе известният изпълнител на естрадни песни австриецът Петер Александър, покрай когото всички хорово изпяха „Мексико, ми аморе“ (Мексико, моя любов). Разчиташе се на този психологически ефект, така както се разчиташе и преди на „Оле, Испания“ и на „Буенос диас, Аржентина“. Както се вижда, във всичките три песни задължително присъствува името на страната домакин на световното първенство. Само веднъж го нямаше – през 1974 г., когато ФРГ прие световните финали. Тогава песента се казваше „Футбол, ти си моят живот“.

Фиестата

Западногерманците бяха установили своя лагер в Морело и тренираха по два пъти на ден. Бекенбауер вече бе успял да наложи на всички своите принципи за сдържаност и бе въвел строг кодекс за поведение в отбора. Авторитетът му на голям играч спомогаше всички да схващат спазването на дисциплината като абсолютна необходимост. И когато Румениге получи наказание за закъснението си за вечеря, той го прие смиренно. Предупреден бе и Лотар Матеус за това, че не носи официалния костюм на отбора, но и той не реагира, а кротко отиде да се преоблече. Притихнаха и останалите. Единствен обаче, който изглежда си бе присвоил правото на съдник, бе вратарят Шумахер. Когато в едно интервю той заяви, че моралният климат в отбора е на ниско равнище, Бекенбауер избухна:

– Шумахер трябва да престане със своите ексцентрични изказвания в печата, ако не иска да се раздели с националната фланелка!

Помири ги ръководството не без съдействието на Нойбергер. И Шумахер замълча. Ала не му бе в природата да издържи дълго. Той отново се разприказва, но след инцидента, който предизвика бурна реакция в западногерманския печат. Преди първия мач с Уругвай в тренировъчна среща между два състава на ФРГ Шумахер тежко контузи Хергет. Мнозина решиха, че той е направил това умишлено, след като много добре е знаел, че Бекенбауер се е спрял именно на Хергет за ролята на либеро. Шумахер се защити:

– Аз гледам на тренировъчните мачове също така сериозно, както и на официални-

те. Разликата е само в това, че не ни плащат премии. Но такова отношение към играта аз съм имал през всичките 16 години, откакто играя и не мисля да го променям!

Бекенбауер бе забранил всякакви изявления в печата, но изглежда сам бе запазил това право за себе си, след като няколко пъти в Мексико подчерта, че „с този състав трудно ще се стигне до успех и най-много, до което може да се пробие, е полуфинал“. Голяма група състезатели, сред които Алофс и Литбарски, протестираха, че треньорът ги обижда като постоянно подчертава, че нямат качества за шампиони. Стигна се до специална среща между играчи, журналисти и ръководство на футболния съюз, за да се избегне откритият конфликт. Бекенбауер дипломатично се измъкна, като каза, че не го разбират правилно. По този повод спомнатият вече Калб писа, че вероятно Бекенбауер „прекрасно знае какво казва, но едва ли трябва да го прави публично достойние“.

В хода на първенството се изостриха взаимоотношенията между треньора и Румениге, който сметна, че неправилно се е превърнал от „звезда“ в „свърхрезерва“, независимо че имаше неотшумяла контузия. В срещата с Уругуай западногерманците губеха до 80-ата минута с 0:1 и само влизането на Румениге позволи да се създадат няколко голове ситуации, една от които оползотвори Алофс. По същия сценарий капитанът влезе и в някои от следващите мачове.

След срещата с шотландците Румениге не издържа и обвини непряко треньора, че позволява на „кьолнската клика“ (Шумахер, Алофс и Литбарски) да диктува нещата в отбора. Като отчете искрящата ситуация от предишния скандал, Бекенбауер се задоволи да откликне на тази нападка с доста общо изявление.

– Срещу Уругуай Румениге промени хода на мача, но срещу Шотландия не оправда надеждите.

Никак не бе лек пътят до финала за западногерманците. Треньорът и в квалификационната група, и след това, бе поставил ударението върху отбраната. Докато другите говореха за „масирано нападение“ с включване на защитници и полузащитници в нападателната линия, в отбора на ФРГ, според Ротмил, „имаше масирана отбрана, в която се включваха полузащитници и напа-

датели“.

Бекенбауер бе известен като яростен противник на изкуствените засади, а ето че и в Мексико твърде често прибегваше до този прием. Според мнозина това позволи на западногерманците да икономисват силите си чак до полуфинала и да запазят работоспособността си по всички участъци на терена. Разчиташе се преди всичко на атлетическата мощ, но тя все пак не можа да компенсира липсата на ударна сила в атака. С това се обяснява и ниската резултатност в мачовете преди финала.

Сега всички преценяват, че полуфиналният мач с Франция бе своеобразен връх в турнирния път на сребърните медалисти. С него се сравняват и последните минути на финалния мач, когато футболистите на ФРГ успяха да доведат резултата от 0:2 до 2:2. За крайния успех срещу французите решаващо значение имаше неутрализирането на средната линия на съперниците, докато за загубата от Аржентина мнозина обвиниха Шумахер. Но Бекенбауер този път го пощади:

– Вярно е, че това едва ли бе най-добрият ден за нашия вратар, но ние нямаме право да стоварваме всичко на негов гръб! Критичният момент настъпи при изравняването, но точно тогава момчетата намалиха натиска. Какво можех да направя? Кolkото и силен глас да имах, не бях в състояние да надвикам стохиялната тълпа. Точно в този момент отбраната ни сгреша.

Този мач даде повод на бившия център нападател Герд Мюлер да изкаже мнението, че неговите сънародници са изразходвали твърде много сили и внимание, за да опазят Марадона и с това са дали достатъчно широко поле за действие на другите аржентински нападатели. Но Бекенбауер не се съгласи с това мнение:

– Във всяко от двете полувремена Марадона бе пазен само от един човек – отначало от Матеус, после от Фьорстер. Така нашият план да изключим Марадона от игра практически успя. Естествено, много добре познавахме и силата на Валдано, и на Буручага, но загубата не дойде толкова от тяхното умение, колкото от грешките ни в отбраната.

Заклучителният акорд

Всички бяха единодушни, че Аржентина е спечелила заслужено. Включително и

Бекенбауер:

– Ако сега ни предстоеше още веднъж да играем финалния мач, смятам, че не бих променил нищо в тактическия си план. Никой не очакваше, че ние ще стигнем до финала. Не очаквахме и ние и затова сега сме щастливи от второто си място.

Този рефрен се поде и от запалянковците, които посрещнаха на нож сребърния медал на ФРГ в Испания, но сега бяха изключително доволни от същото постижение в Мексико. На летището във Франкфурт на Майн 30 000 души възторжено приветствуваха завръщането на „участниците в мексиканската фиеста“, докато четири години преди това на същото място ги чакаха само 5000 недоволни от „испанската корида“. Не всички обаче споделяха настроението на запалянковците. Журналистите се опитаха да изкопчат нещо както от играчите, така и от Бекенбауер. Но поне в този момент те бяха учудващо единодушни. На въпроса защо все пак до полуфинала отборът е изглеждал блед като игрови почерк и не е изпъкнал с нищо, което да се запомни, треньорът отговори:

– Интересно защо мнозина забравиха, че ние бяхме в най-трудната група. Никой не се съобразяваше и с нашите проблеми. А ние знаехме, че можем да се придвижим по-напред само за сметка на тактиката и дисциплината. Сега мога да кажа, че извлякохме максимума и всеки от нас може да ходи с

гордо вдигната глава!

Но вълната от възторг още не бе отшумяла, когато всичко започна да се повтаря, както преди три години. Вече ставаше въпрос за предстоящото европейско първенство, за което ФРГ се класира с правото на домаки-на.

– Това бе максимумът, който можеше да се измъкне от този състав на остарели звезди и техните още неориентирани млади спътници – каза доктор познатият Удо Латек. – Ако моят „Байерн“ играеше като националния отбор, щях да си подам оставката. Не може само да се разчита на защита и да се иска от нея да не греши. Мисля, че и за Бундеслигата ще настъпят тежки дни, ако отборите в нея прихванат нещо от маниера на представителния състав.

Междувременно Латек си подава оставката, макар и не по тези съображения. Но проблемите останаха. За Бекенбауер настана нов период на търсене. Мексико бе „последно издихание“ за такива фигури като Дитмар Якобс, Ханс-Петер Бригел, Карл-Хайнц Румениге. Със своята книга Шумахер завинаги захлопна зад себе си вратата на „Кьолн“ и на националния отбор, а Карл Алгвовер каза:

– Обещах на жена си и на сина си никога повече да не играя в представителния състав!

Дали не продължава ходенето по мъките за „Кайзер Франц“?

„Кайзерът“ и скептиците

– Хер Шван, предлагат ми да стана старши треньор на националния отбор.

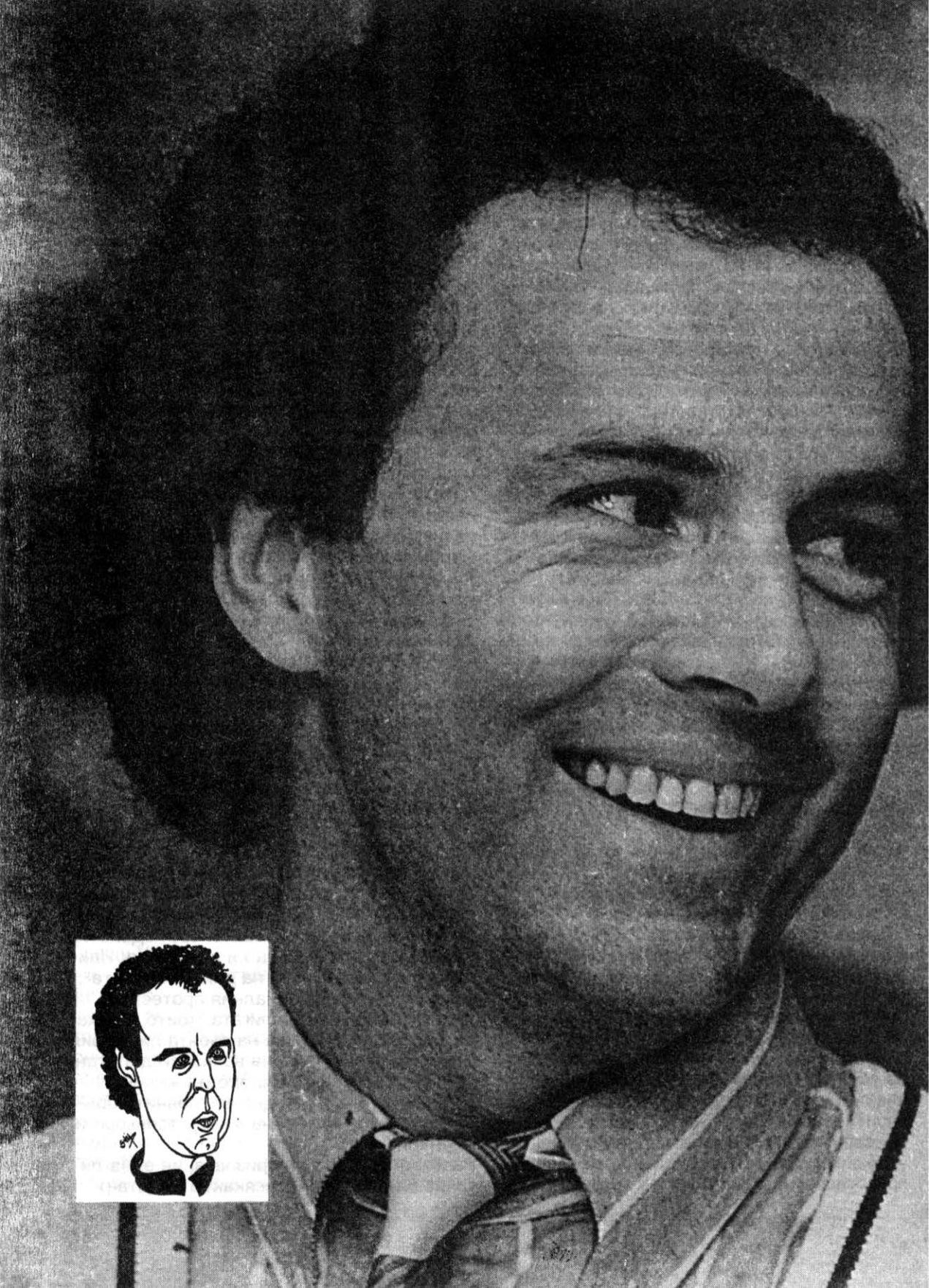
– Не, Франц, гениите не бива да работят!

– Все пак, нека опитам!

– Ще съжаляваш, момчето ми! Това е все едно да седнеш върху буре с динамит. Този диалог между Франц Бекенбауер и неговият личен менажер Роберт Шван се състоя през лятото на 1984 г. Не бе изминала обаче и седмица от този разговор и въпреки съветите Бекенбауер прие. На 8 август 1984 г. той подписа договор с футболния съюз на ФРГ за поста директор на националния отбор – една необходима маневра, за да се избегне задължителното условие треньорът да има свидетелство за правоспособност. От този ден практически

Франц Бекенбауер стана треньор на националния отбор, като замени на този пост Юп Дервал. И наистина, според очакванията на менажера, за най-добрия футболист на ФРГ за всички времена започна онова ходене по мъките, което той едва ли е очаквал. Най-напред дойде „бунтът на дипломираните“, както нарекоха официалния протест на треньорите от Бундеслигата, които искаха да защитят пррестижа на своята професия от „попълзновенията на всякакви дилетанти“. А сякаш безкрайно продължилият „случай Шустер“ бе едно от главните оръжия на студената война между треньора и журналистите.

Разбира се, мнозина признаха, че едва ли точно Бекенбауер е „всякакъв дилетант“.

Трудно бе да се прикачи такава определение към човека, когото именно футболът направи национален герой на ФРГ, а и една сериозна анкета го излъчи като най-популярната личност в страната през 1980 г. В своя живот на футболист Бекенбауер бе играл в четири клуба: 'ШК 06', „Байерн“ (Мюнхен), „Космос“ (Ню Йорк) и „Хамбургер ШФ“. Все още държи рекорда по участия в националния отбор – 103, и има в актива си всичко, което може да спечели един футболист – световна и европейска титла, купа на европейските шампиони и на носителите на купи, да не говорим за всевъзможните домашни отличия. Четири пъти бе излъчван като футболист на годината във ФРГ, два пъти в Европа и един път в САЩ.

Но величията на терена нямат същите измерения край него и Бекенбауер, който близо две десетилетия бе всеобщ любимец на представителите на печата, изведнъж попадна под унищожителния пламък на техния кръстосан огън, чийто връх бе онази „мрачна за западногерманския футбол 85-а година“. В хода на подготовката за Мексико огънят на критиката не бе толкова буен, но от неговата жарава отвреме-навреме избухваха пламъците. една седмица преди официалното откриване на Мундиал '86 вестник „Велт ам зонтаг“ писа: „Нека не си правим илюзии! Бекенбауер е толкова лош като треньор, колкото беше добър като футболист.“ А западногерманската агенция ДПА отбеляза иронично: „Като футболист Франц никога не си слагаше крака на погрешно място. Но като треньор има два леви крака!“ – Никога не съм си въобразявал, че някой ще ме гали с перо и само ще превъзнася миналото ми като играч – отби последните нападки Бекенбауер. – Но никога не съм и помислял, че ще се прави чак такъв капитал от всяка изпусната дума, от всяка грешка, с които изобилствува всеки мач, както и че ще се подхваща като припев всяка злонамерена приказка с претенции за оригиналност. Вече имам чувството, че съм приел треньорския пост в момент на лудост. И сякаш никой не помисля, че аз приех тази работа не толкова за пари, колкото от чувство за дълг. Пари имам достатъчно, за да преживея спокойно остатъка от живота си. Но нима не се забелязва, че западногерманският футбол тръгна надолу още от 1974 г., когато спечелихме световната титла? Все пак аз

реших да се вслушам в гласа на тези, които казваха, че този процес трябва да се спре и че човекът, който може да го направи, съм аз.

В Мексико се доказа, че може. В квалификационната група Бекенбауер все още търсеше оптималния състав и според мнозина „щастливо се промъкна през иглени уши“, за да излезе от „тактиката на къртицата“ чак в мача с Франция. Впрочем за това се приказваше и още преди Мексико. Коментаторът Херберт Шафер убеждаваше, че и такива успешни предшественици на Бекенбауер, като Хербергер и Шьон, са „напипвали“ най-добрия състав в хода на турнирната борба и на световните първенства през 1954 и 1974 г. са оставили впечатлението, че всичко е дошло изведнъж, от само себе си. И въпреки загубата на финала от Аржентина, тонът на отношението към треньора се смени. Вече се подчертаваше, че Бекенбауер (станал отново „Кайзер“) до голяма степен е успял да пренесе огромната си ерудиция като играч на терена и като треньор. Интересно е обаче как една страна от живота на „Кайзера“ остана табу през цялата му кариера на играч и на треньор – личните му преживявания извън терена. Естествено, по-любопитните надникваха от време на време през някое ъгълче на грижливо спуснатата от самия Бекенбауер завеса. Но повече от няколко светски клюки около дружбата му като играч в „Космос“ с известните оперни певци Лучано Павароти и Пласидо Доминго не можаха да изкопаят. Бекенбауер водеше „живот на приличен бюргер и на умерен светски човек“, така че това явно не бе достатъчно да задоволи глада на жълтите хроники. Трябваше да се обърне друг лист. И се оказа, че още като играч е събирал в главата си твърде много неща, които явно са му свършили работа в треньорското поприще. След мексиканската поредица от материали на американското седмично списание „Нюзик“ разкри, че Бекенбауер има доста точна преценка за етапите в развитието на световния футбол, а на осведомеността му може да завиди и най-добрият специалист по история на тази игра. В серията от публикации, озаглавена „Футболът – вчера, днес, утре“, Бекенбауер пише:

– Приказките за застой в развитието на най-популярната игра са безпочвени. Твърде

отдавна експертите са обръщали внимание на физическото състояние на футболистите. Но в онези времена много повече се е залагало на техниката, на майсторството. Сега са необходими и двете в много по-голяма степен. Алфредо ди Стефано – футболният император на петдесетте години, можеше да прави чудеса с топката. Признат майстор и като техник, и като гол-майстор. Но истина е, че в своето време ди Стефано имаше много повече простор и време, за да прилага своето умение, отколкото имат сегашните звезди. Затова мисля, че той не би намерил място сред днешните най-големи световни асове. Спомням си, че още в началото на моята футболна кариера обичах да се снимам с фрак и бастун и с топка под крака. Това беше шега, както беше шега и позоваването на този спомен, че аз съм можел да играя на терена в смокинг, без да го изцапам и измачкам – толкова добре ми се е удавало всичко. Но сега с чиста и суха фланелка не може да излезе от игрището дори и вратарят. В днешно време футболът стана много по-атлетичен, агресивен, дори и опасен. Ако разгледате филмите от световните първенства през 1954 г. и 20 години по-късно, ще видите, че на брилянтния Фриц Валтер му е било много по-леко срещу унгарците, отколкото на Волфганг Оверат срещу холандците. Ако великият Фриц беше роден 20 години по-късно, той пак би бил голям футболист, тъй като техниката и погледът му върху играта бяха изключителни. Но се съмнявам, че щеше да се справи докрай с многобройните ситуации по терена, където сега се играе бедро до бедро и с преса по целия терен. Остро критикуваха прославения Хербергер, че през 1962 г. се отказва от услугите на Фриц Валтер. Тогава Валтер бе 42-годишен. Сър Стенли Матюс със съжаление съблече своя екип на 54-годишна възраст. Сега това не е възможно. В съвременните темпове на играта футболистите се изхабяват много по-бързо и една рентгенова снимка на 30-годишен футболист често показва износване на ставите, характерно за 70-годишен човек, който обаче не е подлаган на такова интензивно натоварване. Аз мисля, че сегашните футболисти са нещо като съвременни гладиатори, чийто живот не е толкова лек и безметежен, както мнозина си представят. Сега в Европа има 23 340 професионални футболисти и далеч

не всички са богаташи, въпреки че повечето са примамени от тази перспектива. Вярно е, че „мегазвездите“ от типа на Марадона, Румениге, Платини и други получават много повече пари, отколкото получава един добре платен човек във всяка друга сфера на живота. Но дава ли си някой сметка, че те са подложени и на огромно физическо и психическо напрежение и от тях се иска непрекъснато да демонстрират своето майсторство и времето за почивка и възстановяване между отделните мачове става все по-малко. Да не говорим за следата, която оставят многобройните контузии. Та погледнете Ули Хьонес – след няколко операции той трябваше да приключи състезателната си кариера! Или Герд Мюлер, за който мнозина си мислят, че отиде да търси лека печалба във „Форт лодърдейл страйктъс“ от професионалната лига в САЩ. Но и той легна на операционната маса. Това бе цената на световната титла през 1974 г.

След Мексико за известно време Бекенбауер бе пощаден от злостни критики. Дори този „Билд цайтунг“, който „Кайзер“ искаше да дава под съд заради обвинението, че западногерманските състезатели си живеели сладък живот по време на световното първенство, му даде трибуна за поредица от статии. А заядливият „Велт ам зонтаг“ писа: „Със средни по класа футболисти Бекенбауер достигна до финала. Отборът загуби, но „Кайзер Франц“ победи скептиците!“ Все едно, че същият този вестник не е бил сред тях. И много малко след това историята започна да се повтаря. Серията от контролни срещи започна с онова катастрофално 1:4 срещу Австрия във Виена и Бекенбауер стана „австриец“. Това бе намек за оттеглянето му в един зимен курорт край Инсбрук, където бе решил да подреди спомените си в книга с работно заглавие „Когато звездите плачат“ за своите срещи с големите фигури на терена от неговото време – Пеле, Яшин, Еузебио. . .

Но и Бекенбауер като че ли вече не бе толкова раздражителен, както преди: – Вече натрупах опит и претръпнах. Би трябвало да приема всичко като неизбежен спътник от работата на един треньор и по-скоро да се вслушвам в „съветите“ на моя син Щефан, чиято емоционална преценка, често пъти е по-точна от „компетентни-

те“ заяждания. Затова, когато Херман Нойбергер ми каза: „Франц, оставаш до 1990 година!“ аз приех. От мене и от момчетата се иска да станем първи на европейското

първенство през 1988 година. Не обещавам, но знам как да го направя с работа и дисциплина!

Големите победи

Бразилия: Залезът на боговете

След неочакваната загуба на бразилския национален отбор на Мундиал'82 старши треньорът на „Кариоките“ Теле Сантана благоразумно реши да остане известно време в Европа. Шефът на полицията в Рио де Жанейро обяви дома му за „строго охраняван обект“ и той незабавно бе обграден от конна жандармерия, а на покривите на съседните къщи се появиха снайперисти. Все пак разгневените запалняковци успяха да отмъстят на „главния виновник за националната катастрофа“. Те демонстративно изгориха кукла, представляваща Теле Сантана в естествен ръст. В продължение на цял месец сеньора Сантана бе просто бомбардирана със заплахи по телефона. А една сутрин тя видя пред дома си траурна церемония, която съпровождаше празен ковчег с портрет на . . . Теле Сантана! Всеизвестен факт е, че чувствата на запалняковците са изменчиви. Две години по-късно със същия темперамент те манифестираха пред сградата на бразилската федерация с огромни лозунги: „Теле, ние те обичаме!“, „Сантана, върни се!“ Под единодушния натиск на обществеността за старши треньор на националния отбор отново бе назначен Теле Сантана.

Любопитна подробност: в деня, в който Сантана съобщи имената на кандидатите за златистозелената единадесеторка, президентът на републиката Жозе Сарней обяви състава на своя кабинет. Вестник „Жорнал ду Бразил“ публикува избраниците на Сантана на първа страница, а членовете на новото правителство – на втора. . .
Още на другия ден започнаха критиките. Та нали всеки запалняко, а това ще рече всеки един от 135-те милиона бразилци, е убеден, че ще състави националния отбор много по-добре от неговия треньор. Многобройните скептици изразиха опасения, че ветераните Зико, Сократес, Фалкао, Серезо и Жуниор

са прекалено възрастни, за да постигнат успех при специфичните условия в Мексико. – Във футбола годините нямат никакво значение – побърза да успокои духовете Сантана. – И още нещо – след фиаското на Мундиал'82 ние всички се заклехме, че ще победим на следващото световно първенство. Ето защо чувствам за свой дълг да дам възможност на Зико и останалите да се реваншират за този така глупаво загубен испански мундиал.

Първият от ветераните, отпаднал от състава, бе Едер. Русокосият ас, който изстрелва топката със скорост 175 километра в час и е смятан за най-чаровния мъж в Латинска Америка (такъв е резултатът от анкетата на едно популярно женско списание), на тренировка се сби жестоко със свой съотборник. На въпроса на местен репортер: „Не смята ли, че е прекалил?“, Едер отговори с. . . класически десен прав. В приятелската среща с Перу той бе изгонен от терена още в самото начало. Изглежда, че с това търпението на Сантана се изчерпа: Едер бе отстранен от отбора под предлог, че има слаби крака и няма да издържи в Мексико. Нападателят веднага организира частна пресконференция, на която присъстваха близо 200 (!) журналисти:

– С тези слаби крака вкарвам голове от 40 метра. Не искам да играя ролята на обиден, още по-малко на пророк, но в Мексико Сантана ще загуби главата си. Та той нищо не разбира от футбол.

На дневен ред излезе и „случаят Ренато“. Бързоногият дрибълор с № 7 се ползува с репутацията на най-добрия резервен нападател в света. За Мундиал'82 в Испания той отпадна в последния момент. В европейското турне на „кариоките“ единствен Ренато от своите колеги затрудняваше сериозно защитниците на ФРГ и Унгария. В приятелски мач с Югославия вкара според местните

Бразилска трагедия с участието на: отляво надясно, прави — Едсон, Серезо, Едмъндо, Карлос, Оскар, Жуниор; клекнали — Ренато, Сократес, Карека, Зико, Егер. Поколенията на г-р Сократес, Зико и Фалкао слеза от зелената сцена без световна титла. Но надеждите на Бразилия продължават чрез техните млади съотборници — Мюлер (вляво), Карека (долу) и редица други

специалисти феноменален гол: изстреляната със страховтна сила топка се удари в напречната греда, падна на самата гол-линия, отскочи, отново се удари в напречната греда и едва тогава влетя в мрежата. След срещата с Югославия Ренато бе... освободен от златистозеления отбор.

– Решението е справедливо – заяви невъзмутимо Сантана. – Да, Ренато може да излъже две защити едновременно, но за съжаление, той не вижда или не иска да види своите съиграчи.

В последния приятелски мач преди Мундиал '86 с Чили бразилците изравниха в последните минути. И това вече препълни чашата на търпението. След последния съдийски сигнал темпераментните запалняковци обстрелваха своите любимци с камъни и развалени плодове. А коментаторите на пресата бяха сардонични: „Агонизираме!“, „Оскърбително!“, „Нашият централен защитник Оскар се движи със скоростта на увеселителен фойтон“, „Дирсеу е толкова ленив, че не става дори и за нощен пазач в музей“, „Старците Сократес и Фалкао трябва да мислят за изкуствени челюсти, а не за футбол...“

И все пак големият скандал избухна преди заминаването за Мексико. Посърналите момчета на Сантана отказаха да участвуват в тържествена литургия в манастира „Света Азида“ за „благото на бразилския футбол и за успех на Мундиал '86“. За многобройните католици в страната на кафето това бе истински грях. Може би единствено градоначалникът на Азида (малко градче, разположено на 150 километра североизточно от Сау Паулу) не изглеждаше особено опечален. „Добре е, че литургията не се състои – заяви иронично той. Нашите национали сега играят такъв футбол, че света Азида би се обидила, ако ги види в своя манастир.“

На летището в Рио де Жанейро самолетът с футболистите излетя с цели два часа закъснение. Причината бе не лошото време, а бунтът на една от звездите – Леандро, който така и не се качи на самолета. Напразни останаха усилията на неговите приятели Зико и Жуниор да го убедят да замине за страната на ацтеките. Още същия ден Леандро обясни по телевизията мотивите за своя отказ:

– Не искам да играя в отбор, чийто треньор е Теле. Аз съм централен защитник, а той се

опитва да ме преквалифицира в крило. Ние имаме такова изключително крило като Ренато, който обаче не е по вкуса на Сантана.

Колкото до самия Сантана, той заяви философски:

– Винаги съм живял само за футбола, но дори и на ум не ми идва да умра за него. Независимо от всичко, което се случи в последно време, аз продължавам да бъда оптимист.

Реакцията на пресата бе светкавична:

„Теле Сантана е длъжен да бъде оптимист. Затова той получава луди пари.“ В деня на заминаването вестник „О глобо“ излезе на първа страница с едно-единствено изречение, оградено с черно каре: „На добър път, футболисти, на добър път, илюзии!“ А президентът на републиката Жозе Сарней обобщил настроенията на своите сънародници:

– Сега не ни остава нищо друго, освен да се молим горещо.

Така в обстановка на голям страх бе очакван първият двубой на мексиканска земя. Директорът на федерацията Педро Лопес реши да повдигне духа:

– Момчета, ако станете световни шампиони, всеки от вас ще получи празен чек и вие сами ще попълните сумата, която желае. Намирацията се в този момент в лагера на отбора Пеле реагира с горчива усмивка:

– Изглежда многоуважаваният сеньор Лопес вярва в чудеса.

Впрочем Пеле, който присъствува на Мундиал '86 в качеството си на телевизионен коментатор, „участвува“ в мача с Испания. В един момент той неочаквано излетя от журналистическата трибуна и се озова сред бразилската торсида. Втурналите се след него фоторепортери успяха да запечатат историческия миг: „кралят на футбола“ и неговите верни поданици танцуват самба, скандирайки френетично: „Бразил, кампеон!“

В крайна сметка Бразилия победи с 1:0 с гол на д-р Сократес. Но останаха подозренията, че австралийският съдия Бембридж е отменил напълно редовен гол на испанеца Мичел. Това бе признато и от самите бразилци. Телевизионната станция „О глобо“: „След топовния удар на Мичел топката премина поне с 20 сантиметра гол-линията, но съдията слава богу, не видя.“; вестник „Кориере

бразилейро“: „Благодарим, доктор Сократес, благодарим, мистър Бембридж!“ Пресата на Иберийския полуостров бе единодушна: Испания е ограбена. Вестник „АС“: „Бембридж през цялото време свиреше в полза на отбора на сеньор Хавеланж. Президентът на ФИФА е 12-ят бразилски играч“; „Диарио 16“: „Целият свят, освен съдията, видя гола на Мичел.“; „Ел паис“: „Какъв шок. Бембридж се подигра с Испания!“ В полемиката се включи дори католическият вестник „Я“: „В името на висшата справедливост трябва да отбележим, че голът на Мичел бе чист като сълза на младенец.“

Бразилия – Алжир – 1:0 и. . . първите освиркания на стадиона в Гуадалахара. Коментарите на бившите асове са достатъчно красноречиви. Пеле: „Това няма нищо общо с бразилското футболно изкуство.“; Жаирзиньо: „Тъжна победа на един тъжен отбор.“; Загало: „Така никога няма да станем световни шампиони.“

– Пеле може да ни критикува, колкото си иска – реагира мигновено „бившият крал на Рим“ Паоло Роберто Фалкао. – Ние нямаме никакво намерение да повторим Мундиал'82, когато пленихме света и умряхме красиво.

Мачът със Северна Ирландия доведе до примирие между златистозелените и публиката в Гуадалахара. А триумфът срещу Полша може да се нарече патетично „завръщането на кариоките“. Избраниците на Сантана, всеки от които има средно по шест имена и три презимена, бяха обсипани със суперлативи на всички възможни езици. Специалистите почти единодушно заявиха, че мексиканският мундиал се дели на Бразилия и всички останали. Журналистите с вдъхновение описваха „бразилската огнена каляска, в която са впрегнати 11 Марадони“, луциферовските удари на човека в сянка Карека, виртуозите подавания с пета на мислителя д-р Сократес, изумителните голове на загадъчния като Джокондата Жозимар, шедьоврите на Зико, доказващи, че човешката еволюция би могла да тръгне и в друга посока и да направи от нашите крака – ръце. . . Играта им бе сравнявана с Лосанжелоската филхармония и с фантастичните филми на Спийлбърг, в които всяка минута стават чудеса. Само един пример: коментирайки срещата Бразилия –

Полша един мексикански вестник писа: „Кариоките играят многобагрен ренесансов футбол, носещ върховна естетическа наслада, за разлика от роботизираните западногерманци и англичани. Едните взривяват трибуните, забавлявайки се. Другите тичат до изнемога и накрая припадат на терена. Първите са неподражаеми артисти, на които топката е сякаш анатомичен придатък към тялото. Вторите са дисциплинирани черноработници на съвременното индустриално футболно производство. Вие кои бихте избрали?“

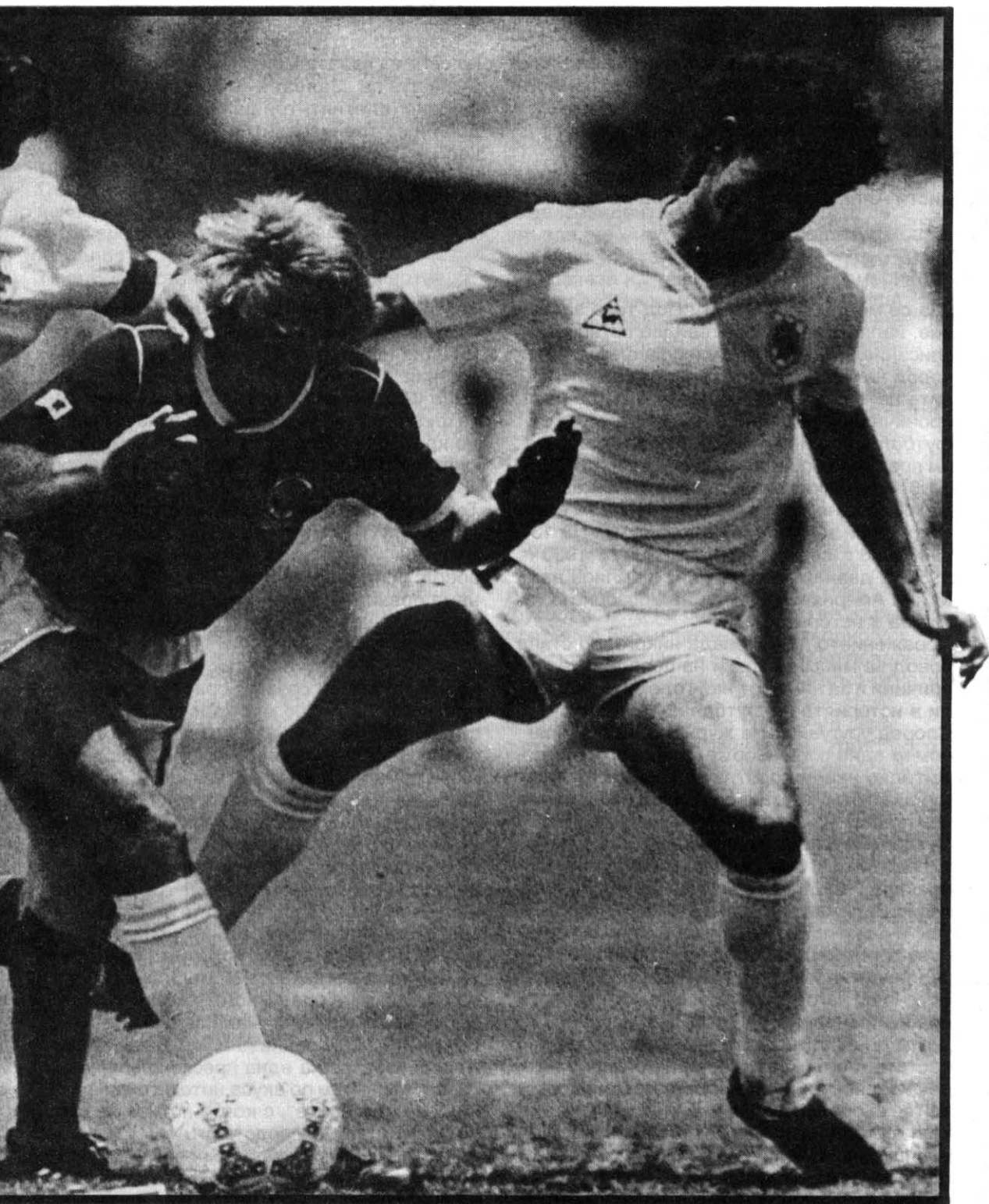
След един „луд, луд, луд мач, в който бог избра Франция“ (думите са на един от специалните пратеници на „Франс футбол“), 135-те милиона бразилци се простиха със своята голяма мечта. На брега на океана групата запаянковци в пълно мълчание чертаеха по пясъка тайнствени йероглифи, призовавайки духовете на своите далечни прадеди да извършат чудо и да променят резултата в Гуадалахара. На един от площадите в Рио де Жанейро бе публично оскубан жив петел, облечен в синя фланелка. Символиката в случая бе повече от прозрачна. . . От прозорците на сградите в знак на траур се сипеше дъжд от черна хартия, а улиците бяха затрупани със скъсани национални знамена и златистозелени шапки. Тревожните съобщения от полицията и медицинските служби идваха едно след друго:

Двадесет и осем годишният търговец от Копакабана Жозе Мартинс бе застрелян в центъра на Рио, тъй като си позволи да се усъмни в качествата на Зико. Шофьорът от Министерството на земеделието Жоао Лобо след последния съдийски сигнал в Гуадалахара се простреля в стомаха и сега хирурзите се борят за живота му. Пет души починаха от инфаркт само в болниците на Рио. След пропуснатата дузпа от Зико спря да бие сърцето на пенсионирания журналист от Форталеза Жозе Пинеиро. В медицинския център в Белу Оризонт сред постъпилите по спешност пациенти е и бащата на треньора Теле Сантана, получил остър пристъп на сърдечна недостатъчност. Трима от пациентите в центъра „Пронторк“ вече починаха.

Печалният баланс от мача Бразилия – Франция бе: 10 мъртви и 2000 ранени. Тоест, с двама мъртви и 500 ранени по-малко в

Уругвай живее със спомени за миналото: отляво надясно, прави — Родригес, Гутиерес, Сантин, Босо, Диого, Перейра; клекнали — Рамос, Саралеги, Нагал, Франческоли, Батиста

сравнение с великата победа в Мексико преди 16 години. . .

На другия ден след трагичния четвъртфинал вестник „О глобо“ вместо коментар помести на цялата си първа страница снимката на леещ горчиви сълзи запаянко, обвит с националния флаг.

А един от най-известните бразилски журналисти Ален Фонтен констатира печалния

факт:

– Това е краят! Никога не съм обичал Вагнер, но сега в главата ми непрекъснато ехти музиката на „Залезът на боговете“. Отиват си Зико (клетият, той не бе изпуснал дузда дори и на тренировки), д-р Сократес, Фалкао. . . Трима велики футболисти, които никога няма да бъдат световни шампиони. Тъжно е.

Уругуай: Бунтарите

„Да се молим за Уругуай“. Под това заглавие, излизащото в Монтевидео сатирично списание „Гуамбия“ публикува фейлетон по повод на предстоящото участие на уругуайците на Мундиал '86. Написан в стила на иронична молитва за благоденствие на футболистите на тази страна, фейлетонът им предрече апокалиптична загуба от Дания с 1:6. Изминаха няколко дни и предсказанието се сбъдна в смразяващи кръвта на всеки уругуайски запаянко подробности. На 13 юни 1986 г. световният шампион от 1930 и 1950 г., дванадесеткратният шампион на Южна Америка претърпя най-позорната загуба в историята си.

Поражението не изненада никого, но стана повод за много анализи на породилите го причини и за някои от най-големите скандали в историята на футбола.

Според уругуайските журналисти причина номер едно е треньорът Омар Борас, положително най-колоритната личност на един мундиал, където такива съвсем не липсваха. Поклонник на строгите игрови схеми, Борас си спечели славата на гризлив, но консервативен тактик. Само за мача с ФРГ той прекара над 50 часа, наблюдавайки видеозаписи на играта на противника. Но строгите тактически прийоми далеч не са по вкуса на известните с богатото си футболно въображение латиноамериканци и за тях бе твърде трудно да нагодят играта си към изискванията на треньора.

Друга слабост, в която упрекуват Борас, е честата и объркваща дори него смяна на решителност и нерешителност. Понякога той се съобразяваше с мнението на критиката и футболистите, друг път пък съвсем неочаквано използваше правото си на вето при определянето на състава. Така той отказа да включи в отбора Рубен Соса и Уго

де Леон, двама от най-популярните футболисти в Уругуай. Злите езици твърдят, че те му били неприятни поради левите си убеждения. Дори голямата звезда на отбора Енцо Франческоли, обявен между другото за футболист номер едно на Южна Америка, до края на мундиала не успя да намери мястото си в разработената от Борас тактика.

Това не бе отминато с мълчание от специалистите. Известният в миналото уругуайски футболист Фернандо Морена каза по този повод: „Отборът на Борас не играе добре, няма правилна тактическа мисъл и свой стил. Той ще се провали, защото няма ръководство.“

Уругуайските вестници постепенно пренесоха нападките си срещу Борас и на друга плоскост. На първо място поставиха под съмнение треньорските му способности и квалификация, обявявайки го за шарлатанин и демагог. Жадни за сензации, журналистите извадиха на бял свят най-пикантно замърсените му ризи, спомниха си за сътрудничеството му с военните власти по време на диктатурата, за безбройните международни конгреси, в които е участвувал неизменно в какво качество, за титлата професор, с която той гордо се кичи, но която така и не се разбра откъде е получил. По-жлъчните пък го съветваха да си върви на плажа, намеквайки че сред многото си дипломи Борас притежава и такава за спасител. Вбесен от подигравките и упреците, Борас гневно избухна на една пресконференция: „Знам, че не съм по вкуса нито на сирийците, нито на троянците“, с което показа не само колко мъгляви са представите му за Илиада, но и твърдо си спечели кавичките около званието „професор“. Друг път пък в изблик на ярост треньорът заяви: „Днес на терена

стана убийство и убиецът е съдията.“ Както може да се предположи, ФИФА изобщо не се зарадва на това изказване и резултатът не закъсня – Борас бе отстранен от тренировката скамейка за един мач, а футболната асоциация на Уругвай заплати глоба от 25 000 швейцарски франка. Любопитно е, че това бе втората глоба за отбора през 1986 г. Първата бе наложена за побоя, който си нанесоха футболистите на Уругвай и Мексико по време на „приятелски“ мач в Лос Анжелос.

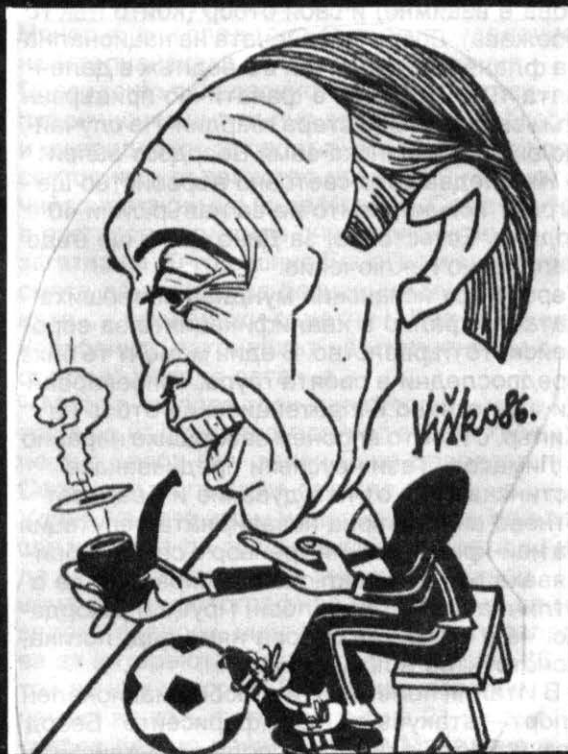
Така Борас стана изкупителната жертва на един провал, който започна, но не свърши с него. За неуспеха на отбора дадохме своя „принос“ и футболистите. Събрани от всички краища на Латинска Америка и Европа едва в навечерието на световните финали, те почти не се познаваха и изобщо не намериха общ език помежду си, с изключение може би на последните 35 минути от мача им с Аржентина. „Това бе мозайка от известни имена, които нито веднъж не се показаха като сплотен колектив, писа мексиканският вестник „Хорнада“. – Преследвани от страха да не получат гол и неспособни да атакуват опасно вратата на противника, уругвайците се отдръпваха в собствената си половина и касапницата започваше. „Футболът не е игра за кукли“ – твърдеше Борас и още повече насърчаваше грубата игра на отбора си. Уругваецът Батиста дори записа името си в историята на футбола като най-бързо изгонения играч на световно първенство. Той получи червения си картон за подкосване на Гордън Страхан в 53-та секунда на мача срещу Шотландия. След тази среща потресеният треньор на шотландците Алекс Фъргюсън клатеше глава и повтаряше: „През цялото време се чудех какво по дяволите става там. Това не е футбол. Тези хора не уважават нито футбола, нито себе си. Те превърнаха играта във фарс.“ Наистина, само за 360 минути уругвайските футболисти успяха да унищожат славата си, градена с десетилетия, и се превърнаха в кошмар за всеки нападател. Равносметката:

11 жълти и 2 червени картон в 4 мача. Опитвайки се да се оправдаят, Борас и уругвайските журналисти в рядко срещан момент на единомислие обявиха, че националният отбор на страната е станал жертва на злонамерена кампания, ръководена от ФИФА и провеждана от съдиите на мундиала. Според тях кампанията била започната от западногерманеца Херман Нойбергер, вицепрезидент на ФИФА, за когото се твърди, че много преди световните финали нарекъл уругвайския футбол гибелен. Според печата на тази малка латиноамериканска страна висшият чиновник на ФИФА направил това, за да злепостави уругвайците преди срещата им с ФРГ. Генералният секретар на ФИФА – Йозеф Блатер, пак според уругвайските средства за масова информация, продължил кампанията, като нарекъл футболистите на Уругвай криминални типове и с това дал зелена улица на дискриминацията срещу тях. ФИФА съвсем не остана длъжна на уругвайците. Освен глобата, с която бе наказана, Уругвайската футболна асоциация бе предупредена, че ще бъде изключена от участие в световните финали, ако треньорът и футболистите не се научат да се държат прилично извън терена. На няколко уругвайски журналисти за скандално поведение по време на пресконференция бяха отнети пропуските. Мундиалът свърши, но спорът не спря дотук. В него се включи и правителството на Уругвай. Заместник-министърът на образованието и културата на страната Хулио Агелар заяви: „Кампанията против нашата страна надхвърля спортните рамки и това вълнува демократичен Уругвай. На нашите стадиони не убиват с железни шипове, никой не ходи на мач пиан или упоен с наркотици. Въпреки това ни нарекоха хулигани, а ние не можем да им отговорим.“ Този спор вероятно ще продължи с години. Едно обаче е ясно: ако някой изобщо спечели в него, това положително няма да е футболът.

Италия изпраща своите шампиони с много надежди: отляво надясно, прavi — Ди Дженаро, Серена, Тричела, Малдини, Беардзот, Дзоф, Тардели, Алтобели, Кабрини, Де Наполи; в средата — Барези, Нела, Берзони, Гали, Танкреди, Дзенга, Коловати, Ширя, Виерховог; клекинали — Анчелоти, Виали, Галдерици, Конти, Роси, Бани. А завръщането от Мексико бе „приветствувано“ със залп от развалени лица и домати

Италия: Есента на патриарха

След блестящия триумф на Мундиал'82 Енцо Беардзот бе обявен за национален герой. Спортните журналисти от Апенинския полуостров – същите, които в началото на шампионата обсипваха Беардзот с отровни стрели, го провъзгласиха за „патриарх на италианския футбол“, сравняваха го с Гарибалди, Верди. . . Но старши треньорът на италианския национален отбор не бе склонен да изпуши „лулата на мира“ с представителите на пресата.

– Италианският печат е ненадминат със своята непостоянност – контраатакува вече от своя пиедестал Беардзот. – Нашите журналисти ми нанесоха безброй удари под пояса. А след като станахме световни шампиони, решиха да последват примера на президента Пертини – започнаха един след друг да ми подаряват лули. Получих близо тридесет, но аз съм категоричен: не ми трябва меда на фарисеите.

Този екстравагантен, мъчен и трудноразбираем според журналистите човек определя самия себе си като. . . двуженец. Обича лудо жена си (сеньора Беардзот твърди, че това е взаимно) и своя отбор (който пък го обожават). Добре знае цената на националната фланелка – обличал я е веднъж в далечната 1957 година и е фанатично привързан към своята вярна стара гвардия. Не случайно още на испанска земя Беардзот заяви: – На следващото световно първенство ще играят всички, които не са навършили 40 години. Естествено, за Дино Дзоф ще бъде направено изключение.

Героите от испанския мундиал завършиха катастрофално в квалификациите за европейското първенство. В един момент те бяха предпоследни в своята група, изпреварвайки единствено непретенциозния отбор на Кипър, с когото впрочем завършиха наравно в Лимасол. Тези неуспехи предизвикаха истинска буря от негодувание и Беардзот отново си възвърна незавидната репутация на най-критикувания треньор в света. Обвиняваха го, че не включва намиращите се в отлична форма Бекалоси, Пруцо и Джордано, че в играта на отбора няма ред, логика, конструктор и ясни схеми. . .

– В Италия полемиката е любим национален спорт – атакува отново „фарисеите“ Беардзот. – Всеки един от господата журналистите

има свой отбор в главата си, който се опитва да ми наложи. Разликата между мен и въпросните сеньори е, че аз нося цялата отговорност, а те – никаква. Нямам никакво намерение да правя промени само защото главният редактор на някакъв вестник се е скарал с жена си и по тази причина търси отдушник за лошото си настроение.

Все пак Беардзот се вслуша в трезвите гласове и макар и предпазливо започна процес на подмладяване на „скуадра адзура“. Привлечени бяха „зареденият с електричество“ Джанлука Виали, „гол-майсторът джобен формат“ Джузепе Галдеризи, „високият като камбанария“ Алдо Серена и още неколцина многообещаващи таланти. Само че местните наблюдатели оцениха тази стъпка като закъсняла поне с две години. Ето защо „неизлечимият консерватор“ Беардзот и неговият съмнителен отбор“ бяха изпратени в Мексико с нескрит скептицизъм. Парадоксална ситуация наистина. Цялата световна преса и почти всички най-авторитетни специалисти сочеха Италия като един от най-големите фаворити на Мундиал'86, а в същото време на Апенинския полуостров почти никой не вярваше, че световните шампиони ще защитят титлата си от преди 4 години. В песимистичните прогнози се включи дори и президентът на италианската асоциация на гадателите, известният ясно-видец Антонио Батиста. След дълги проучвания той обяви, че „линията на магята бяга наляво и че разположението на звездите не е особено благоприятно за момчетата на Беардзот“.

– В такъв случай не трябваше да идваме в Мексико – иронично заяви самият Беардзот.

– И без това италианските вестници непрекъснато пишат, че сме едно малко отборче, а сега се оказа, че против нас са и всички тайствени сили.

И може би, за да ги омилостивят, избраниците на Беардзот посетиха църквата „Ностра сеньора де Гуаделупа“, на която подариха копие от световната купа. Реакцията на полуострова бе незабавна: „Съдейки по всичко, ще останем и без оригинал.“

Макар и без блясък, Италия премина предварителната група. Наистина след мача с България според думите на Беардзот „момчетата не пяха“. Срещу Аржентина бе напра-

вено гросмайсторско реми, а Южна Корея бе победена благодарение най-вече на отличната игра на централния нападател Алтобели.

Съперник на осминафиналите бе Франция. „Кралски двубой“ между световния и европейския шампион. Само че за цели 90 минути италианците отправиха един-единствен удар във вратата на Батс за разлика от вдъхновените галски петли, които буквално бомбардираха нещастния Гали. Още в 14-ата минута Платини откри резултата (не случайно асът на „Ювентус“ бе заявил, че познава италианците по-добре и от собствения си джоб). В 57-ата минута Стопира премахна въпросителните: „Италия е мъртва. Да живее Франция!“ . . .

Енцо Беардзот прие загубата със спокойствие на монарх, отстъпил доброволно своята корона. Нещо повече – той джентълменски пое цялата вина върху себе си. – Битката завърши. Момчетата дадоха всичко от себе си и показаха, че имат сърца, необходими за отбор световен шампион. Ако са допуснати някои грешки, те са мои изцяло.

На не особено деликатния въпрос на местен репортер „Как се чувствава треньорът на един детрониран шампион?“ Беардзот отговори с достойнство:

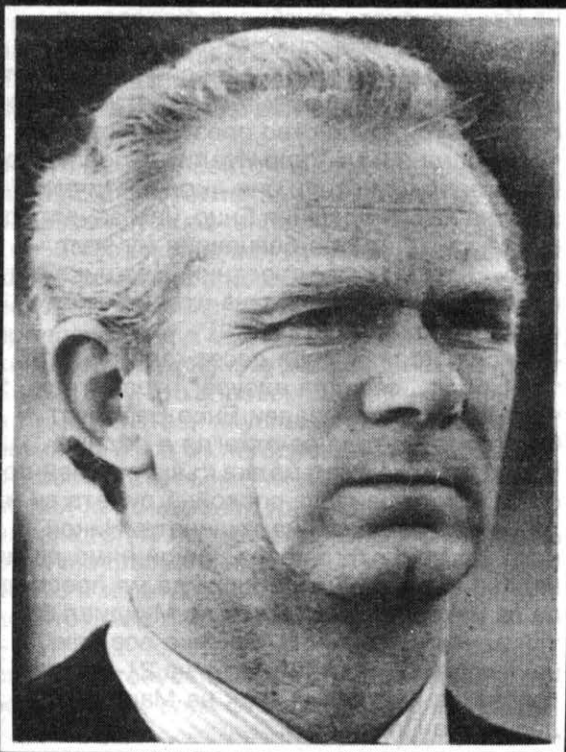
– За 40 години във футбола се научих да посрещам спокойно както победите, така и загубите. Елиминирането на световния шампион е събитие за пресата, но не и за мен. Лично аз съм доволен, че успяхме да преминем първия кръг. Но, за съжаление, „тифозите“ признават само победите.

Италианските журналисти едва дочакаха края на пресконференцията и се втурнаха към тексите и телефоните. „Бързаме да одерем кожата на стария Енцо“, обясни един от тях тичешком. И в ефира полетяха фрази, които наистина убиват: „Божествена трагикомедия“, „Падането на римската футболна империя“, „Краят на големия блъф“, „Бяхме световни шампиони, сега сме привидения“, „Платини ексеккутира ужасно слабите италианци“, „Несръчните оловни войници на Беардзот се завръщат“. . . Палмата принадлежеше на специалните пратеници на „Гадзета дело спорт“, който излезе с огромно заглавие: „Беардзот, твоят безметежен сън трая 4 години и 90 минути!“

На другия ден след елиминирането на „скаудра адзура“ италианският кабинет заседавал. В далечината се разнесе тревожна сирена на линейка. Известният със своето чувство за хумор министър-председател Бетино Кракси отбелязъл с усмивка: – Това трябва да е за Беардзот. Господа министри, мога съвсем официално да ви уверя, че положението на нашия кабинет е далеч по-стабилно от това на клетия Енцо. Часът за кацане на самолета с италианските футболисти от Мексико бе държан в пълна тайна. Въпреки това на летището в Милано се събраха близо 1000 разгневени „тифози“, които държаха 20-метров транспарант: „Де Наполи, единственият жив между мъртъвците.“ Енергичната намеса на полицията и карабинерите предотврати инцидентите и този път нямаше залпове с развалени домати и яйца, както бе след световното първенство в Англия преди двадесет години. Футболистите, повечето от които бяха с тъмни очила, отказаха категорично да разговарят с журналисти. Само Конти заяви: – Ние сме виновни и няма оправдание за неуспеха ни. Когато всичко тръгне наопаки, трябва да се издържа и на критика. Няколко дни след това се състоя заседание на Италианската футболна федерация. Президентът Федерико Сордилио заяви публично, че има пълно доверие в Беардзот и му предложи да продължи работата си до световното първенство през 1990 година, чийто домакин ще бъде Италия. След което в разговор на четири очи дипломатично загатна на 60-годишния Енцо, че и занапред смята да използва безценния му опит като. . . технически съветник. Без никакви колебания „патриархът на италианския футбол“ подаде оставка.

– Мисля, че през тези десет години като треньор на „скаудра адзура“ отработвах честно хляба си – заяви Енцо Беардзот. – Сега вече мога да се оттегля в родния Удине, където имам малка къщичка. Най-после ще мога да пуша спокойно лулата си и да се наслаждавам на тишината. Никой няма да ме фотографира, никой няма да ми задава въпроси, никой няма да ме преследва за интервюта. Колкото до Мундиал'86, той вече е история. В Мексико все пак научих нещо – футболистът на 21-ви век трябва да има левия крак на Марадона и десния на Платини. . .

До последния момент СССР се готви в състав: отляво надясно, прави — Дасаев, Балтача, Гаврилов, Литовченко, Протасов, Алейников; клекнали — Вишневски, Демяненко, Кондратиев, Ларионов, Гоцманов. В Мексико съставът се промени, но според всички — към добро

СССР: Прощавай „Сборная“!

„След загубата от белгийците с 3:4 съветските футболисти си тръгнаха от Мексико. Но те никога няма да забравят престоя си в Ирапуато, където на всяка тренировка ги придружаваше едва ли не целият град. И тези впечатления за всенародния фестивал са у мене не по-малко ярки, отколкото от самия футболен спектакъл в 52 действия. . .“

Така пише известният съветски спортен коментатор Игор Фесуненко. А местните вестници изпратиха отбора на СССР с едри заглавия през цялата страница: „Прощавай, „Сборная“, блеснала като ярка звезда върху шампионатния небосклон. Благодарим ти за красивата игра!“ В репортажите си подробно и със схеми се спираха върху съдбоносните грешки на страничния съдия през второто полувреме на мача. Съобщаваха се, че испанецът Викториан Санчес е отстранен от по-нататъшно съдийствуване в първенството.

Същата вечер коментаторът на Би-Би-Си тържествено заяви: „Снемете шапки пред руснаците. . .“ А на другия ден вестник „Гардиън“ писа: „Съветският съюз показва великолепен футбол, отново достави удоволствие с играта си и направи от този мач най-хубавия спектакъл на световното първенство.“ В „Дейли телеграф“: „Сборният отбор на СССР явно нямаше късмет, който за съжаление е съществен момент в мачовете за световно първенство. . .“

Тези суперлативи бяха заслужени. След мача с Унгария, който направи много силно впечатление не само с големия резултат, но и с играта на съветските футболисти – остра, комбинативна, базирана върху тънкото разбиране и синхронните действия между играчите, отборът на СССР веднага бе причислен към фаворитите на турнира. Игор Фесуненко обръща внимание върху още някои детайли в търсене на причината за тази загуба:

– Унгарците не можах да проверят здравината на нашата отбрана. Докато белгийците направиха това и показаха, че именно там е най-слабата ни част. Нека си припомним, че всичките пет гола в нашата врата бяха копие един на друг: разцепваше се спойката между двамата централни защитници. Освен това крайните защитници Анатолий

Демяненко и Андрей Бал като че ли повече мислеха за това, как да тръгнат напред. Върху една друга причина обръща внимание Пеле:

– Хареса ми съветският отбор. Неговата игра ми достави истинско удоволствие. Но преди срещата аз казах, че ще победят белгийците. Те умеят да си почиват на игрището. Докато съветските футболисти водят играта на един дъх. Явно още не са дозрели, за да знаят в кой момент могат да се отпуснат, да направят пауза и после да продължат в същото темпо.

За телевизията в Монте Карло мачовете от първенството коментираше център нападателят от феноменалния бразилски отбор, световен шампион от 1958 г., Жозе Алтафини. След мача той каза:

– С чиста съвест мога да заявя, че отборът на Съветския съюз е най-силният състав в първенството.

А когато Аржентина стана световен шампион, продължи:

– Пак искам да повторя, че мнението ми не се е променило. Само че този път към СССР ще прибавя още и отборите на Бразилия, Дания и Франция. Всеки един от тях да се беше изпречил на Аржентина, тя нямаше да продължи!

Съвсем естествено, изказвания в този дух могат да се цитират още много. Но като че ли най-трезвата и самокритична оценка си направи самият старши треньор Валерий Лобановски: – Вече сънувам видеозаписа от този мач – знам го наизуст. И изглежда, че не съм само аз. Зрителите в нашия шампионат така са се вживели, че на всеки съдия, който изпусне засада, му викат „испанец“. Но чух и друго. На мача между „Торпедо“ и „Динамо“ (Киев) един от торпедовците проби отдясно, но вместо да подаде, стреля от малък ъгъл – естествено, неточно. Тогава един зрител каза: „Същото направи и Рац в мача с Белгия“. А това означава, че всички са наши съдници. Разбира се, лесно е да се говори след играта, да се анализират грешките, да се говори, че ако бе влязъл този или онзи, щеше да е друго и т. н. За нас беше важно обаче още преди мача да предвидим това. И сега, като преценявам състоянието на момчетата и на съперниците, си мисля, че пак щях да започна със същия състав.

Безусловно, грешки имаше. Дори и добре да играеш, възможно е да сбъркаш и да загубиш, особено ако върху тези пропуски се натрупат и съдийските грехове. Та може ли Шумахер да допусне, че ще бъде виновен за два гола във финала? А там той игра слабо, въпреки че до този момент такова нещо не му се беше случвало. Мисля, че и стратегията си бяхме избрали правилно. Това потвърдиха и 90-те минути на срещата. Наистина, в продълженията играта ни няколко пъти се „разпадна“. Но за това бяха виновни няколко невярно взети решения от отделни играчи, а не бе виновна общата стратегия. А иначе така, както я бяхме построили, бяхме длъжни да спечелим този мач. Единствената грешка беше в това, че трябваше да предвидим отпускането на някои хора. Имаше и други гледни точки. В. „Советская Россия“: „Едва ли трябва да обвиняваме

сегашия старши треньор. Нали всъщност сборният ни отбор бе съставен само от играчи на един клуб – „Динамо“ (Київ). Нашите уважения към киевчани. В сложен момент те поеха върху плещите си тежко бреме. Но се оказа, че с помощта само на един, макар и добър, отбор е трудно да се преодолеят единадесеторките на големите футболни държави.“

Нека оставим Лобановски да отговори задочно:

– Треньорът на всяка цена трябва да е уверен, че ще му дадат гаранции за определено време да осъществи своите професионални възможности. Някои треньори са в състояние да направят това по-бързо, други – по-бавно. Ето защо трябва да се премине към сключване на договор за определен срок и през това време да може да осъществи своите идеи.

Белгия: Малка кошница се пълни по-лесно

„Малка страна, а голям футбол.“ Това бе най-краткото определение за белгийското пътешествие до Мексико. Белгийците твърде дълго трепериха дали ще заверят билетите си за световните финали. Това стана едва след допълнителния мач с Холандия – същия отбор, който им препречи пътя към Аржентина '78 навремето.

Естествено, трудно извоюваната виза не бе забравена, но затова пък според мнението на всички жребият бе твърде благосклонен – постави „червените дяволи“ в сравнително най-леката група. Отдаде се дължимото и на 63-годишния вече треньор Ги Тис, който пое отбора през 1976 г. и за четири години изпробва 46 играчи, от които 30 дебютанти. Най-после напипа това, което му бе необходимо, и през 1980 г. отборът му стана втори в Европа и вече трайно намери място сред добрите футболни нации – класира се за финалите на световното първенство в Испания и на европейското две години по-късно.

Ръководството на Белгийския футболен съюз реши, че трябва да ободри с нещо своите момчета и преди заминаването им за Толука записа специална грамофонна плоча с бодри танцови ритми за повдигане на духа. Но после се реши, че музиката не струва нищо без компания и Съюзът заплати пътя

и престоя в Мексико на 18 съпруги, които придружиха своите мъже в тежката мексиканска експедиция.

Всички бяха доволни. Треньорът Ги Тис – също. Морално-психологическата подготовка се възприе като нещо необходимо, но както нерядко се случва, всичко тръгна на зле. Дойде време да се вкарват голове и въпреки множеството голови ситуации мрежите на съперниците сякаш отказваха да приемат белгийските топки. Тези, които гледаха мача на Белгия с Мексико, останаха с впечатление, че белгийците като че ли съзнателно избягват острата борба по терена. Някак си доста дълго и често си „почиваха“ на зеления терен. А времето работеше за мексиканците, които на полу-времето водеха с 2:1. След този мач белгийските вестници нарекоха необяснимото поведение на своите футболисти „дар за домакините“. Тонът на критиките се повиши още повече и след мача с Ирак независимо от победата с 2:1. По време на всекидневните и продължителни дискусии водещите и участващите зрители в брюкселското студио „Теле-2“ не скриваха неудовлетворението си от ненадеждната игра на такива опитни защитници като Геретс и Вандерейкен. Изтъкваха се и доста грубите грешки на цялата полузащитна линия и безсилието на

нападателите Вандерелст, Де Волф и Десмет. В общото недоволство не бяха отминали и признатите майстори Кулеманс и Веркаутерен, но най-много упреци понесе Ги Тис заради „консерватизъм и неправилен подбор на състав“. Някои дори го „пенсионираха“.

Реабилитацията срещу Парагуай бе повече от задължителна, въпреки че още в началото на шампионата Ги Тис се бе „застраховал“ с думите:

– Не бих искал от нас да се очакват чудеса. Реално смятам, че ще бъде класирането ни за осминафиналите. По-нататък всичко ще зависи от моментното състояние – нашето и на евентуалните ни съперници!

Но опасността Белгия да отпадне още в предварителната група бе съвсем явна и пред мача с Парагуай Ги Тис се реши на „хирургическа операция“. От резервите в основния състав бяха включени младите защитници Грюн и Верворт, полузащитникът Демол и нападателите Клаесен и Вейт. И точно те демонстрираха съвременен атакуващ футбол, такъв, какъвто очакваха вече два мача многобройните поклонници на своя отбор. „Дяволите“ отново станаха червени, водени от „сатаната Тис“ – възкликна въодушевеният телевизионен коментатор.

Когато обаче стана известен съперникът на Белгия в осминафинала, вестник „Либр белжик“ писа: „Ако сега някой е в състояние да направи моментална снимка на футболния ландшафт в нашия лагер, картината на тази фотография би изглеждала доста мрачна, особено хоризонтът.“ Горедолу така бе възприета и в белгийския отбор новината за предстоящия мач със състава на СССР в Леон.

– Не може да се каже, че тук действуват превратностите на съдбата – каза нападателят Енцо Шифо. – Нито пък капризите на спортното щастие. Просто шансовете ни срещу съветските футболисти са по-малки. Но ние ще играем срещу тях свободно и разкрепостено. Нямаме какво да губим. Един от малкото категорични бе капитанът

Кулеманс:

– Струваше ли си да се мъчим досега, за да отстъпим без борба! Не, аз мисля, че този път ще покажем всичко, на което сме способни!

Така и стана. В един мач, който бе достоен за финал, след две продължения белгийците ликуваха. Ги Тис реши да „инжектира“ своите момчета, като изкара на терена „воините“ от парагуайската битка. Върна само Геретс – все пак трябваше му опитен човек в защитата. Следващият мач с Испания имаше не по-малко „епични измерения“, чийто безспорен връх постави с плонжа си Пфаф, спасявайки удара на Елой при изпълнението на дузпите.

Но в срещата с Аржентина Пфаф загуби двубоя с Марадона. При това с явно превъзходство – 0:2. А на въпроса, защо никой не опази лично Марадона, Ги Тис само вдигна рамене:

– За да не дадем възможност на Марадона да се разгърне, са ни необходими трима-четирима играчи. Но не съм уверен, че това би помогнало. Неговите пробиви са в състояние да матират отбраната на всеки отбор.

До „финала на загубилите“ Белгия достигна с доста жертви: още в началото за родината си на лечение заминаха Вандерберг и Вандерейкен, в мача с Аржентина пострада Веркаутерен. Ала не се предадоха без бой.

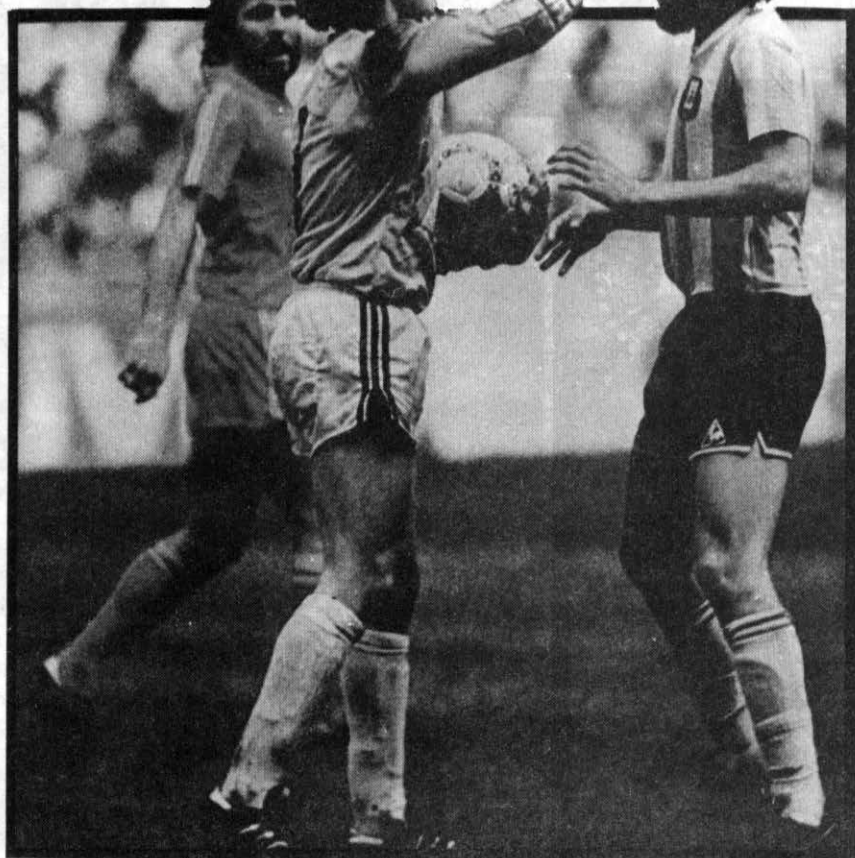
Играха амбициозно, но изглежда, че вече психическите им сили бяха доста намалели. – Продълженията ни довършиха – каза от скамейката Шифо, тъй като бе заменен в средата на второто полувреме от по-малкия брат Вандерелст – Лео.

Впрочем Шифо бе като че ли единственото разочарование на Ги Тис. Но затова пък „откритията“ от типа на младия Стефан Демол бяха повече. Може би затова иначе съдържаният треньор си позволи дори да се пошегува въпреки загубата:

– За Мексико тръгнахме с малка кошница и се оказа, че тя се пълни по-лесно. Но вече смятам, че следващият път можем да вземем и голямата!

„Червените дяволи“, които надминаха себе си: отляво надясно, прави — Ван денберг, Вандерейкен, Грюн, Шифо, Вандерелст, Мунарон; клекнали — Плесерс, Ренкин, Вордкерс, Веркаутерен, Кулеманс

Дания не само направи успешен дебют на световното първенство, но и помогна на западногерманския фотограф Дитер Бауман да направи най-голямата, наречена „Око в око“. Долу — Михаел Лаугруп

Дания: Викингът е жив

Допреди шест години футболът беше последното нещо, с което светът свързваше Дания. Единствено Ален Симонсен бе извоювал международно признание, но далеч от родината си и то по време, когато датският отбор се радваше и на равенство на свой терен срещу Швеция. Но дойде 1984 г., викингът се пробуди и започна първото си футболно нашествие в Европа, което по-късно го отведе и отвъд океана – в Мексико. Появата на „датския динамит“, както заплянковците от тази страна междувременно кръстиха своя отбор, на Мундиал '86 предизвика буря от различни емоции. Едни протестираха, че мястото му не е сред аутсайдерите в компанията на Ирак, Южна Корея и Канада, други разровиха старите си тетрадки и подновиха спора за често отричания тотален футбол тип „Холандия 1974 – 1978“. Забравили за декадентския страх от загубата в турнирната борба, забравили за голямата надморска височина и горещината, зъбните колела на добре смазаната датска футболна машина задействуваха на пълни обороти и почти на шега пометоха съпротивата на бившите световни шампиони ФРГ и Уругвай и на известните с борбеността си шотландци.

Първи реагираха букмейкърите, които набързо свалиха залога за Дания от 14:1 на 4:1. Специалистите и журналистите също не останаха назад. „Добре, че датчаните са на мундиала. Единствено те играят брилянтен футбол“ – заяви Меноти, иначе доста скъп на похвали. Журналистите се надпреварваха да измислят суперлативи, наричаха ги „най-бързите“, „най-атрактивните“, „най-съвършените в техническо и физическо отношение“. Дори публиката позабрави за симпатиите си към латиноамериканските отбори и пусна прословутата си „вълна“ няколко пъти в тяхна чест.

Разбира се, и в тази атмосфера на еуфория прозвучаха по-скептични гласове. Бекенбауер нарече датчаните „примитивни“, а Марадона заяви: „Отлично познавам играта на този отбор, тъй като играя с много от тях в Италия. Има лекарство за тях. Дания играе отлично в първата фаза, но бумът, за който говорят всички тук, няма да се състои. Те унищожиха Уругвай, но той всъщност се самоуби. С Дания бих играл утре, с ФРГ –

само на финала.“

И двамата познаха, ако, разбира се, изтълкуваме „примитивни“ като „наивни“. Дания загуби с 1:5 от Испания. „Испанският бик уби нашите героични матадори“ – писа един датски вестник, а треньорът на отбора Сеп Пионтек каза с горчивина: „Не може да играеш така, когато водиш с 1:0. Трябваше да се върнем да пазим резултата. Въпреки че бяха елиминирани, датчаните изпълниха целта си, формулирана от Елкер още преди фаталния мач срещу Испания: „Амбицията ни е да покажем на света, че Дания може да играе красив футбол.“ Как стана така, че този доскоро неизвестен тим се превърна в шлагер на мексиканския мундиал и на европейските финали във Франция? Специалистите единодушно посочват три главни причини за експлозията на „датския динамит“.

Всичко започна с навлизането в зряла за този спорт възраст на цяло поколение, което продължи развитието си във водещите европейски клубове: „Андерлехт“, „Айнхховен“, „Ливърпул“, „Манчестър юнайтед“, „Байерн“ – Мюнхен, „Марсилия“, „Кьолн“. Това, че отборът се състои само от играещи в чужбина футболисти, разбира се, е нож с две остриета. От една страна, треньорите на националния състав не винаги имат възможност да ги свикват на продължителни сборове, което затруднява взаимодействието между играчите. От друга страна, футболистите се подготвят в отлични отбори, запознават се с различни стилове на игра и имат възможността отблизо да наблюдават евентуалните си бъдещи съперници. Освен това националният отбор става независим от нивото на клубния футбол, което в Дания е твърде ниско. Така на датския национален отбор е спестена опасността да изпадне в криза при смущения в представянето на местните клубове, както се случи с Холандия след залеза на „Аякс“, „Фейенорд“ и „Айнхховен“.

Вторият фактор, довел до раждането на датския футбол, е назначаването на Сеп Пионтек за треньор на националния отбор на страната през 1979 г. „Немец по паспорт, датчанин по сърце“, както обича да казва той, Пионтек е продукт на футболната школа на ФРГ от средата на 60-те години.

Играе близо 200 мача в Бундеслигата, а на 14 февруари 1965 г. участва за първи път в среща на националния отбор на страната си. Бекенбауер не е особено благосклонен към новия си колега: „Сеп не е лош играч, но ако иска да направи кариера, трябва да обуздае характера си и да смени диалекта си.“ Пионтек не промени характера си, не направи и кариера като футболист (игра само 6 мача в единнадесеторката на на страната си), но именно силният характер го направи голям треньор.

Преди пристигането му в Дания в отбора цареше пълен хаос. Всеки играеше за себе си, воден единствено от мисълта за хубав договор в чужбина, а за дисциплина изобщо не можеше да става и дума. Пионтек веднага запретна ръкави и бързо въдвори ред. Дотогава незаменимият вратар Биргер Йенсен стана първата жертва на безкомпромисния Пионтек – бе отстранен от националния състав, затова че не се яви за международен мач. Съчетавайки строгостта с уважението към способностите на всеки футболист, треньорът, по думите на Елкер, успя да „създаде отбор от приятели“.

В тактически план Пионтек разработи своя собствена система, която нарече „контра“. Привидно тя прилича на 3–5–2, но често преминава в 2–7–2. По тази схема Мортен Олсен играе либеро, Сьорен Буск и Иван Нилсен са защитници, а Елкер и Лаудруп са изнесени напред. На терена остават 5 футболисти, без строго определени функции, свободни да действуват според обстоятелствата. Целта е да се атакува възможно най-бързо, независимо от това къде се намира топката, за да не се разрешава на противниковата защита да се регрупира. По същия начин датчаните посрещат и атаките на противника във всички части на терена.

Специално за световното първенство в Мексико Пионтек въведе и половинчасови тренировки с кислородни маски с разреден въздух. Явно на това, ако не изцяло, то поне отчасти, се дължи изключителната физическа издръжливост на датчаните.

На трето място сред причините за възхода на футбола в тази страна е солидната финансова помощ, която датският национален отбор получаваше от 1979 до 1986 г. от бирения концерн „Карлсберг“. Благодарение на тези средства националите се подготвяха

нормално, без да се налага да разчитат изцяло на празната хазна на футболната федерация.

Първият резултат от успеха на датчаните през последните четири години е появата на „ролиганите“ – русокосите запалянковци, следващи отбора си навсякъде и подкрепящи го шумно с любимото си стихче за „датския динамит“. Тези, боядисващи лицата си в червено и бяло, младежи станаха любимци на домакините и убедително опровергаха теоремата, че бира плюс футбол е равно на насилие, толкова ревностно доказвана от английските им събратя. Настъпиха промени и във вътрешния шампионат. „Брьонби“ бе първият отбор в страната, приел професионален статут, а се очаква примерът му да бъде последван и от други клубове. Засили се увлечението към футбола и от страна на най-младите, чиито идоли вече са Елкер, Олсен и Лаудруп, известни освен с футболното си умение и с коректната си, чиста и честна игра.

Означава ли всичко това светло бъдеще за датчаните? Мнозина си спомнят за Холандия и нейния крах и смятат, че Мундиал'86 е началото на края на датския футбол. Дали това е вярно, ще покаже бъдещето, но едно е ясно: датчаните нямат намерение да се оттеглят. Сеп Пионтек отказа да се премести в „Реал“ – Мадрид, и остана в Дания. Много от тези, които играха в Мексико, ще са още на терена за следващия шампионат в Италия, други ще помогнат на отбора си да достигне дотам. Нилсен и Арнесен са 29-годишни и ще опитат да класират Дания на европейските финали. На 28-годишните Елкер, Лерби и Бергрин остават още няколко години игра. Истинското бъдеще на отбора обаче е в ръцете на Йеспер Олсен и на Сивебек (по на 24 години), на 22-годишните Лаудруп и Мьолби и на 20-годишния Ларсен. Единствено на Мортен Олсен, 37-годишния „патриарх“ на отбора, предстои скорошна раздяла с футбола. Не трябва да се забравя, че сега в чужбина играят много други талантливи и млади датчани, жадни за славата на по-изявените си сънародници и едва ли настроени да пропуснат големия си шанс. Пари също не липсват – след мундиала издръжката на националите се пое от най-големия датски млекопреработвателен концерн.

Въобщо викингът е жив и се готви за поход.

В навечерието на Мундиал '86 старшият треньорът на испанския отбор Мигел Муњос каза на шега, че е изправен пред неразрешим проблем: „Имам 30 отлични футболисти, от които и сам господин не може да отдели онези 22-ма за Мексико.“ И все пак дон Мигел мина без боията помощ. Шампионатът показа, че изборът му е бил сполучлив. На шаржа е изобразен „старият футболен конкистадор“ с част от неговата армия: отляво надясно, прави — Арконада, Маседа, Херардо, Гойкоечея, Гордильо, Сеньор; клекнали — Виктор, Ринкон, Рохо, Алберто, Галего

Испания: Отмъщението на Монтесума

Когато след домашното фиаско на испанците през 1982 г. бе освободен треньорът на националния отбор Сантамария (бивш играч на „Реал“, по произход уругуаец), на негово място застана друг бивш футболист на „кралския“ клуб – Мигел Муньос.

„Разтропан човек“ – бързо го определиха журналистите. И Муньос действително се явяваше пред тях с много добре заучен урок и с вечна усмивка на уста. Но зад тази усмихната фасада не можеше да надникне никой. Футболният коментатор на всекидневника „Ас“ дори писа, че е много по-лесно да се отгатне резултатът от предстоящ мач на Испания, отколкото да се разбере какво се крие зад усмивката на треньора.

Муньос бе успял да убеди испанските запаянковци и специалисти, че е събрал най-накрая 30 такива футболисти, „от които и сам господ не може да отдели онези 22-ма за Мексико“. Това бе синтезът на тригодишния му експеримент, след който „любезният Мигел“ успя постепенно да отстрани почти всички участници в предишното първенство. Сравнително безболезнено испанците преминаха квалификациите за Мексико, побеждаваха и в контролните срещи. Дори когато жребият ги противопостави на Бразилия в предварителната група, Муньос не загуби чувството си за хумор:

– Смятам, че нашите два отбора са без проблеми в групата, тъй като и двата имат много почитатели в Гуадалахара. Бразилия е вечната годеница на Мексико, а Испания е страната майка. В този смисъл девизът на мексиканския мундиал „Да бъдем свързани с топката!“ напълно ни удовлетворява. След успешните срещи с Белгия и България на Гран Канария испанците посрещнаха състава на СССР. За пръв път Муньос бе напрегнат. Но когато неговите момчета победиха с 2:0, той отново придоби доволния си вид. Журналистите най-после имаха повод да изчислят градуса на треньорското настроение: „След всеки мач Муньос се усмихваше по един и същи начин, но след този в Лас Палмас той вече приличаше на реклама за паста за зъби.“

– Този мач бе индикаторът на търсенията ми – добродушно преглътна шегата Муньос. – Съветските футболисти играят зрелищно и силно и щом успяхме да надделедем, явно е,

че процесът на сплотяването ни продължава. Мога да кажа, че вече съм се спрял на 22-мата и дори и да ме заставят да опитам още някой нов играч, няма да го направя. Не си струва да откривам отново пеницилина. Сега до Мексико ми трябва повече спокойствие, за да мога да изградя здрави връзки в отделните линии.

Първият мач на Испания бе с Бразилия и точно най-рекламираната връзка в полузащитата Рамон Калдере – Рафаел Гордильо се разпадна. По-точно изчезна, тъй като и двамата ги поразиха вирусът, известен в Мексико под названието „отмъщението на Монтесума“. Към него местните жители са издръжливи, но чужденците не са. Няколко второстепенни мексикански вестника се пошегуваха, че убийният преди няколко века от испанските завоеватели вожд на ацтеките отмъщава на техните потомци. Но работата не беше до смях. Поне за Муньос. Все пак той направи каквото можа и разигралият се Мичел до голяма степен успя да запълни разкъсаната връзка. Но не докрай. Бразилците спечелиха с 1:0. „Не без помощта на съдията Бембридж от Австралия“, гневно реагираха испанците. Но това не промени резултата.

Испанците си върнаха на Северна Ирландия за загубата преди четири години у дома, леко прескочиха Алжир и се изправиха срещу страшния отбор на Дания. Това бе денят на Бутрагенйо, отбелязъл четири гола (20 години след Еузебио срещу КНДР), на Мичел, на безмилостния Гойкоечей, на вратаря Субисарета.

Впрочем, срещата започна още преди началния съдийски сигнал. Неочаквано за мнозина Муньос премести своите момчета в същия хотел в Керетаро, където живееха съперниците му. С правото си на предишен домакин Сеп Пионтек протестира срещу такова съседство, но Муньос остана невъзмутим и едва ли не непрекъснато разказваше наляво и надясно, че спокойно очаква двубоя, тъй като е намерил ефикасно противодействие на агресивния стил на датчаниите.

Но след зашеметяващото 5:1 испанският треньор не бе особено многословен – нещо доста странно за Муньос:

– Успяхме да осъществим нашия девиз: „Да

играеш и да не позволиш на съперника да прави това.“

А Пионтек се ядосваше на себе си:

– Не победиха испанците, загубихме ние. Как да успеем след толкова груби грешки в отбрана. Момчетата пренебрегнаха златно-

то правило, че най-добрата защита е нападението. . .

После дойдоха белгийците. И една погрешна дузпа зачеркна шампионските амбиции на Испания. Но не бе само тя. . .

Франция: Севилският синдром или. . . ?

„Часовникът на стадион „Халиско“ в Гуадалхара показва точно 14.39. Емоциите ни смазват. Гледаме като насън или по-скоро като в кошмар човека, който се отправя към точката на дузпата. Леко прегърбен, с чорапи, свалени до глезените, Луис Фернандес се отправя към най-важния изстрел в кариерата си. Ако вкара гол, Франция ще елиминира Бразилия в най-странния и най-екстравагантния мач в своята история. 14.39 часа в „Халиско“: горещина, влага. . . Ние сме без дъх. Не съществуваме, защото лудият филм вече ни е убил. Никой в света, абсолютно никой, не би искал в тази секунда да е на мястото на Фернандес. Нито вие, нито аз, нито без съмнение някой от триколорите, изпадали някъде в средата на игрището с изчерпани до последната капчица сили.

Часът е 14.39. Луис Фернандес има среща с историята. Цяла Франция стреля, стреля и вкарва гол: Ние победихме и сме луди от радост, имаме желание да прегърнем целия свят и да крещим.“

Така писа „Франс футбол“ за мача Франция – Бразилия.

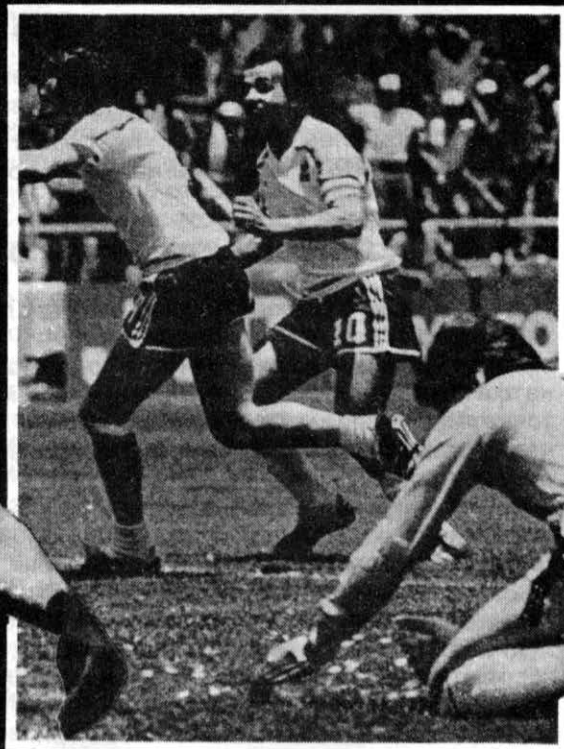
Едва ли в 14,39 часа на стадион „Халиско“, пък където и да било другаде, някой от милионите любители на френския футбол можеше да допусне, че това вероятно ще се окаже и последният голям триумф на „петлите“ за много години напред. Сънят, роден от Фернандес, свърши твърде бързо и брутално: на полуфинала Франция загуби от ФРГ и отново остана само на крачка от звездната си цел, крачка, която едва ли скоро ще бъде в състояние да направи. Защо? Този въпрос си задаваше всеки вечерта на 25 юни 1986 г. и бързаше да си спомни за „севилския синдром“. Има ли наистина такъв синдром? Сигурно, щом дори Бекенбауер вярва в него. Преди мача на отбора си с Франция той с усмивка се обърна към журналистите: „Това е универса-

лен отбор с отличен вратар, сигурна защита, технически блестяща средна линия, опасно нападение – играят почти перфектно, но знаете ли какво им липсва? Победа срещу ФРГ!“

Вярно е, че когато спортното щастие веднъж вече ти е изневерило в една ситуация, обикновено остава бремето на неприятния спомен, особено когато ситуацията се повтори в същите подробности, но „случаят Франция“ е много по-сложен. В него се преплитат както основни въпроси, свързани с развитието на футбола изобщо, така и стари проблеми на френския футбол. В по-широк смисъл на стадион „Халиско“ се срещнаха два подхода към футбола – романтичният и прагматичният, и от техния сблъсък като че ли с победа отново излезе прагматизмът. За да разберем дали това наистина е така, трябва да намерим отговорите на няколко въпроса – кой застана срещу ФРГ на 25 юни? Дали това беше френският отбор от мача срещу Бразилия или пък съставът, спечелил европейската купа през 1984 г.?

Не! Твърде малко приличаше този отбор на единадесеторката, играла с толкова увереност и жизнерадостност преди две години. В Гуадалахара на терена излезе един отбор, изморен колкото физически, толкова и психически, водещ отчаяна борба най-вече със себе си, опитвайки се да възвърне вдъхновението от предишните си срещи. Французите имаха нещастие да навлязат в най-добрата си футболна възраст в периода между двете последни световни първенства. Първата си поява на световната футболна сцена в този състав „петлите“ направиха на аржентинския мундиал през 1978 г. Млади и неопитни, те отпаднаха още на първото препятствие, но с показаната тогава сръчност, изобретателност и въображение подсказаха, че им предстоят по-добри времена. Присъствието им в Аржентина ще

Историята понякога се повтаря — още веднъж Франция бе отстранена на полуфинал от ФРГ. Това бе и последният шанс на „старите галски петли“: Жирес, Тигана, Платини, Босис (на шаржа от в. „Експр“). Съставът на бронзовите в Мексико: отляво надясно, прави — Батс, Аяш, Льору, Батистон, Аморос, Фернандес; клекнали — Роцо, Жирес, Платини, Туре, Тигана

се запомни и с това, че централният нападател на Франция Бернар Лакомб вкара най-бързия гол на шампионата – в 21-вата секунда срещу Италия.

Истинският разцвет на този отбор започна на световните финали в Испания през 1982 г., за да се стигне до онази паметна севилска нощ, когато той загуби полуфиналния мач срещу ФРГ след изпълнение на дузпи като в продълженията водеше с 3:1. „Това беше последният урок за Франция“, се закани Мишел Идалго на аерогарата в Севиля. Две години по-късно, на европейското първенство, урокът бе научен и никой не можеше да спре французите. Победата им на финала над Испания с 2:0 зарадва цяла Европа, а мнозина са на мнение, че ако мундиалът бе проведен тогава, едва ли щеше да има въпросителни около адреса на титлата. След европейското първенство на кормилото на отбора застана 35-годишният Анри Мишел. Със солиден стаж от 58 мача в националните състави на страната си и с опита на треньор на френския олимпийски отбор, който спечели златните медали на олимпиадата в Лос Анжелос, Мишел наследи отбор от залазващи звезди.

Но да се върнем на 25 юни 1986 г. „Петлите“ вече бяха един от най-старите отбори на шампионата. Основните им единици бяха прехвърлили преклонната за футбола 30-годишна възраст и въпреки старанието си един по един ставаха жертва на убийствения мексикански климат. Платини, 31-годишен, с 607 мача, 349 гола и безброй контузии зад гърба си, носител на почти всички отличия, за които може да мечтае всеки футболист, отчаяно търсеше себе си. Изнесен по-близо до противниковата врата в опит да вдъхне живот в нестройното нападение на отбора си, той непрекъснато попадеше в „клетките“ на бързите западногерманци и най-вече на новака Волфганг Ролф. Този път магията не подейства и Платини не можа да вкара обичайния си решителен гол. За Алан Жирес с неговите 34 години горещината, голямата надморска височина и натрупаната в предишните мачове умора бяха непреодолимо препятствие, както и за вечния „мотор“ на отбора Жан Тигана. Единствен Фернандес се опитваше да направи нещо, но без подкрепата на играчките в центъра и на иначе често атакуващите по фланговете защитници Аморос и

Батистон опитите му останаха безрезултатни.

Въобщо, ако извадите средната линия, Франция става един най-обикновен отбор, а когато и тази линия излезе от строя, отборът губи, защото другите му звена никога не са били с такова високо качество. Вратарят Батс например понякога е отчайващо неостоянен в играта си. В Мексико той не един път спаси отбора си, блестящо отрази и дузпата на Зико, но в решителния момент не успя да спре топката, изстреляна доста елементарно от Бреме. В защитата нещата също никога не са били съвсем наред, особено след излизането от състава на Мариус Трезор. Босис и Батистон са традиционно уязвими в борбата за високите топки. Най-солиден в защита е Аморос, но в мача срещу ФРГ за него беше прекалено трудно да играе едновременно като защитник и като крило.

Нападението е другата ахилесова пета на френския отбор. Свикнали да разчитат на извеждащите пасове на съотборниците си от центъра на терена, Яник Стопира и Бруно Белон рядко успяваха да сътворят нещо сами, а младият Папен по-често пропускаше да използва изгодните за гол позиции, отколкото да вкарва голове. Само отсъствалият от мача с ФРГ Доминик Рошо съумяваше да всява смут край вратата на противника, но, разбира се, само когато краката му бяха здрави, нещо твърде рядко в богатата му футболна биография. Така с години Франция разчиташе на головете на Платини. И той ги вкарваше: с глава, от статични положения, след индивидуални набези, от близко и далечно разстояние, от малък и голям ъгъл спрямо вратата. До неотдавна му „пригласяше“ и Жирес, но лятото на 1986 г. не беше неговият най-добър сезон. Тигана, третото величие в средната линия на френския отбор, въпреки честите си остри и технични пробиви в наказателното поле на противника не е гол-майстор по рождение. В повече от 40 мача със синята фланелка той е вкарал само един гол и то на последния мундиал в Мексико.

Анализирайки загубата на Франция, специалистите сочеха и други причини като относително по-слабата игра на отбора на чужд терен, контузиите, страха от твърда игра. „Те са много бавни, а Платини има проблеми с горещината и физическото си състояние“,

каза в едно от безбройните си интервюта новият крал на футбола Диего Марадона. Според Анри Мишел „първият гол дойде твърде рано. Сменихме тактиката и преминахме в пълно нападение, но оставихме на германците пространство за контраатаки. Имаше толкова много възможности за вкарване на гол, но ни липсваше късмет. И ние завършихме като Бразилия. Това е футболът.“

Наистина това е футболът. Франция, най-талантливият отбор в Европа за настоящото десетилетие, остана едва трета. Преди това „петлите“ са печелили бронзовите медали през 1958 г. след победа срещу вечния съперник ФРГ с 6:3 и са били четвърти в света през 1982 г. след загуба от Полша с

резултат 2:3.

Големите отбори се раждат в резултат на случайната поява на цяло поколение от надарени футболисти и често „умират“, когато един ден тези футболисти напуснат стадиона. Така стана с Холандия през 70-те години, с Унгария през 50-те, това се случи и на Бразилия, която от 16 години се бори безуспешно да си върне старата слава. Сега удари и часът на Франция, дала едни от най-красивите мигове в историята на световния футбол. Футболистите на тази страна предпочетоха красотата пред сметките, въображението пред схемите, финеса пред бруталността. Отново загубиха в борбата за титлата, но имената на мнозина от тях ще се помнят, докато на света се играе футбол.

Бунтът на „Пепеляшките“

Нека започнем с това как изгряха футболните „пепеляшки“: Преди години в продължителните и разгорещени спорове на зелената маса на ФИФА победител излезе президентът Жоао Хавеланж – финалите в Испания '82 ще бъдат с 24 отбора.

Няма никакво съмнение, че Мундиал '82 поради своята многочисленост ще бъде най-слабият – заяви най-упоритият противник на новата формула за провеждане на световните първенства президентът на УЕФА Артемио Франки. – Но какво да се прави – на Хавеланж му трябват нови приятели и гласове за предстоящите избори. Хондурас срещу Нова Зеландия? Футболните естети вдигаха иронично рамене: Каква скука! Организаторите изпадаха в паника при мисълта за подобен мач – безлюдни трибуни, празни каси... А журналистите пълнеха своите страници с пикантни подробности: В царството на кожената топка нахлуват екзотични мъже. Неукротимите лъвове от Камерун твърдят, че за смелите сърца няма нищо невъзможно. Нищо чудно – един от футболистите на Камерун се казва „Всевиждащото на слона“, друг – „Човекът, който хваща леопарди в равнината“. За класирането си за Испания играчите на Кувейт са поощрени с по един кадиллак, апартамент в най-люксовия небостъргач на столицата, тримесечно пътешествие по света и ... парче пустиня.

Но футболните лилипути, както нарекоха Алжир, Камерун, Хондурас, Салвадор, Кувейт и Нова Зеландия, далеч не възнамеряваха да играят предварително определената им роля на колоритен фон на испанския мундиал.

Нека си спомним Хихон, 16 юни 1982 г. След сензационната загуба на ФРГ от тоталния аутсайдер Алжир 1:2 коментаторът на западногерманската телевизия се обърна към капитана Паул Брайтнер с въпроса: „Хер Брайтнер, не смятате ли, че това е безчестие за нашата нация?“. Отговорът бе такъв, че коментаторът се принуди да изключи веднага микрофона. На другия ден специалният пратеник на „Ди цайт“ обобщил настроението: „Нашият футболен свят се сгромоляса.“

– Мач като мач – заяви централният защитник на Алжир Нордин Куриши. – Играхме технично, с въображение и нашите съперници, които лично на мен много ми приличаха на булдозери, бяха безпомощни. Тридесет-километровият път до базата си в Сеседа изминахте в тържествен шпалир от испански запаляковци, които ни поздравяваха като тореадори – с бели кърпички. Видях сълзи в очите на моите съотборници и едва тогава си помислих, че сме направили нещо голямо.

В същото време в Алжир дори и жените хвърлиха фереджетата и излязоха на улици-

те, за да отпразнуват историческата победа. А в централната ложа на стадиона в Хихон Жоао Хавеланж се оглеждаше победоносно: – Това е един от най-радостните ми дни като президент на ФИФА. Ще бъда истински щастлив обаче, ако един ден на финал за световно първенство се срещнат примерно Алжир и Камерун. Един от испанските журналисти се осмели

да попита:
– Не смята ли сеньор президента, че 24 отбора все пак са много?
С нетърпящ възражение глас Хавеланж отговори:
– Малко са!
Така в Хихон започна бунтът на „пепеляшките“...

Канада: Аматьори с кленов лист на сърцата

Когато ръката на малкия Луис Канедо събра в една група на Мундиал '86 СССР, Франция, Унгария и Канада, присъстващият на церемонията по теглене на жребия старши треньор на канадците Тони Уейтърс се усмихна:

– Срещу Франция и Унгария имаме същите шансове, каквито биха имали тези страни, ако играеха срещу Канада хоккей на лед. И наистина дебютантите на световно първенство представляваха истински „коктейл“. Треньорът Тони Уейтърс е натурализиран англичанин, израснал в лоното на ФК „Ливърпул“. Полузащитникът Пол Джеймс е уелсец, Ранди Самуел е „канадец“ от Тринидад и Тобейгоу, Бранко Шегота е югославянин. А звездата на отбора, „блуждаещият“ нападател Игор Вrabлиц е роден в... Братислава.

За да заминат на световното първенство в

Мексико, избраниците на Уейтърс трябваше да събират доброволни пожертвувания. С оглед на икономии в състава бяха включени само 18 футболисти, а функциите на готвач изпълняваше... вратарят Тино Летиери.

Впрочем Летиери по професия е главен готвач в един от най-големите ресторанти на Торонто, а футболът му е само хоби. Както и на централния нападател Джордж Бакош, който пък е инкасатор във водоснабдяването.

На път за Мексико оскъдните долари намаляха с още хиляда. Във Флорида, където за малко бяха на подготовка канадците, неизвестен крадец се вмъкнал в хотела и, освен парите, задигнал и цялата документация за бъдещите съперници. Тони Уейтърс отново демонстрира чувството си за хумор:

– Вече не ни остава нищо друго, освен да импровизираме на терена. И без това можем

Англичанинът Тони Уейтърс приложи френски рецепти в подготовката на своя многонационален състав, за който дори и класиранието за финалния кръг бе изключителен успех. Канада: отляво надясно, прави — Ленардуци, Ригън, Самюъл, Бридж, Вrabлиц, Пакос; клекнали — Вaлъттайн, Джеймс, Летиери, Уилсън, Норман

да спрем Платини само с помощта на канадската конна полиция.

В първия си мач на Мундиал '86 аматьорите с кленов лист на фланелките създадоха доста затруднения на Платини и компания. Знаменитият Боби Чарлтън, който в Мексико бе един от коментаторите на английската телевизия, заяви:

– Леди и джентълмени, наблюдаваме един напълно равностоеен мач. Интересно е, че нашите съседни от другата страна на Ламанша почти с нищо не превъзхождат канадците. А само Платини печели няколко пъти повече, отколкото всички канадски национали, взети заедно.

По време на срещата Унгария – Канада известният радиокоментатор от Будапеща Золтан Новотни бе твърде развълнуван:

– Плача, чакам, моля се горещо и заклевам нашите играчи да постигнат поне един гол срещу канадците.

Въпреки победата, старши треньорът на унгарците Дьорд Мезей не остана особено доволен:

– Мисля, че по време на мача остарях с 30 години.

След последната среща със СССР Тони Уейтърс остана без работа – длъжност треньор на канадския национален отбор по футбол по принцип няма. Отборът бе събран само за Мундиал '86. Но Тони Уейтърс не бе никак опечален:

– В Мексико показахме добър футбол и това ми дава надежди, че най-после ще успеем да организираме първенство на Канада по този спорт.

Ирак: Камбаната на една надежда

Отборът на Ирак не бе съвсем непознат на футболния свят. Но широкият кръг от почитатели на играта, а и специалистите имаха сведения от втора ръка. Информация се черпеше предимно от различните бюлетени на ФИФА. Цитираше се златният медал от Азиатските игри в Делхи през 1982 г., класирането за олимпийските турнири през 1980 и 1984 г. Но безспорно най-силно впечатление правеше победата на Ирак с 1:0 над Мароко на Арабските игри през 1985 г.

И все пак протоколите от състезания бяха едно, личните впечатления – друго. А тези, на които можеше да се вярва, не бяха много. Ирак бе преминал през квалификациите срещу съперници, чиито имена не говореха нищо особено: Катар, Йордания, Обединени арабски емирства и накрая Сирия. Предишният треньор на „Тотъм хотспърс“ Кейт Бъркиншоу по това време работеше в Бахрейн и познаваше играта им:

– Сега Ирак е съставил един от най-добрите

Достатъчни ли са големият ентузиазъм и решителността? Отговорът на Ирак бе: три минимални загуби и девет жълти картоната. Отляво наляво: Машим, Раги, Куркис, Дерджа, Хамза, Сауд; клекнали — Чагид, Седам, Алауи, Мунир, Насиф

отбори в своята история. Имат няколко добри играчи на възраст 24 и 25 години, но основна фигура е вратарят Раад Хамуди. С бразилския си треньорски щаб те биха могли да се представят добре в Мексико. Естествено, не блестящо, но поне няма да се посрамят.

Това бе трезв глас, но ръководителите в страната не се вслушаха в него и опиянени от победата си в квалификациите; решиха, че на всяка цена трябва да отбележат нещо повече от участие в Мексико. Още след олимпиадата в Лос Анжелос министърът на младежта и спорта Нури Шахер освободи треньора Аму Баба. После синът на президента Садам Хюсеин – Удаи – убеди федерацията да наеме бразилски треньор и в страната дойде 53-годишният Жорже Виейра – добър специалист, работил успешно с отбори като „Коринтианс“, „Ботафого“, „Палмейрас“ и „Ал Ахли“ от Джеда. Щабът на Виейра бе също бразилски – Едуардо Антуниш Коимбра-Еду (по-големия брат на Зико), Ланчета и Вартануш. Но около два месеца преди финалите в Мексико на мястото на Виейра се появи друг бразилец – известният Еваристо де Маседа. Наричаха футболистите на Ирак „бразилците на Азия“ не само заради треньорското им ръководство. Отборът всячески се стремеше да възприеме бразилския маниер на игра. Това се знаеше, както се знаеше и къде ще премине последната фаза от подготовката – на 80 км от Рио де Жанейро в хотел „Алпина ди Терсопилис“ на 1000 м надморска височина. Но тази подготовка, както и тренировките на иракчаните по-късно в

Мароко: Лъвовете на Африка

Всичко започна с гола на Мохамед Джарир във вратата на ФРГ. Сензация! На световните финали в Мексико през 1970 г. дебютантът Мароко повежда с 1:0 срещу ФРГ. Но радостта на Африка не трае дълго – с голове на Уве Зелер и Герд Мюлер ФРГ побеждава с 2:1. Следват 16 години тишина. По същото време в далечна Бразилия в младежкия отбор на „Флуминезе“ работи един треньор на име Жозе Фария. Основното качество, с което изпъква тогава сред колегите си, е усетът към откриване на млади таланти. И до днес гордостта му е

Толука в Мексико, протичаха при затворени врати под строга полицейска охрана.

Създадената обстановка на тайнственост разпали въображението на журналистите, които обаче не можаха да проникнат зад 2,5-метровия зид на иракската база и останаха да чакат първия мач с Парагуай в Толука. Интригата бе раздухана и от заявлението на треньора Маседа:

– Ирак не е дошъл в Мексико само да гледа, а и да го видят. Смятат ни за аутсайдери, но ще съжалияват.

Мургавите азиатци демонстрираха жива и твърда игра със здрава защита, но без разнообразие в нападение. Загубиха минимално и от трите си съперника и успяха да вкарат един гол на белгийците чрез Ради. И станаха шампиони по... жълти картони – 9, като с два бе „удостоен“ Самир Шакер. Критикуван за твърдата игра на своите възпитаници, треньорът Маседа каза: – Световното първенство е сблъсък на характери и ние не сме дошли тук, за да играем балет. Друг е въпросът, че съдиите гледат много по-строго на нас, отколкото на другите.

И все пак Ирак остави добри впечатления като дебютант на световното първенство. В навечерието на шампионата на лондонската борса букмейкърите оцениха вероятността Ирак да стане световен шампион на 1:1000. Така иракците не направиха никого баснословно богат, но самите те вече бяха получили по един автомобил лично от президента Хюсеин заради това, че бяха прескочили квалификациите.

Единьо, капитан на „кариоките“ на Мундиал'86 и лично откритие на Фария. Треньорската професия е твърде рискована в Бразилия и Фария дава своето предпочитание на спокойствието в Близкия изток, подписвайки договор като помощник-треньор на младежкия отбор на Катар. Има, разбира се, и още една причина за премеждането му в Азия. „В първите си две години в Катар спечелих повече пари, отколкото за последните двадесет в Бразилия“ – признава по-късно той. Тук започва и истинската кариера на бразилеца – Катар

става световен вицешампион за младежи на първенството в Австралия през 1981 г. През 1983 г. Фария се премества в Мароко. Резултатите от работата на 50-годишния треньор не закъсняват – през следващата година отборът на Мароко се класира за олимпиадата в Лос Анжелос и там достига до четвъртфиналите, на които губи от Бразилия с 0:2.

Първият успех поражда апетит за нови – в борбата за виза за Мексико мароканците побежда на свой терен отборите на Сиера Леоне, Малави, Египет и Либия, загубиха на чужд терен срещу Либия с 0:1, а останалите си мачове завършиха наравно. И вратите на Мексико се отвориха дружелюбно пред тях. В сметките на Полша, Англия и Португалия аутсайдерът влизаше само в качеството на жертва, на която трябва да се вкарат възможно най-много голове. Затова едва ли някой обърна сериозно внимание на говорителя на мароканците, който след пристигането им в Мексико заяви: „Ние сме готови да побеждаваме. Имаме всички шансове да триумфираме, защото във футбола всичко е възможно.“ Момчетата на Фария не го опровергаха. Търпеливо изчакаха своя час, изкарвайки равни срещи с Англия и Полша, за да изригнат с цялата сила на техниката и въображението си на мача срещу Португалия. С тази победа мароканците събраха четири точки и се класираха първи в групата си – нещо, което не се е удавало досега на

нико един африкански отбор. Победата им според вестниците в Рабат е триумф на цяла Африка и открива нова страница в историята на световния футбол.

„На осминафиналите вероятно ще загубим, но уверявам ви, това никак няма да е лесно“ – заяви тържествуващият Фария и футболистите на ФРГ скоро имаха възможност да се убедят в правотата на думите му. 88 минути храбрите мароканци отстояваха на атаките на бившите двукратни световни шампиони до свободния удар на Лотар Матеус, когато топката се завъртя покрай стената отбранители и влезе в мароканската врата. „Изобщо не я видях и затова скочих толкова късно“ – каза Заки (Езаки Баду), „железният“ вратар на Мароко и един от главните архитекти на техния успех. В една от многото журналистически анкети след първенството Заки фигурира като вратаря, отразил най-трудния удар на мундиала – топката, изстреляна с голяма сила от Румениге след пас на Матеус. Играта си мароканците строят в центъра на терена, където техничните Тимуми (носител на титлата „футболист номер едно на Африка“), Долми и Хадауи изграждат защитата и нападението на своя отбор. Нападението пък разчита на „африканския цар на дрибъла“ Бударбала и на бързия Кримо.

„Мароко живя от защитата си и загина от нападението си“ – писа вестник „Интернейшънъл херал трибюн“. „Мароканците могат да са доволни, че имат в актива си една

Голямата сензация на шампионата – първо място за Мароко в VI група, през отборите на Англия, Полша и Португалия. Съставът на „Лъвовете на Африка“: отляво надясно, прави – Фария (треньор), Буахиауи, Буаз, Бударбала, Фагили, Хадауи, Заки; клекнали – Лабиег, Тимуми, Лемрис, Долми, Мустафа

победа, две равенства и една загуба.“ Това бе достатъчно Мароко да се нареди на 11-о място в класирането на шампионата непосредствено след СССР и преди страни като Италия, Полша, Уругвай, Шотландия и Северна Ирландия.

Загубата не натъжи мароканците. „През 1990 г. ще достигнем поне до четвъртфинала“ – закани се Жозе Фария, приел след мундиала името Жозе Махеда („великият бог“) Фария. А крал Хасан II, един от най-ревностните привърженици на футбола сред политиците, води 90-минутен разговор по телефона с футболистите и треньорите на отбора и ги покани на специален прием в двореца си.

Обзета от еуфория след първия си голям футболен успех, тази северноафриканска страна бързо се реши и на следваща стъпка. На пресконференция в Мексико министърът

на спорта на Мароко Абделатиф обяви намерението на страната да се кандидатира за домакинство на шампионата през 1994 г. „Имаме стадионите, имаме опита, имаме и необходимата инфраструктура за провеждане на първенството – заяви той. – Кандидатурата ни се ползува с пълната подкрепа на крал Хасан II.“ За да постигнат целта си, спортните власти на Мароко трябва да се преборят с цялата машина на ФИФА, както и с конкуренцията на Бразилия, която се очаква да получи подкрепата на президента на ФИФА Хавеланж.

И докато този въпрос ще стои открит до 1988 г., когато ще се вземе окончателното решение за домакинство, въпросът с бъдещето на мароканските футболисти вече е решен – Европа, както винаги, е готова за поредната инжекция екзотичен талант.

Българският отбор на Мундиал'86

Когато специалистите говорят...

Казват, че след последния съдийски сигнал на мача България – Южна Корея шофьорът от Велико Търново Станьо Иванов изхвърлил през прозореца цветния си телевизор. Всъщност не е толкова сензационно – колкото запалянковци, толкова и реакции. А за да не се поддадем и ние на излишни емоции, решихме при представянето на българския национален отбор на Мундиал'86 да потърсим помощта на специалистите. Макар че, когато специалистите говорят, запалянковците не мълчат...

И така, на 18 декември 1986 г. в София се състоя пленум на Българския футболен съюз, на който бе направен анализ на подготовката, участието и представянето на нашия национален отбор в Мексико. Предлагаме ви някои от оценките на пленума:

„Откриването на Мундиал'86 с мача Италия – България бе преценено предварително у нас като голям шанс и чест да представим българския футбол пред света. Играта на нашия отбор не бе задоволителна, проличаха съществени пропуски в отделните ѝ компоненти, но равният резултат 1:1 в комплексното представяне на отбора на

финалите в Мексико'86 бе оценен като най-добро постижение и успешно начало в трудната борба.

Във втория мач с отбора на Южна Корея задачата бе да се постигне първа победа на финали на световните първенства. Поведоме още в 10-ата минута с впечатляващ гол на Пламен Гетов. Бедата в играта на нашия отбор дойде след гола от погрешно мислене и неправилни тактически действия – стремежът бе да се брани резултатът, а не към увеличаване на головия актив. Проліча обща дезорганизация в защита и нападение. Загубена бе не само една точка и възможността за първата победа на финалите, но изчезна и колективният дух, и увереността, че можем да се представим достойно в Мексико.

Третият мач с отбора на Аржентина бе оценен като най-слаб до този момент на мексиканските терени. Нашият отбор бе разколебан колектив, със страх от авторитета на Аржентина и показа демодирана игра. Не се помни друг мач, в който през цялото игрово време българският състав да не е имал поне една смислена комбинация и да не е нанесъл нито един удар в очертанията

на противниковата врата. Четвъртият мач на осминафиналите срещу домакините – Мексико, създаде възможност да се заличи неудовлетворението от играта до този момент. Нашият състав бе основно променен. С по-висока мобилизация състезателите реализираха по-добра игра, особено през второто полувреме. Въпреки загубата с 0:2 имаше повече положителни моменти.

Съпоставката между показаното от нашия национален отбор и от най-добрите състави в Мексико дава основание да се направи главният извод, че българският футбол изостава по всички компоненти на съвременната футболна игра.

Кои са причините за допускане на нередностите в селекцията и утвърждаването на основния състав?

Главната причина е в подхода, действията и решенията на старши треньора Иван Вуцов. В подбора на националните състезатели треньорите не можах да утвърдят високи критерии и обективни комплексни оценки за способностите на избраните футболисти.

Старши треньорът се уповаваше на субективната си оценка за играта на най-популярните футболисти във вътрешното първенство и в международните срещи, държеше изключително много на послушание и изпълнение на всички негови нареждания.

Временните успехи в контролните срещи и особено спечелването на квалификациите доведе до вредно самоуспокоение и излишно самочувствие. Не се утвърди съвременна игрова концепция и нападателен стил.

Старши треньорът трудно приемаше критични забележки за играта на неговите избраници, не можа да създаде обстановка на творческа дискусия за подбора на националните състезатели.

Бяха допуснати редица слабости и грешки при утвърждаване на основния състав и непосредственото ръководство по време на официалните срещи – толериране на някои състезатели (Искренов, Господинов и др.), без да са оправдали доверието с игра на терена и извън него. Имаше много компромиси за наказани състезатели. Бяха проведени многобройни контролни срещи в чужбина със слаби клубни отбори – търсеше се материално стимулиране, без да се получава стабилизация на основния състав.

При непосредственото ръководство на

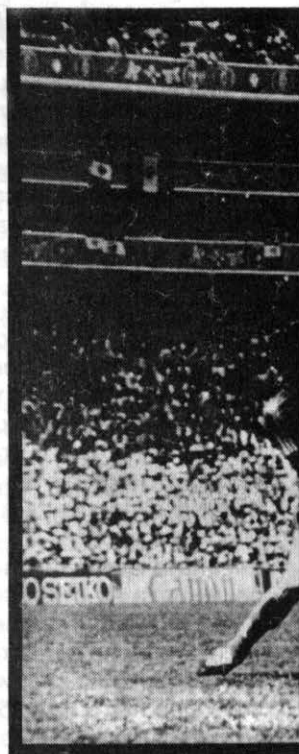
отбора по време на срещите от финалния турнир треньорите Иван Вуцов и Георги Василев не проявиха увереност, зрелост, съобразителност и интелигентност, пропуснаха да се намесят активно в развоя на играта срещу Южна Корея, Аржентина и Мексико. В срещата с Южна Корея необосновано бе изваден Пламен Гетов, в срещата с Аржентина включването в състава на Александър Марков и продължителното му държане на терена след слабо представяне беше неправилно, в срещата с Мексико отново бе вкаран в игра Искренов, след като публично бе заявено, че той повече няма да играе в националния отбор... Големите колебания на треньора за основния състав след мача с Италия повлияха отрицателно върху увереността на редица основни състезатели. Разделянето на отбора на две групи за тренировки в Толука създаде условия за засилване на недоверието между състезатели и треньори, изостри обстановката и микроклимата в лагера, увеличи се несигурността при избора на състав за всяка среща.

Треньорите не пресякоха решително опитите на някои състезатели да поставят на преден план материалните стимули въпреки слабата им игра.

Наруши се и психологическият климат в колектива след раздаването на първите премии на състезателите от мача с Италия, проличаха и някои нездрави явления на недоверие при изплащането на материалните стимули и др.

Треньорите не успяха да активизират колективната психическа готовност за срещите с Южна Корея, Аржентина и Мексико. Видя се, че в нашия отбор няма водещи играчи, които с пример да поведат другите, да променят неблагоприятното развитие на мача.

Съществена причина за слабото ни представяне бе липсата на професионално отношение и чувство за отговорност у избраните национални състезатели. Голяма част от основните футболисти в титулярния състав – Георги Димитров, Николай Арабов, Живков Господинов, Наско Сираков, Божидар Искренов, Пламен Гетов, Александър Марков – показаха, че не са били в спортна форма. Непрофесионалната среда, в която дълго време работят и се възпитават на труд, дисциплина и отговорност българските

Снимки за спомен:
старши треньорът
на българския на-
ционален отбор
Иван Вуцов;
Аньо Сагков, най-
добре представи-
лият се български
футболист заедно с
вратаря Борислав
Михайлов (според
„Франс футбол“);
най-красивия гол на
шампионата в из-
пълнение на мекси-
канеца Негрете;
отборът, спечелил
визите за Мексико

футболисти, е дала сериозно отражение върху психиката им. Подкопани са тяхната морална устойчивост, тяхното чувство за възприемане и за критично отношение към заобикалящата ги действителност. Честите компромиси след допускани от тях наруше-

ния на трудовата и професионалната дисциплина, на морала и поведението на терена и извън него, са ги довели до „болестно“ състояние, което се нуждае от хирургически нож.“

Вратарят е самотен ловец

МЯСТО: Уютен дом в един от новите софийски квартали в полите на Витоша.

ВРЕМЕ: 205 дни след последния мач на българския национален отбор на Мундиал '86.

ДЕЙСТВИЕ: Разговор с Борислав Михайлов – най-добре представилия се наш футболист в далечната страна на ацтеките. Откровен. Единственото, което ни „разделя“, са чашите кафе, сервирани от Петя Михайлова...

– Успех! И да ни донесете по едно сомбреро! Блазе ви, отивате в Мексико – далечна, екзотична страна с древна култура. Момчета, внимавайте с мексиканките – казват, че са най-хубавите жени в света... Шеговити пожелания, неизменните майчини заръки „да се обличате добре“ (като че ли заминаваме за Северния полюс) и София скоро остава само в съзнанието ни.

Борислав разказва така, сякаш отново изживява мексиканските дни. В гласа му се долавят нотки ту на неудобство за това „проклето 15-о място“, ту на известно задоволство – та нали все пак не бяхме последни:

– Пристигаме в Толука – промишлен град, в който така и не чухме звън на китари и кастанети. Хората работят. Е, в един момент и ние приличахме на многобройните туристи – отидохме на корида и в прочутата зоологическа градина в Мексико сити. И толкова! Достатъчно екзотика за 40 дни.

Сутрин – бодрият глас на администратора на отбора Сашо Динев: Хайде, момчета, ставайте! После следват закуска, тренировка, обяд, почивка, втора тренировка, вечеря, гледане на видеозапис мачове на бъдещите ни съперници и... на другата сутрин отново чуваме енергичния глас на Сашо Динев.

Бяхме настанени в един хотел с отборите на Белгия и Уругвай. Само че те имаха друга „система“ за подготовка – по бански в басейна или пък с чаша бира в ръка, заобиколени от своите съпруги и приятелки. През

„свободното си време“ бяха на тенискортовете или пък играеха тенис на маса до ранните утринни часове.

Понякога си мислех, че сме най-самотният отбор на Мундиал '86. Няколко писма плюс кратки телефонни разговори веднъж на две седмици:

- Здравей, как си?
- Добре, а вие?
- Стига ли ти храната? (Ах, тези майки!)
- Всичко е наред.
- Стискаме палци!
- Благодаря. Целуни детето.

Климатът? Аклиматизацията? Не зная, аз все пак съм вратар и не се налага да тичам като останалите. Въпреки това отслабнах с пет килограма и заприличах на деветокласник. Един от моите колеги се оплакваше, че в гърлото му е заседнала някаква буца, друг – че се изморява дори и като диша... Прибавете към палещото мексиканско слънце и 100 000 запалянковци, които ти „дишат отгоре“ и издават неистов вой и поне за миг ще почувствувате атмосферата на мексиканските стадиони. Дори и на корида в един момент замлъкват, а по време на срещите всичко се слива в един невероятен непрекъснат грохот, който европеецът въобще не може да си представи. Виках с пълни сили, но гласът ми стигаше някъде до границите на наказателното поле.

Ето че стигнахме и до мачовете. Може би е нескромно, но предпочитам да говоря за себе си. Знаете ли, вратарят е самотен ловец на топки. И всеки път, когато топката се окаже зад гърба му, независимо дали ударът е от 4 или от 40 метра, той носи отговорност. Но в Мексико се чувствавам виновен само за втория гол в срещата с Аржентина: Марадона се готвеше да центрира и аз за миг се поколебах – ами ако бие с външен фалц и топката влезе директно във вратата ми? Това колебание се оказа фатално. Марадона центрира с дяволски фалц

и бе късно да изляза и боксирам. Питате ме за изводите от Мексико? А не е ли по-добре да ви разкажа най-напред за нашите „малки победи“. В контролен мач спечелихме срещу уругвайците с 4:1. Техният треньор Омар Борас, който през целия мундиал раздаваше суперлативи единствено за своите избраници, заяви след мача: „Българинът Пламен Гетов е един от най-добрите футболисти в света.“ Постигнахме и още един успех срещу уругвайците – на тенискорта Андрей Желязков и аз надиграхме двама от небесносините с 6:3, 6:0. След мача с Италия дойдоха репортери от бразилската телевизия, които заснеха с учебна цел (това са техни думи!) една моя тренировка. Известната фирма „Рьош“ пък пусна вратарски ръкавици с надпис „Борислав Михайлов“. А това е признание не само за мен, нали?

В Мексико разбрахме, че световното първенство няма нищо общо с другите мачове – квалификации, европейски клубни турнири, европейско първенство. През три дни трябва да се играе голям мач. Това е! Убеден съм обаче, че ако мундиалът бе в Европа, с този наш отбор щяхме да се представим много по-добре. Най-голямото ми разочарование? Не, не беше мачът с Южна Корея. След като разбрахме, че се класираме за осминафина-

лите, ние, футболистите, започнахме да се поздравяваме. Нашата радост дойдоха да споделят белгийците и уругвайците и заедно участвахме във веселата томбола в хотела. В същото време ръководителите на нашия отбор мълчаха с мрачен вид и сякаш съжаляваха, че сме се класирали. Тогава впрочем още не знаех какво е било настроението в България...

След завръщането в София баща ми, който бе събрал всички вестници, ми ги даде с малко смутена усмивка: „Чети. И не забравяй, че след Мексико пак ще има футбол.“ Но повече ме разочарова друго – слуховете за юмручни спорове в нашия отбор за автогола в мача с Южна Корея. Въобще не сме обсъждали дали това е гол или автогол. Просто бяхме колектив от единомишленици, които съжаляваха за пропуснатия шанс да извоюваме първата победа за България на финали на световно първенство. И нищо повече.

Все пак ви излъгах – в Мексико, освен на коридата и в зоологическата градина, ходихме и в музея за национално изкуство. А колкото до коридата, половината отбор напуснахме – на арената загинаха трима тореадори. Може би ще ви се стори странно, но тореадорът винаги ми е изглеждал самотен. Така, както е и вратарят...

„Звезди“ под палещото мексиканско слънце

Раждането на един мит

„Много ви моля, не ме сравнявайте с Пеле! Аз съм Марадона и се гордея с това!“

Диего Марадона

Историята на Диего Армандо Марадона прилича на истинска приказка. От тези, които започват с „имало едно време“ и завършват с „живели дълго и щастливо“. И така, имало едно време един беден човек, който се казвал Диего Марадона. Един ден той решил да напусне своето родно място – малкото аржентинско градче Ескина – и отишъл в Буенос Айрес, където намерил щастието си...

Но животът доста се различава от приказките и Диего Марадона не стига така бързо до

приказния край. В столицата той дълго обикаля борсата за безработни, докато най-сетне някакъв собственик на мелница го наема. Условието е да работи по 18 часа на ден. Диего приема – трябва да храни четирите си дъщери и жена си Далма, която отново очаква дете.

Денят 30 октомври 1960 г. е неделя и Диего прекарва цялата нощ в коридорите на болницата „Евита Перон“. Призори акушерката му съобщава радостната новина: – Сеньор, имате син. Честито!

– Син, най-последен син. Ще носи моето име –
Диего.

Щастливата майка добавя:

– Диего Армандо.

Така в регистрите на Буенос Айрес се появява
ново име: Диего Армандо Марадона.

Детството на малкия Марадона е „а ла
Дикенс“. Бащата работи по две смени, а
майката е принудена да прави в малката
кухничка чудеса, за да нахрани многоброй-
ното семейство, защото след Диего на бял
свят идват още Раул, Уго и Клаудия.

Единствената радост на момчето е подарената
от чичо му Карлос футболна топка.

Това е първият и последен подарък в него-
вото детство.

На десетгодишна възраст Диего вече играе
в „Лос себолитос“ (Малките лукчета).

Въпреки смешното си име „Лос себолитос“
успешно се сражава срещу детските отбори
на големите клубове „Ривър плейт“ и „Бока
юниорс“.

Понякога побеждава с 20:0. В
Буенос Айрес започва да се говори, че в
покрайнините на града има един къдрокос
малчуган, който е истинско футболно чудо.

Първи го привличат „Архентинос юниорс“ и
на детските мачове започват да се стичат
по няколко хиляди запалянковци. Сред тях
са и току-що дипломиралият се лекар на
име Карлос Салвадор Билардо и едно
момче с патерици, което се казва Хорхе
Ситерсхпилер. Хорхе бързо се сприятелява
с Диего и го взема да живее у дома си.

Най-сетне Диего може да яде колкото и
каквото си поиска. Преболедувалият от
детски паралич Хорхе се възхищава от
таланта на своя нов приятел почти толкова,
колкото Диего от фините обноски и доброто
възпитание на Хорхе. Дватама се заклеват в
приятелство за цял живот.

На 20 октомври 1976 г. ненавършилият още
16 години Диего Марадона за първи път
играе в официален мач от първенството на
Аржентина. Неуловимият дрибъл и изуми-
телно точните удари с левия крак спечелват
бързо запалянковците. Няколко месеца
по-късно Диего дебютира в националния
отбор. Унгария е победена с 5:1. Марадона-
баща плаче на трибуната, а Далма остава
въкъщи. Диего със синьо-бялата фланелка,
това са прекалено силни емоции за майчино-
то сърце. Наскоро след това Диего купува
своята първа къща. На два етажа, с градина
и гараж. Пред дома се появява и луксозен

бял мерцедес. Изненадата е трогателна:

– Татко, колата е за теб. Ти повече няма да
работиш.

– Благодаря, но аз не мога да карам.

– Помислил съм и за това. За шофьор
назначих приятеля ти чичо Рамон.

В съседство живее семейство Вийафане.

Дъщеря им Клаудия – симпатично и непо-
средствено момиче, е на годините на Диего.

И двамата са във възрастта на Ромео и
Жулиета... Но за разлика от враждуващите

Монтеки и Капулети техните родители се
отнасят с разбиране към любовта им и не

след дълго обявяват официално годеща.

Щастливият край на приказката? Не, още е
рано. Диего тепърва ще познае капризите на
изменчивата слава.

Домакин на световното първенство през
1978 г. е Аржентина. Голямото разочарова-
ние на Диего. Той е включен в разширения

състав, но в последния момент отпада, тъй
като старши треньорът Луис Цезар Меноти

го намира за крехък физически и прекалено
емоционален (извинителни недостатъци за

един 17-годишен футболист). След финал-
ния мач два милиона аржентинци дефили-
рат по улиците на Буенос Айрес и скандират

имената на новите световни шампиони
Пасарела, Фильол, Луке и, разбира се, на

героя на Мундиал '78 Марио Кемпес... Никой
в този момент не се сееща за Диего Марадона.

Тази вечер той плаче пред телевизора.

Плаче не само от радост.

В края на същата година на „Авенида Ви-
амонте“ № 675 се появява малка табелка
„Фирма Марадона продукция“.

Всъщност фирмата представлява тясна стаичка, в
която работи един-единствен човек – Хорхе

Ситерсхпилер (приятелят от детинство
междувременно е завършил с отличие
икономическа школа).

Обстановката е скромна: два фотьойла, маса, телефон и
огромен надпис на стената: „За гениите
няма нищо невъзможно!“

Това е времето, когато Диего вкарва голове по стадионите
със същата лекота, с която подписва подне-
сените му от Хорхе рекламни договори. Като

бизнесмен обаче той е още неизвестен.
Името му се свръзва единствено с футбола.

През 1979 г. латиноамериканците го обявя-
ват за футболист номер едно на континента,
което според тях значи и най-добрия в света.

Бунт сред милиони

Японската фирма „Тойота“ му предлага един милион и 200 хиляди долара, за да рекламира последния ѝ модел автомобили. Менажерите на най-богатите клубове в света го обсипват с примамливи предложения, а любителите на пикантна статистика, като имат предвид неговата цена на световната футболна борса, изчисляват, че един грам от тялото му струва многократно повече от един грам злато... Така за кратко време някогашното бедно момче от крайния квартал Виля Фиорето става най-скъпо платеният футболист на планетата.

Но изведнъж, на върха на своята слава, Марадона се разбунтува. Разбунтува се срещу продължителните лагер-сборове, безкрайните пътувания и мачове, срещу многобройните ловци на автографи, носещи на гърдите си фланелки с неговия лик, срещу представителите на пресата, намесващи се безцеремонно в личния му живот. Уморен и отегчен, той взема решение след световното първенство в Испания да напусне професионалния футбол:

– Що за живот е това? Превърнах се в експонат, изложен на витрина за всеобщо забавление. Омръзна ми вече всичко, свързано с футбола. Искам да бъда със семейството си и с моята годеница Клаудия. Поради отсъствия от тренировки „бунтарят“ е изключен от националния отбор. Подушили сензацийата, находчивите журналисти бързат да напишат шумни материали на тема „студената война между Меноти и Марадона“. Треньорът на световните шампиони Меноти е принуден да излезе с опровержение:

– Тук няма бунт! Няма и война! Диего просто не издържа силния натиск от страна на печата и обществеността. Парите и славата го объркаха. Но аз съм сигурен – той ще изживее депресията.

Ала тази снизходителност на треньора не се споделя от всички. Един от най-добрите аржентински футболисти Америко Галего нарече поведението на Марадона не депресия, а каприз:

– Марадона не е истински професионалист. Той е едно разглезено момче с мания за превъзходство над другите. И ако продължават да му правят отстъпки, аз ще напусна националния отбор.

Капитанът на „гаучосите“ Даниел Пасарела

пише отворено писмо до Марадона: „Ако си истински мъж и патриот, върни се. Аржентина има нужда от теб.“ Пеле му изпраща телеграма: „Кураж, малкия!“ В същото време в щаба на Меноти се подготвя свръхсекретна операция с кодово название „Шампиони на Мундиал '82 без Марадона“. Естествено, Марадона заминава за Испания. На международното летище в Барселона го посрещат близо 10 хиляди запалянковци и това предизвиква истинска суматоха. Диего и годеницата му Клаудия веднага се отправят към тенискорта. На този тенисмач испанските вестници отделят много повече място, отколкото на скромните отбори на Хондурас и Салвадор, взети заедно. Но испанският мундиал се превръща в най-голямото огорчение на неговия живот – Аржентина загубва титлата си, а той е отстранен от терена в последния мач с Бразилия.

– Марадона е изключителен талант, но все още не може да промени начина си на игра – заявява Пеле. – Затова и не успя да се измъкне от желязната прегръдка на италианца Джентиле.

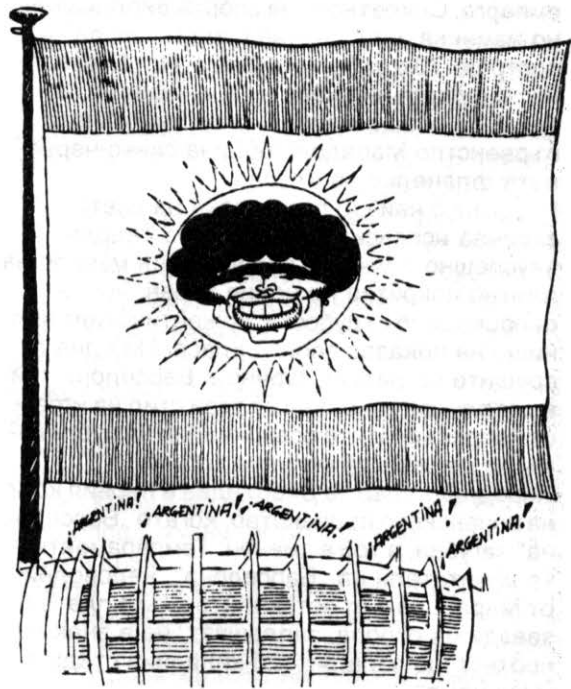
Това е европейският футбол, Диего

„Марадона не се купува, Марадона не се продава.“ Така започва химнът на „Архентинос юниорс“ – малък клуб в самия център на Буенос Айрес, обединяващ студенти, дребни чиновници и интелегенти, артистични бохеми. Клуб без особени претенции и без особени средства. В края на 1980 г. Марадона иска 65 000 долара месечно, за да сключи нов контракт. Тъй като не е в състояние да плати такава сума, ръководството на „Архентинос юниорс“ му предлага да купи клуба. От това затруднение се възползва „Бока юниорс“, който дава за „малкия принц“ 8 милиона долара. Първите четири в брой (от ксито 800 хиляди на Диего), вторите четири – на изплащане. Но поради галопиращата инфлация – само за дванадесет месеца песото девалвира с 500 на сто по отношение на долара, и „Бока юниорс“ е принуден да обяви „националното богатство на Аржентина“ за продан.

„Барселона“ веднага предлага астрономическата сума 10 милиона долара. Научавайки за това, западногерманската преса нарече каталонците „най-побъркания отбор в света“. Министърът на финансите на Испания протестира енергично и заплашва с

Мига, за който меч-
тае всеки футбо-
лист — капитанът
на аржентинския на-
ционален отбор
Диего Марадона
получава купата за
световен шампион
от президента на
Мексико Мигел де ла
Мадрид

ембарго. Секретарят на спорта дипломатично намеква, че с такава сума могат да се построят 70 футболни игрища. Но „Барселона“ е с бездънна каса и „трансферът на века“ се осъществява – след световното първенство Марадона облича синьо-червената фланелка на клуба.

Човекът с най-скъпите крака на света започва испанската си кариера твърде неуспешно. Чужд на европейския маниер на плътно покритие по целия терен, често съпроводено с грубости, аржентинският ас с нищо не показва своята класа. На една от срещите на летния турнир в Барселона той е дотолкова изнервен от този стил на игра и от непрекъснатите освирквания на публиката, че решава да напусне терена.

Поредният удар за Диего идва в първия кръг на испанското първенство, когато „Барселона“ загубва, а той е сменен. Темпераментните почитатели на „Барселона“, недоволни от Марадона и от останалите скъпо платени звезди на отбора, заплашват, че в знак на протест ще запалят 120-хилядния стадион „Ноу камп“.

„Може би Диего вижда във всеки от защитниците италианеца Джентиле и затова е прекалено предпазлив“, пише известният журналист Авиер де Пинедо, търсейки причините за неубедителния дебют на аржентинеца на испанска земя. Но неговият колега от Радио Барселона Алекс Ботинес не е толкова толерантен и прави недвусмислен извод: „С инфлационните долари е купена инфлационна стока.“ Само няколко часа след емисията Марадона, придружен от четирима телохранители, нахълтва в радиостанцията и иска среща с безпардонния журналист. Алекс Ботинес предвидливо се измъква през един от задните входи. На другия ден местният синдикат на журналистите излиза с декларация, в която протестира срещу „новото посегателство върху свободата на печата и липсата на възпитание у Марадона“.

– Така не може да се живее – реагира на свой ред Марадона. – На терена просто няма кой да те защити. Едва сега разбирам, че италианецът Джентиле, който ме пазеше на Мундиал ’82, е истински светец в сравнение с испанските защитници.

– Това е европейският футбол, Диего – опитва се да го успокои небезизвестният Хеленио Херера. – Трябва ти време, за да се адаптираш.

Скандал в благородно семейство

През лятото на 1983 г. треньор на „Барселона“ става Луис Цезар Меноти. Още при пристигането си знаменитият аржентинец заявява самоуверено:

– Досега „Барселона“ беше известна повече с парите и скандалите си, отколкото с победи на футболния терен. Под мое ръководство всичко ще се промени.

Но нещата не потръгват. Марадона се разболява от вирусен хепатит и „Барселона“ засяда здраво в средата на таблицата, което за най-богатия отбор в света е равносилно на истинска катастрофа. На сцената отново излиза „магьосникът“ Хеленио Херера:

– Меноти не познава дори и азбуката на европейския футбол – използва той всеки повод, за да критикува своя колега. И то със словоохотливост, която може да се сравнява единствено с тази на Мохамед Али. – С неговото идване в „Барселона“ се създаде истински аржентински клан, което е пагубно за отбора. Колкото до Марадона, той трябва да играе футбол, а не да се предлага на разни италиански отбори.

Естествено, Марадона не остава длъжен:

– Херера е един стар клоун, който търси реклама.

Отначало тези взаимни обиди и нападки се тълкуват само като шумен спор между сънародници (Херера е също аржентинец), докато не се намесва и Бернд Шустер.

Русокосият западногерманец, известен като футболист, воюващ винаги с някого за нещо, и този път остава верен на себе си:

– Меноти доведе със себе си дузина свои сънародници с неустановени функции.

Всички те имат една задача – да помагат на Марадона, който след прекарания хепатит не може да издържи и 30 минути на терена. Не знаейки какво цели „Барселона“, но лично на мен ми омръзна тази аржентинска мафия. В резултат на раздорите, наречени от испанския печат „скандал в благородно семейство“, „Барселона“ отбелязва тъжен юбилей – десет години без шампионската титла на Испания.

Първенството приключва печално, но не и „шоуто Марадона“. Аржентинецът ежедневно напомня на каталонците за присъствието си: разхожда се в обкръжението на седем двуметрови телохранители, профучава с бясна скорост по улиците на града с

някоя от своите четири суперелегантни коли, участва в състезания по ветроходство със собствената си яхта. И непрекъснато подписва нови рекламни договори. Така в Барселона се появява и онази буквално скандализираща 70-килограмова торта, която изобразява Марадона в естествения му ръст. Защо не, щом плащат? Такава е неговата философия. Не случайно находчивите шегобийци започват да наричат Марадона „милиардона“.

Палачът и жертвата

На 24 септември 1983 г. стадион „Ноу камп“ е пред експлозия: на терена лежи със счупен крак човекът, за когото „Барселона“ заплати 10 милиона долара. Негов „палач“ е централният защитник на „Атлетико“ (Билбао) Андони Гойкоечея – същият, който преди време бе контузил тежко и другата суперзвезда на „Барселона“ – Шустер. На трибуните 120 хиляди темпераментни каталонци лудеят, искайки „главата на това чудовище Гойкоечея“, настояват незабавно да се предприеме наказателен поход към столицата на баските Билбао. След мача треньорът на гостите Хавиер Клементе нажежава още повече атмосферата: – Аз се гордея с моите играчи и не съм убеден в контузията на Марадона. В същото време Диего лежи на хирургическата маса. Първите му думи след операцията са: „Докторе, ще мога ли да ходя?“ Дисциплинарната комисия на испанската федерация обявява, че ще води безкомпромисна борба срещу грубияните и наказва Гойкоечея за 18 мача. Малко след това ги намалява на 10 и накрая – на 7. Все още на легло, Диего намира сили да се шегува: – Нищо чудно накрая вместо Гойкоечея да накажат мен, тъй като съм позволил да ме контузи.

На 8 януари 1984 г. „Ноу камп“ е отново претърпан. С тържествен глас говорителят съобщава, че след 106-дневно отсъствие с номер 10 в „Барселона“ отново ще играе Диего Мар... Името така и не се чува от ликуващите викове и оваците. Завръщането на Марадона е наистина триумфално. Въпреки че капитанът на „Севиля“ Бланко се залепва за него като сиамски близък, аржентинецът вкарва два виртуозни гола и така осигурява победата на „Барселона“. Вечерта след мача испанската телевизия

поканва като специални гости в една от най-популярните си емисии Марадона и Гойкоечея. Дватама футболисти – единият в студиото в Барселона, а другият – в Кадис, се поздравяват учтиво. Гойкоечея още веднъж се извинява на Диего и му пожелава много щастие, здраве и успехи във футбола. Но след задочния телевизионен диалог, който някои нарекоха иронично „приятелски разговор между жертвата и палача“, двамата дават израз на истинските си чувства. – С нетърпение очаквам новата си среща с Гойкоечея – заявява Диего. – Ще му прекарам най-малко двадесет пъти топката между краката. Така всички ще разберат колко струва централният защитник на „Билбао“.

Разбира се, Гойкоечея не остава длъжен: – Ако Марадона продължава да ме злепоставя пред журналистите, ще му счупя и другия крак!

Новата среща между двамата става само след три седмици. И то на стадиона в Билбао, за който испанците твърдят, че гостуващите отбори излизат на терена с единствената мисъл да оцелеят, а не да победят. Очаквайки тежък уикенд, полицията обгражда стадиона още от сутринта. А местното радио предупреждава, че това ще бъде мач само за хора с много здрави нерви. Но до сериозни инциденти не се стига. Още в самото начало Марадона излъгва трима защитници на „Атлетико“ (между които и Гойкоечея) и с точен удар изпраща топката в мрежата. В самия край Диего отново с летящ плонж отбелязва победния гол за „Барселона“.

„Скандалът на скандалите“ избухва на финала за купата на страната. В официалната ложа на стадион „Сантяго Бернабеу“ в Мадрид са кралят на Испания Хуан Карлос, кралица София, министър-председателят Фелипе Гонсалес, министри, генерали, членове на дипломатически мисии. „Атлетико“ побеждава с 1:0. След мача Марадона, видимо нервниран от загубата, удря жестоко с глава Нунес, а след това със светкавично ляво кроше поваля Соле, който остава в безсъзнание цели 30 минути. С вик „Бият нашите!“ играчите на „Атлетико“ се втурват към Марадона. Гойкоечея разсича дълбоко левия му крак. („Направих го нарочно и не съжалевам за това“ – заявява по-късно той.) За да защити падналия Диего, съотбор-

никът му Мигели прибягва до карате. Настъпва масов бой, в който най-тежко са контузени трима... фоторепортери, втурнали се да заснемат ръкопашната схватка. Боят бързо се пренася и на трибуните. Около стотина запалняковци са изнесени на носилки.

„Така е, след като даваме милиони за хора, които нямат никакво възпитание.“ Тези думи на треньора на „Атлетико“ Клементе испанската телевизия цитира, без да споменава име. Но на всички става ясно за кого се отнасят.

Пресата в Билбао изцяло се солидаризира със своя отбор. Един от вестниците излиза със заглавие, набрано с възможно най-едър шрифт: „Гойкоечей, народът на баските е с теб!“, друг: „Не се оставяй да те убият, Гойкоечей!“... А правителството на баските обявява Марадона за персона нон грата.

Развод по каталонски

За побоя на финалния мач Диего е лишен от състезателни права за три месеца. Всемогщият президент на „Барселона“ Хосе-Луис Нунес го наказва с парична глоба от 1 110 000 песети, отбелязвайки, че Марадона вече не е асът на „Барселона“, а неговият тумор. Незабавно всички вестници публикуват това изказване на „малкия диктатор“, както тук наричат Нунес. Една скоба: в деня на подписването на договора между „Барселона“ и Марадона същият този Нунес заяви, че това е най-щастливият ден в неговия живот.

Марадона отказва да плати глобата и на свой ред се заканва, че ако остане в „Барселона“, това ще е само за да изгони Нунес. Войната е обявена. Богатият индустриалец и момчето със златните крака вече не си разменят нито дума, като изключим взаимните обвинения.

И така, Марадона не е щастлив с „Барселона“. От своя страна и „Барселона“ не е щастлива с Марадона, т.е. налице са всички предпоставки за развод между най-богатия клуб в света и най-скъпо платения играч в цялата история на футбола. „Лудият трансфер“, както го нарекоха единодушно испанските и италианските журналисти, трая точно 44 дни. На 17 май 1984 г. „Фиорентина“ измъква под носа на „Наполи“ д-р Сократес и неаполитанците незабавно се насочват към Диего. Само след седмица директорският съвет на „Барселона“ с 15 гласа „за“ и 4

„против“ гласува за продажбата. На 30 юни в 12,40 часа договорът е подписан. „Барселона“ продава Марадона на „Наполи“ за 15 милиарда лири. Още на церемонията по подписването на договора аржентинецът получава чек за 1 милиард и 785 милиона лири, а ръководителите на новия му отбор заявяват, че неговата месечна заплата в Италия ще бъде 113 милиона лири. Плюс две коли, триетажна вила с изглед към залива и десет билета годишно за самолет първа класа Неапол – Буенос Айрес. Същия ден в 20 часа в Италия влиза в сила забраната за внос на чуждестранни футболисти.

На летището в Барселона Диего е изпратен само от неколцина транзитни пътници. В последния момент дотичва някакъв репортер, узнал случайно за заминаването на доскорошния кумир на Барселона, и му поднася микрофона за прощално интервю: – Тук се чувствавах като затворник, окован във верига. Каталонците са трудни хора, а аз имам нужда от обич. Адиос, Барселона! – А нима сте забравили петте хиляди каталонци, които дефилираха пред болницата, когато лежахте прикован със счупен крак? Вместо отговор Диего вдига неопределено рамене и се отправя към стълбичката на самолета.

Виж Неапол и... Марадона

Мамма миа – 15 милиарда лири. При това само за един човек. С тази сума четири хиляди италиански семейства могат да живеят цяла година.

Тази реакция е съвсем естествена. Но едва ли някой от неаполитанските „тифози“ се е замислял върху това. Веднага след като научават сензационната новина за преминаването на Диего десетки хиляди почитатели на „Наполи“ излизат по улиците на града, скандирайки „Вива Марадона!“ При първата тренировка на Диего на стадион „Сао Паоло“ се събират 70 000 запалняковци. А самият Марадона е спуснат на терена с хеликоптер. Това е единственият начин да се избегне екзалтираната тъпла и напористите ловци на автографи. След тренировката в една от залите на стадиона се провежда пресконференция. Посрещнат с аплодисменти от близо 200 журналисти, Диего заявява пред многобройните камери и микрофони, че „отдавна е мечтаел да играе в родината на своя

прадядо“. Нови аплодисменти и изведнъж неочакван въпрос:

– Вярно ли е, че част от парите за закупуването на Марадона принадлежат на „Камората“?

Все едно, че избухва Везувий! Такова дръзко предизвикателство към неаполитанската мафия? Италианските журналисти стават видимо неспокойни – хората от „благородното общество“, както сами се наричат бандитите, не се шегуват. И труповете на любовитните по стара традиция на мафията се враждат в бетона на някоя южна автострада. Слава богу, автор на провокационния въпрос е кореспондентът на френската телевизия Ален Шайу. Президентът на „Наполи“ Корадо Ферлаини моли Шайу да напусне незабавно залата, защото в противен случай ще бъде изхвърлен. След кратко колебание французинът си излиза. Пресконференцията продължава...

Само за една година Диего става истински идол на бедния италиански Юг. А градът буквално е обхванат от „марадономания“. На негово име са наречени улици, площади, ресторанти. В местния затвор е организиран турнир по футбол за купата „Марадона“, която се връчва на отбора победител от самия Диего. Парадоксалното е, че мачовете с участието на дребни крадци, фалшификатори на монети, убийци рецидивисти и членове на мафията преминават при безупречна дисциплина от страна на всички „футболисти“. Шлагер номер едно става песента, започваща с думите „Неапол е най-красивият град в света. Той има море, слънце и Диего Марадона“. По популярност тази песен съперничи с аржентинското танго „Когато играе Диего, аз не съм сам“. От известността на аржентинеца се възползува и някой си Виторио Мартино – находчив съдържател на ресторант, който започва да сервира на клиентите си специалитет „пица Марадона“.

– Аз съм горещ почитател на Диего – споделя той с нескрита гордост. – Рецептата е класическа: сирене, домати, месо, люти чушки и босилек. Но пицата има форма на сърце. Обяснението е много просто – всеки път, когато гледам мачовете на Диего, моето сърце бие до пръсване.

„За нас Марадона е нещо много повече от футболна звезда – пише по този колкото комичен, толкова и показателен повод един

местен наблюдател. Когато той играе, хиляди неаполитанци забравят за миг мизерията, глада, безработицата, тесните жилища, мърсотията. Марадона вкарва голове (и то какви!) и получава милиони. Едва ли ще се намери неаполитанец, който да завижда на Диего за тези милиони. Така, както няма да се намери нито един будист, който да завижда на Буда за неговите златни огърлици.“

В началото на 1986 г. френският журналист Ерик Метро прекарва цял месец в подножието на Везувий, за да изследва „социалния феномен Марадона“. Най-точното обяснение според Метро е дадено не от неаполитанските социолози и психолози, а от стария местен латернаджия Винченцо.

– Знаете ли, чужденецо – заговорил на звучен неаполитански диалект стария Винченцо. – В нашия град децата произнасят Марадона, преди да са казали мама. Онези горделивци от Северна Италия имат плодородна земя, големи къщи, много пари. Дори и жените им са по-хубави от нашите. Те имат всичко, но нямат Марадона.

Диего Марадона – втори живот...

На Мундиал'86 Диего Марадона става мит. Поне за аржентинците. Но неговата слава винаги е имала горчив вкус. Животът му е бил низ от признания и хули. Само един паралел: след неуспеха на световното първенство в Испания Диего е посрещнат на летището в Буенос Айрес само от майка си Далма, двамата братя и един-единствен приятел. Разгневените запалянковци изпочупват прозорците на дома му, а пресата го обвинява във всички възможни грехове – станал е прекалено бавен от „сладкия живот“, феминизирал се е и носи обеци и гривни, предал е родината за милионите на европейците, превърнал се е в прекалено скъп символ на илюзиите на тридесет милиона аржентинци...

След триумфа в Мексико близо 100 000 въодушевени „гаучоси“ посрещат своя Диегито, скандирайки неистово името му. Дори и полицаите, които трябва да поддържат реда, тичат като хлапета сред тълпата в стремежа си да получат автограф или поне да го видят. Времената се менят, запалянковците – също.

Марадона не се задържа дълго време в Буенос Айрес. Заедно с годеницата си

Клаудия той предприема продължително пътешествие в екзотичната Полинезия. По това време започват и новите му неприятности с пресата. Аржентинските вестници го обвиняват, че за мача с благотворителна цел в Кордоба е взел хонорар от 50 000 долара и че е отказал да приеме поздравленията за световната титла от запалянковците на „Бока юниорс“.

– Долни клевети! – отхвърля с възмущение обвиненията Диего. – В Кордоба не получих нито песо. На стадиона на „Бока юниорс“, на който трябваше да бъда чествуван, тълпата просто щеше да ме задуши и затова избягах. Този факт е още едно доказателство, че ние не умеем нищо да организираме както трябва. В Аржентина вече ще играя футбол по поляните с моите братя и приятели, далеч от всички погледи и никога в официален мач.

Обиден, Диего заминава за Неапол, но веднага попада „в устата“ на италианските журналисти. „Диего има връзки с мафията. Неговите телохранители до един са хора от подземие.“ „Аржентинецът е не само страстен почитател на тангото, но и на очарователните му изпълнителки.“ Подобни сензационни разкрития на полуострова се появяват почти всеки ден. Но този път представителите на печата подготвят наистина съкрушителен удар.

На 20 септември 1986 г. цял екип на телевизията нахлува в неаполската болница „Вомеро“. Някоя си Кристина Синагра, 22-годишна, книговодителка по професия, заявява, че е родила момче, което е... син на Диего Марадона. Адвокатът Тучила – изве-

стен с пледоариите си в защита на местните мафиоти, съобщава, че ще отнесе въпроса до съда, тъй като разполага с неоспорими аргументи от медицинската експертиза. С присъщия си „такт“ италианските журналисти се заемат да разследват случая и крещящите заглавия следват едно след друго: „Флирт по италиански“, „Любовната история на краля“, „Добрия Диего се развлича“, „Двете лица на краля“... Шумотевицата се засилва още повече, когато „Наполи“ бе елиминиран в турнира за купата на УЕФА от френския „Тулуза“ и то заради Марадона, който пропуска решителната дузпа.

Няколко дни след злополучния мач с „Тулуза“ Марадона се съгласява да даде интервю на една италианска телевизионна компания. Предаването е наистина сензационно. С огромен диамант на ухото, дискретен сив костюм, подбран специално за най-хубавата вратовръзка от неговата лична колекция (вратовръзките са голямото му увлечение), Диего отговаря и на най-неудобните въпроси.

– Аз не съм най-добрият човек в света, но положително не съм и най-лошият, както ме изкарват италианските журналисти – говори той с нескрито огорчение. – Тези глупави измислици ме засегнаха дълбоко и може би това е причината за пропуска ми срещу „Тулуза“. Когато сърцето е болно, краката не слушат... И все пак не съм очаквал, че цял Неапол ще ми обърне гръб за една дузпа.

Изглежда, че Диего забравя старото италианско правило „колкото побеждаваш, толкова струваш“. А това се отнася дори и за хората, превърнали се в мит.

Поетът

*Слънцето, пурпурно като огнена жарава,
запалва хоризонта.*

*Врани коне с развети от вятъра гриви
препускат лудо по нажежена до бяло трева.
Но това е далече, толкова далече от него...
Той се облича спокойно,*

*надява безмълвно черния си екип.
Забравил за миг страха на въжеиграч,
политащ от купола на цирка,
той застава на бялата линия.*

*Полита като птица,
напуснал своята зелена вселена
за един свят на пот и аплодисменти.*

Откъсът е от поемата „Клоунът“ на Жоел Батс. Поет, композитор, певец, той смята за свой най-голям успех книгата „Вратарят на моя живот“. Излязла през лятото на 1986 г., тя бързо си спечелва огромна популярност сред широката публика. Критиката също я посреща радушно, определяйки я като вълнуващ разказ за обикновените човешки радости и за правото да отстояваш себе си в един враждебен и неуютен свят. Въпреки шумния успех, авторът на „Вратарят на моя живот“ продължава да живее в романтично уединение сред вековните дъбове и аромат-

ните липи на имението си в малкото селце Летан ла вил. Обожава природата („лова, риболова и всичко, което ме слива с мирозданието“), съпругата си Силви („най-красивата жена е тази, която обичаш“) и петгодишната си дъщеря Стефани („цялата поезия на света се побира в усмивката на дъщеря ми“). Напуска своя „зелен рай“ само когато в Париж има мач. Не, Жоел Батс не е моден литератор с хоби футбол, а вратар на френския национален отбор и на „Пари сен жермен“.

Роден е през 1957 г. в Мон де Марсан. Малкото градче в Югозападна Франция е просто лудо по ръгби. Единственото изключение са братята Батс, които след работа в местната фабрика предпочитат кръглата топка. Сред тях е и най-малкият – Жоел. – Между футбола и ръгби избрах без колебание футбола – споделя Жоел. – Още на първия мач застанах на вратата. Има нещо много привлекателно в тази работа. Приличаш на летец изпитател: цялата отговорност лежи върху теб. А ти си съвсем сам и всичко зависи от твоите способности. При всеки удар имаш чувството, че си заложил живота си. Чудесно е...

Хазартен тип? Или бъдещ поет? Не, Жоел остава верен на кръглата топка и на „този странен занаят“, в който единствената цел е да хващаш летящата към теб топка. Но още в самото начало той се убеждава, че хлябът на вратарите е труден и горчив. На 16-годишна възраст започва да играе в „Сошо“. Негов конкурент за титулярното място е Албер Рюс. Същият Рюс, който и сега е главният му съперник за фланелката с номер 1 във френския национален отбор. И който дълги години е един от най-добрите му приятели. Странни хора са това вратарите. Може би техният „занаят“ е един от малкото, в който няма професионална завист. Впрочем – без лирико-философски отклонения „а ла Батс“.

В „Сошо“ нещата не потръгват добре. Жоел е почти винаги на пейката на резервите. Ръководителите на клуба дълго отбягват погледа му, докато най-сетне един от тях решава да му съобщи присъдата:

– Знаеш ли, Жоел, най-добре ще е, ако си потърсиш друга работа. От теб вратар няма да излезе. Тук наблизо има един треторазреден отбор, в който понякога можеш да играеш за собствено удоволствие. На нас

повече не ни трябваш!

И Батс напуска. Преминува в „Оксер“, където дълго време според собствените му думи е „един добър малък вратар на един добър малък отбор“.

През 1982 г., когато Франция гледа горещите битки на Мундиал'82, Жоел Батс се намира в онкологичната болница в Булон–Бианкур. Диагноза – „болестта на века“, тежка и мъчителна операция, последвана от продължително и сложно лечение.

– Сякаш плувах в памук – спомня си Батс. – Лежах неподвижен между белите стени и чувствавах, че се намирам само на една крачка от небитието. Въобще не си задавах въпроса ще мога ли да играя отново. За мен най-важното бе да оцелея, да живея малко, още съвсем малко... И все пак най-страшното бе невидимият неприятел, който разяждаше тялото ми, а очите на близките. В тях се четеше немият ужас, че ме виждат за последен път.

На 7 септември 1983 г. в Копенхаген се играе приятелска среща между националните отбори на Дания и Франция. На вратата на „петлите“ за първи път е Жоел Батс. Със своята дълга къдрава коса, мечтателен поглед и крехка физика, той прилича повече на студент от Сорбоната, отколкото на футболист. Името му не говори нищо на футболна Европа. И само малцина от най-близките му знаят, че той, поразен от жестока болест, е видял смъртта отблизо... Катастрофален дебют. Три гола, при това кой от кой по-конфузен. Стратегът на „петлите“ Мишел Идалго се опитва да го успокои:

– Нищо, момче, случва се. И занаят ще разчитам на теб.

В навечерието на европейското първенство във Франция през 1984 г. специалистите са единодушни: Най-слабата точка в отбора на домакините е вратарят Батс – нисък, играе предимно в рамките на вратата, няма опит в международни срещи въпреки своите 27 години. Французите са голям отбор, жалко, че нямат добър вратар.

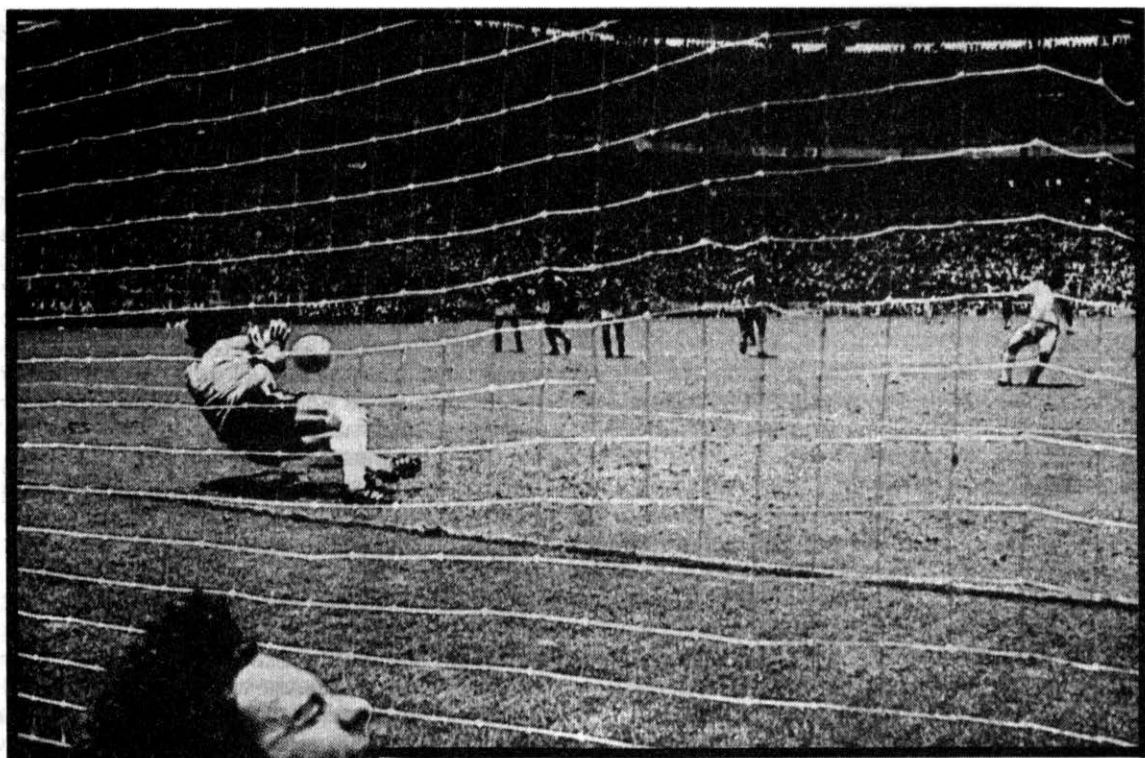
Но след триумфа на парижкия „Парк дьо пренс“ Мишел Идалго заявява:

– Ние станяхме европейски шампиони не само защото имяхме Платини. Спомнете си играта на Батс. Сега той е най-добрият вратар в света!

Самият Батс е повече от скромен:

– За вратаря най-важното нещо е довери-

Жоел Батс — поет, певец и вратар на френския национален отбор — единственият играч в света, спасил за по-малко от час дузпите, изпълнявани от бразилските „артилейрос“ Зико и Сократес.

ето. Радвам се, че не подведох такъв човек като Идалго.

Мексиканският мундиал започна твърде неуспешно за Батс. Авторитетният вестник „Л'Екип“ отбеляза иронично, че Жоел хваща топката така, сякаш тя е намазана с тоалетен сапун. Пресата дори настояваше в решителния двубой с Италия да пази Албер Рюс. И само треньорът Анри Мишел знаеше, че вратарят страда от болезнена контузия в коляното.

Мачът със „скаудра адзура“ бе голямото завръщане на Жоел, а четвъртфиналният двубой с Бразилия – неговият апотеоз. Часове преди срещата с „кариоките“ Батс, видимо развълнуван, споделя:

– Ако допусна гол по моя вина и Франция бъде елиминирана, никога няма да си го простя!

Но той остана безпогрешен... „Досега ние не познавахме истинския Батс – писа едно от първите пера на „Франс футбол“ Виктор Сине. – Батс, който отбива жесток удар на Жуниор и който по невероятен начин спасява дузпа на Зико. Батс, който измъква рисковано топката от краката на Карека и който отклонява с дяволски рефлекс удар с глава на Зико. Батс, който накара да замлъкнат всички бразилски оркестри по трибуните. Не, големите емоции нямат нужда от думи. Да мълчим! Чест и слава на Батс!“

След последния съдийски сигнал на драмата в Гуадалахара може би най-спокойният от 60-те милиона французи е Батс:

– Когато улучиха на два пъти гредата зад мен, а след това спасих и дузпата на Зико,

бях убеден, че вече нищо лошо не може да ми се случи.

Находчивите репортери веднага го бомбардират с безброй въпроси:

– Славата?

– По улиците хората се обръщат след мен. Но това е предполагам заради дългите коси, които ми придават вид на мускетар.

– Парите?

– На този въпрос ще отговоря с думите на моята дъщеря Стефани: „Татко играе футбол, за да печели много пари, а печели много пари, за да ми купува много подаръци.“

– Поезията?

– Зная много добре, че не съм нито Верлен, нито Рембо. Познавам обаче хиляди футболисти, които никога няма да бъдат като Платини и въпреки това футболът е смисъл на техния живот. Само когато пиша, аз се реализирам напълно. Поезията е моята тайна градина, в която намирам вътрешно равновесие.

– Срещу Бразилия бяхте гениален...

– О, моля ви, просто имах шанс. Спомнете си момента, когато двама бразилци излязоха сами срещу мен и... се сблъскаха.

След загубата на полуфинала срещу ФРГ „петлите“ се оградят със стена от мълчание. Батс е единственият, който се съгласява на интервюта.

– За съжаление – заявява той – древните гърци се оказаха прави – човек никога не може да се изкъпе два пъти в една и съща река. Играхме слабо, а аз бях най-слабият от всички. Загубихме, но „се ла ви...“

Поет. По дух и съдба.

Харалд Страшни

„В света има само трима големи вратари: Шумахер, Харалд Шумахер и Тони Шумахер.“

Харалд Антон Шумахер

Той е опериран безброй пъти. В Дортмунд му счупват шест ребра, в Хага – носа. Пръстите му са съвсем деформирани. Или не са излекувани от травмите, или са зараснали накриво. След скъсване на сухожилие безименният му пръст на дясната ръка е толкова дебел, че не му става и най-широката халка, а кутрето е криво, сякаш е изкуствен придатък към дланта...

Какъв е той – инвалид от войната? Или жертва на автомобилна катастрофа? Нищо подобно – става дума за вратаря на ФК „Кьолн“ и на националния отбор на ФРГ Харалд Шумахер. Същият този, който признава за вратар единствено себе си. Веднъж, още в самото начало на своята кариера, той заявява на лекаря на ФК „Кьолн“: „Каквото и да се случи с мен, ще ме

извадите от терена само ако съм контузен тежко в главата. Чувате ли, само тогава.“ Това изявление недвусмислено подсказва, че на сцената се е появил един рядък характер. Харалд или Тони, както го наричат близките му, проявява рядко търпение – счупен крак или ръка за него е дреболия, прегледите на рентген са каприз, колкото и сериозни да са травмите. „Физическите страдания са чисто внушение, обяснява той своето поведение. – Страх? Не познавам това чувство. Ако баща ми беше богат, щях да стана автомобилен състезател и отдавна да съм умрял. Като вратар понякога се налага да плонжирам с главата срещу бутоните на съперника, но нали затова получавам заплата. За мен е важно само едно – мрежата зад гърба ми да остане недокосната.“

Действително Шумахер не щади себе си. Но той е безпощаден и към другите. На един приятелски мач с Чили контузва тежко... своя съотборник Паул Брайтнер. А на полуфиналния двубой на Мундиал'82 ФРГ – Франция играе така, че си спечелва незавидната репутация на „злодея на Севиля“. Но тази история заслужава да бъде разказана отделно.

Стадионът в Севиля този ден прилича на кратер на вулкан. Французите, независимо че водят с 3:1, непрекъснато атакуват. В един момент, когато централният защитник на „петлите“ Патрик Батистон напредва опасно към вратата на западногерманците, Шумахер излиза, убийствен скок и... Батистон се просва неподвижно на тревата. Мишел Платини се хваща отчаяно за главата, а дребничкият Жирес с бледо лице пита дотичалия лекар:

– Докторе, жив ли е?

В това време Шумахер жонглира грациозно с топката и маха приятелски с ръка към познатите фоторепортери. Първата му реакция е: „Ако се бях приближил до лежащия Батистон, французите можеха да си помислят, че се чувствавам виновен и искам да се извиня.“

Батистон е изнесен на носилка и идва в съзнание едва в болницата. Целият е в гипс. Липсват му три зъба. Шумахер продължава да бъде невъзмутим: „Батистон трябва да ми бъде благодарен – направих го известен в целия свят. Колкото до избитите зъби, мога да му купя нови. При това златни“

Някъде в полунощ по линията Севиля – Кьолн се води странен разговор между Тони Шумахер и Манфред Шумахер:

– Татко, гледа ли мача с Франция?

– Разбира се.

– И ти ли мислиш, че съм злодей?

– Не зная, Тони, ти най-добре можеш да прецениш. Аз просто няма да излизам дълго време от къщи.

Коментарът на западногерманската телевизия е лаконичен: „С тази си постъпка Тони отново стана причина да се заговори за лошия германец.“ А от другата страна на Рейн французите откриват безпощаден огън: Харалд Страшни, вратар, на чиято фланелка вместо номер трябва да има знак за опасност, криминална личност, бездушен ексекютор, престъпник, убиец, злодей, палач...

Един месец след Мундиал'82 Шумахер посети Батистон във Франция. Поднесе му извиненията си и огромен букет цветя. Отговорът бе кратък:

– Благодаря ти. Цветята са наистина чудесни, но те едва ли ще могат да заместят избитите ми зъби. Не, Тони, за съжаление, никога няма да станем приятели.

Съдбата отново ги изправи един срещу друг на световното първенство в Мексико. При това отново в решителен полуфинален мач. В навечерието на двубоя репортерите припомниха „драмата в Севиля“. Западногерманецът реагира остро:

– Историята отдавна е погребана. За мен Патрик е играч както всички други. Бедните журналисти, цели четири години не успяха да намерят друг сюжет за своите вестникарски драсканици....

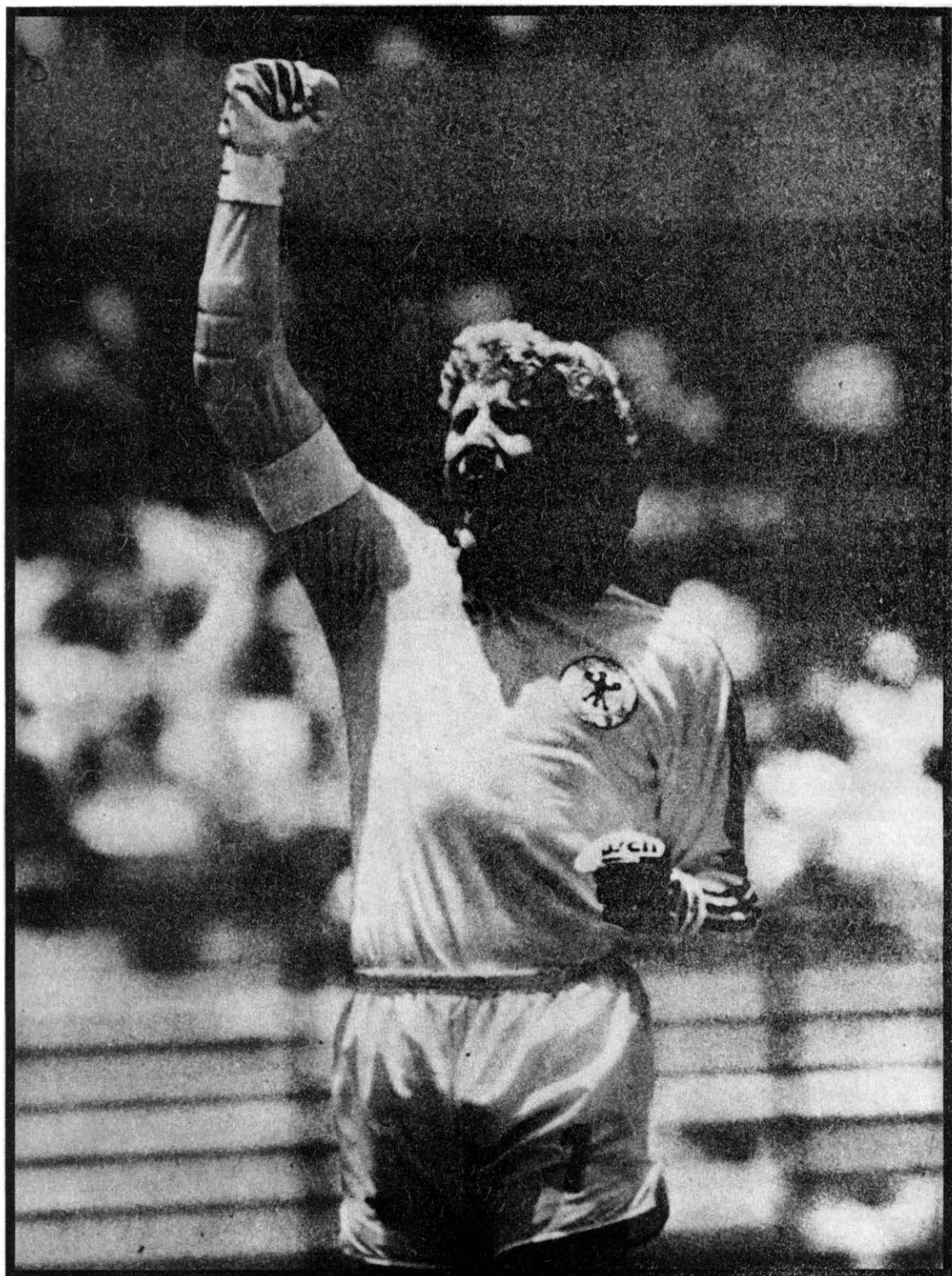
От своя страна французинът демонстрира типично галско чувство за хумор:

– Сега ще бъда много внимателен и няма да се доближавам до Шумахер на по-малко от 40 метра...

Освен с „аферата Батистон“ Шумахер си спечели скандална известност и с така наречения „преврат в Кьолн“. Под ръководството на реномирания холандски специалист Ринус Михелс ФК „Кьолн“ постигна немалко успехи, в това число и купата на страната. Но знаменитият създател на тоталния футбол така и не успя да спечели на своя страна Харалд Страшни.

– Нямам нищо против Михелс като човек – нанася първия удар в местния вестник

Човекът, който заключи вратата си до финала и отвори устата си след него. Чрез своята книга „Начален сигнал“ Харалд Шумахер разкри пред милиони читатели задния двор на западногерманския професионален футбол. Изгнен от състава на „Кьолн“ и на ФРГ, той все още си задава въпроса: „Нима за истината трябва да се плаща толкова тежко. Та това бе наказание като за убиец“

„Експрес“ Шумахер. – Той е упорит като муле и по това прилича на мен. Имам само една забележка – не разбира нищо от футбол и трябва незабавно да напусне Кьолн.

Вместо отговор треньорът го поставя на резервната скамейка, а президентът на клуба Петер Вайланд го наказва с 6000 марки, които Шумахер така и не плати.

Президентът избухва:

– Шумахер е великолепен вратар, но непоносим характер. Този път той надмина всякакви граници на приличие и аз съм готов да го продам дори и на нищожна цена. Шумахер не би бил Шумахер, ако не отговори на предизвикателството:

– Ако хер Вайланд възнамерява да напусне клуба, това си е лично негова работа. Имам достатъчно пари, за да закупя ФК „Кьолн“, както и качества, за да изпълнявам функциите на президент. Но Михелс трябва да си отиде още сега.

В крайна сметка двубоят Шумахер – Михелс завърши с пълна победа на първия и холандецът се завърна в страната на вятърните мелници.

Броени дни преди световното първенство в Мексико Тони отправи остра критика срещу треньора на националния отбор Франц Бекенбауер за начина на подготовка и прекаленото експериментирание със състава. Нещата се задълбочиха още повече, когато „Кайзер Франц“ показа явни предпочитания към вратаря на „Хамбургер“ ШФ Ули Щайн. Последва разговор на четири очи между

Бекенбауер и Шумахер и се стигна до джентълменско споразумение: Тони ще прекрати изказванията си пред пресата, в замяна на което ще си възвърне титулярната фланелка. Шумахер мълча до... първия мач с Уругвай. След което отново обвини Бекенбауер за „детински грешки при воденето на отбора и гафове на всяка крачка“. На тържествената вечеря след финалния мач на Мундиал '86 в луксозния хотел „Мария Исабела“ е тихо като в катедрала. Западногерманските футболисти не крият сълзите си. Напразни остават усилията на федералния канцлер Хелмут Кол да ги утеши. Тони Шумахер повтаря непрекъснато с трагичен глас:

– Аз, аз и само аз съм виновен за загубата срещу аржентинците. Изпуснахме световната титла единствено заради мен.

Бекенбауер се опитва да се усмихне:

– Не, Тони, без теб ние никога нямаше да стигнем до финала. Искам да ти кажа голямо благодаря за играта ти на световното първенство.

Мексикански журналист, попаднал случайно на коктейла, се обръща развълнувано към присъстващите:

– Господа, през целия мундиал Шумахер бе неприятел номер едно на Бекенбауер, а сега той отново му подава приятелски ръка. Не, Бекенбауер е наистина гранд сеньор. Предлагам тост за „Кайзер Франц“ и за най-добрия вратар в света Тони Шумахер. В хотел „Мария Исабела“ за пръв път тази вечер се чуват аплодисменти...

Платиниада

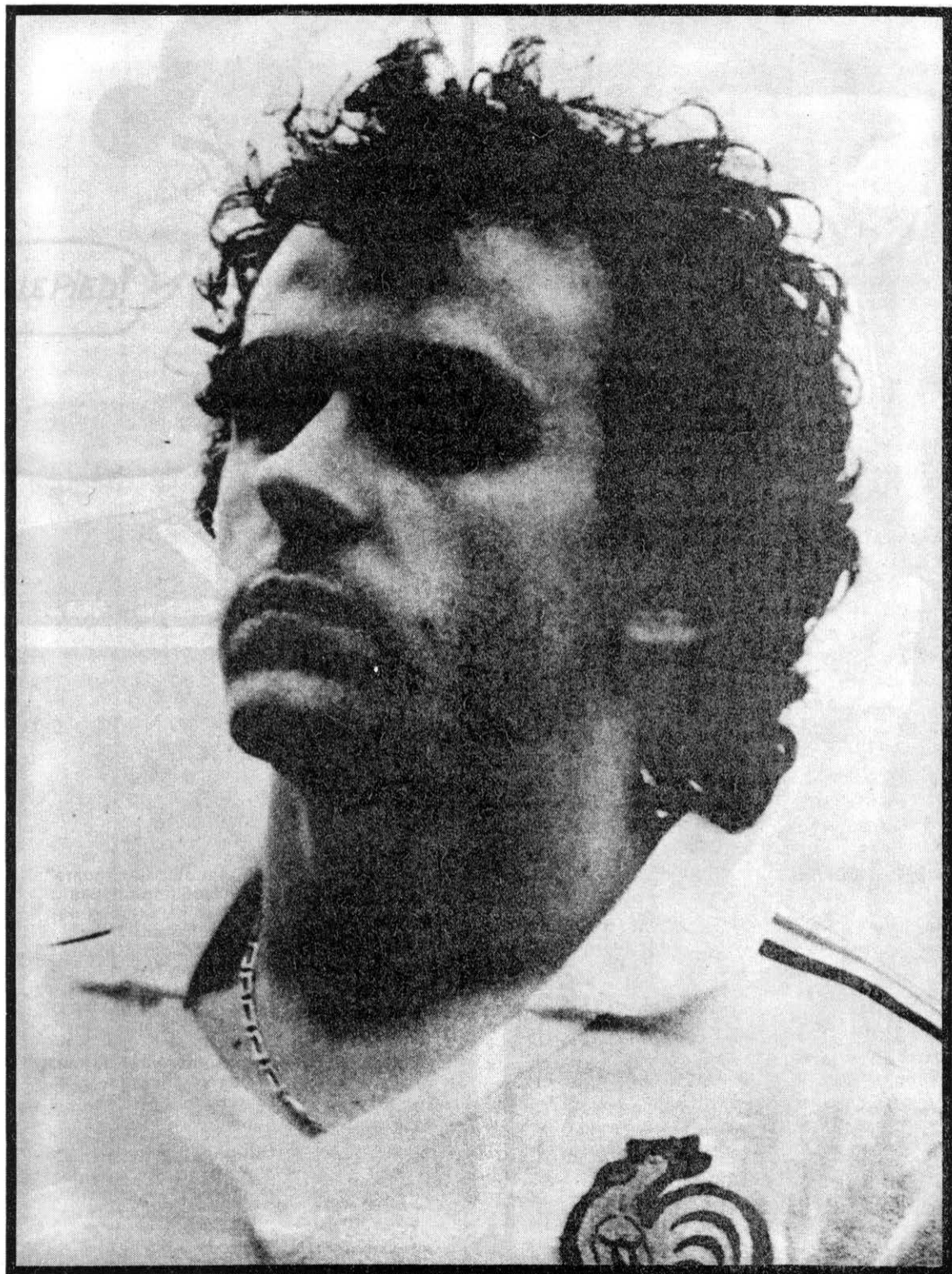
„Никога не бих станал журналист. Не искам да си имам работа с та кива невъзможни типове като. . . Платини.“

Мишел Платини

Аналогията е може би твърде далечна: на 26 февруари 1815 г. Наполеон Бонапарт напуска остров Елба, където е заточен. След три дни той и няколкостотин души от върнатата му стара гвардия дебаркират на френския бряг и се насочват към столицата. Първото известие на парижкия печат е: „Корсиканското чудовище е слязло в залива Жоан.“ Второто: „Човекоядецът отива към Грас.“ Третото: „Узурпаторът влязъл в Гренобъл.“ Нататък тонът става все по-доб-

рожелателен: „Бонапарт завзел Лион“, „Наполеон се приближава към Фонтенбло“, „Негово императорско величество се очаква утре във верния му Париж“...

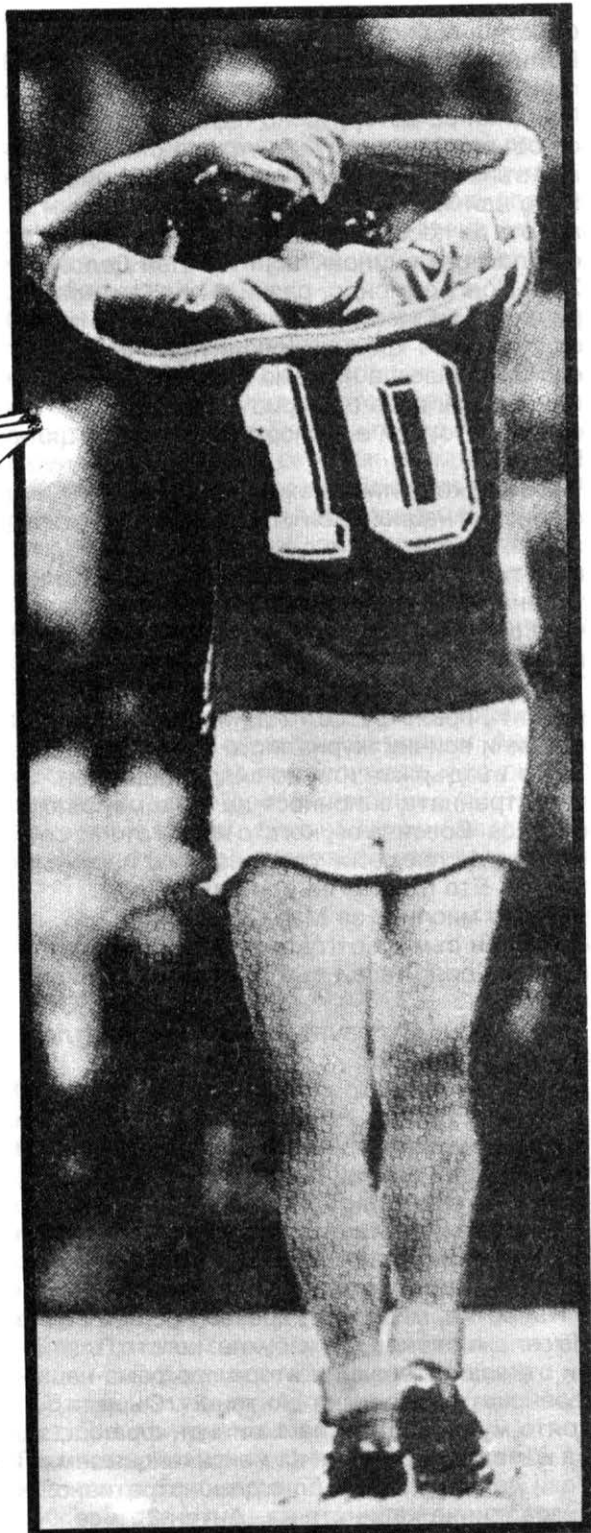
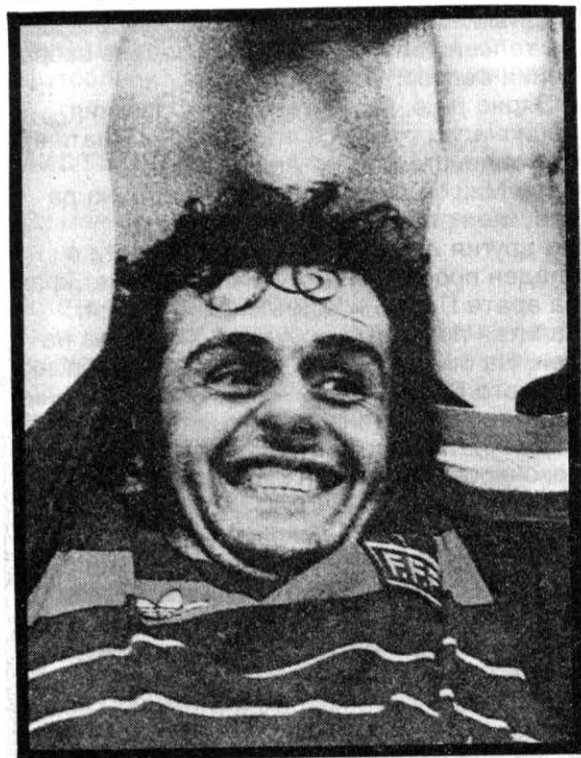
Много години по-късно един негов сънародник също изпитва капризните метаморфози на френската преса. Само че в обратна градация. Става дума за Мишел Платини, наречен „футболния Наполеон“. В навечерието на световното първенство в Мексико шумните галски пера го величаеха като

„Е, това е крак!“ — казва Мишел Платини за „скритите“ в неговата обувка милиони. Според известния френски журналист Жан-Франсоа Бурт капитанът на „петлиците“ е намерил своето Ватерло в далечната страна на ацтеките, но в замяна на това е станал милионер. Мундиал '86 се оказа последната голяма битка в кариерата на Платини, който, преситен и разочарован, каза сбогом на футбола

блестящ солист и човека-оркестър, Мишел Велики, Платинисимо, Краля слънце, добрия гений на френския футбол... Дни преди Мундиал '86 авторитетно парижко списание се обърна към своите читатели с необикновен въпрос: Кого бихте поканили на вечеря? Като най-желан гост в тази необичайна анкета бе посочен Мишел Платини. Зад него се класираха киноактьорите Ален Делон и Жан-Пол Белмондо, разни модни литератори и звезди на шоу-бизнеса, известни герои от светските хроники и политическата сцена. „Мишел е не само най-популярният французин, писа с патриотична гордост списанието, той е и спортният идол на цяла Европа.“

Първият конфликт между капитана на френския национален отбор и журналистите възниква след мача с Канада. „Цели 90 минути Мишел се разхождаше в центъра на терена със скучаещ вид, след което заяви, че е смъртно уморен“ – коментира добюта на Платини на Мундиал '86 известният Тиери Ролан. В атаката се включи и реномираният „Франс футбол“: „В Мексико Платини обедини всички журналисти срещу себе си. Той е въздържан или по-скоро надменен, има странната склонност да крие маловажни неща. Вбесява се, когато някой от нас се осмели да прекъсне поредната му партия бридж. Ето пример за едно интервю:

– Какво мислите за Марадона?

– Уморен съм да отговарям на въпроси от подобен род. Казал съм го вече 50 милиона пъти.

– Кои играчи ви правят най-силно впечатление на мундиала?

– Прекалено много са, за да ги изброявам всичките.

– Имате ли някакви тайни при изпълнението на свободни удари?

– Да, бия ги с крак.

– Какво не можете да направите с топката?

– Да я изям.

– Изглежда, че пресата ви дразни.

– Напротив, много ми харесва.“

Но големият скандал избухна, когато Платини отказа интервю на втора програма на френската телевизия „Антен-2“. Същата, която му бе заплатила 1 милион франка, за да коментира битките на мексиканска земя. Този ден той подминал с демонстративно безразличие кабините на „Антен-2“ и се спрял пред един нищо неподозиращ сирийс-

ки журналист:

– Ще ви разкрия голяма тайна...

– О, господин Платини, не зная как да ви благодаря.

– За да станем световни шампиони, трябва във всеки мач да вкарваме по един гол повече от съперника.

Реакцията на коментаторите от „Антен-2“ бе светкавична:

– Кавалерът на почетния легион Мишел Платини е антифранцузин.

След злополучния полуфинален мач с ФРГ най-често задаваният въпрос на треньора на „петлите“ Анри Мишел бе защо не е извадил от състава Платини. Треньорът кавалерски защити своя ас:

– Да се лиша от услугите на Платини? Кога? Преди мача с Италия? След победата срещу италианците? Или преди двубоя с Бразилия? Та нали, ако бях направил това, вие, журналистите, първи щяхте да донесете съчки за кладата, на която щях да бъда изгорен. Вярно е, че Мишел не бе в най-добра форма в Мексико, но затова има обективни причини – той страдаше през цялото време от контузия на ахилесовото сухожилие.

Веднъж Жан-Мишел Лойо от първа програма на телевизията се осмели да зададе забранения въпрос:

– Вярно ли е, че съставът на френския национален отбор се определя от Платини със съдействието на Анри Мишел?

Анри Мишел сметнал за най-достойно да напусне пресконференцията.

На другия ден френските журналисти с хладен професионализъм оповестиха „края на ерата Платини“: „В Мексико нашият капитан печелеше по 4 хиляди долара на ден. На всички останали фронтове губеше“, „Вместо Платинисимо – пионисимо“, „Миниплатини“, „Платини никога вече няма да бъде Платини“, „Платини – най-голямото разочарование на трикольорите“, „Героят е уморен. Сбогом!“

Конфликтът, започнал под палещото мексиканско слънце, според думите на самия Платини, прерасна във война на „нерви и думи“. Впрочем след Мундиал '86 Мишел не е дал нито едно интервю на френски журналисти, но за сметка на това последните използват всеки повод да атакуват своя доскорошен любимец.

В „Л'Екип магазин“ Беноа Хаймерман пред-

стави портрета на един съвсем непознат Платини: „Кумирът на милиони французи през живота си не е прочел нито една книга, като изключим криминалните романи на Агата Кристи – писа той. – Сутрин – спортната преса, следобед – борсовите новини във „Фигаро“. Неговата аксиома е: четенето на книги е безмислено губене на време. Ако попитате за политическите възгледи на кавалера на почетния легион, ще ви припомним неговите думи преди последните президентски избори: Ще гласувам за този, който ми намали данъците наполовина.“ След дълги колебания Платини реши да играе в срещата за европейско първенство със СССР в Париж. Коментарът на „Франс футбол“ по този повод бе повече от ироничен: „Антифранцузинът благоволи да облече отново фланелката с националния герб. Осанна!“

В края на 1986 г. Жан-Франсоа Бурт публикува книгата „Доходите на френските футболисти“. Естествено, главен герой в нея е Платини – човекът, започнал в началото на своята кариера с 300 франка месечна заплата, а днес е едър финансист, който жонглира с милиарди и разполага със собствен реактивен самолет. Според Бурт „футболният Наполеон“ е намерил своето

Ватерло в далечната страна на ацтеките, но в замяна на това станал... милиардер. След продължително проучване на фактите авторът изнася наистина сензационни данни: годишният доход на Платини в Торино е 15 милиарда лири (около 10 милиона долара!). Не случайно главата, посветена на капитана на триколюорите, носи заглавието „Футболният Крез“.

С немалко ирония бе посрещната и новината, че Платини възнамерява да построи в курортното селище Сен Сиприен огромен хотел с парк и център за отслабване и пластична хирургия. По този повод в един от френските вестници се появи следната реклама: „Посетете хотел Платини, категория четири звезди. Превъзходно меню, басейн, водна терапия, луксозен бар за дискретни срещи. На рецепцията ще ви посрещне познато лице. Това е Мишел Платини – бивш капитан на националния отбор по футбол, понастоящем хотелиер. Срещу прилично възнаграждение той ще ви разкаже 1001 приказки за това как французите не станаха световни шампиони. Ако искате, можете да го изслушате. Ако ли не, просто му дайте дребен бакшиш.“

Какво пък, Мишел, биха възкликнали мнозина, така отминава световната слава...

Мистър Гол

„За мен най-добре говорят головете ми.“

Искате да спрете Линецър ли?

Няма нищо по-просто от това. Достатъчно е преди мача да спрете водата в съблекалнята на англичаните. Това като че ли е единственият и положително най-сигурният начин вратата ви да остане „суха“. Защото Гари „Гол“ е фаталист – непосредствено преди всеки мач взема душ. Това е ритуал, който датира от първите му дни във футбола, когато някакъв лекар го посъветвал да взема горещи души, за да подобрява кръвообращението на тогава хилавите си мускули.

Сега тези мускули са едни от най-силните в света, силни, разбира се, в смисъл бързи. – Не съм толкова бърз, колкото преди три години – оплаква се Линецър. – Вече не мога да пробягам 100 метра за 10,5 секунди.

Гари Линецър

Странно, нали, когато излиза от устата на най-бързия футболист на Мундиал '86. Без да блести с техниката на Марадона („Абсурдно е да ме сравняват с него“ – скромничи Линецър), 26-годишният англичанин има едно не по-маловажно умение – да се пласира там, където ще попадне топката, и с крак или с глава, но никога с ръка, да я вкара във вратата.

– За да станеш гол-майстор, трябва четири неща – твърди англичанинът. – Вродена бързина, интуиция, синхрон с действията на съотборниците и късмет.

Гари не може да се оплаче, че му липсва, което и да било от тях. Бързината си той (по собственото му мнение) е наследил от своя дядо, играл във водещ военен отбор по време на Първата световна война. Колкото

Гари Линекър стана стрелец № 1 на световното първенство, но това не помогна на Англия да стигне по-далеч от четвъртфиналите. Англичаните се завърнаха преждевременно в своя мъглив Албион, но Линекър пое към слънчевата Испания, за да облече фланелката на един от най-богатите отбори в света — „Барселона“

до другите качества, те явно са продукт както на природата, така и на прословутото му трудолюбие. Особено полезна е интуицията. Благодарение на нея Линекър съумява да предвиди маневрите както на съотборниците си, така и на противника, а бързината му помага почти винаги да достига до топката преди персонално покриващия го защитник. Именно поради това се създава впечатлението, че гол-майсторът изниква буквално отникъде при всеки свой гол.

– Старая се да имам десетина сантиметра преднина, като тичам диагонално към вратата, за да мога да ритна топката малко преди мястото, където защитникът очаква, че ще я застигна – обяснява Гари.

„Притежава инстинкта на убиец, който с омраза атакува противниковата врата“ – писа испанският вестник „Ел Паис“ след преминаването на Линекър в „Барселона“ и с това почти изчерпа същността му на футболист.

Именно този инстинкт долавя треньорът на „Лестър“ Джон Уолъс в 17-годишното момче, което със своите 173 см височина и слабо телосложение не впечатлява никого. „Никои не вярваше в този младеж, но аз знаех още тогава, че в него има нещо“ – казва по-късно Уолъс.

Ала съдбата на Гари по онова време с нищо не предвещаваше бъдещия триумф. Първата година в професионалния футбол не бе лека за сина на семейство продавачи на зеленчуци. В нея той показа единствено смелост и ловкост, но не и голове. Това бе по-скоро година на физическо и психическо заякване. Постепенно дойдоха и успехите. Техният материален израз са 800-те хиляди лири стерлинги, които „Евъртън“ с готовност заплати на „Лестър“, за да купи новата звезда на английския футболен хоризонт през 1985 г. И инвестицията бързо се изплати – в първата си и последна година в този отбор Гари Линекър вкара 40 гола в шампионата и в турнира за купата. Преживя и първите си големи разочарования.

„Евъртън“ не стана шампион, не спечели и купата, изпреварен и в двата случая от „Ливърпул“.

Истинският триумф на Гари дойде в Мексико. Там той вкара 6 гола – два срещу Парагуай, три срещу Полша и един срещу Аржентина – и доказа за сетен път, че ако техниката на дрибъла е безспорен патент на латиноамериканците, то в точността на завършващия удар европейците поне досега са ненадминати. Достатъчно е да си спомним за Жюст Фонтен, Герд Мюлер и Паоло Роси. С постижението си в Мексико Гари Линекър стана и англичанинът, вкарал най-много голове на световни финали. Предишният рекорд принадлежеше на Джеф Хърст, вкарал 4 гола на шампионата през 1966 г. С всеки гол се покачваше и цената на Линекър на международната футболна борса. През лятото на 1986 г. тя вече възлизаше на над 4,5 милиона долара, а купувачи не липсваха. В наддаването спечели „Барселона“.

Славата и парите не промениха Гари „Гол“. Скромен, работлив и добродушен, известен с това, че никога не се оплаква, той не промени начина си на живот. Пристигайки в Испания, си купи „Фолксваген голф“ – кола малка, евтина, бърза и надеждна, приличаща толкова на него самия, и без стеснение я паркира между мерцедесите и поршетата на съотборниците си пред стадион „Ноу камп“ в Барселона.

– Славата не е порок – казва Гари, но отказва да се възползува от лустрото ѝ. И нещо твърде странно. Линекър, автор на 14 гола за Англия в 20 мача (до края на 1986 г.), не е особено влюбен във футбола. – Снукърът е толкова по-интересен – твърди той, играейки тази за мнозина скучна, а у нас съвсем непозната игра, подобна на бiliarд.

Накрая един съвет: спирайте и крана на студената вода. Гари би взел и студен душ само за да ви вкара гол, а защо не и два.

Антигероят

„Футболът – това са головете. А головете – това съм аз.“

Артур Антунеш Коимбра, наречен Зико

Барселона, 5 юли 1982 г. Изненадващо, но факт: Италия – Бразилия – 3:2! Непобедимата армада на Теле Сантана напуска Мундиал'82. Адюс, „кариоки“! „Това е краят. Ще си сложа траурна лента. Бразилия загуби. С това загуби и футболът. А най-хубавото нещо, което можеше да се случи на тая прекрасна игра, бе момчетата на Теле Сантана да станат световни шампиони. Та те са същества от друга футболна галактика.“ Тези думи не са произнесени от покрусен бразилец, а от треньора на шотландците Джок Стейн. Дори казват, че заклетият въздържател от Глазгоу след барселонската драма за първи път в своя 57-годишен живот си поръчал бутилка уиски.

Същия ден в тясната и задушна съблекалня на стадион „Сария Еспаньол“ асът на златистозелената единадесеторка Зико горчиво плаче над скъсаната си от безпардонния Джентиле фланелка. Още на другата сутрин „Белият Пеле“ (разбирайте Зико) обявява „студена война“ на италианския футбол: – „Скуадра адзура“ бе не най-силният, а най-щастливият отбор на Мундиал'82. Подценихме Роси и прекалено вярвахме в нашите възможности. Иначе Беардзот и компания никога нямаше да станат световни шампиони. Откровено казано, изпитвам дълбока неприязън към италианския футбол, който е антитеза на бразилския. Не, за нищо на света не бих играл на Апенинския полуостров.

Една година по-късно сензационната новина се разпространява светкавично в Рио де Жанейро – Зико преминава в „Удинезе“. Хиляди полугладни мулати, негри и креоли, за които футболът винаги е бил едничката радост в техния мизерен живот, напускат крайните квартали и се отправят към „Маракана“. Знаменитият стадион е целият в траурни знамена. Набързо е написан огромен транспарант: „Зико, цялата „торсида“ на „Фламенго“ плаче за теб. Остани! Какво струват милионите на тия грингос пред нашата обич?“

Известният писател Диаш Гомеш – фанатичен почитател на „червено-черните“, пише

драматично: „Фламенго“ продаде своята душа. Рио агонизира. Над „Маракана“ никога вече няма да изгрее слънцето. Напуска ни Зико – последната голяма радост на страдащия бразилски народ. Не, това е истинска древногръцка трагедия. Ръката ми сама посяга към револвера...“

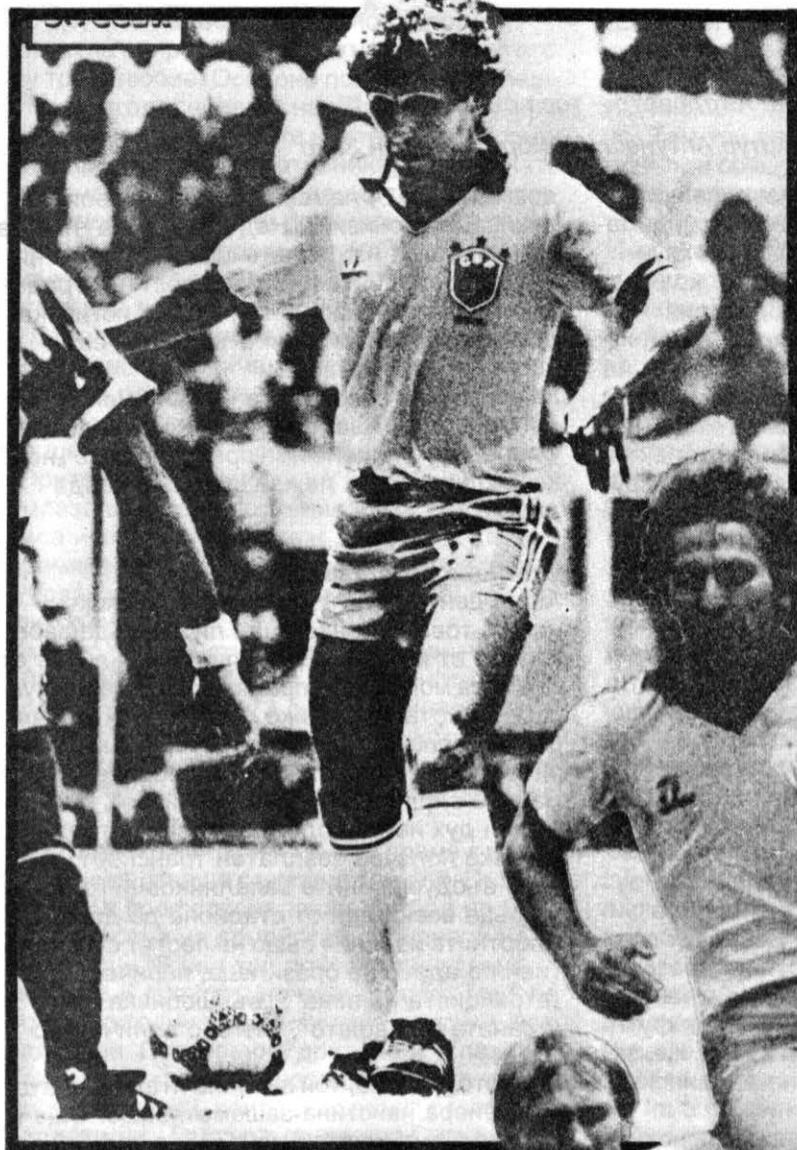
Мнението на президента на „Фламенго“ Дунше де Абрашенс е съвсем прагматично. Според него никой няма право да каже „не“, когато на масата лежат шест милиарда лири.

Италианската авантюра

Ако в центъра на Удине кацне летяща чиния, това явление едва ли ще бъде забелязано от местните жители. Пришълците от Космоса могат да направят впечатление тук само ако отвлекат Зико. Така един италиански хуморист коментира възторга на „тифозите“ от „Белия Пеле“ след първите му мачове с фланелката на „Удинезе“. Пак в същия дух негов колега шеговито отбеляза, че Зико ползува безплатен транспорт, тъй като въодушевените запалянковци го носят на ръце всеки ден от стадиона до дома му. Спортните издания също не пестят суперлативи по адрес на бразилеца, наричайки го „атракцията на века“, „вълшебника от страната на кафето“, „негово величество Зико“.

Колкото до Зико, той започна италианската си кариера наистина зашеметяващо. Още в първия шампионатен мач, завършил 5:0 за „Удинезе“, отбеляза два виртуозни гола във вратата на „Дженоа“. Останалите три също бяха резултат на негови безпогрешни пасове. На срещата с „Авелиньо“ от 30 метра неспасяемо заби топката в мрежата, а защитниците на „Катандзаро“ доведе до истинско отчаяние, вкарвайки два гола в последните минути.

Но славата има и обратна страна. „Вълшебникът“ все пак е смъртен и един ден се озова в хирургическа клиника. И то за дълго, тъй като италианските защитници в никакъв случай не могат да бъдат обвинени в прекалена любов към ближния си.

„Ще играе... Няма да играе... Ще играе..?“
Този въпрос в навечерието на Мундиала си задаваха милионите бразилски запалнянковци. В крайна сметка Артур Антунеш Коимбра, наречен Зико, облече фланелката с № 10. Една пропусната гузпа срещу Франция и вместо национален герой той стана трагична личност

Почти по същото време собственикът на „Удинезе“ Ламберто Маца реши да стабилизира разклатеното финансово положение на своя електронконцерн „Зануси“, като продаде Зико. Спортната преса на полуострова просто се задъхваше: „Кралят на Фриул – уволнен“, „Бразилският маестро – прекалено луксозна стока за бедните планинци на Фриул“, „Белият Пеле ридае“, „Добрият стар Зико – продават го с мебелите му“. Сеньор Маца бе принуден да се откаже от намерението си и на сцената излезе... генералният прокурор Джанкарло Буонокоре. Той обвини бразилският футболист в укриване на данъци и незаконно пренасяне на италианска валута. Последва шумен съдебен процес и Зико бе осъден на 8 месеца затвор и глоба от 1 милиард и 460 милиона лири!?

– Имам чувството, че се намирам в театър на абсурда – реагира остро подсъдимият. – Това не е правосъдие, а клоунада. Надявам се, че „Фламенго“ ще намери необходимите средства и ще ме откупи от „Удинезе“. Не крия – отдавна мечтая за деня, в който ще кажа баста на италианците!

Дългото завръщане

В крайна сметка Зико избегна италианските затвори и отново облече червено-черната десетка на родния „Фламенго“. Бразилия го посрещна като национален герой. По време на мача „Фламенго“ – „Васко да Гама“ един темпераментен запаленко „финтира“ майсторски охраната и полицаите и излезе на терена. Падайки на колена пред своя кумир, той се обърна молитвено към небето: „Благодаря ти, господи, Зико е отново сред нас!“ Под френетичните аплодисменти на многобройната публика нарушителят бе тържествено отведен в официалната ложа на „Маракана“.

Но още не започнал футболните битки, Зико постъпи в болница с твърде сериозна диагноза. Болното коляно, спомен от безкомпромисните италиански защитници, трябваше да бъде оперирано незабавно.

А неговото завръщане „Маракана“ дълго ще помни. Безпрецедентно автомобилно задръстване, море от хора, което бавно, но сигурно се оттича към подстъпите на най-големия стадион в света. Поредният „Фла“ – „Флу“. Мач между „Фламенго“ и „Флуминенсе“ – двата най-популярни бразилски

отбора, които вокуват повече от половин век. И още нещо – с номер 10 сред „червено-черните“ след шестмесечно отсъствие е Зико. „Белият Пеле“ е блестящ – три великолепни гола и „Флуминенсе“ е победен с 4:1! „Спектакълът на Зико“ – под такова заглавие вестник „О глобо“ помества обширен коментар, в който между другото пише: „Зико не само вкара три гола. Той участваше във всички акции на своя отбор, помагаше на защитата, дирижираше халфовата линия и завършваше атаките с убийствена ефикасност. Една от легендите на Бразилия се върна!“

Нова контузия. Вестник „Кориере бразилейро“ пръв алармира: „Зико е на патерици. Бразилия куца!“

Очакван близо два месеца като месия, той се появява на приятелския мач с Югославия. Пълен триумф! В 20-ата минута, както заяви развълнуваният коментатор на телевизионната мрежа „О глобо“, Зико „измисля“ гол: след далечен свободен удар топката е насочена в наказателното поле. Зико небрежно променя посоката ѝ с пета и тя се забива в противоположния ъгъл на безпомощния вратар на югославяните. А края на мача той превръща в истински карнавал: в типично бразилски стил слаломира между няколко защитници, финтира вратаря и с артистична небрежност вкарва своя трети гол. На стадиона в Ресифе сякаш избухва вулкан... На другия ден на цялата първа страница на „Журнал дос спорт“ има само едно изречение „Бразилия – това е Зико“. Поредната контузия. Продължително и сложно лечение и участието му в Мундиал'86 се поставя под въпрос.

Драмата на героя

Два дни преди тържественото откриване на световното първенство в Мексико главният лекар на бразилския национален отбор Виваква настоя за директно телевизионно включване с Гуадалахара, за да съобщи „изключително важна новина за цялата нация“. Молбата му бе изпълнена незабавно. „Здравословното състояние на контузияния Зико се подобрява и нищо чудно той да играе още в първия мач с Испания“, заяви с тържествен глас пред многобройните камери и микрофони доктор Виваква. По улиците на Рио де Жанейро веднага започна карнавал с неизменната самба и скандирания:

Зико, Зико!

Четвъртфинален мач на Мундиал'86 Бразилия – Франция. Пред вратата на „петлите“ е отсъдена дузпа. Развълнуваните гласове на бразилските радио- и телевизионни коментатори раздират ефира: Искаме Зико! Искаме Зико, искаме Зико-о-о-о!...

Зад топката застава безпогрешният изпълнител на дузпи Зико. Удар! Акробатичен скок на Батс и топката излиза в ъглов удар. Бразилия е потопена в печал.

След фиаското срещу французите незабележимият до този момент ортопед Нейлор Ласмар настоя за пресконференция с колкото се може повече журналисти:

– Шест месеца лекувах Зико и само аз знам каква желязна воля има този човек. Всеки друг на негово място не би ставал от болничната постеля. Той е национален герой, който

се бореше за страната си тежко ранен. Затова критикувайте всички други, но не и него.

Един от ветераните на бразилската журналистика, видял какво ли не през живота си, подозрително и дълго крие лице в носната си кърпа, а репортерът на телевизионната станция „О глобо“ възкликва:

– Доктор Ласмар, говорете още, това е чудесно!

– Не умея. Моля ви само едно – простете на Зико тази проклета дузпа...

И наистина Бразилия прости на своя „антигерой“, както го нарече заради фаталния пропуск „Журнал дос спорт“. При завръщането си от Мексико той бе посрещнат на летището в Рио де Жанейро от близо 30-метров лозунг: „Зико, не те съдим за дузпата. Ти все още си най-големият!“

Наричат го „Ястреба“

„Не съм нито Зико, нито Платини, нито Марадона! Бих искал да бъда Испания!“

Емилио Бутрагеньо Сантос

Месец преди началото на световното първенство в Мексико италианският всекидневник „Гадзета дело спорт“ организира анкета кой ще бъде най-добрият играч на Мундиал'86. 17 специалисти и футболисти посочиха испанеца Бутрагеньо, 11 – Платини, 9 – Марадона.

Самият Бутрагеньо, известен като човек, който не говори излишни приказки, направи по този повод сравнително дълго за него изказване:

– Не съм нито Зико, нито Платини, нито Марадона! Бих искал да бъда Испания! Това означава, че аз се олицетворявам с моята страна и най-голямото признание за мен ще бъде, ако тя стане световен шампион. А кой ще бъде играч на шампионата, ще определят журналистите.

Испания не завоюва световната титла. И Бутрагеньо не стана играч на първенството. Но признание не го отмина – включен бе в символичната единадесеторка. Европа още предната година го бе признала. Италианското списание „Гуерин sportivo“ го обяви за носител на наградата „Браво“, която се дава на най-изявения млад футболист на континента. С играта си и в Мексико той

доказа, че тази оценка не е само пристрастие: постигна пет гола в две срещи – един срещу Северна Ирландия и четири срещу Дания!

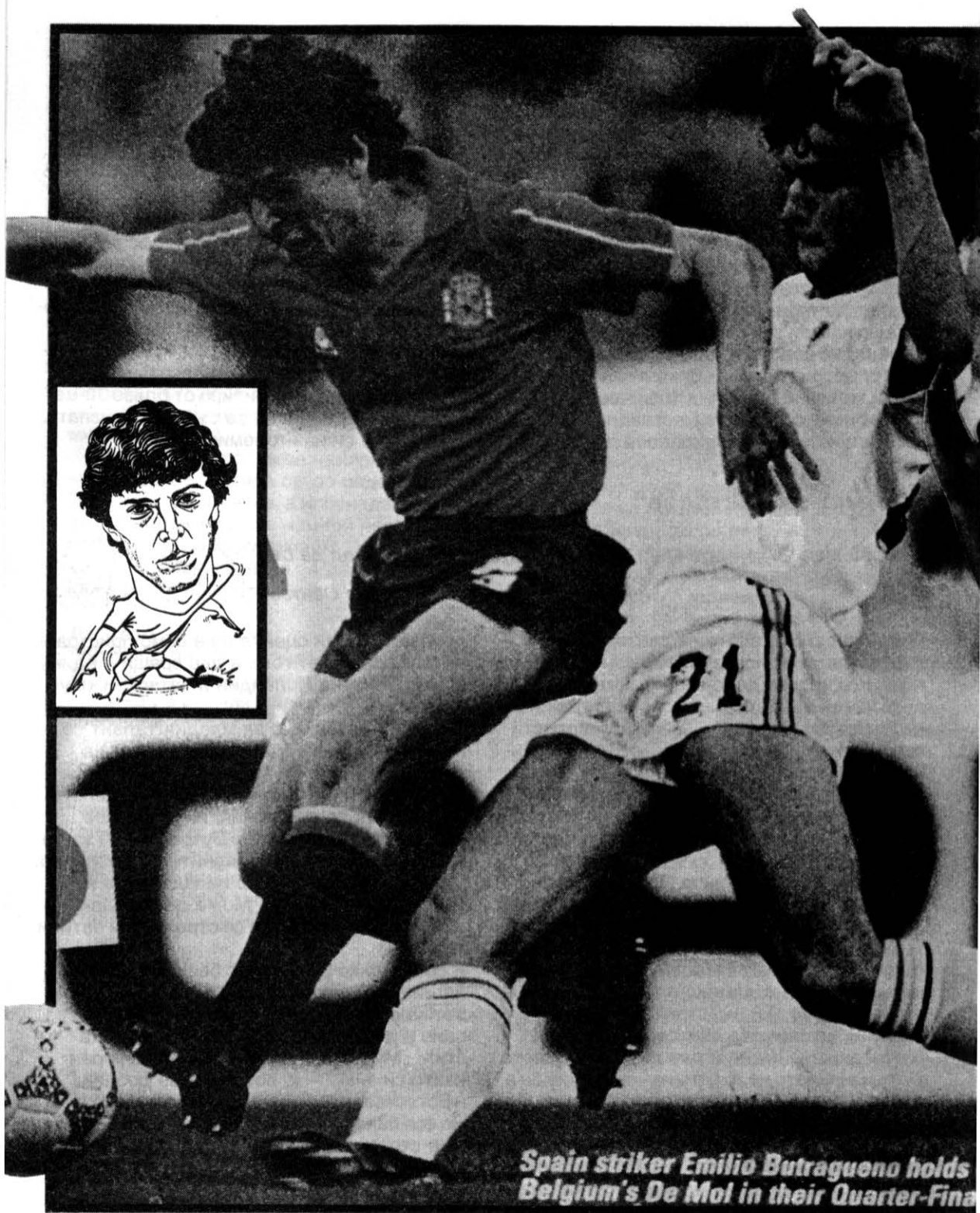
Твърде ангажиращо за младия талант се изказа не кой да е, а сам треньорът на испанците Мигел Муньос:

– Преди четири години, когато световното първенство бе в Испания, ни липсваше именно такъв играч като Бутрагеньо. Тогава нападението ни беше сравнително безлично. Но той не е само добър нападател, а и отличен организатор. Може да направи с топката всичко, без да се стреми към евтини трикове.

А до Мексико Бутрагеньо бе обличал националната фланелка само 11 пъти. Затова и малко странно прозвуча едно негово изказване в доста нехарактерен за младежа стил: „Муньос не ми разрешава да играя както си знам!“ Но после бързо добави:

– Естествено е да мисля, че ме ограничават. Но все пак Муньос по-добре разбира нещата и се стреми да ме подчини на общия облик на отбора и затова ми се струва, че не дава свобода на фантазията ми.

Иначе Емилио е доста възпитан млад човек,

Spain striker Emilio Butragueno holds Belgium's De Mol in their Quarter-Final

„Не съм нито Зико, нито Платини, нито Марадона! Бих искал да бъда Испания.“ — каза Емилио Бутрагеньо. И след Мексико мечтата на младия централен нападател на „Реал“ (Мадрид) се сбъдна. Сега хиляди испански деца искат да бъдат не знаменити тореадори, а футболисти като Бутрагеньо, когото кой знае защо наричат „ястреба“

не обича да се обръща към събеседниците си на „ти“, стареа се да не засегне никого. И затова, поставени едно до друго, малко странно звучат прозвищата, които са му дали испанските запалняковци – „Санто Емилио“ и „Ел буирте“ („Свети Емилио“ и „ястреба“). Обяснението е просто: едното е заради характера му извън стадиона, а другото – за поведението му на терена.

Първото се употребява повече от представителките на нежния пол, които съвсем не са безразлични към него, въпреки дребния му ръст (170 см). „Скромен, русокос, красив като бог и прочут колкото него“ – изрази веднъж събирателното мнение на неговите почитателки едно 18-годишно момиче.

Бутрагеньо обаче не показва, че се ласкае от подобни мнения:

– Никога не съм твърдял, че съм скромнен. По-скоро съм реалист, а това не е същото. Плюс това в Испания има и много по-добри играчи от мене: Мичел, Гордильо, Субисарета...

Емилио винаги е подчертавал, че от дете е искал да стане футболист и широко оповестява своя кумир – Йохан Кройф. Като дете играе в отбора на училището, върти се и около баскетболната площадка. Веднъж на училищен мач идват треньори от мадридския „Реал“, но момчето не попада между избраниците.

– Реших да си отмъстя и да отида в „Атлетико“ – спомня си Емилио. – Но мой съученик ме разубеди и отидох да ме видят още веднъж. Тогава ме приеха. Бях 14-годишен. Така момчето постъпва в „Кастилия“ – сателитния отбор на „Реал“. С Кройф като идол, с Амансио като посредник между него и футбола и с ди Стефано като първооткривател.

– Може би е малко пресилено да се говори сега, че ме е открил ди Стефано, тъй като вече играех в състава на „Кастилия“, когато дон Алфредо ме привлече в първия състав. Дали това щеше да направи някой друг не знам, но че беше ди Стефано е вярно. Сега Бутрагеньо е студент по икономика, но говори малко за това. Както говори малко и за футбол извън терена. Повече минава за почитател на изкуството. След световното първенство посети Париж специално заради

музеите:

– Когато отиваме на мач, не ми остава време за това. Но аз обичам изкуството и се старая да правя паралел между него и играта си на терена. Не зная дали това не звучи снобски, но Пикасо действително ми харесва, въпреки че докато успея да го разгадая, ще трябва да прочета доста книги. Ето защо, когато излизам с момичета, се старая да се държа като нормален човек, а не като футболист, който се опиянява от славата си. Прекрасно разбирам, че Пикасо е вечен, а аз не съм.

Журналистите са забелязали отдавна предпочитанията му към кратките изявления и затова се стремят в разговорите си с него към „експресни“ интервюта. Ето едно от тях:

– Кои са най-важните дати във Вашия живот?

– Първият ми мач в националния отбор, рождените дати на майка ми, баща ми и сестра ми, а след това световното първенство и датата на мача с Дания.

– Четете ли критиките по Ваш адрес?

– Не, защото мисля, че всеки сам си е съдия. – А похвалите?

– Неизбежно е, защото непрекъснато всички ги размахват пред лицето ми.

– Помните ли колко гола сте вкарвали досега?

– Не. Но помня как съм ги вкарал.

– Имате ли недостатъци като футболист?

– Играта с глава и много други.

– Кое качество най-много цените?

– Упоритостта.

– В коя страна се играе най-добрият футбол?

– В Бразилия.

– Обичате ли музика?

– С удоволствие слушам Брамс и Стиви Уондър.

– Предпочитаният от Вас писател?

– Джон Стайнбек.

– Ако не бяхте се ориентирали към футбола, какъв бихте искали да станете?

– Дипломат.

– Разграничавате ли славата от популярността?

– Слава се печели с изключителни дела, а популярност – не!

Виртуоз или клоун?

„Бих си дал живота Мексико да стане световен шампион.“

Уго Санчес

В една от многото катедрали на Мексико сити журналисти забелязват възрастна мексиканка да пали с разтреперени ръце десет свещи пред олтара на Дева Мария „Десет са достатъчни“ – обяснява тя. „Дон Уго не се нуждае от помощта на светлата майка.“

На друго място в града няколко любители на футбола, пробивали си път през полицейските кордони, се добират до тренировъчната площадка на мексиканския отбор, докосват напоената с пот фланелка на звездата и шепват: „Уго, не ни изоставяй.“ Журналистите пък го наричат „салвадор“ (спасител), епитет иначе заделен само за Исус.

Уго Санчес, най-големият футболист в мексиканската история, галеното дете на съдбата и на мексиканските средства за масова информация, в продължение на няколко месеца заемаше видно място в пантеона на светците на запалянковците от тази страна. Всички вярваха, че само той може да изведе Мексико от футболния Олимп и го хвалеха без мярка.

Според вестниците Уго е собственик на най-светлите и привлекателни човешки добродетели. Той е благороден, защото по непроверени сведения е дал крупни суми за преодоляване последствията от катастрофалното земетресение и е пожелал да остане анонимен.

„Спасителят“ е смел и хладнокръвен, защото отказва да наеме телохранител.

– Не искам да бъда разделен от моите почитатели и не мога да си представя, че някой може да ми желае злото – твърди Санчес.

Уго е идеал за съпруг, а съпругата му, както се полага на всеки герой, е чаровна, интелигентна, мила, извънредно красива и т.н. Тя даже си има свой собствен биограф, мексикански, разбира се.

Футболистът е и пример за подражание. Дори президентът де ла Мадрид не успя да съдържи възторга си: „Уго Санчес ни дава пример за това какво можем да постигнем ние, мексиканците. Той е пример за нашата нова младеж.“

Най-сетне Уго е божествен, нещо, с което той с охота се съгласява.

– Понякога чувствавам, че не аз съм стрелял към вратата. Струва ми се, че съм воден от една чудна сила – казва той.

Същото внимание се отделя към Уго и в отбора. По време на всяка тренировка преди мундиала се отиграват положения специално за него. Едва ли някой ще научи какво си е помислил играчът, отстъпил мястото си в състава на пристигналия в последния момент и при това контузен Санчес. Но през лятото на 1986 г. в мексиканската преса нямаше място за такива изказвания.

Останалият свят също не гледаше безразлично към проявите на играещия от шест години в Европа мексиканец, двукратен гол-майстор на първенството на Испания. „Виртуоз или клоун?“ Този въпрос си задаваха и специалисти, и любители; задават си го и днес, защото той не получи отговор на мексиканския мундиал.

Санчес се прослави както с точния си и изненадващ удар и фината си техника, така и с артистичността и колоритността си. След всеки свой гол той не пропуска да направи задно или предно салто, обича да спори със съдиите, ръкомаха към публиката и съотборниците си. Стана известен и като най-изкусно симулиращия фалове футболист. Според Санчес това съвсем не е порок: – Работата ми е да падам за дупка или да вкарвам топката зад гърба на вратаря. Умея да падам най-добре от всички.

Оттам дойде и прякорът „паяо“ (клоун), измислен от съотборниците му от „Реал“ – Мадрид.

В личния си живот Санчес също доста се различава от мита, който си е създал в Мексико. Категорично отказва да помага на жена си вкъщи и се гордее с това, а свободното си време прекарва край басейна във вилата си или се разхожда с луксозния си мерцедес. Не се отличава и с особена щедрост – предпочита да влага парите си в акции и други ценни книжа, защото вероятно няма никакво намерение да практикува

зъболекарската си професия.

Уго Санчес имаше щастието и нещастията да се развие като футболист, както благодарение на футболния си талант, така и на тежката икономическа криза, която Мексико изпитва от години. На накърненото самочувствие на нацията бе необходим герой и Уго с охота се нагърби с тази функция. Израсъл в предградията на големия град, син на беден автомеханик, той твърде бързо извървя пътя от мизерията до парите и славата. Но митовете, за съжаление, понякога се рушат твърде бързо и неочаквано. Това се случи на Санчес през юни 1986 г. От него просто очакваха повече, отколкото той можеше да даде. Вкара само един гол, пропусна и един от петте мача на отбора си поради наказание и мястото му в сърцата на мексиканските запалняковци бързо бе заето от новите звезди Негрете и Бой.

Големият му провал дойде на 7 юни. Ето какво стана:

Бизонът от Верона

„Обичам да вкарвам голове, но това не е най-важното за мен.“

Едър, леко прегърбен, с гръб, широк като радиатор на тежък камион, с къса русолява и обикновено рошава коса и лице не особено красиво, грубовато и червендалесто. Този човек се казва Пребен Елкер и сам не харесва името си, затова е добавил фамилията Ларсен, която пък почти никой не използва. За него за първи път се заговори на европейския шампионат през 1984 г., а по време на Мундиал'86 той защити престижа си на един от най-добрите нападатели в света през последните няколко години.

„Роден гол-майстор, бърз, смел и експлозивен“ – писа за него авторитетното английско списание „Уърлд сокър“. Наистина бързината е най-ценното качество на Елкер, а едрото телосложение му позволява да си пробива по-лесно път през противниковата защита.

Елкер обича предизвикателствата както на терена, така и извън него и не се бои от остри съприкосновения със защитниците. Понякога дори сам ги търси, разчитайки

Тече деветдесетата минута от мача Мексико – Парагуай. Резултатът е 1:1, а в полза на мексиканците е отсъдена дузпа. Препълнелата стадиона публика със затаен дъх наблюдава своя любимец, застанал в края на наказателното поле. Санчес се засилва и отправя топката към вратата. Пред очите на изумените зрители вратарят плонжира и отразява удара.

От герой и идол Уго само за няколко секунди се превърна в голямото разочарование на мексиканската публика. Защо? Може би ударът му бе слаб или неточен? Нищо подобно. Уго Санчес просто заплати цената на славата. След мача вратарят на Парагуай Фернандес си призна, че по време на пребиваването си в Мексико е гледал всяка вечер по телевизията една и съща реклама на сирене. На рекламата Санчес изпълнявал дузпа. Едно нещо останало в паметта на вратаря: Уго стрелял ниско в десния ъгъл на вратата.

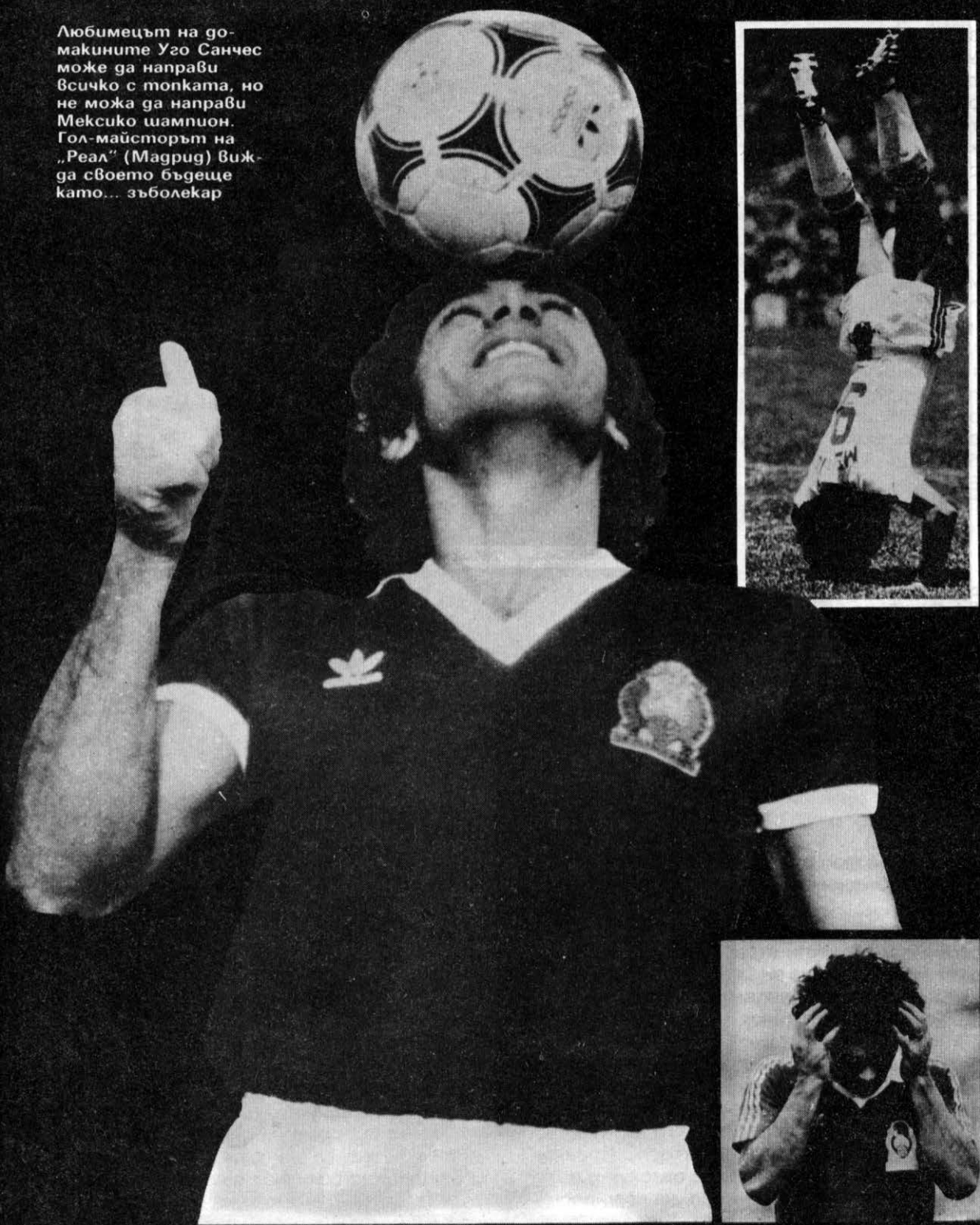
Пребен Елкер Ларсен

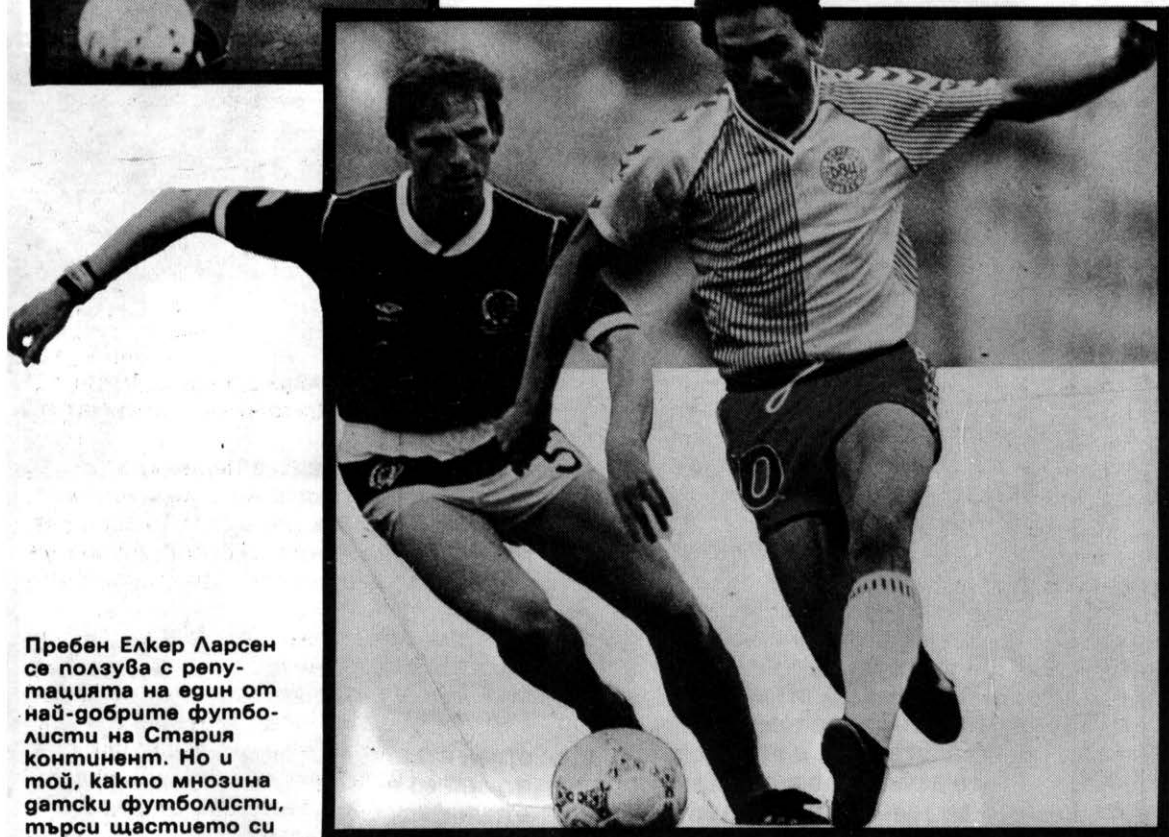
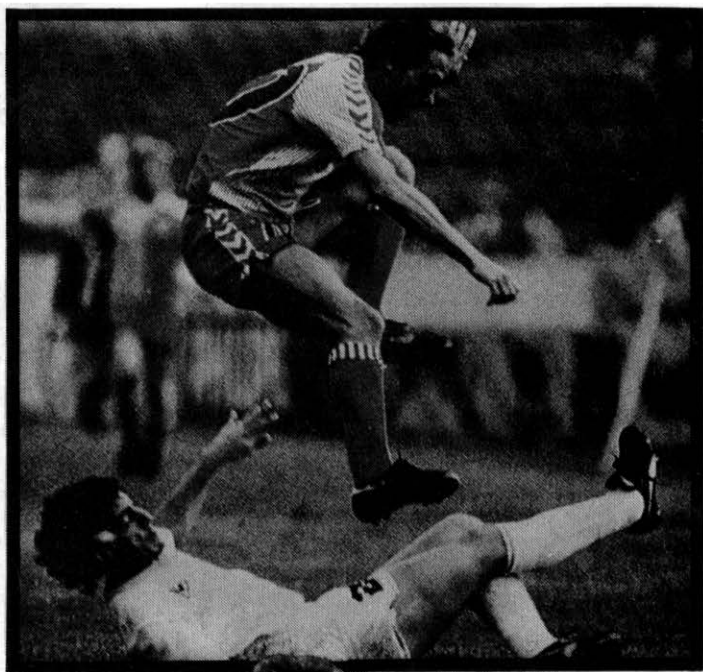
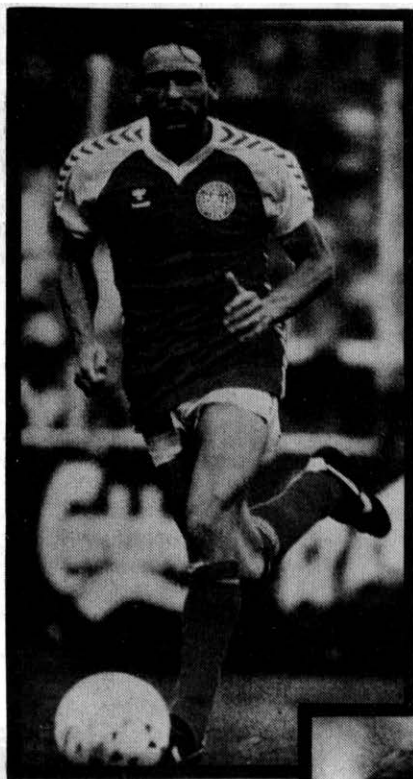
главно на физическата си сила и бързия спринт. А силата му вече е станала почти легендарна. Елкер дори сам подхранва легендата. Неотдавна той полунашега-полунаистина обясни, че като малък веднъж паднал в тенджерата на баба си, която готвела някакво ястие от мляко, сироп от клен и тайнствени треви, брани точно една седмица след стопяването на последния сняг. Малкият Пребен, на когото иначе давали само по две-три лъжици от тази „супа“, не пропуснал да се нахрани добре и веднага почувствувал прилив на неукротима сила, а краката му станали яки като на бизон.

„Бизонът“ – така запалняковците от Верона нарекоха своя любимец, намеквайки за респектиращата му фигура и за устрема, с който атакува противниковата врата.

„Когато влезе в наказателното поле, играе по принципа на влюбените от Верона – страстна целувка и смърт на съперника“ – писа за него един италиански вестник.

Любимецът на домакините Уго Санчес
може да направи
всичко с топката, но
не можа да направи
Мексико шампион.
Гол-майсторът на
„Реал“ (Магрид) виж-
да своето бъдеще
като... зъболекар

Пребен Елкер Ларсен се ползува с репутацията на един от най-добрите футболисти на Стария континент. Но и той, както мнозина датски футболисти, търси щастието си в чужбина

обръщайки внимание на две други негови качества: сигурността, с която борави с топката, и точния и силен завършващ удар. Макар и малко особняк и своенравен, Елкер има вкус към колективната игра. Никога не се поколебава да подаде топката, когато прецени, че съотборниците му са в по-удобна за стрелба позиция. Най-добре играе в тандем с Лаудруп, но се разбира и с останалите си съиграчи.

– Не мисля за собствените си успехи, а за това, как Дания да играе по-добре... това е много по-важно от индивидуалната изява – казва Елкер.

29-годишният Пребен зависи толкова от играта на целия отбор, колкото отборът от неговата форма. Ако отборът играе добре, Елкер е в състояние да го поведе и да отбележи решителни голове. Ако обаче нещата не тръгнат добре, то и от него не могат да се очакват чудеса.

Това най-добре се видя на мексиканския мундиал. В мача срещу Уругвай Елкер отбеляза три гола, подаде и два голове паса на съотборниците си Лерби и Олсен. Нападателят вкара и победния гол за Дания в срещата с Шотландия, негови бяха и 8 от 17-те гола на датчаните в квалификациите за мундиала. Срещу Испания обаче Елкер

нико не успя да разтърси мрежата на противника, нито да предотврати едно тежко поражение.

Това, че футболистите от датския отбор боготворят своя нападател, е донякъде странно, като се има предвид, че той често е твърде рязък в изказванията си и обича хапливите шеги.

Известен е случаят, когато преди няколко години Елкер, тогава играч на Кьолн, бил повикан преди тренировка от треньора Хенес Вайсвалер, който го упрекнал, че прекарал предната нощ в някакъв бар на маса с две млади жени и бутилка водка.

– Грешите! – отговорил Елкер.

– Невъзможно, информацията ми е съвсем точна – възразил ядосаният Вайсвалер.

– Все пак грешите, господин треньор. Не беше водка, а уиски – уточнил невъзмутимият футболист.

Друг път пък попитал най-невинно: „Кой е този Оверат?“ само за да подразни западно-германските си колеги.

„Бизонът“ може да бъде и учтив. След мача с Уругвай на мундиала той първо утеша контузения си съигращ Бертелсен, после изпи три бири, а накрая проведе продължителен телефонен разговор с ... баба си.

Играчът не е сам на терена

„Спортът не е само развлечение, той е отговорност!“

Ян Кулеманс

В Мексико той дойде вече започнал 30-ата си година. Без да е най-възрастен, Ян Кулеманс все пак беше в половината на ветераните на белгийския отбор с Хуго Брос, Жан-Мари Пфаф, Ерик Геретс и Рене Вандерейкен.

И въпреки че в хода на първенството казваха „Ги Тис започна с един състав, завърши с друг!“, Кулеманс заедно с Пфаф игра от първата до последната среща. И не можеше да бъде иначе. Никой треньор не би си позволил да се лиши от опората и душата на състава си. Ги Тис пое националния отбор на Белгия в средата на 1976 г. Две години по-късно забеляза току-що преминалия в „Брюж“ як и снажен Кулеманс и го призова под националния флаг, за да го използва

непрекъснато в 62 срещи до последния сигнал, чут от белгийците на мексиканските финали.

И Кулеманс никога не го е подвеждал. Естествено, и в неговата игра има моменти на спадане, и в „Брюж“ не винаги блести. Но не и когато е в националния отбор. Журналистите се мъчат да изяснят този феномен с въпроса:

– Къде е разковничето на Вашата пожертвователност и раздаване?

– На масата се раздават карти, на терена – личности. А във футбола трябва да си личност! Спортът не е само развлечение, той е и чувство за отговорност пред всички – пред себе си, пред съотборниците, пред страната! – отсича Кулеманс.

Макар и стреснати от тази патетичност, му вярват. Защото думите му тежат, а той не е от приказливите. И действията му на терена недвусмислено показват, че говори това, което мисли.

Мълчалив, но не затворен, Кулеманс се шегува рядко. Никога обаче не прави това с футбола, а повече със себе си:

– Роден съм във фландърския град Лиерс и може би затова ме наричат „фландърския лъв“. Не съм чул по тези земи някога да е имало лъвове, но ако е било така, аз сигурно съм някакъв случайно оцелял екземпляр – като динозаврите. Дано само на някой сега да не му хрумне да ме причисли към тях. Ще заприличам на вкаменелост.

В Лиерс започва и футболният му път. Още в началото трениорът на местния юношески клуб го ориентира към нападението. После го премества на лявото крило и с типичното си старание Ян се приспособява на всеки пост. Ги Тис го насочва в полузащитата и има основания за това:

– Кулеманс има отличен поглед върху играта и е чудесен организатор на атаката. Не го гледайте, че изглежда трмав като мечка! Той е мощен играч, има рязък старт и е доста повратлив. Като набере скорост от дълбочина, всява страх дори и у най-твърдите защитници. Момчетата го обичат, защото е прям и безкористен. Някои мои колеги може и да изпитват затруднения при избора на капитан за своите отбори. Аз нямам такъв проблем, защото Кулеманс си е извоювал това право сам. Дори и да искам да го сменя, няма да мога – момчетата ще сменят мен.

Силното чувство за справедливост изглежда се е изострило у Кулеманс още от първите му дни в „Брюж“. Когато преминава в отбора, там звезда е Раул Ламбер, който е наложил девиза: „Всички за Раул!“ Естествено, това не се харесва на всички, но се подчиняват – няма как, звездата е капризна и ако не изпълняваш, играеш малко. Кулеманс ненавижда такова поведение и затова се стреми да не поставя другите в сянка: – Човек никога не е сам на терена. Един футболист винаги играе чрез партньорите си и те – чрез него. Иначе няма да бъде отбор, а само аритметичен сбор от егоисти. Кулеманс с физиката си може да устои на всякакво сблъскване, но с присъщата на силните доброта ненавижда грубостите.

Капитанът на белгийския национален отбор Ян Кулеманс

Има състрадателна душа и винаги реагира срещу социалната неправда: отдели голяма сума за пострадалите от сушата в Етиопия, активен участник и в движението против разполагането на американските ракети в Европа...

Заради отличните си качества досега е получавал много примамливи предложения от богати клубове: „Пари Сен Жармен“, „Барселона“, „Интер“... Но Кулеманс остана верен на своя „Брюж“, а последният му договор е за още седем години.

– Ще играя за „Брюж“ и за Белгия, докато ме искат и докато имат нужда от мен.

Танго и фламенко

„Никои никога не може да каже, че е разбрал футбола докрай – той се изобретява отново и отново всяка минута!“

Хорхе Алберто Франсиско Валдано

– Страхът от сцената не е „привилегия“ само на актьорите. Той съществува и във футбола, тъй като футболистът е един вид актьор, който непрекъснато импровизира върху зададена тема. Разликата е в това, че в тази импровизация футболистът трябва да преодолява и съпротивата на съперника, като има предвид ситуацияите на терена, които се изменят всяка секунда.

Това философско тълкуване на футболната игра принадлежи на аржентинеца Хорхе Алберто Франсиско Валдано, който малко след световното първенство предложи своя „поглед отвътре“ на италианския седмичник „Панорама“. А на неговия опит може да се вярва – има зад гърба си 15 години във футбола и абсолютно всички специалисти го поставят сред идеалната единадесеторка на Мундиал '86. Западногерманското списание „Кикер“ го поставя сред седемте най-добри, а „Франс футбол“ го класира непосредствено след Марадона и Линекър.

Наричат го „големия бъривец“, но за разлика от други той не говори празни приказки и всяка негова дума е наситена с футболна мъдрост. Когато го попитаха как се чувствава като световен шампион, той отговори:

– Диша се тежко, но се спи леко!

Казват, че е протече на Меноти и Валдано няма нищо против това:

– Зависи как се разбира това определение. Като юноша започнах в „Нуелс олд бойс“ от Росарио. Меноти е от същия град, но е играл в другия клуб – „Росарио сентрал“. По-точно аз съм от едно градче, разположено на 60 км от Росарио, където има широки ливади. В този смисъл Меноти може да ме е имал предвид като земяк. Но който го познава, едва ли ще му припише такъв стил на подборане на играчи в отбора на страната. Той ме привлече в разширения състав още в първата фаза на подготовката за световното първенство в Аржентина. Бях 19-годишен и тогава си казах: „Хорхе, ти можеш!“ Но за световно първенство явно още беше рано. Отидох в Испания – първо в „Алавес“, после в „Сарагоса“, а през последните години – в

„Реал“ (Мадрид). Мисля, че за това време понаучих доста неща във футбола.

– Често споменавате, че Меноти е гениален треньор. А истинската „зелена улица“ ви даде Билардо.

– Мисля, че ако не беше Меноти, нямаше да има и Билардо. Да си треньор е наука и философия. Затова бих посъветвал всеки треньор да учи философия. Трябва да умееш да подтикнеш играчите да мислят какво вършат и на тренировка, и на мач. Това си е вид хипноза. Така работеше с нас Меноти и ми се струва, че ни научи да хипнотизираме и ние другите. Според мен и Билардо разбираше това, но го промени по някакъв свой начин – по-практично, като взе тенденциите в световния футбол.

– И вие ли го делите на латиноамерикански и на европейски?

– В известна степен, да. Футболът не е географско понятие, но разлика в стиловете има. До голяма степен това се предопределя от начина на живот. Цивилизацията, потребителското общество, темпът на новото зреме постепенно започнаха да рушат класическия аржентински футбол. Брилянтната техника, жонгльорството с топката, опиянението и извисяването на духа, всичко това, което ние наричаме „гамбета“, започва да изчезва. И все пак южноамериканският футбол все още запазва своята индивидуалност, въпреки че придоби нови „практични елементи“. Мисля, че в Европа вече може да се срещнат играчи от аржентински, бразилски или уругвайски тип, докато ние още сме подчинени на темперамента си. По-другояче стоят нещата с организацията на играта. Това се стремят да „прихванат“ от Европа все повече латиноамерикански треньори, включително и Билардо. Ето защо аз повече гледам на мексиканския шампионат като на борба между отборите, а не между индивидуалностите.

– Тогава мислите ли, че Аржентина спечели заслужено световната титла?

– Абсолютно излишен въпрос.

– Въпросът е на английския вратар Шилтън,

който ви нарече „световни шампиони по хандбал“.

– Ръкопляскам за хрумването. Но не е точно. Когато Марадона вкара гола с ръка, англичаните вече бяха разбити. Още преди този случай трябваше да са получили вече два-три гола във вратата си. Впрочем това се разбра много по-късно. В момента аз не бих се зарекъл, че голът е вкаран с ръка. Видях само, че Шилтън се намеси неуспешно и после – топката в мрежата. От радост не ми беше до умувания.

– Сравняваха вашия гол на финала с „топспина“ на сънародника ви Вилияс. Споделяте ли това?

– Моите сънародници са луди по тениса, но аз не го разбирам. А и голът ми не беше нещо кой знае какво. То беше рефлекс – видях коридора покрай Шумахер и веднага изпратих топката там. Лично аз съм по-доволен от рейда преди гола.

– Смятате ли, че финалът трябваше да бъде именно Аржентина – ФРГ?

– Това беше срещата, която ще остане като символ на първенството. Но има и други мачове, които не бих поставил по-долу: Белгия – СССР, Испания – Дания, Белгия – Испания, Франция – Бразилия...

– Споменахте Бразилия. Трябваше ли тя да отпадне?

– Има толкова неправда в тези елиминации. Бразилският футбол е голямата любов на света. Толкова майсторство, толкова красота и фантазия не би трябвало да си отидат

така непризнати. Но такава е системата.

– Постигнали ли сте всичко във футбола?

– Това е невъзможно. Никой никога не може да каже, че е разбрал футбола докрай – той се изобретява отново и отново всяка минута! А и футболистът излиза на терена, без да знае окончателната партитура на играта. Не вярвам някой да се чувства уверено пред очите на хиляда вторачени в него зрители. Затова, когато останеш насаме с топката, трябва да намериш най-добрия начин да я отиграеш.

– Падате си малко философ. Вече сте на 32 години. Какво ще правите след като се разделите с игрището?

– Бих искал да стана треньор. Едва ли някога ще мога да завърша право, а и вече не искам. В моя живот като футболист има велики треньори: ди Стефано, Меноти, Билардо... По-добре е да стана приличен треньор, отколкото лош юрист.

– Богат ли сте?

– С футбола – да. Но ако имате предвид материалното ми положение – също не се оплаквам. В „Реал“ обикновено не говорим за възнаграждение. Не знам колко получава Санчес, нито Бутрагеньо и не ме интересува. Ако съм недоволен, ще отида при президента на клуба и ще се разберем на четири очи. – Говори се, че за европейското първенство ще приемете испанско гражданство. Значи ще избирате между танго и фламенко?

– Възможно е. Но не бих казал или, а – и танго, и фламенко.

Украинският експрес

„Аз съм щастлив човек – играя за Киев и за моята родина“

Игор Беланов

В навечерието на Мундиал '86 за мнозина специалисти и за повечето любители Игор Беланов бе просто „тайнственият номер 19“, появил се в националния отбор на СССР малко преди началото на световните финали. Нито едно специализирано издание не предвиди включването на Игор в сборния състав, а вездесъщият компютър на мундиала „знаеше“ за него само едно изречение: „Бърз като ракета, добър дрибълър, умее да стреля и с двата крака“ (В. Лобановски). На 16 юни 1986 г. всички разбраха кой е

Игор Беланов и на какво е способен. На два пъти новакът изведе отбора си напред срещу Белгия, надхитрявайки непробиваемия Пфаф. В края на мача отбеляза и гола на надеждата на СССР. Аплодираха го зрителите, аплодираха го дори белгийците. Беланов се завърна от Мексико с 4 гола актив от 4 мача, само в два от които игра пълни 90 минути. Там направи и първата си крачка към „Златната топка“ на „Франс футбол“. Трудно е да се повярва, че само преди

десетина години Игор е гонил топката по улиците и задните дворове на Одеса, а първият му опит да влезе в спортно училище завършил с пълен крах. На изпита някакъв специалист го обявил за безперспективен (!). Все пак съдбата се оказа по-благосклонна към Беланов – по време на детски турнир е забелязан от треньора на одеския „Черноморец“ Едуард Масловски.

– Всичко започна оттам – казва Беланов. – Той беше първият ми истински треньор, за което винаги ще му бъда признателен.

В мачовете си с фланелката на „Черноморец“ и на армейския отбор на Одеса, където отбива военната си служба, Беланов си спечелва славата на най-бърз футболист на СССР. В състояние е да пробяга 50 метра за 5,8 секунди, което се равнява на около 10,6 – 10,7 секунди на 100 метра. Игор и досега да си спомня, че е печелил бас, побеждавайки истински спринтьори в надбягване между две автобусни спирки в Одеса. Към Беланов обърна поглед и Валерий Лобановски и го покани да премине в „Динамо“ (Киев). Игор отказа, но треньорът бе настойчив и нападателят на „Черноморец“ най-после се съгласи.

– Не исках да напусна Одеса, където живеят родителите и приятелите ми, докато един ден не си дадох сметка, че само в Киев мога да постигна спортна слава – обяснява по-късно той.

Любопитно е, че всеки успех в спортната кариера на Беланов е предшествуван от голямо разочарование. Още след първата тренировка с „Динамо“ Игор започва да стяга багажа си за Одеса, защото в бягането на 12 километра останал последен на цяла обиколка зад съотборниците си и много се засрашил от себе си. За частие Лобановски оценил правилно способностите на новия футболист.

– Сега видя как се работи при нас – казал му той. – Ще видиш, че утре ще е по-добре. В Киев Беланов научи как да използва бързината си, да стреля в движение, да прави двоен пас. Стана специалист в играта без топка и разви рядко срещаната способност да обърква защитниците. Понякога предпочита да събира около себе си противниковите играчи и така да оставя повече свободно пространство за съотборниците си. Беланов няма нищо против тази „черна“ работа:

– Важното е да побеждаваме – твърди той. Първото му участие в националния състав на СССР донесе и поредното огорчение. Игор игра слабо, слабо се представи и целият отбор и Дания спечели категорична победа.

– Датчаните тичаха като дяволи, а аз нищо не можех да направя – оплака се по-късно той.

Преди мундиала Беланов участвува само в 4 срещи в националния състав на страната си и дори бе изваден от него за слаба игра. По всичко личеше, че на Игор бе отредено да гледа мачовете от Мундиал '86 по телевизията, но скоро дойдоха успехите на „Динамо“ на международното поле и Лобановски пое ръководството на националния отбор. В отбора бяха включени повечето футболисти на „Динамо“, сред които бе и Беланов.

Отново, за кой ли път, един треньор проправи пътя на Игор към големия футбол, без да съжалява за избора си.

Номер 19 записа името си с гол от дузпа срещу Унгария още в първия си мач на мундиала. С играта си той не само стана известен като най-доброто крило в света, но и опроверга всички специалисти, които надълго и нашироко обясняваха защо в Мексико не може да се играе бърз и нападателен футбол. Заедно с Марадона, Линекър и Елкер Беланов още веднъж доказа старата истина, че за добрите футболисти единствената пречка са... други добри футболисти. Именно присъствието на толкова много стари и нови звезди на Мундиал '86 придаде голяма стойност на успеха на съветския нападател.

Беланов не се главозамайва лесно от славата. Горчивият опит от близкото минало го е направил сдържан и скромен. Преживял за съвсем кратко време и успехи, и разочарования, той не желае да бъде идол.

– Яковенко и Заваров са по-добри от мен, а Марадона е над всички – обяснява той.

Беланов смята, че разковничето на успеха му се крие в метода на Лобановски, в изключително високите му изисквания и желязната дисциплина, която е въвел в тренировките, мачовете и дори в личния живот на футболистите.

– Лобановски никога не е доволен, дори и след победа – казва Беланов. – Понякога ми се струва, че той ни познава по-добре, отколкото ние самите себе си.

В края на 1986 г. авторитетното френско списание „Франс футбол“ обяви за играч № 1 на Европа нападателя на „Динамо“ (Киев) и на сборния отбор на СССР Игор Беланов. Той е третият светски футболист, който получава това високо признание, след легендарния Лев Яшин и след своя съотборник от „Динамо“ Олег Блохин

Проблеми и тенденции в световния футбол

Черногледците гадаят – другите играят

Преди 25 години известният френски коментатор Габриел Ано изказа мрачната прогноза, че след четвърт век футболът ще остане само в телевизионен вариант, а зрителите ще го напуснат. Своя песимистичен извод Ано обоснова с постоянно намаляващия брой на зрителите навсякъде по света и с повсеместното прилагане на суперзащитна тактика.

Изминаха 25 години, но песимистите не изчезнаха. Само видоизмениха доводите си. – В XXI век футболът няма да съществува. И ако трябва да бъде точен – поне професионалният футбол в Южна Америка. Никой няма да участва в „Либертадорес“, ще опустеят трибуните по стадионите. Бразилия престана да произвежда нови ярки футболни звезди, играта се превръща в изпитание на силата, а не на майсторството. Треньорите и тези, които са задължени да издирват талантиви играчи, не придават значение на тяхната самобитност, а търсят супермени, способни да тичат цял мач, без да се уморят. Ето защо публиката напуска стадионите и дори срещите за купата на латиноамериканските шампиони събират едва по 3-4 хиляди зрители!

Тези думи не принадлежат на човек, който е сред ненавистниците на футбола. Точно обратното – това е известният бразилски треньор Нелсон Мартинес – Нелсиньо. Но едва ли е необходимо да чакаме още 25 години, за да се убедим в пълната несъстоятелност на поредната черна прогноза, каквито и основания да има тя в момента. Оказва се, че позоваването на отделни и обикновено преходни тенденции никога не е носило популярност и слава на пророци от този род.

Иначе въпросът накъде отива най-популярната игра в света винаги е съпътствувал нейното развитие. А и като че ли винаги е имало както отрицатели на прогреса, така и вдъхновени оптимисти, които неотстъпно вярват във възходящите тенденции на световния футбол. Така беше и сега след мексиканския шампионат – и от едните, и от другите имаше по малко.

– Това първенство още веднъж ме убеди – казва старши треньорът на ГДР Бернд

Щанге, – че няма футбол без риск и без артистичност независимо от това, че в Мексико бяха показани различни стилове на игра. Едни бяха заложили на обиграност и на дисциплина (Италия, Испания, ФРГ), други – на емоционалност и на взривна сила (Франция, Бразилия, СССР, Дания). Трети привлякоха вниманието с това, че подчиняваха играта си на диригентската палка на един или двама футболисти от суперкласа (Аржентина). А тези, които не разполагаха с ярки звезди, разчитаха на безукорната съгласуваност в действията (Белгия)... С други думи, успехът в общото представяне на един отбор до голяма степен зависеше от това доколко бе успял да пригоди стила си към възможностите на отделните играчи. Не съм съгласен, че футболът ще стане чисто телевизионна игра. Зрителят на стадиона е също такъв пълноправен участник в творческия процес на терена, както и самите играчи.

Но все пак едно са визуалните преценки, макар и направени от специалисти, а съвсем друго нещо – анализите, базирани върху точни и обосновани критерии. В това отношение естествено най-авторитетно е мнението на специалната експертна комисия, определена от ФИФА, за да състави доклад за тенденциите в развитието на играта, тактиката на финалистите и на най-добрите играчи на първенството. В състава на тази комисия бяха признати специалисти като Ерих Фогел, бивш треньор на швейцарските „Грасхопърс“ и „Ксамакс“; бразилеца Жозе Бонети, работил с „Палмейрас“; „Флуминенсе“ и „Васко да Гама“; Детмар Крамер, станал известен с работата си в „Байерн“ (Мюнхен); дългогодишния наставник на „Тотнъм хотспърс“ и „Арсенал“ северноирландеца Тери Нейл; треньора на Шотландия Анди Роксбър; бившите треньори на Югославия Иван Топлак и на Чехословакия Йозеф Венглош. Комисията се оглавяваше от вицепрезидента на ФИФА Хари Кейвън (Ейре) и от директора на техническия отдел на ФИФА Валтер Гаг от Швейцария. Зъ пръв път комисията разполагаше не само с техническите данни, но и с отчетите на отделните треньори, с медицинските заключения и с

видеозаписи на всички мачове.

Ето и най-главните изводи на експертната комисия:

– значително се е повишило темпото на играта в резултат на нарасналите физически качества и издръжливостта на играчите;
– въпреки прогнозите, голямата надморска височина и горещините не попречиха на отборите да играят с високо темпо през 90-те минути (единственото изключение бяха срещите в Монтерей, където температурата достигаше до 40 градуса на сянка);
– рязко е нараснала ролята на крайните защитници в атака: пред тях много по-често, отколкото на предишни първенства, се откриваха широки пространства за нападение;

– пак, за разлика от друг път, в средата на терена вече нямаше специален играч, който като абсолютен властник да диктува ритъма на играта; сега задълженията на диспечера обикновено се деляха между няколко души;
– нарасна ролята на изтеглените напред полузащитници – в тяхната сметка са вписани почти 60 процента от головете;

– отбори от типа на Италия, СССР, Англия, които заради горещината сложиха ударението върху по-икономичната игра, изобилствуваща с къси подавания и накъсан ритъм, не можаха навреме да се преустроят и да се избавят от автоматизма в действията си;

– конструктивните схеми, известни с означенията 4 – 4 – 2, 4 – 3 – 3, 3 – 5 – 2, 4 – 5 – 1 и т.н., твърде малко способстваха за точно определяне на игровия стил и за тактическата система на отделен отбор, тъй като мястото и задачите пред отделните футболисти значително се променяха не само в хода на турнира, но и през времетраенето на една среща;

– смятаните за аутсайдери показаха пораснало майсторство и често проваляха предврателните прогнози;

– често решаващ фактор за крайния изход бе първият гол – от общо 52 срещи, тези, които първи откриваха резултата, загубиха само 4 пъти;

– най-малко голове във вратата си допуснаха отбори, които се придържаха към традиционната схема и оставяха в отбрана по четирима души (Англия, Бразилия);

– най-подвижна се оказа схемата с изтеглен напред свободен защитник (либеро), със двоен център и с двама крайни бранители,

които спират далечните набези към наказателното поле – така масивна изглеждаше защитата на Аржентина, Испания и Уругуай;
– практически изчезна тясната специализация на нападатели и на защитници – твърде често в собственото наказателно поле можеха да се видят и такива звезди на атаката като Платини, Марадона, Валдано...

– зонава защита прилагаша абсолютно всички в най-разнообразните ѝ варианти. Комисията обръща внимание и върху коренно изменените функции на така наречения либеро или стопер – той вече не е онзи опорен полузащитник, който обикновено неутрализира главния диспечер на съперника, а сам притежава както организаторски, така и нападателни качества. Променила се е и ролята на крайните защитници. Доколкото сега много отбори играят без изявен централен нападател, на защитниците е предоставена относителна свобода на действията, което им позволява активно да участвуват в атаката. Играта често се пренася по фланговете, където има по-голям простор на маневриране. Но все пак има нещо симптоматично в това, че защитниците се вкарвали само 5 гола от всичките 132. Това се дължи на факта, че крайните защитници още не са свикнали да извличат полза от създадените ситуации, не им достига маневреност в атака и умение да стрелят във вратата от всяко разстояние и положение.

Любопитни са изводите на комисията при определянето на най-добрите играчи по линии и позиции, тъй като в доста случаи се разминават с общоприетите. Така например според комисията сред вратарите на първо място трябва да се постави белгиецът Жан-Мари Пфаф независимо от това, че зад гърба му спряха общо 15 топки. Но оценката на Пфаф се базира върху ред други показатели като умението му да действа ефикасно както в очертанията на вратата, така и по цялото наказателно поле, бързо и в подходяща посока да вкарва топката в игра, да разгадава направлението на предстоящи атаки. В същия дух е и оценката за Шилтън, стража на английската врата. Откритието на първенството бе мароканецът Заки, докато всеизвестният Шумахер е чак четвърти. Според експертния анализ Шумахер е можел да спаси всичките три гола в своята врата на финалния мач с Аржентина.

Защитниците комисията дели на непосредствени и на крайни. Тук списъкът на най-добрите се води от ветерана на Дания Мортен Олсен. От позицията си на изтеглен напред либеро Олсен циментира своята отбрана, но не пропуска случай да се включи и в нападението. След него е поставен испанецът Галего, който пристигна в Мексико като полузащитник, но травмата, получена още в първия мач, го постави в ролята на либеро с нови задачи и той ги изпълни превъзходно. Малцина отбелязват „невидимата“, но много полезна роля на белгиеца Ренкен, който се появи в състава едва на последния мач в предварителната група. Той осигури защитата и ликвидира много голове толожения, като по този начин развърза

ръцете на крайните защитници и им позволяваше да се включват по-често в нападение. С немалко заслуги за своите отбори бяха и Фьорстер (ФРГ), Босис (Франция), Жулио Сезар (Бразилия) и мароканците Биазе и Буяхуи.

Листата на крайните защитници се води от французина Аморос, следван от Жозимар (Бразилия), Бертолд (ФРГ) и други. Обикновено след всяко първенство класирането на диспечерите оглавяваха известни играчи. Но този път начело застанаха двама дебютанти — футболистите от сборния състав на СССР Яремчук и Рац, следвани от датчанина Арнесен, англичанина Стивън, мексиканеца Негрете...

Типичните нападатели са значително по-

Велибор Милутинович — югославянин по произход и треньор на мексиканския отбор — бе според собствените му думи един от най-щастливите хора на първенството.

Той изведе домакините до четвъртфиналите и стана баща по време на шампионата

малко и естествено техният списък започва с Марадона. След него неизбежно са Линекър, Бутрагеньо и датският дует Елкер – Лаудруп. А в графата „открития“ стои само едно име – Беланов.

– Според мен в Мексико не се проявиха никакви нови революционни тенденции в развитието на футбола и не може да се каже, че играта се е обогатила с кой знае какво – отсече всепризнатият крал на футбола Пеле.

– Мексико не е Аржентина отпреди осем години! – не по-малко категоричен бе Цезар Луис Меноти.

– Всеки дърпа чергата към себе си – обобщава треньорът на Англия Боби Робсън. – Пеле бе епоха в играта за своето време, Меноти с Аржентина осъществи тактическия проект на тема „световен шампион“. Но две революции са само етап в еволюцията, която е непрекъснат процес и, когато няма ярки промяна, се движи и от дребните механизми.

А че тези дребни механизми действуват, се доказва и на треньорския семинар в италианския технически център Коверчано, където водещите специалисти изложиха своите творчески търсения в процеса на подготовката за Мексико и в хода на самото първенство. Всеки води подготовката си по различен начин и най-точната оценка дали тя е правилна или не би трябвало да дава крайният резултат. Но точният отговор не може да бъде еднозначен, тъй като съвършеното днес е безнадеждно остаряло утре. В този смисъл футболът винаги ще се обновява, независимо дали във всеки момент ще разполага с Пеле или с Марадона. Сега, след Мексико, почти всички са убедени, че моделът на бъдещето е играта на датските и на съветските футболисти, които показаха рационален, атлетичен и красив стил. Дания очертава пътя за по-нататъшното развитие в плана на взаимовръзката между индивидуалните и колективните действия на високо равнище.

Така например съставът на Мексико, освободен по силата на обстоятелствата от квалификационни срещи, трябваше да компенсира това с множество приятелски мачове. И в хода на подготовката мексиканците играха 65 международни срещи, от които 32 – в Европа. Още в началото югославският треньор Велибор Милутинович

разбра, че възприетата от години схема 4 – 3 – 3 не дава възможности за успешно представяне. Въпросът беше как да се направи така, че оттеглящите се играчи отново и навреме да се окажат в атакуваща позиция. Беше решено в различните участъци на терена да се създават свободни зони и по-специално по фланговете. Така Мексико тръгна по пътя на търсенето. Решаващ момент бе мачът по покана на Аржентина. След него Милутинович промени начина на игра в средната линия, в която се проявиха пет полузащитници. А това означаваше възприемане на отбранителна тактика според общоприетите схващания. Но Милутинович не беше на същото мнение. Според него това означаваше по-бързо овладяване на топката, след като е била веднъж загубена. Немалко внимание се отделяше и на отработването на стандартните положения: изпълнение на ъглови и на свободни удари, на дузпи, като по правило тренировката се провеждаше сутрин. И това даде резултат. На първенството мексиканците отбелязаха два от головете си след изпълнение на ъглови удари.

Принципът на „открити врати“, провъзгласен от Теле Сантана, осигури конкуренция сред бразилците до последния момент, но това стана за сметка на общите им съпротивителни сили. Сантана преценява:

– Когато ние владеехме топката, нямаше организационни проблеми, но когато тя попаднеше у съперниците, увереността ни ставаше по-малка. Ето защо аз отдавах предпочитание на тези, които имаха чувство за колективизъм и се стремяха да използват цялото свободно пространство в отбраната на съперниците.

В това отношение проблемите на Аржентина бяха много по-малко, още повече че този отбор непрекъснато усъвършенствуваше играта си в хода на турнира. Това се дължи на факта, че още при подготовката Билардо се стремеше да създаде модел на всяка среща според съперника и да отдели време за интензивно възстановяване на своите момчета според условията на турнирната борба. Освен това Билардо дойде до извода, че най-важното условие за готовността на един играч за дадена среща не са външните условия, а степента на вниманието му и възможността да се концентрира.

– Според мен най-главната причина за

нашият успех в Мексико беше, че ни се удаде да играем по такъв начин, та да направим влиянието на съперника върху нас минимално – казва Билардо.

Уроците от Мексико са прочетени, но дали са научени и дали ще се намери някой, който да напише нова глава във футболния учебник? Това ще покаже бъдещето. Но още отсега е ясно, че всеки си е направил извод и не се е задоволил само с констатацията. Бразилия например.

– Ясно е, че не можем да караме постарому – казва президентът на бразилската феде-

рация Аби Чедид. – Нашата задача сега е да реорганизираме вътрешното си първенство по типа на европейците и да играем по един път седмично, както е при тях. Ще изградим три постоянни действащи национални отбора – мъжки, младежки и юношески. Те по правило ще се оглавяват от млади и амбициозни треньори и веднъж на два-три месеца ще се срещаме с други национални отбори от всички континенти. За италианския шампионат ние ще се готвим с всички възможни оръжия и трябва да спечелим!

Механизмите на голямото представление

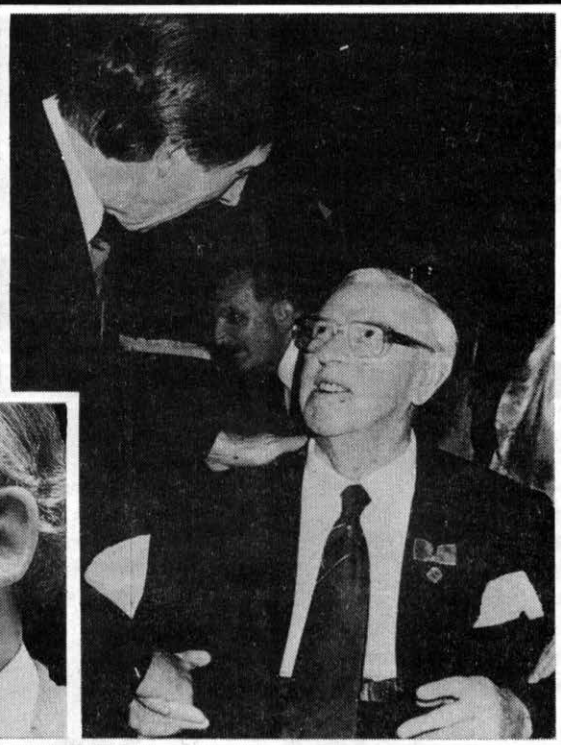
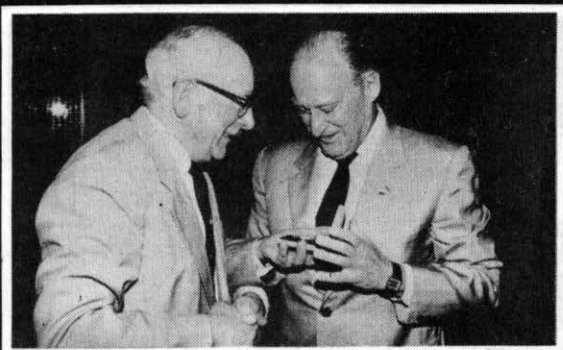
Структура и организация

Към края на миналия век най-големите европейски страни вече имат свои федерации. Белгийската и холандската дълги години водят безплодни преговори с футболната асоциация на Англия, като предлагат да се сформира международен орган за управление и пропаганда на играта в общоевропейски мащаб. Но англичаните под всякакви предлози се измъкват, докато най-накрая сядат на заседателната маса. На 21 май 1904 г. в Париж обаче те не подписват споразумението и така официални учредители на Международната федерация по футбол (ФИФА) стават Белгия, Дания, Испания, Франция, Швейцария и Швеция. Сега ФИФА има 158 членове и, въпреки че не е най-голямото международно спортно обединение, във всички случаи е най-мощното. Към актива в политиката на федерацията трябва да се прибави и разбиранието, че тя не оправдава членството заради самото членство. Ако федерацията кандидат не отговаря макар и само на едно от условията, поставени в специалната листа, тя се отхвърля, докато не изпълни всички условия. Така сега в графата „чакащи“ има още 8 страни.

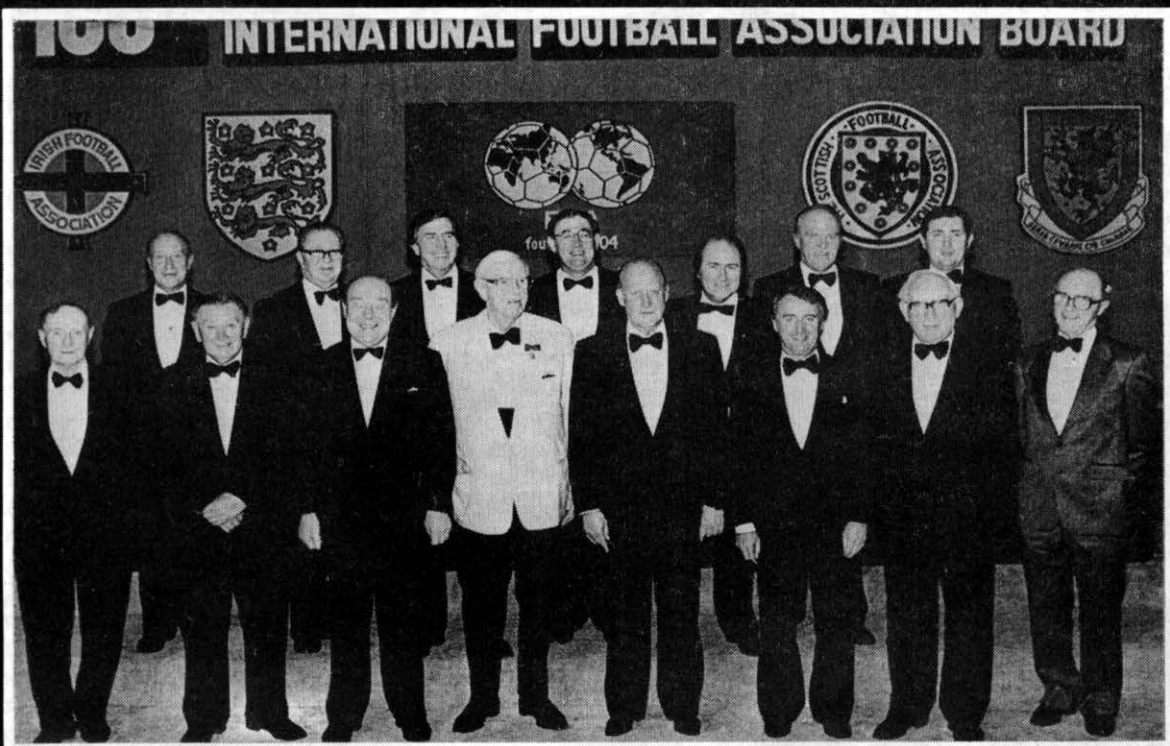
Действащите днес устав и правилник са приети през 1961 г., но допълнения и поправки се внасят всеки две години по предложение на регионалните организации и на националните федерации. Официалните езици са английски и френски, а работните – руски, немски, испански, арабски и португалски (като роден език на президента). Щаб-квартирата се намира в Цюрих (Швей-

цария) и официално се нарича Главен секретариат на ФИФА. Върховният орган на федерацията е конгресът, който се свиква на всеки две години (от 1980 г. редовните конгреси се свикват в Швейцария, а извънредните – в столиците на страните, които организират световните първенства). Оперативната дейност на ФИФА се извършва от комитети: извънреден (за разрешаване на спешни въпроси), финансов, организационен за световната купа, за олимпийския турнир по футбол, съдийски, по определяне на статута на играчите, технически, дисциплинарен, за юношеските световни първенства, медицински, по юридическите въпроси и по печата. В основата на ФИФА се враждат и шест регионални организации: УЕФА – за страните от Европа с 34 членове; КОНКАКАФ – за страните от Северна и Централна Америка и Карибския басейн (23); КОНМЕБОЛ – обединява южноамериканските страни (10); КАФ – за Африка (44); АФК – за Азия (41) и Океания (6). Главните доходи на ФИФА идват от организирането на турнирите за световната купа и от продажбата на билети и на телевизионни права за предаване на мачове и за осъществяване на търговско-лицензни програми. По специална формула средствата се разпределят между ФИФА и нейните членове – участници във финалните турнири за световната купа. Друго перо от бюджета са членските вноски на отделните федерации, но то не е особено богато, тъй като този пай е малък – по 300 швейцарски франка на година. Докато глобите за различни провинения в международни състезания излизат

На снимките: горе
вляво — вицепрези-
дентът на ФИФА
Хари Кейвън и пре-
зидентът Жоан Ха
веланж; вдясно —
главният секретар
на Английската
асоциация Тег Кро-
кър и сър Стенли
Роуз. В средата —
органистът Франц
Ламберт, почетен
гост

Съдбата на 24-те отбора финалисти бе в ръцете на 5-годишния Луис Хавиер Баросо — внук на председателя на Организационния комитет Гилермо Канедо. Церемонията е приключена, групите са известни, първият ход към „Ацтека“ е направен

1	ITALIA	13	BRASIL
2	BULGARIA	14	ESPAÑA
3	ARGENTINA	15	ARGELIA
4	REP. COREA	16	IRLANDA NTE.
5	MEXICO	17	R. F. A.
6	BELGICA	18	URUGUAY
7	PARAGUAY	19	ESCOCIA
8	IRAQ	20	DINAMARCA
9	FRANCIA	21	POLONIA
10	CANADA	22	MARRUECOS
11	U. R. S. S.	23	PORTUGAL
12	HUNGRIA	24	INGLATERRA

доста солени на нарушителите. Официалните издания на федерацията са „ФИФА нюз“ и „ФИФА мегъзин“. Принципът на гласуване е демократичен, тъй като всяка национална федерация има право на един глас, но тези, които не са си изплатили задълженията, нямат право на гласуване.

Мексико помни и насочва

Големият бизнес на ФИФА е световното първенство. Известно е, че последното бе организирано в Мексико поради отказа на Колумбия. Кандидати за отхвърленото домакинство се появиха веднага – Бразилия, Канада и САЩ. По-късно Бразилия се оттегли, а на небосклона се появи Мексико. Всички кандидатури са еднакви за нас и заслужават внимание – каза президентът на ФИФА Жоао Хавеланж. – Ще претеглим всички „за“ и „против“ на аптекарски везни! Но през май 1983 г. в Стокхолм се оказа, че върху аптекарските везни са сложени мексикански теглилки, защото те много бързо (само за 8 минути) се наклониха към древната земя на ацтеките, а такива икономически силни страни, като Канада и САЩ, останаха в безтегловност. Не помогна и високото представителство на американската делегация, водена лично от бившия държавен секретар Хенри Кисинджър. Повечето присъстващи останаха с впечатление, че нещата са решени предварително. Но въпреки усилията на критиците да изкарат на повърхността подводните течения на тази история, истината вероятно никога няма да излезе наяве. Остава само съмнението, че нещо около Хавеланж и тази история с домакинството не е наред. Нишките, които някои се опитваха да размотаят от нейното кълбо, бяха къси, но все пак извадиха на бял свят някои косвени доводи за връзката на президента с шефа на информационната империя „Телевиса“ (Телевизън виа сателит, тоест телевизия чрез спътник) Емилио Аскарага и един от ръководителите на мексиканския футбол Гилермо Канедо. Аскарага излезе от своята грижливо поддържана анонимност и покрай световното първенство се разбра това, което преди широката публика малко знаеше: милионерът бе един от най-богатите и най-влиятелни хора в Мексико и владееше чрез своята агенция СИН (Спениш интернешънъл нетуърк) всички радио- и телевизионни

предавания на испански език в тази част на света, имаше верига от хотели и бе един от основните акционери на стадион „Ацтека“. И все пак неговите главни интереси бяха в телевизията, докато бизнесменът Хавеланж бе ориентиран към автобусния транспорт в Бразилия. Това му даде повод да реагира на нападките за евентуални връзки с „Юни-вижън“ на Аскарага:

– аз се занимавам с транспорт и едва ли мога да предам телевизионни програми от задната част на моите автобуси.

Но фактът, че в предполагаемата свързваща нишка между Хавеланж и Аскарага се намеси и председателят на Организационния комитет на световното първенство в Мексико през 1970 г. Канедо, даде основание на мнозина да построят триъгълника, за който преди нямаше „геометрични“ предпоставки. След първенството преди 16 години Канедо постепенно се оттегли от футболния свят и все по-здраво се свързваше с Аскарага, докато стана негов втори човек. И ето че сега отново бе изплувал на повърхността и пак като председател на организационния комитет.

– Какво ли ще стане след време, ако научим, че Хавеланж е станал собственик или съсобственик на телевизионна компания? – писа английският коментатор Иън Маклеод.

– А нещата може много лесно да се насочат в това направление. Нека си припомним, че мандатът на Хавеланж изтича през 1990 г., а по това време вече ще се знае домакинът на първенството през 1994 г. Много е вероятно този домакин да е Бразилия. Помислете си какво може да означава сегашният реверанс на Хавеланж към Аскарага след време!

Сега, когато страстите покрай Мексико утихнаха, стана ясно, че организацията на първенството не е била от най-добрите, въпреки уверенията на повечето ръководители на ФИФА в обратното. Твърди се, че около 80 процента от билетите за първенството са били продадени. Но на много стадиони зееха празни места. Билетите бяха скъпи и плюс това се продаваха за серия от мачове, а не за отделна среща. Например за състезанията в група „Ц“ в Леон и Каретаро най-скъпите билети достигнаха до 109 долара. А един обикновен мексиканец получава едва по 3,5 долара дневно. Така милиони останаха пред телеви-

зорите си. За „Ацтека“ билетите бяха още по-скъпи. Техните цени се движеха между 20 и 150 долара за мач и е съвсем ясно кой би могъл да попадне там. На въпроса за високите цени на билетите Канедо каза: – Не може да намалим цените. Който иска да гледа, има такава възможност на телевизионния екран.

А генералният секретар на ФИФА Йозеф Блатер каза пред „Цюрих тагес анцайгер“: – Аз съм твърде доволен от първенството откъм спортната му страна, но в организацията имаше доста пропуски. Ето защо функционерите на ФИФА трябваше да се намесват неведнъж, за да оправят нещата. Някои стадиони бяха полупразни, а това никак не ми хареса.

Ръководителите на ФИФА са съгласни, че много неща трябва да се променят. Но най-големите проблеми трябва да се очакват не през 1990 г. в Италия, а четири години по-късно – вече при новия президент. С какво ще се сблъска той? Сам бизнесмен, Хавеланж се постара да привлече могъщи спонсори: „Адидас“, „Кемъл“, „Фуджи филм“, „Бъдуайзер“, „Жилет“, „Сейко“, „Опел“, „Чинцано“... Всяка от тези фирми плаща по 5-7 милиона долара годишно за рекламиране на продукцията си. А клиенти има още, тъй като апетитите се повишават.

Промените

Ръководителите на ФИФА преди всичко бяха доста разтревожени от големия брой контролни мачове преди началото на първенството.

– Ние вече неведнъж обсъждахме сегашното положение – каза Хавеланж – и, въпреки че отборите трябва да имат срещи за проверка на своите играчи, въпросът е колко да бъдат тези срещи и как да се организират, тъй като това девалвира стойността на самото първенство.

Блатер продължава мисълта на президента: – Съгласен съм, че отборите трябва да се аклиматизират. Но ако си говорим откровено, това, което става, ми напомня цирк. Мачовете със слаби състави влияят отрицателно върху авторитета на турнира.

Вицепрезидентът Хари Кейвън също се присъедини към тези мнения, като все пак донякъде оправда отборите, че правят това от необходимост и за подобряване на финансовото си състояние.

Но повечето коментатори не споделят това мнение. Те твърдят, че тези мачове са необходими, тъй като първенството в Мексико протичаше при по-необичайни условия от друг път – при висока температура и голяма надморска височина и с решението си ФИФА сама ги е подтикнала към такъв начин на аклиматизация.

Другото възражение бе срещу времето на деня, в което бяха насрочени срещите. Но организаторите възразиха като припомниха, че и през 1970 г. е било същото, а и те се грижели за европейските зрители (за интересите на телевизията обаче не се разпростираха нашироко).

Доста критики се отправиха към ФИФА и заради решението първенствата да се организират само в Европа или в Америка. – Ако страна от някой друг континент предложи домакинство, ние внимателно ще проучим и ще проверим нейните възможности – казава Хавеланж. – Но не бива да се забравя, че за световно първенство ние изискваме 14 стадиона, всеки от които – с капацитет от 40 000 до 100 000 зрители. Освен това такава страна трябва да има в приемлива степен възможности за телевизионни и телефонни връзки, за настаняване на гостите, да има подходящи международни летища, организация за безопасността на участниците и т.н.

Хавеланж не отрече възможността евентуално едно следващо първенство да се предостави на Мароко, „стига да отговаря на нашите претенции“, или на Китай, „но не по-рано от 2002 година“.

В хода на първенството и след неговото завършване предпочитан обект на критиците бе системата за определяне на победителя след предварителните групи и по-специално – изпълнението на дузпи. Хавеланж не вижда основания за недоволство:

– Правилникът бе еднакъв за всички. И се знаеше предварително. Та нима е по-добре да хвърляме „ези-тура“ на центъра? А и защо не протестираха тези, които продължиха? Иначе при сегашната система да се мисли за преиграване на един мач е направо нелепо. Това беше навремето. За други пък времетраенето на първенството било прекомерно. Но нали точно за страните от третия свят разширихме броя на участниците до 24 и според мен един месец е оптималният срок, за да не омръзнем на хората и на себе

си. Ако трябва нещо да се съкращава, то може да стане само за сметка на първата част от турнира – в предварителните групи. Но дори и да се наложи някаква промяна в това направление, тя не може да стане преди 1990 г.

След като МОК предостави на отделните федерации да определят статута за участие на своите спортисти на олимпийските игри, дали и футболът ще постъпи като тениса, като изпрати най-добрите си професионалисти под знака на петте кръга?

– Може да си имам много недостатъци, но едва ли съм толкова луд, че да убия световните първенства за сметка на олимпийските игри – каза Хавеланж. – И нека не манипулираме с понятията професионалисти и любители. Нашата цел е да организираме състезания за футболистите от всички възрастови групи. На олимпийските игри ще разрешим да участвуват футболисти до 23-годишна възраст, независимо дали са участвували на световни първенства или не!

Кой ще бъде следващият?

Вече не е тайна, че през 1990 г., след 16 години на поста президент на най-мощната спортна федерация, Хавеланж ще се оттегли. Но въпросът, кой ще дойде след него, остава открит. По това време бразилецът ще бъде на 74 години и тези, които сочат за най-вероятен кандидат президента на УЕФА французината Жак Жорж, сигурно ще сбъркат. Жак Жорж е почти връстник на Хавеланж, а има и проблеми със здравето. Никой не отрича неговия авторитет, качествата и огромните му заслуги към футбола, но нали и човешките възможности имат граници, особено когато се намеси възрастта.

С пет години по-млад е председателят на Африканския футболен съюз Иднекачев Тесема. Баща на десет деца, бивш активен спортист, а сега – начело на пет министерства в Етиопия и член на МОК от 1971 г., Тесема е сред вероятните кандидати, още

повече че има поддръжката на най-многобройното футболно регионално обединение. Подобна е и кариерата на 62-годишния председател на Азиатската футболна конфедерация Хамзах бин Хаджи Абу Самах (Малайзия). Но неговите поддръжници са твърде малко на брой, за да може да разчита на нещо.

Един шотландски преселник оглавява обединението на страните от Австралия и Океания – Чарлз Демпси. Но „цар“ на своята далечна империя, той същевременно е далеч и от ФИФА – дори не е член на нейния Изпълнителен комитет.

Има и друга доста популярна фигура – вицепрезидентът на ФИФА, председател на Западногерманския футболен съюз и неизменен председател на Комитета за световната купа от 1978 г. Това е Херман Нойбергер. Но общото впечатление е, че той няма поддръжката на доста от националните федерации поради твърде тесните си връзки с краля на спортната индустрия – собственика на фирмата „Адидас“ Хорст Даслер (вече покойник).

Един от големите поддръжници на политиката и на методите на ръководство на Хавеланж е вицепрезидентът на ФИФА и председател на съдийския комитет Хари Кейвън. Но може би точно това го прави неподходящ за зажадените за промени в ръководството на световния футбол.

В своя коментар на тази тема английският журналист Кейр Реднидж оставя един човек за „десерт“. Той е парагваец и за него доскоро футболният свят бе слушал малко. Казва се Николас Леос и е председател на Южноамериканската футболна конфедерация. 58-годишен, адвокат и бизнесмен, той има немалък организационен опит зад гърба си и по мнението на мнозина е сред най-вероятните кандидати за поста президент на ФИФА. Все пак зависи от това, как ще се прояви като дипломат на световната футболна сцена.

„Нашата малка лудост“

И все пак, какво всъщност е футболът – всепоглъщаща страст на милиони? Социален феномен? Религия на ХХ век или пък проста игра с топка за умни момчета?

Вместо конкретен отговор, претендиращ за компетентност, нека си припомним един английски анекдот: При посещението на някакъв принц в Лондон домакините решили

да му покажат и „най-забележителната придобивка на цивилизацията“ – знаменития стадион „Уембли“, на който този ден се играел дългоачкаваният финал за купата на Англия. След завръщането си в родината принцът споделил своите впечатления пред поданиците си: „Невиждано нещо! Хора, колкото песъчинките в морето, седят, пеят и чакат. На голяма зелена поляна излизат войните на бялото и червеното племе и се подреждат един срещу друг. После един магьосник, облечен целия в черно, надува малка свирка. Веднага започва да вали силен дъжд и повече нищо не се вижда. Това нещо там наричат футбол.“

А какво представляват световните първенства? Според авторитетното френско списание „Франс футбол“ те са „нашата малка лудост“. И доказателства за тази лудост могат да се посочат не едно. При това със скорозна дата:

Мексиканският мундиал взе своята първа жертва в малкото градче Биса в... северозападна Турция. Някой си Шабан Килиа, общар по професия, нежен и любящ съпруг според мнението на неговите съсед, убил жена си Мушана. Причините? Мушана на няколко пъти го упрекнула, че заради това проклето първенство не откъсва очи от телевизора. Както съобщава Анадолската агенция, след убийството на жена си Килиа догледал спокойно поредния мач, след което сам се предал на местната полиция. Убийства, самоубийства, инфаркти, престрелки с огнестрелно оръжие по футболни поводи... Това за Латинска Америка е нещо обикновено. Часове преди тържественото откриване на мундиала потомък на древните ацтеки получил остър сърдечен пристъп, разбирайки, че са му откраднали билета за първия мач Италия – България. При първия гол на мексиканеца Негрете във вратата на България в едно от крайните кафенета на Мексико сити темпераментен запаляно изпразнил целия пълнител на „Колта“ си в своя съсед. „Стори ми се, обяснил по-късно той на полицията, че бе прекалено равнодушен към божествения гол на Негрете.“ Мачът Аржентина – Англия завършил трагично за 23-годишния студент от столицата на Хаити Родригес Новал. Той си позволил да изрази съмнение, че първият гол на Марадона е вкаран с ръка. Вместо аргумент, намиращият се до него полицей извадил

пистолета си и убил на място нещастния Новал, след което изчезнал в неизвестна посока. Въпросният „блустител на реда“ не е открит и до ден-днешен.

Никой не оспорва, че Бразилия е най-футболната страна в света. По време на последния мундиал на едно от заседанията на парламента от общо 479 депутати се явили само 12. При това всеки с транзистор в ръка. По същия начин идвали на работа и шофьорите от градския транспорт. Мануел да Тормас – шофьор на автобус от Рио де Жанейро, по време на мача Бразилия – Франция с прилепен до ухото транзистор темпераментно играел ролята на радиокomentатор за единствения си пътник. Не позволявайки му да слезе из целия път, той описвал цветисто светкавичните финтове на Карека, главозамайващите скокове на вратаря Карлос, влизането в игра на самия Зико. След последния съдийски сигнал пътникът се обърнал към Тормас.

– Благодаря ви много, сеньор, но нямаше нужда, аз съм глух от детинство.

„Нашият централен нападател Карека не знае, че всеки негов удар засяга не само сърцата на запалянковците, но и държавния бюджет, писа съвсем сериозно „Журнал ду Бразил“. Когато играят „кариоките“ в Бразилия никой не работи. Така че всяка победа на нашите футболисти носи на страната ни 356 милиона долара загуба.“

Бразилците бяха най-колоритните запалянковци и на самия мундиал. След драматичния двубой с Франция група сънародници на Пеле заседнали в бар „Зико“ (съвпадението на имената не е случайно) и опустошили запасите му от бира за месеци напред.

– За четири часа спечелих повече пари, отколкото за цяло лято – споделил щастливият собственик на бара. – Съмнявам се, че за моя бизнес ще ще да е по-добре, ако бразилците бяха победили.

След въпросния мач с французите по улиците на Гуадалахара хиляди „кариоки“ танцували самба „тристеа“ (печал). Сред тях била и 62-годишната Мария Перес, майка на 13 деца, която както твърдят, години наред не е пропускала нито един мач на бразилския национален отбор. Запитана от местен репортер: „Как си обяснява загубата на своите любимци“ тя отвърнала със сълзи в очите:

– Срещу съдбата нищо не може да се направи.

Според официалните статистики мачовете на Мундиал'86 са наблюдавани общо от 16 милиарда зрители. В продължение на трийсет дни гревната страна на ацтеките бе океан от бушващи страсти, възбудени от Негово величество Цар футбол: „Вива Мехико! Вива ел Мундиал!“ — едно ехо, което няма да загълхне цели четири години

За разлика от достолепната донна Мария Перес президентът на Бразилската футболна федерация Октавио Пинто Гимараиш не присъствувал на световното първенство. Официално причината била неговото здравословно състояние, което не му позволявало да пътува до Мексико. Неофициално... в навечерието на Мундиал '86 президентът посетил една от най-известните гадателки в Рио де Жанейро. Отговорът бил съкрушителен:

– Бразилия ще стане световен шампион. Но уважаемият господин не трябва да гледа нито един мач на нашите момчета, защото има лоши очи.

В крайна сметка Гимараиш гледал всички мачове по телевизията от своето любимо кресло, обут в един жълт и един зелен пантоф – цветовете на националното знаме. Да стигнеш до Мексико и да не видиш Марадона. Точно такъв е случаят с Педро Гатико. Изминал с велосипед 2000 километра от Буенос Айрес до Мексико, в страната на ацтеките Педро констатирал, че цените на билетите са твърде високи за неговия изтънял портфейл. С това обаче неприятностите не свършили. Няколко дни след пристигането откраднали велосипеда му. Какво е станало с този запаляноко маратонец, вече никой нищо не знае. От тук следите на Педро Гатико се губят.

Има ли връзка между футбола и любовта? Или между футбола и... смъртта? Не се учудвайте на въпросите, колкото и парадоксално да звучат. Оказа се, че има. Годеницата на мексиканския футболист Мануел Негрете заявила на всеослушание, че ще се омъжи за своя избраник само ако Мексико стане световен шампион. След мундиала Негрете прекоси океана, за да играе в португалския „Спортинг“. При пристигането му в Лисабон по известни причини в графата

„семеино положение“ бе отбелязано „неженен“.

А колкото до смъртта, примерът е твърде показателен. По време на световното първенство резервната кръв в болниците на Западен Берлин рязко намаляла. Приковани пред телевизионните екрани, кръводарителите просто не се сещали за своите хуманни задължения. Наложило се местната организация на Червения кръст да излезе с апел към кръводарителите, напомняйки им, че на този свят освен футбола има и други не по-маловажни неща, като например живот, смърт...

Лудостта бе обхванала и затворите. Според мексиканския вестник „Ел насионал“ всички затворници в столицата са наблюдавали срещите от Мундиал '86 на цветни телевизори, монтирани в специални помещения. Преди всеки мач те палели свещи пред светицата на Гуаделупа, за да бъде благосклонна към техните любимци. Затворниците заявили единодушно пред репортера на „Ел Насионал“, че „ако Мексико стане световен шампион, те ще променят своя начин на живот и ще станат порядъчни граждани“.

Вместо заключение, още един английски анекдот: На острова любителите на хумора твърдят, че днес в света има запазени само две глави на неандерталец. Едната се намира в прочутия Британски музей, а другата е върху раменете на всеки запаляноко.

Последните от своя страна са на мнение, че „другата глава“ трябва да се търси сред онези, които никога през живота си не са били на футболен мач... Шегата настрана! Официално бе съобщено, че мачовете на Мундиал '86 са били наблюдавани от 16 милиарда зрители. Между които и ние с вас, драги читатели.

Приложение от статистически сведения

Отбори и срещи по групи на Мундиал'86

Група „А“

Италия

1. Гали, 2. Бергоми, 3. Кабрини, 4. Коловати, 5. Нела, 6. Ширея, 7. Тричела, 8. Верховод, 9. Анчелоти, 10. Бани, 11. Барези, 12. Танк-реди, 13. Де Наполи, 14. Ди Дженоаро, 15. Тардели, 16. Конти, 17. Виали, 18. Алтобели, 19. Галдеризи, 20. Роси, 21. Серена, 22.

Дзенга

Треньор – Енцо Беардзот

България

1. Михайлов, 2. Сираков, 3. Арабов, 4. Петров, 5. Димитров, 6. Желязков, 7. Искренов, 8. Садков, 9. Младенов, 10. Господинов, 11. Гетов, 12. Здравков, 13. А. Марков, 14. П. Марков, 15. Йорданов, 16. Драголов, 17. Колев, 18. Величков, 19. Пашев, 20. Костадинов, 21. Дяков, 22. Вългов

Треньор – Иван Вуцов

Аржентина

1. Алмирон, 2. Батиста, 3. Бочини, 4. Борги, 5. Браун, 6. Пасарела, 7. Буручага, 8. Клаусен, 9. Кучуфо, 10. Марадона, 11. Валдано, 12. Енрике, 13. Гаре, 14. Джусти, 15. Исла, 16. Олартикоечя, 17. Паскули, 18. Пумпидо, 19. Руджери, 20. Тапия, 21. Тробияни, 22.

Селада

Треньор – Карлос Билардо

Южна Корея

1. Чо Бюн Дък, 2. Парк Кюн Хун, 3. Чун Жон Су, 4. Чо Куан Рае, 5. Ю Бюн Ок, 6. Ли Тае

Хо, 7. Ким Йън Бо, 8. Чо Йън Жеун, 9. Чой Сун Хо, 10. Парк Чан Сън, 11. Ча Бум Кун, 12. Ким Пьон Сък, 13. Но Су Жин, 14. Чо Мин Кук, 15. Ю Бюн Ок, 16. Ким Джу Сън, 17. Ху Йън Му, 18. Ким Сам Су, 19. Бюн Бюн Йо, 20. Ким Йън Се, 21. О Йън Кю, 22. Кан Дък Су
Треньор – Ким Йън Нам

Мексико сити, 31 май

ст. „Ацтека“, 100 000 зрители

Италия – България 1:1

Алтобели (44 мин.)

Сираков (85 мин.)

Италия: Гали, Бергоми, Верховод, Ширея, Кабрини, Де Наполи, Бани, Ди Дженоаро, Конти (Виали), Галдеризи, Алтобели

България: Михайлов, Здравков, Димитров, Арабов, А. Марков, Садков, Сираков, Гетов, Господинов (Желязков), Искренов (Костадинов), Младенов

Гл. съдия – Фредриксон (Швеция)

Мексико сити, 2 юни

ст. „Олимпико“, 52 000 зрители

Аржентина – Южна Корея 3:1

Валдано (6; 46 мин.), Руджери (18 мин.)

Парк Чан Сън (73 мин.)

Аржентина: Пумпидо, Клаусен, Браун, Руджери (Гаре), Джусти, Батиста, Олартикоечя, Буручага, Паскули (Тапия), Марадона, Балдано

Южна Корея: О Йън Кю, Парк Кюн Хун, Ху Йън Му, Чо Мин Кук, Ким Йън Се (Бюн Бюн Йо), Ким Пьон Сък (Чо Куан Рае), Парк Чан Сън, Ким Джу Сън, Ча Бум Кун, Чой Сун Хо, Чо Йън Жеун

Гл. съдия – Санчес (Испания)

Пуебла, 5 юни
ст. „Куаухтемок“, 40 000 зрители
Италия – Аржентина 1:1

Алтобели (7 мин. – дузпа)
Марадона (34 мин.)

Италия: Гали, Бергоми, Кабрини, Де Наполи (Барези), Верховод, Ширея, Конти (Виали), Бани, Галдеризи, Ди Дженоаро, Алтобели
Аржентина: Пумпидо, Кучуфо, Браун, Руджери, Гаре, Джустини, Батиста (Олартикоечя), Марадона, Борги (Енрике), Валдано, Буручага

Гл. съдия – Кайзер (Холандия)

Мексико сити, 6 юни
ст. „Олимпико“, 46 000 зрители

България – Южна Корея 1:1

Гетов (11 мин.)
Ким Йън Бо (69 мин.)

България: Михайлов, Здравков, Арабов, Петров, Димитров, Сираков, Искренов (Костадинов), Садков, Младенов, Господинов, Гетов (Желязков)

Южна Корея: О Йън Кю, Парк Кюн Хун, Ху Йън Му, Чо Йън Жеун, Чо Куан Рае, Парк Чан Сън, Но Су Жин (Ким Йън Бо), Бюн Бюн Йо, Ким Жу Сън, Ча Бум Кун, Чун Жон Су
Гл. съдия – Ал Шанар (Саудитска Арабия)

Мексико сити, 10 юни
ст. „Олимпико“, 63 000 зрители

Аржентина – България 2:0

Валдано (2 мин.), Буручага (77 мин.)

Аржентина: Пумпидо, Кучуфо, Браун, Руджери, Гаре, Джустини, Батиста (Енрике), Буручага, Борги (Олартикоечя), Марадона, Валдано

България: Михайлов, Петров, Желязков, А. Марков, Димитров, Сираков (Здравков), П. Марков, Садков, Младенов (Величков), Йорданов, Гетов

Гл. съдия – Уйоа (Коста Рика)

Пуебла, 10 юни
ст. „Куаухтемок“, 20 000 зрители

Италия – Южна Корея 3:2

Алтобели (18; 73 мин.)
Чой Сун Хо (62 мин.), Чо Куан Рае (83 мин. – автогол), Ху Йън Му (89 мин.)

Италия: Гали, Ширея, Коловати, Верховод, Кабрини, Конти, Де Наполи, Ди Дженоаро, Бани (Барези), Алтобели, Галдеризи (Виали)
Южна Корея: О Йън Кю, Парк Кюн Хун, Ху Йън Му, Парк Чан Сън, Чо Куан Рае, Ким

Йън Се, Чой Сун Хо (Чун Жон Су), Ча Бум Кун, Бюн Бюн Йо, Чо Йън Жеун, Ю Бюн Ок
Гл. съдия – Соча (САЩ)

Крайно класиране в група „А“:

Аржентина	2	1	0	6-2	5
Италия	1	2	0	5-4	4
България	0	2	1	2-4	2
Южна Корея	0	1	2	4-7	1

За осмифиналите се класират Аржентина, Италия и България.

Група „Б“

Мексико

1. Лариос, 2. Трехо, 3. Кирарте, 4. Мансо, 5. Ф. Крус, 6. Де Лос Кобос, 7. Еспаня, 8. Домингес, 9. Санчес, 10. Бой, 11. Ермосильо, 12. Родригес, 13. Агире, 14. Фр. Крус, 15. Флорес, 16. Муньос, 17. Сервин, 18. Амадор, 19. Ерандес, 20. Ередия, 21. Ортега, 22. Негрете
Треньор – Велибор Милутинович

Белгия

1. Пфаф, 2. Геретс, 3. Ф. Вандерелст, 4. Де Волф, 5. Ренкен, 6. Веркаутерен, 7. Вандерейкен, 8. Шифо, 9. Ванденберг, 10. Десме, 11. Кулеманс, 12. Мунарон, 13. Грюн, 14. Клистерс, 15. Л. Вандерелст, 16. Клаесен, 17. Моменс, 18. Вейт, 19. Брос, 20. Бодар, 21. Демол, 22. Верворт
Треньор – Ги Тис

Парагуай

1. Фернандес, 2. Торалес, 3. Сабала, 4. Счетина, 5. Делгадо, 6. Нунес, 7. Ферейра, 8. Ромеро, 9. Кабаняс, 10. Канете, 11. Мендоса, 12. Баталя, 13. Касарес, 14. Кабалеро, 15. Кабрал, 16. Гауш, 17. Алкарас, 18. Исаси, 19. Чилаверт, 20. Икс, 21. Алонсо, 22. Коронел
Треньор – Каetano Ре

Ирак

1. Хамуди, 2. Маджид, 3. Х. Алауи, 4. Салим, 5. Махмуд, 6. Шихад, 7. Хасан, 8. Амайеш, 9. Миншид, 10. Саид, 11. Ауфи, 12. Д. Хамза, 13. К. Алауи, 14. Хана, 15. Абидун, 16. Ш. Хамза, 17. Твереш, 18. Шариф, 19. Касим, 20. Джасим, 21. Мохамед, 22. Ал Рубаи
Треньор – Еваристо Маседо

Мексико сити, 3 юни
ст. „Ацтека“, 100 000 зрители
Мексико – Белгия 2:1

Кирарте (24 мин.), Санчес (39 мин.)
Вандерберг (90 мин.)

Мексико: Лариос, Кирарте, Трехо, Ф. Крус, Сервин, Муньос, Агире, Бой (Еспания), Негрете, Санчес, Флорес (Фр. Крус)

Белгия: Пфаф, Ф. Вандерелст, Геретс, Брос, Де Волф, Шифо, Вандерейкен (Демол), Кулеманс, Веркаутерен, Вандерберг, Десме (Клаесен)

Гл. съдия – Экспосито (Аржентина)
Толука, 4 юни

ст. „Толука“, 30 000 зрители

Парагуай – Ирак 1:0
Ромеро (36 мин.)

Парагуай: Фернандес, Делгадо, Торалес, Сабала, Счетина, Нунес, Ромеро, Канете, Ферейра, Кабаняс, Мендоса (Гуаш)

Ирак: Хамуди, Ш. Хамза, Х. Алауи, Салим, Ал. Рубаи, Хана (Касим), Хасан, Мохамед, Саид, Амайеш, Твереш
Гл. съдия – Пикон (Мавриций)

Мексико сити, 7 юни

сп. „Ацтека“, 115 000 зрители

Мексико – Парагуай 1:1

Флорес (3 мин.)

Ромеро (85 мин.)

Мексико: Лариос, Трехо, Ф. Крус, Кирарте, Сервин, Муньос, Агире, Бой (Еспания), Негрете, Санчес, Флорес (Фр. Крус)

Парагуай: Фернандес, Делгадо, Торалес (Икс), Сабала, Счетина, Нунес, Ферейра, Ромеро, Кабаняс, Канете, Мендоса (Гуаш)

Гл. съдия – Къртни (Великобритания)

Толука, 8 юни

ст. „Толука“, 30 000 зрители

Белгия – Ирак 2:1

Шифо (16 мин.), Клаесен (21 мин. – дузпа)

Ради Амайеш (57 мин.)

Белгия: Пфаф, Ф. Вандерелст, Геретс, Демол (Грюн), Де Волф, Шифо (Клистерс), Вандерейкен, Кулеманс, Веркаутерен, Клаесен, Десме

Ирак: Хамуди, Салим, Х. Алауи, Ш. Хамза, Ал. Рубаи, Мохамед, Хана, Хасан, Миншид (Абидун), Саид, Амайеш

Гл. съдия – Диас (Колумбия)

Мексико сити, 11 юни

ст. „Ацтека“, 100 000 зрители

Мексико – Ирак 1:0

Кирарте (54 мин.)

Мексико: Лариос, Амадор, Домингес, Кирарте, Ф. Крус, Сервин, Кобос (Фр. Крус), Еспания, Негрете, Агире, Бой (Флорес)

Ирак: Джасим, Маджид, Х. Алауи, Салим, Ал Рубаи, Шихад, Абидун (Ауфи), Касим, Амайеш, Миншид, Твереш (Ш. Хамза)

Гл. съдия – Петрович (Югославия)

Толука, 11 юни

ст. „Толука“, 8000 зрители

Белгия – Парагуай 2:2

Веркаутерен (32 мин.), Вейт (60 мин.)

Кабаняс (50; 76 мин.)

Белгия: Пфаф, Грюн (Ф. Вандерелст), Ренкен, Брос, Верворт, Шифо, Демол, Кулеманс, Веркаутерен, Вейт, Клаесен

Парагуай: Фернандес, Торалес, Сабала, Делгадо, Нунес, Ферейра, Ромеро, Кабаняс, Канете, Мендоса (Икс), Гуаш

Гл. съдия – Дочев (България)

Крайно класиране в група „Б“:

Мексико	2	1	0	4-2	5
Парагуай	1	2	0	4-3	4
Белгия	1	1	1	5-5	3
Ирак	0	0	3	1-4	0

За осмифиналите се класират Мексико, Парагуай и Белгия.

Група „Ц“

Франция

1. Батс, 2. Аморос, 3. Аяш, 4. Батистон, 5. Бибар, 6. Босис, 7. Льору, 8. Тюсо, 9. Фернандес, 10. Платини, 11. Ферери, 12. Жирес, 13. Женжини, 14. Тигана, 15. Веркюис, 16. Белон, 17. Папен, 18. Роцо, 19. Стопира, 20. Ксюерб, 21. Бержеро, 22. Рюс
Треньор – Анри Мишел

Канада

1. Летиери, 2. Ленардуци, 3. Уилсън, 4. Ригън, 5. Мур, 6. Бридж, 7. Вальнтайн, 8. Грей, 9. Шегота, 10. Вrabлиц, 11. Суини, 12. Самюъл, 13. Пакос, 14. Мичъл, 15. Джеймс, 16. Йън, 17. Норман, 18. Лоури, 19. Ду Лука, 20. Милър, 21. Хаберман, 22. Долън
Треньор – Тери Уейтърс

СССР

1. Дасаев, 2. Бессонов, 3. Чивадзе, 4. Морозов, 5. Демяненко, 6. Бубнов, 7. Яремчук, 8. Яковенко, 9. Заваров, 10. Кузнецов, 11. Блохин, 12. Бал, 13. Литовченко, 14. Радионов,

15. Ларионов, 16. Чанов, 17. Евтушенко, 18. Протасов, 19. Беланов, 20. Алейников, 21. Рац, 22. Краковски
Треньор – Валерий Лобановски

Унгария

1. П. Дистъл, 2. Шалай, 3. Рот, 4. Варга, 5. Кардош, 6. Гараба, 7. Киприх, 8. А. Наги, 9. Дайка, 10. Детари, 11. Естерхази, 12. Чухай, 13. Л. Дистъл, 14. Петер, 15. Ханих, 16. Й. Наги, 17. Бурча, 18. Сендрей, 19. Богнар, 20. Ковач, 21. Хайсан, 22. Андруш
Треньор – Дьорд Мезей

Леон, 2 юни

ст. „Леон“, 18 000 зрители

Франция – Канада 1:0

Папен (79 мин.)

Франция: Батс, Аморос, Батистон, Босис, Тюсо, Фернандес, Жирес, Тигана, Платини, Папен, Роцо (Стопира)

Канада: Долан, Ленардуци, Бридж, Самюъл, Уилсън, Джеймс (Шегота), Ригън, Норман, Суини (Лоури), Вrabлиц, Валънтайн

Гл. съдия – Силва (Чили)

Ирапуато, 2 юни

ст. „Ирапуато“, 20 000 зрители

СССР – Унгария 6:0

Яковенко (2 мин.), Алейников (4 мин.), Беланов (25 мин. – дузпа), Яремчук (69; 74 мин.), Радионов (80 мин.)

СССР: Дасаев, Бессонов, Демяненко, Яремчук, Яковенко (Евтушенко), Заваров, Кузнецов, Ларионов, Беланов (Радионов), Алейников, Рац

Унгария: Дистъл, Шалай, Рот (Бурча), Кардош, Гараба, Киприх, А. Наги, Детари, Петер (Дайка), Естерхази, Богнар

Гл. съдия – Аньолин (Италия)

Леон, 5 юни

ст. „Леон“, 20 000 зрители

СССР – Франция 1:1

Рац (54 мин.)

Фернандес (62 мин.)

СССР: Дасаев, Ларионов, Демяненко, Кузнецов, Бессонов, Яремчук, Яковенко (Радионов), Алейников, Рац, Беланов, Заваров (Блохин)

Франция: Батс, Аморос, Аяш, Батистон, Босис, Фернандес, Жирес (Веркрийс), Тигана, Платини, Папен (Белон), Стопира

Гл. съдия – Фильо (Бразилия)

Ирапуато, 6 юни

ст. „Революсион“, 12 000 зрители

Унгария – Канада 2:0

Естерхази (2 мин.), Детари (75 мин.)

Унгария: Сендрей, Шалай, Варга, Кардош, Гараба, Киприх, Наги (Дайка), Детари, Естерхази, Бурча (Рот), Богнар

Канада: Летиери, Уилсън (Суини), Ригън, Бридж, Ленардуци, Самюъл, Грей, Джеймс (Шегота), Норман, Валънтайн, Вrabлиц

Гл. съдия – Ал Шариф (Сирия)

Леон, 9 юни

ст. „Леон“, 30 000 зрители

Франция – Унгария 3:0

Стопира (30 мин.), Тигана (63 мин.), Роцо (84 мин.)

Франция: Батс, Аморос, Батистон, Босис, Аяш, Фернандес, Тигана, Платини, Жирес, Папен (Роцо), Стопира (Ферери)

Унгария: Дистъл, Шалай, Рот, Кардош, Гараба, Варга, Детари, Ханих (Наги), Дайка, Естерхази, Ковач (Богнар)

Гл. съдия – Да Силва (Португалия)

Ирапуато, 9 юни

ст. „Ирапуато“, 10 000 зрители

СССР – Канада 2:0

Блохин (59 мин.), Заваров (75 мин.)

СССР: Чанов, Бубнов, Морозов, Кузнецов, Алейников, Евтушенко, Бал, Литовченко, Радионов, Протасов (Беланов), Блохин (Заваров)

Канада: Летиери, Ленардуци, Бридж, Самюъл, Уилсън, Грей (Пакос), Ригън, Джеймс (Шегота), Норман, Валънтайн, Мичъл

Гл. съдия – Траоре (Мали)

Крайно класиране в група „Ц“:

СССР	2	1	0	9-1	5
Франция	2	1	0	5-1	5
Унгария	1	0	2	2-9	2
Канада	0	0	3	0-5	0

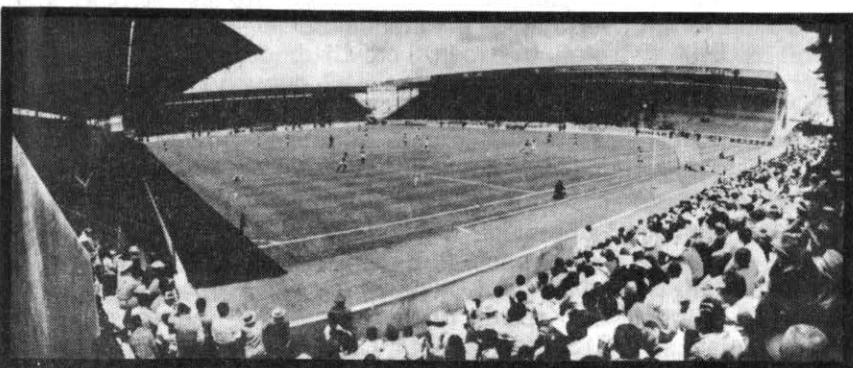
За осмифиналите се класират СССР и Франция.

Група „Д“

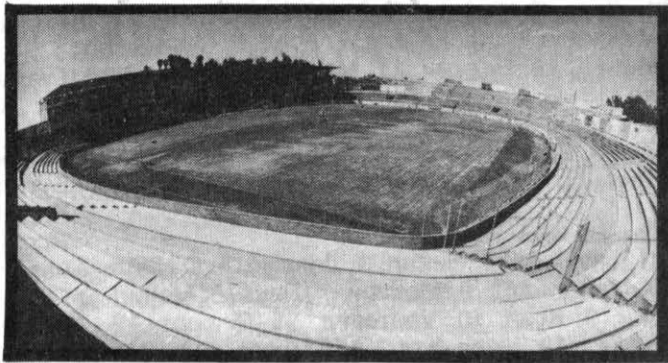
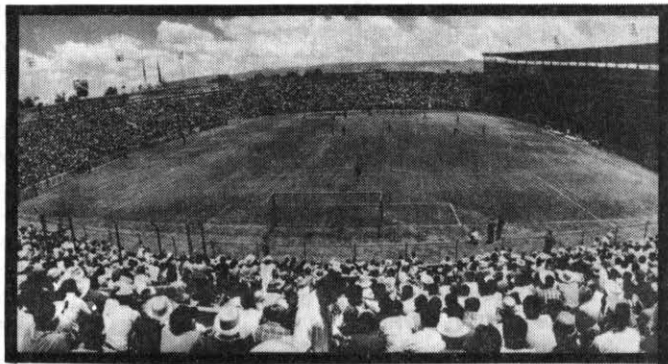
Бразилия

1. Карлос, 2. Едсон, 3. Оскар, 4. Единьо, 5. Фалкао, 6. Жуниор, 7. Мюлер, 8. Касагранде, 9. Карека, 10. Зико, 11. Едивалдо, 12. Витор, 13. Жозимар, 14. Сезар, 15. Алемао, 16. Галван, 17. Бранко, 18. Сократес, 19. Елсо, 20.

Арените на горещите мексикански битки: горе вляво — стадион „Ла Корехидора“ в Керетаро; средата вляво — стадион „Куаухтемок“ в Пуебла; долу вляво — стадионът в Толука; вдясно — поглед към „Ацтека“; горе вдясно — стадион „Халиско“ в Гуадалахара; средата вдясно — стадионът в Ирапуато; долу вдясно — стадионът в Леон

Силаш, 21. Валдо, 22. Леан
Треньор – Теле Сантана

Испания

1. Субисарета, 2. Томас, 3. Камачо, 4. Маседа, 5. Виктор, 6. Гордильо, 7. Сеньор, 8. Гойкоечя, 9. Бутрагеньо, 10. Караско, 11. Х. Алберто, 12. Сетиен, 13. Урутикочя, 14. Галего, 15. Чендо, 16. Ринкон, 17. Франсиско, 18. Калдере, 19. Салинас, 20. Елой, 21. Мичел, 22. Абланедо

Треньор – Мигел Муньос

Алжир

1. Дрид, 2. Гендуз, 3. Шебел, 4. Куриши, 5. Меджади, 6. Каси Саид, 7. Асад, 8. Марок, 9. Менад, 10. Белуми, 11. Маджер, 12. Бенсаула, 13. С. Харкук, 14. Зидан, 15. Садми, 16. Мансури, 17. Бенкаледи, 18. А. Харкук, 19. Шаиб, 20. Мегария, 21. Ларби, 22. Амара
Треньор – Рабах Саадан

Северна Ирландия

1. Дженингс, 2. Никъл, 3. Донахю, 4. О'Нийл, 5. Макдоналд, 6. Макири, 7. Пени, 8. Макилрой, 9. Куин, 10. Уайтсайд, 11. Стюарт, 12. Плат, 13. Хюз, 14. Армстронг, 15. Уъртингтън, 16. Рамзи, 17. Кларк, 18. Маклеланд, 19. Хамилтън, 20. Макнейли, 21. Кямпбъл, 22. Къфи
Треньор – Били Бингъм

Гуадалахара, 1 юни

ст. „Халиско“, 64 000 зрители

Бразилия – Испания 1:0

Сократес (62 мин.)

Бразилия: Карлос, Едсон, Единьо, Сезар, Бранко, Алемао, Елсо, Сократес, Жуниор (Фалкао), Касагранде (Мюлер), Карека

Испания: Субисатера, Маседа, Томас, Гойкоечя, Камачо, Мигел, Франсиско (Сеньор), Виктор, Алберто, Бутрагеньо, Салинас

Гл. съдия – Бембридж (Австралия)

Гуадалахара, 3 юни

ст. „Халиско“, 22 000 зрители

Северна Ирландия – Алжир 1:1

Уайтсайд (5 мин.)

Зидан (58 мин.)

Северна Ирландия: Дженингс, Никъл, Макдоналд, О'Нийл, Донахю, Пени (Стюарт), Макилрой, Макири, Уортингтън, Хамилтън, Уайтсайд (Кларк)

Алжир: Ларби, Меджади, Куриши, Гендуз,

Мансури, Саид, Бенмабрук, Марок, Маджер (Хаткук), Зидан (Белуми), Асад
Гл. съдия – Бутенко (СССР)

Гуадалахара, 6 юни

ст. „Халиско“, 40 000 зрители

Бразилия – Алжир 1:0

Карека (67 мин.)

Бразилия: Карлос, Едсон (Фалкао), Сезар, Единьо, Бранко, Жуниор, Елсо, Алемао, Сократес, Карека, Касагранде (Мюлер)

Алжир: Дрид, Меджади, Мансури, Мегария, Гендуз, К. Саид, Асад (Бенсаула), Менад, Белуми (Зидан), Маджер, Бенкаледи

Гл. съдия – Мендес (Гуатемала)

Гуадалахара, 7 юни

ст. „Халиско“, 30 000 зрители

Испания – Северна Ирландия 2:1

Бутрагеньо (1 мин.), Салинас (18 мин.)

Кларк (46 мин.)

Испания: Субисарета, Галего, Томас, Гойкоечя, Камачо, Мичел, Виктор, Франсиско, Гордильо (Калдере), Бутрагеньо, Салинас (Ринкон)

Северна Ирландия: Дженингс, Никъл, Макдоналд, О'Нийл, Донахю, Пени (Стюарт), Макилрой, Макири, Уъртингтън (Хамилтън), Кларк, Уайтсайд

Гл. съдия – Брумайер (Австрия)

Монтерей, 12 юни

ст. „Технолохико“, 20 000 зрители

Испания – Алжир 3:0

Калдере (16; 68 мин.), Елой (71 мин.)

Испания: Субисарета, Галего, Томас, Гойкоечя, Камачо, Мичел (Сеньор), Виктор, Франсиско, Калдере, Бутрагеньо (Елой), Салинас

Алжир: Дрид (Ларби), Фодол, Куриши, Гендуз, Мансури, Саид, Марок, Белуми, Маджер, Рабах, Зидан (Д. Менад)

Гл. съдия – Такада (Япония)

Гуадалахара, 12 юни

ст. „Халиско“, 50 000 зрители

Бразилия – Северна Ирландия 3:0

Карека (16; 87 мин.), Жозимар (41 мин.)

Бразилия: Карлос, Жозимар, Сезар, Единьо, Бранко, Алемао, Сократес (Зико), Жуниор, Елсо, Карека, Мюлер (Касагранде)

Северна Ирландия: Дженингс, Никъл, О'Нийл, Макдоналд, Донахю, Стюарт, Макилрой, Макири, Уайтсайд (Хамилтън),

Кямпбъл, Кларк
 Гл. съдия – Киршен (ГДР)
 Крайно класиране в група „Д“:

Бразилия	3	0	0	5-0	6
Испания	2	0	1	5-2	4
Северна Ирландия	0	1	2	2-6	1
Алжир	0	1	2	1-5	1

За осмифиналите се класират Бразилия и Испания.

ГРУПА „Е“

ФРГ

1. Шумахер, 2. Бригел, 3. Бреме, 4. К. Х. Фьорстер, 5. Хергет, 6. Едер, 7. Литбарски, 8. Матеус, 9. Фьолер, 10. Магат, 11. Румениге, 12. Щайн, 13. Алгвер, 14. Бертолд, 15. Аугенталер, 16. Тон, 17. Якобс, 18. Ран, 19. Алофс, 20. Хьонес, 21. Ролф, 22. Имел
 Треньор – Франц Бекенбауер

Уругуай

1. Родригес, 2. Гутиерес, 3. Асеведо, 4. Диго, 5. Босио, 6. Батиста, 7. Алсаменди, 8. Бариос, 9. Да Силва, 10. Франческоли, 11. Сантин, 12. Алвес, 13. Вега, 14. Перейера, 15. Риверо, 16. Саралеги, 17. Саласар, 18. Пас, 19. Рамос, 20. Агилера, 21. Кабрера, 22. Отеро
 Треньор – Омар Борас

Шотландия

1. Лейтън, 2. Гъф, 3. Малпас, 4. Сунес, 5. Маклейш, 6. Милър, 7. Страхан, 8. Ейткън, 9. Бенън, 10. Бет, 11. Макстей, 12. Горам, 13. Никъл, 14. Нерей, 15. Олбистън, 16. Макавени, 17. Арчибалд, 18. Шарп, 19. Никълъс, 20. Стърък, 21. Купър, 22. Ръф
 Треньор – Алекс Фъргюсън

Дания

1. Расмусен, 2. Сивебек, 3. Буск, 4. М. Олсен, 5. И. Нилсен, 6. Лерби, 7. Мьолби, 8. Й. Олсен, 9. Бергрее, 10. Елкер, 11. Лаудруп, 12. Бертелсен, 13. Фриман, 14. Симонсен, 15. Арнесен, 16. Квист, 17. К. Нилсен, 18. Кристенсен, 19. Ериксен, 20. Бертрам, 21. Андерсен, 22. Хьог
 Треньор – Сеп Пионтек

Керетаро, 4 юни
 ст. „Ла корехидора“, 20 000 зрители
ФРГ – Уругуай 1:1
 Алофс (85 мин.)
 Алсаменди (4 мин.)

ФРГ: Шумахер, Аугенталер, Бертолд, Фьорстер, Бригел, Матеус (Румениге), Едер, Магат, Бреме (Литбарски), Фьолер, Алофс
Уругуай: Алвес, Диго, Гутиерес, Асеведо, Батиста, Бариос (Саралеги), Босио, Сантин, Франческоли, Алсаменди (Рамос)
 Да Силва
 Гл. съдия – Христов (Чехословакия)

Неса, 5 юни
 ст. „Неса“, 30 000 зрители
Дания – Шотландия 1:0
 Елкер (58 мин.)

Дания: Расмусен, Буск, М. Олсен, Нилсен, Лерби, Й. Олсен (Мьолби), Бергрее, Арнесен (Сивебек), Бертелсен, Елкер, Лаудруп
Шотландия: Лейтън, Гъф, Маклейш, Милър, Малпас, Страхан (Бенън), Сунес, Ейткен, Никъл, Никълъс, Стърък (Макавени)
 Гл. съдия – Немет (Унгария)

Керетаро, 8 юни
 ст. „Ла корехидора“, 35 000 зрители

ФРГ – Шотландия 2:0

Фьолер (22 мин.), Алофс (50 мин.)
 Страхан (18 мин.)

ФРГ: Шумахер, Аугенталер, Едер, Бертолд, Бригел (Якобс), Фьорстер, Магат, Матеус, Алофс, Литбарски (Румениге), Фьолер
Шотландия: Лейтън, Гъф, Милър, Ейткен, Малпас, Никъл (Макавени), Сунес, Страхан, Нери, Арчибалд, Бенън (Купър)
 Гл. съдия – Игна (Румъния)

Неса, 9 юни
 ст. „Неса“, 20 000 зрители
Дания – Уругуай 6:1

Елкер (11; 68; 80 мин.), Лерби (41 мин.),
 Лаудруп (52 мин.), Й. Олсен (89 мин.)
 Франческоли (45 мин. – дузпа)

Дания: Расмусен, Буск, М. Олсен, Нилсен, Лерби, Бергрее, Бертелсен (Мьолби), Арнесен, Андерсен, Елкер, Лаудруп (Й. Олсен)
Уругуай: Алвес, Диго, Асеведо, Гутиерес, Батиста, Босио, Саралеги, Сантин (Саласар), Алсаменди (Рамос), Да Силва, Франческоли
 Гл. съдия – Маркес (Мексико)

Неса, 13 юни
 ст. „Неса“, 30 000 зрители
Уругуай – Шотландия 0:0

Уругуай: Алвес, Гутиерес, Диго, Батиста, Асеведо, Перейера, Бариос, Сантин, Рамос (Саралеги), Франческоли (Алсаменди),

Кабрера

Шотландия: Лейтън, Гъф, Нери, Милър, Олбистън, Страхан, Макстейн, Ейткен, Никъл (Купър), Шарп, Стърък (Никълъс)
Гл. съдия – Кини (Франция)

Керетаро, 13 юни

ст. „Ла корехидора“, 35 000 зрители

Дания – ФРГ 2:0

И. Олсен (43 мин. – дузпа), Ериксен (64 мин.)

Дания: Хьог, М. Олсен, Сивебек, Буск, Андерсен, Арнесен, Мьолби, Лерби, Й. Олсен (Симонсен), Елкер (Ериксен), Лаудруп
ФРГ: Шумахер, Якобс, Едер, Фьорстер (Румениге), Бертолд, Матеус, Хергет, Ролф (Литбарски), Бреме, Фьолер, Алофс
Гл. съдия – Поне (Белгия)

Крайно класиране в група „Е“

Дания	3	0	0	9-1	6
ФРГ	1	1	1	3-4	3
Уругуай	0	2	1	2-7	2
Шотландия	0	1	2	1-3	1

За осминафиналите се класират Дания, ФРГ, Уругуай.

ГРУПА „Ф“

Полша

1. Млинарчик, 2. Пшибиш, 3. Жмуда, 4. Островски, 5. Вуйчицки, 6. Матишик, 7. Тарасевич, 8. Урбан, 9. Караш, 10. Майевски, 11. Смоларек, 12. Кажимерски, 13. Коморницки, 14. Кубицки, 15. Бунцол, 16. Палаш, 17. Згутчински, 18. Павляк, 19. Вандзик, 20. Зонек, 21. Джекановски, 22. Фурток
Треньор – Антони Пиехничек

Мароко

1. Заки, 2. Халифа, 3. Лемрис, 4. Биаз, 5. Буяхиауи, 6. Долми, 7. Хадауи, 8. Будербала, 9. Кримо, 10. Тимуми, 11. Мустафа, 12. Хмиед, 13. Риати, 14. Хсина, 15. Хадауи, 16. Аманалах, 17. Хаири, 18. Сахил, 19. Жилал, 20. Бидар, 21. Сулеймани, 22. Мудани
Треньор – Жозе Фария

Португалия

1. Бенто, 2. Пинто, 3. Соусо, 4. Рибейро, 5. А. Магальяш, 6. К. Мануел, 7. Пачеко, 8. Роса, 9. Гомеш, 10. Футре, 11. Бандейриня, 12. Мартинш, 13. Морато, 14. Ж. Магальяш, 15. Оливейра, 16. Ж. Антонио, 17. Миранда, 18. Собриньо, 19. Агуаш, 20. Инасио, 21. Андре,

22. Дамаш

Треньор – Жозе Торес

Англия

1. Шилтън, 2. Г. Стивънс, 3. Сансъм, 4. Ходъл, 5. Мартин, 6. Бучър, 7. Робсън, 8. Уилкинс, 9. Хейтли, 10. Линекър, 11. Уодъл, 12. Андерсън, 13. Уудс, 14. Фенуик, 15. Г. А. Стивънс, 16. Рийд, 17. Стивън, 18. Ходж, 19. Барис, 20. Бърдсли, 21. Диксън, 22. Бейли
Треньор – Робърт Робсън

Монтерей, 2 юни

ст. „Университарио“, 12 000 зрители

Полша – Мароко 0:0

Полша: Млинарчик, Островски, Войчински, Майевски, Матишик, Кубицки (Пшибиш), Коморницки, Бунцол, Смоларек, Бонек, Джекановски (Урбан)

Мароко: Заки, Халифа, Лемрис, Биаз, Бияхиауи, Долми, Хадауи, Будербала, Кримо, Тимуми, Мери

Гл. съдия – Мартинес (Уругуай)

Монтерей, 3 юни

ст. „Технолохико“, 13 000 зрители

Португалия – Англия 1:0

К. Мануел (75 мин.)

Португалия: Бенто, Алваро, Роса, Оливейра, Инасио, Диамантино (Ж. Антонио), Пачеко, Андре, Соуса, К. Мануел, Гомеш

Англия: Шилтън, Стивънс, Бучър, Фенуик, Сансън, Ходъл, Уилкинс, Робсън (Ходж), Линекър, Хейтли, Уодъл (Бърдсли)

Гл. съдия – Рот (ФРГ)

Монтерей, 7 юни

ст. „Технолохико“, 10 000 зрители

Англия – Мароко 0:0

Англия: Шилтън, Стивън, Фенуик, Бучър, Сансън, Ходъл, Уилкинс, Робсън (Ходж), Линекър, Хейтли (Стивънс), Уодъл

Мароко: Заки, Халифа, Лемрис (Уадани), Биаз, Буяхиауи, Долми, Будербала, Кримо, Тимуми, Мустафа, Мери (Сулеймани)

Гл. съдия – Гонсалес (Парагуай)

Монтерей, 8 юни

ст. „Университарио“, 8000 зрители

Полша – Португалия 1:0

Смоларек (68 мин.)

Полша: Млинарчик, Павлик, Маевски, Войчицки, Островски, Коморницки (Карас), Матишик, Урбан, Бонек, Джекановски,

Смоларек (Згутчински)

Португалия: Дамас, Алваро, Роса, Оливейра, Инасио, Диамантино, Пачеко, Андре (Магалаеш), Соуса, К. Мануел, Гомеш (Футре)
Гл. съдия – Бенасьор (Тунис)

Гуадалахара, 12 юни

ст. „Трес де марсо“, 22 000 зрители

Мароко – Португалия 3:1

Каири (18; 27 мин.), Кримо (30 мин.)

Диамантино (80 мин.)

Мароко: Заки, Халифа, Биаз, Буюиауи, Лемрис, Долми, Будербала, Хадауи (Сюлеймани), Тимуми, Кримо, Каири

Португалия: Дамас, Алваро (Агуаш), Роса, Оливейра, Инасио, Магалаеш, Пачеко, К. Мануел, Соуса (Диамантино), Гомеш, Футре
Гл. съдия – Сноди (Сев. Ирландия)

Монтерей, 12 юни

ст. „Университарио“, 25 000 зрители

Англия – Полша 3:0

Линекър (7; 14 и 36 мин.)

Англия: Шилтън, Стивънс, Бучър, Фенуик, Сансъм, Ходъл, Стивън, Райд, Ходж, Линекър (Диксън), Бърдсли (Уодъл)

Полша: Млинарчик, Павлик, Маевски, Войчицки, Островски, Коморницки (Карас), Джекановски, Матишик (Бунцол), Урбан, Бонек, Смоларек

Гл. съдия – Дайна (Швейцария)

Крайно класиране в група „Ф“:

Мароко	1	2	0	3-1	4
Англия	1	1	1	3-1	3
Полша	1	1	1	1-3	3
Португалия	1	0	2	2-4	2

За осмифиналите се класират Мароко, Англия и Полша.

Осминафинали

Мексико сити, 15 юни

ст. „Ацтека“, 120 000 зрители

Мексико – България 2:0

Негрете (35 мин.), Сервин (62 мин.)

Мексико: Лариос, Кирарте, Амадор, Ф. Крус, Сервин, Муньос, Агире, Бой (Кобос), Негрете, Санчес, Еспаня

България: Михайлов, Здравков, Арабов, Петров, Димитров, Садков, Йорданов, Господинов, Костадинов, Гетов (Сираков), Пашев (Искренов)

Гл. съдия – Фильо (Бразилия)

Леон, 16 юни

ст. „Леон“, 35 000 зрители

Белгия – СССР 4:3

Шифо (55 мин.), Кулеманс (77 мин.), Демол (101 мин.), Клаесен (107 мин.)

Беланов (27; 70 и 110 мин.)

Белгия: Пфаф, Грюн (Клистерс), Демол, Геретс (Л. Вандерелст), Ренкен, Варворт, Шифо, Вейт, Кулеманс, Веркаутерен, Клаесен

СССР: Дасаев, Бал, Бессонов, Кузнецов, Демяненко, Яремчук, Алейников, Рац, Яковенко (Евтушенко), Беланов, Заваров (Радионов)

Гл. съдия – Фредриксон (Швеция)

Гуадалахара, 16 юни

ст. „Халиско“, 50 000 зрители

Бразилия – Полша 4:0

Сократес (29 мин. – дузпа), Жозимар (54 мин.), Едино (77 мин.)

Карека (82 мин.)

Бразилия: Карлос, Жозимар, Едино, Бранко, Сезар, Алемао, Сократес (Зико), Жуниор, Елсо, Карека, Мюлер (Силаш)

Полша: Млинарчик, Пшибиш (Фурток), Войчицки, Маевски, Островски, Урбан (Жмуда), Таресевич, Караш, Бонек, Джекановски, Смоларек

Гл. съдия – Рот (ФРГ)

Пуебла, 17 юни

ст. „Куаухтемок“, 25 000 зрители

Аржентина – Уругуай 1:0

Паскули (42 мин.)

Аржентина: Пупидо, Кучуфо, Браун, Руджери, Гаре, Джустини, Батиста (Олартикоичея), Буручага, Паскули, Марадона, Валдано

Уругуай: Алвес, Риверо, Гутиерес, Асеведо (Пас), Босио, Сантин, Бариос, Перейра, Рамос, Франческоли, Кабрера (Да Силва)

Гл. съдия – Аньолин (Италия)

Мексико сити, 17 юни

ст. „Олимпико“, 75 000 зрители

Франция – Италия 2:0

Платини (14 мин.), Стопира (57 мин.)

Франция: Батс, Батистон, Аяш, Босис, Аморос, Тигана, Жирес, Платини (Ферери), Фернандес (Тюсо), Стопира, Роцо

Италия: Гали, Ширея, Бергоми, Верховод, Кабрини, Бани, Барези (Ди Дженаро), Де

Наполи, Конти, Алтобели, Галдеризи (Виали)

Гл. съдия – Экспосито (Аржентина)

Монтерей, 18 юни

ст. „Университарио“, 20 000 зрители

ФРГ – Мароко 1:0

Матеус (88 мин.)

ФРГ: Шумахер, Бертолд, Фьорстер, Едер,

Бригел, Якобс, Магат, Матеус, Румениге,

Фьолер (Литбарски), Алофс

Мароко: Заки, Халифа, Ал Уади, Боуяхияуи,

Лемрис, Хадауи, Будербала, Долми, Тимуми,

Хаири, Кримо

Гл. съдия – Петрович (Югославия)

Мексико сити, 18 юни

ст. „Ацтека“, 80 000 зрители

Англия – Парагуай 3:0

Линекър (32; 72 мин.), Бърдсли (56 мин.)

Англия: Шилтън, Стивънс, Сансъм, Мартин,

Бучър, Ходъл, Стивън, Ходж, Рийд (Г.

Стивънс), Линекър, Бърдсли (Хейтли)

Парагуай: Фернандес, Торалес (Гуаш),

Сабала, Счетина, Делгадо, Ферейра, Канете,

Ромеро, Нунес, Кабаняс, Мендоса

Гл. съдия – Ал Шариф (Сирия)

Керетаро, 18 юни

ст. „Ла Корехидора“, 35 000 зрители

Испания – Дания 5:1

Бутрагеньо (53; 56; 79; 89 мин. – дузпа),

Гойкоечя (69 мин. – дузпа)

Й. Олсен (32 мин. – дузпа)

Испания: Субисарета, Томас, Гойкоечя,

Галеко, Камачо, Калдере, Виктор, Алберто,

Мичел (Франсиско), Салинас (Елой), Бутра-

геньо

Дания: Хьог, Андерсен (Ериксен), М. Олсен,

Нилсен, Буск, Лерби, Й. Олсен (Мьолби),

Бертелсен, Бергрен, Елкер, Лаудруп

Гл. съдия – Кайзер (Нидерландия)

Четвъртфинали

Гуадалахара, 21 юни

ст. „Халиско“, 60 000 зрители

Франция – Бразилия 5:4 (в редовното време 1:1)

Карека (17 мин.)

Платини (40 мин.)

Дузпи: Сократес (Батс спасява), 2:1 Стопи-

ра, 2:2 Алемао, 3:2 Аморос, 3:3 Зико, 4:3

Белон, 4:4 Бранко, Платини (топката минава

над гредата), Сезар (греда), 5:4 Фернандес.

Франция: Батс, Аморос, Босис, Батистон,

Тюсо, Фернандес, Жирес (Ферери), Тигана,

Платини, Стопира, Роцо (Белон)

Бразилия: Карлос, Жозимар, Единьо, Сезар,

Бранко, Алемао, Жуниор (Силас), Сократес,

Елсо, Мюлер (Зико), Карека

Гл. съдия – Игня (Румъния)

Монтерей, 22 юни

ст. „Университарио“, 50 000 зрители

ФРГ – Мексико 4:1 (в редовното време 0:0)

Дузпи: 1:0 Алофс, 1:1 Негрете, 2:1 Бреме,

Кирарте (Шумахер спасява), 3:1 Матеус,

Сервин (Шумахер спасява), 4:1 Литбарски

ФРГ: Шумахер, Бертолд, Фьорстер, Якобс,

Бригел, Едер (Литбарски), Магат, Матеус,

Бреме, Алофс, Румениге (Хьонес)

Мексико: Лариос, Амадор (Ф. Крус), Кирарте,

Фр. Крус, Сервин, Еспаня, Муньос, Агире,

Бой (Де Лос Кобос), Санчес, Негрете

Гл. съдия – Диас (Колумбия)

Мексико сити, 22 юни

ст. „Ацтека“, 114 580 зрители

Аржентина – Англия 2:1

Марадона (51; 55 мин.)

Линекър (81 мин.)

Аржентина: Пумпидо, Кучуфо, Браун, Рудже-

ри, Олартикочя, Джусто, Батиста, Енрике,

Буручага (Тапия), Марадона, Валдано

Англия: Шилтън, Стивънс, Сансъм, Фенуик,

Бучър, Стивън (Бърнс), Ходъл, Рийд (Уодъл),

Ходж, Бърдсли, Линекър

Гл. съдия – Бенасьор (Тунис)

Пuebла, 22 юни

ст. „Куаухтемок“, 50 000 зрители

Белгия – Испания 6:5 (в редовното време 1:1)

Кулеманс (35 мин.)

Сеньор (85 мин.)

Дузпи: 1:2 Сеньор, 2:2 Клаесен, Елой (Пфаф

спасява), 3:2 Шифо, 3:3 Чендо, 4:3 Брос, 4:4

Бутрагеньо, 5:4 Верворт, 5:5 Виктор, 6:5

Вандерелст

Белгия: Пфаф, Геретс, Ренкен, Грюн, Вер-

ворт, Шифо, Демол, Кулеманс, Веркаутерен

(Вандерелст), Вейт (Брос), Клаесен

Испания: Субисарета, Томас (Сеньор), Кама-

чо, Чендо, Галеко, Алберто, Мичел, Виктор,

Калдере, Бутрагеньо, Салинас (Елой)

Гл. съдия – Киршен (ГДР)

Полуфинали

Гуадалахара, 25 юни
ст. „Халиско“, 40 000 зрители
ФРГ – Франция 2:0

Бреме (9 мин.), Фьолер (90 мин.)
ФРГ: Шумахер, Якобс, Едер, Фьорстер,
Бригел, Бреме, Ролф, Матеус, Магат, Алофс,
Румениге (Фьолер)
Франция: Батс, Аяш, Босис, Батистон, Аморос,
Тигана, Фернандес, Жирес (Веркюис),
Платини, Стопира, Белон (Ксюерб)
Гл. съдия – Аньолин (Италия)

Мексико сити, 26 юни
ст. „Ацтека“, 115 000 зрители
Аржентина – Белгия 2:0

Марадона (52; 63 мин.)
Аржентина: Пумпидо, Кучуфо, Руджери,
Браун, Олартикоечя, Джусто, Батиста,
Енрике, Буручага (Бочини), Марадона,
Валдано
Белгия: Пфаф, Геретс, Грюн, Демол, Ренкен
(Десме), Верворт, Шифо, Веркаутерен,
Кулеманс, Клаесен, Вейт
Гл. съдия – Маркес (Мексико)

Среща за трето и четвърто място

Пуебла, 28 юни
ст. „Куаухтемек“, 35 000 зрители
Франция – Белгия 4:2 (преди продълженията 2:2)
Ферери (27 мин.), Папен (43 мин.), Женжини
(104 мин.), Аморос (109 мин. – дузпа)
Кулеманс (11 мин.), Клаесен (73 мин.)
Франция: Рюс, Батистон, Бибар, Лъору
(Босис), Аморос, Тигана (Тюсо), Женжини,
Ферери, Веркюис, Белон, Папен
Белгия: Пфаф, Ренкен (Ф. Вандерелст),
Геретс, Демол, Грюн, Верворт, Шифо (Л.
Вандерелст), Вейт, Кулеманс, Моменс,
Клаесен
Гл. съдия – Къртни (Великобритания)

Финал

Мексико сити, 29 юни
ст. „Ацтека“, 120 000 зрители
Аржентина – ФРГ 3:2
Браун (22 мин.), Валданов (56 мин.), Буручага

(84 мин.)
Румениге (74 мин.), Фьолер (82 мин.)
Аржентина: Пумпидо, Кучуфо, Браун, Руджери,
Олартикоечя, Джусто, Батиста, Буручага
(Тробияни), Марадона, Енрике, Валдано
ФРГ: Шумахер, Бригел, Бреме, Фьорстер,
Якобс, Едер, Матеус, Магат (Хьонес), Бер-
толд, Румениге, Алофс (Фьолер)
Гл. съдия – Фильо (Бразилия)

Гол-майстори

Шест гола: Линекър (Англия)
Пет гола: Бутрагеньо (Испания) (1), Карека
(Бразилия) (1) и Марадона (Аржентина)
Четири гола: Алтобели (Италия) (1), Беланов
(СССР) (2), Елкер (Дания) и Валдано (Аржентина)
Три гола: Кулеманс (Белгия), Й. Олсен
(Дания) (2) и Фьолер (ФРГ)
Два гола: Алофс (ФРГ), Буручага (Аржентина),
Кабаняс (Парагуай), Калдаре (Испания),
Клаесен (Белгия) (1), Каири (Мароко), Жозимар
(Бразилия), Папен (Франция), Платини
(Франция), Кирарте (Мексико), Ромеро
(Парагуай), Шифо (Белгия), Сократес (Бразилия)
(1), Стопира (Франция) и Яремчук (СССР)
Един гол: Алейников (СССР), Алсаменди
(Уругуай), Амайеш (Ирак), Аморос (Франция)
(1), Бърдсли (Англия), Блохин (СССР),
Бреме (ФРГ), Браун (Аржентина), К. Мануел
(Португалия), Чан (Южна Корея), Кларк
(Северна Ирландия), Чой (Южна Корея),
Демол (Белгия), Детари (Унгария), Диамантино
(Португалия), Едино (Бразилия), Елой
(Испания), Ериксен (Дания), Естърхази
(Унгария), Фернандес (Франция), Ферери
(Франция), Флорес (Мексико), Франческоли
(Уругуай) (1), Женжини (Франция), Гойкоечя
(Испания) (1), Гетов (България), Уго Санчес
(Мексико), Ху Йън Му (Южна Корея), Бо
(Южна Корея), Салинас (Испания), Кримо
(Мароко), Лаудруп (Дания), Лерби (Дания),
Матеус (ФРГ), Негрете (Мексико), Паскули
(Аржентина), Рац (СССР), Роцо (Франция),
Радионов (СССР), Руджери (Аржентина),
Румениге (ФРГ), Сеньор (Испания), Сервин
(Мексико), Сираков (България), Смоларек
(Полша), Страхан (Шотландия), Тигана
(Франция), Вандерберг (Белгия), Веркаутерен
(Белгия), Вейт (Белгия), Уайтсайд (Северна
Ирландия), Заваров (СССР), Зидан

(Алжир), Дайка (Унгария), Чо (Южна Корея)

Забележка. В скоби са дадени головете, отбелязани от дузпа.

Червени картони

Батиста (Уругуай), Босио (Уругуай), Бертолд (ФРГ), Арнесен (Дания), Агире (Мексико), Суини (Канада), Уилкинс (Англия)

Жълти картони

Уругуай и Аржентина – 11; Мексико – 9; Испания и Италия – 8; Южна Корея, Англия и Ирак – 7; Шотландия, Франция, ФРГ, Северна Ирландия и Парагуай – 5; Дания, Мароко и Полша – 4; Белгия, Бразилия и България – 3; Алжир, Канада и СССР – 2; Унгария и Португалия – 0

Съдии

3 срещи: Фильо (Бразилия), Аньолин (Италия)

2 срещи: Фредриксон (Швеция), Рот (ФРГ), Экспосито (Аржентина), Петрович (Югославия), Ал Шариф (Сирия), Кайзер (Нидерландия), Игна (Румъния), Диас (Колумбия), Къртни (Великобритания), Киршен (ГДР), Бенасьор (Тунис), Маркес (Мексико)

1 среща: Бембридж (Австралия), Силва (Чили), Санчес (Испания), Мартинес (Уругуай), Бутенко (СССР), Христов (Чехословакия), Пикон (о. Мавриций), Немет (Унгария), Ал Шанар (Саудитска Арабия), Мендес (Гуатемала), Гонсалес (Парагуай), Брумайер (Австрия), Да Силва (Португалия), Траоре (Мали), Уйоа (Коста Рика), Соча (САЩ), Дайна (Швейцария), Дочев (България), Сноди (Северна Ирландия), Такада (Япония), Поне (Белгия), Кини (Франция)

Най-много вкарани голове в един мач

индивидуално – Бутрагеньо (Испания) – 4 (срещу Дания); последният такъв случай е през 1966 г., когато Еузебио (Португалия) вкарва също четири гола срещу КНДР;
отборно – по 7 гола се отбелязват в срещите

Дания – Уругуай (6:1) и Белгия – СССР (4:3);
за един отбор – по 6 гола имат СССР (срещу Унгария) и Дания (срещу Уругуай).

Най-бързо отбелязан гол

в 63-тата секунда от Бутрагеньо (Испания) срещу Северна Ирландия.

Най-резултатно нападение

Аржентина – 14 гола, Франция, Белгия и СССР – по 12, ФРГ – 8.

Най-дълго запазил вратата си без гол

Карлос (Бразилия) в продължение на 339 минути.

Жълти картони

общо 132 в 52 мача;

по три имат Санчес (Мексико) и Фенуик (Англия) – след две предупреждения всеки от тях бе дисквалифициран, но в другите срещи им бе показан по още един жълт картон;

по два имат Гойкоечя (Испания), Гаре (Аржентина), Бергоми (Италия), Счетина (Парагуай), Джекановски (Полша), Аяш, Фернандес (Франция), Диого, Да Силва и Франческоли (Уругуай).

Най-бързо отстранен играч

Батиста (Уругуай) – в 53-тата секунда срещу Шотландия.

Идеалната единадесеторка (според Асошиейтед прес)

Шумахер, Жозимар, Сезар, Босис, Аморос, Фернандес, Марадона, Кулеманс, Карека, Беланов, Лаудруп.

Наказани треньори

Каetano Ре (Парагуай) – отстранен от скамейката за оспорване на съдийско решение, и Омар Борас (Уругуай) – отстранен за една среща заради пререкания със съдията след мача с Шотландия.

Общ брой на зрителите

2 406 511 или средно по 46 273 на мач.

Средна резултатност за всички времена

1930	Уругуай	70	18	3,88
1934	Италия	70	17	4,11
1938	Франция	84	18	4,66
1950	Бразилия	88	22	4,00
1954	Швейцария	140	28	5,38
1958	Швеция	126	35	3,60
1962	Чили	89	32	2,78
1966	Англия	89	32	2,78
1970	Мексико	95	32	2,96
1974	ФРГ	97	38	2,55
1978	Аржентина	102	38	2,68
1982	Испания	146	52	2,80
1986	Мексико	132	52	2,53

Забележка. В началото е годината на проведенето, после – страната домакин, общият брой на вкараните голове, броят на срещите и средната резултатност.

Най-резултатни стрелци

в едно първенство: Фонтен (Франция) – 13 гола от 1958 г., Кочиш (Унгария) – 11 (1954), Еузебио (Португалия) – 9 (1966), Стабиле (Аржентина) (1930) и Леонидас да Силва (Бразилия) (1938) – по 8 гола;

от повече първенства: Мюлер (ФРГ) – 14 гола от 1970 и 1974 г., Фонтен (Франция) – 13 (1958), Пеле (Бразилия) – 12 (1958, 1962, 1966), Кочиш (Унгария) – 11 (1954), Кубиляс (Перу) (1970 и 1978) и Лато (Полша) (1974, 1978 и 1982) – по 10 гола.

Носители на купата повече от един път

Бразилия – 1958, 1962 и 1970 г.; Италия – 1934, 1938 и 1982 г.; Уругуай – 1930 и 1950 г.; ФРГ – 1954 и 1974 г.; Аржентина – 1978 и 1986 г.

Домакини, носители на световната купа

Уругуай – 1930 г., Италия – 1934 г., Англия – 1966 г., ФРГ – 1974 г., и Аржентина – 1978 г.

Любопитни факти

От Мексико

– общо 406 футболисти са излизали на терена, като най-много е използвала Франция – 21, пред СССР – 20, Белгия – 20, а най-малко е използвал треньорът на Парагуай – 13; – от 14 наказателни удара в редовното време са отбелязани 10 гола, като най-много са изпълнили бразилците – три (една дузпа е неуспешна), а три пъти това наказание е отсъждано срещу датчаните;

– 15 вида резултати се получиха в 52-та мача, като най-честият бе 1:0 – получи се общо 10 пъти; девет срещи завършиха 1:1; осем – 2:0 и т.н. Иначе в историята на първенствата с резултат 1:0 са завършили общо 63 срещи, с 2:1 – 54, с 2:0 – 41, с 3:1 – 38, с 1:1 и 0:0 – 34, и т.н.;

– аржентинците получиха общо 25 златни медала, всеки от които струва по 543 лири стерлинги, като 22 медала бяха за играчите и 3 – за треньорите и водача;

– шотландският вратар Джим Лейтън бе дошъл със специална термоизолираща жилетка и играеше с нея.

От други първенства:

– най-многобройна е била публиката на финала между Бразилия и Уругуай през 1950 г. в Рио де Жанейро – тогава на стадион „Маракана“ е имало 199 850 зрители;

– ФРГ държи рекорда по отбелязани голове в едно първенство – 25 през 1954 г.

– първият игран мач в историята на световните първенства е между Франция и Мекси-

кр (4:1) на 13 юли 1930 г.;

– британските страни Англия, Шотландия, Уелс и Северна Ирландия само веднъж са се класирали заедно за финали на световно първенство – през 1958 г.;

– един-единствен път братя са печелили златни медали от едно световно първенство – това са англичаните Боби и Джеки Чарлтън през 1966 г.;

– рекордът без получен гол на едно първенство принадлежи на английския вратар Гордън Бенкс – през 1966 г., в продължение на 441 минута той е запазил вратата си суха, а абсолютното постижение е на Сеп Майер (ФРГ) – от финалния мач с Холандия през 1974 г., той устоява без гол 475 минути и на следващото първенство (1978 г.);

– най-много участия в световни финали: Бразилия – 13 участия от 13 възможни;

– най-много участия в световни финали от един играч: мексиканският вратар Карбахал е участвувал във финалите на 5 шампионата (1950, 1954, 1958, 1962 и 1966);

– най-много участия в мачове на световни финали: Зелер (ФРГ) е играл в 21 мача (1958, 1962, 1966, 1970);

– най-изразителни победи: Унгария – Южна Корея 9:0 (1954),

Югославия – Заир 9:0 (1974), Унгария – Салвадор 10:1 (1982);

– най-резултатна финална среща: 7 гола през 1958 г. (Бразилия – Швеция 5:2);

– най-много голове, отбелязани във финален мач от един играч: 3 гола на Хърст (Англия) през 1966 г. срещу ФРГ;

– най-млад световен шампион: Пеле (Бразилия), на 17 години и 8 месеца през 1958 г.;

– най-стар световен шампион: Дзоф (Италия), на 40 години и 4 месеца през 1982 г.;

– футболисти, играли с фланелките на повече от един отбор на световни финали: Монти (за Аржентина през 1930 г. и за Италия през 1934 г.), Сантамария (за Уругуай през 1954 г. и за Испания през 1962 г.), Пушкаш (за Унгария през 1954 г. и за Испания през 1962 г.), Алтафини (за Бразилия през 1958 г. и за Италия през 1962 г.);

– футболисти, участвували на финали на световно първенство преди и след Втората световна война: Бекел (Швейцария) и Нилсон (Швеция), през 1938 и 1950 г.;

– единственият футболист, три пъти със златни медали от световни първенства: Пеле (1958, 1962 и 1970 г.);

– Латинска Америка води в двубоя с Европа със 7 към 6 световни титли.

Класиране на XIII световно първенство в Мексико

(след четвърто място – неофициално)

1. Аржентина	7	6	1	0	14: 5	13
2. ФРГ	7	3	2	2	8: 7	8
3. Франция	7	4	2	1	12: 6	10
4. Белгия	7	2	2	3	12:15	6
5. Бразилия	5	4	2	1	10: 1	9
6. Мексико	5	3	2	0	6: 2	8
7. Испания	5	3	1	1	11: 4	7
8. Англия	5	2	1	2	7: 3	5
9. Дания	4	3	0	1	10: 6	6
10. СССР	4	2	1	1	12: 5	5
11. Мароко	4	1	2	1	3: 2	4
12. Италия	4	1	2	1	5: 6	4
13. Парагуай	4	1	2	1	4: 6	4
14. Полша	4	1	1	2	1: 7	3
15. България	4	0	2	2	2: 6	2
16. Уругуай	4	0	2	2	2: 8	2
17. Португалия	3	1	0	2	2: 4	2
18. Унгария	3	1	0	2	2: 9	2
19. Шотландия	3	0	1	2	1: 3	1
20. Южна Корея	3	0	1	2	4: 7	1
21. Северна Ирландия	3	0	1	2	2: 6	1
22. Алжир	3	0	1	2	1: 5	1
23. Ирак	3	0	0	3	1: 4	0
24. Канада	3	0	0	3	0: 5	0

Призьори на 13-те световни първенства

Уругуай'1930 г.

1. Уругуай
2. Аржентина
3. Югославия и САЩ

Италия'1934 г.

1. Италия
2. Чехословакия
3. Германия
4. Австрия

Франция'1938 г.

1. Италия
2. Унгария
3. Бразилия
4. Швеция

Бразилия'1950 г.

1. Уругуай
2. Бразилия
3. Швеция

4. Испания

Швейцария'1954 г.

1. ФРГ
2. Унгария
3. Австрия
4. Уругуай

Швеция'1958 г.

1. Бразилия
2. Швеция
3. Франция
4. ФРГ

Чили'1962 г.

1. Бразилия
2. Чехословакия
3. Чили
4. Югославия

Великобритания'1966 г.

1. Англия
2. ФРГ
3. Португалия
4. СССР

Аржентина'1978 г.

1. Аржентина
2. Холандия
3. Бразилия
4. Италия

11 октомври 1953 г. България – Румъния 1:2 (1:1)

8 ноември 1953 г. Чехословакия – България 0:0

За финалите се класира Чехословакия.

Мексико'1970 г.

1. Бразилия
2. Италия
3. ФРГ
4. Уругуай

Испания'1982 г.

1. Италия
2. ФРГ
3. Полша
4. Франция

ФРГ'1974 г.

1. ФРГ
2. Холандия
3. Полша
4. Бразилия

Мексико'1986 г.

1. Аржентина
2. ФРГ
3. Франция
4. Белгия

Швеция'1958

България е в една квалификационна група със съставите на Унгария и Норвегия. Резултати:

22 май 1957 г. Норвегия – България 1:2 (0:1)

23 юни 1957 г. Унгария – България 4:1 (3:0)

15 септември 1957 г. България – Унгария 1:2 (1:2)

3 ноември 1957 г. България – Норвегия 7:0 (3:0)

За финалите се класира Унгария.

България на световните първенства

Уругуай'1930

България не участва

Италия'1934

България е в една квалификационна група със съставите на Австрия и Унгария. Резултати:

25 март 1934 г. България – Унгария 1:4 (1:1)

25 април 1934 г. Австрия – България 6:1 (3:0)

29 април 1934 г. Унгария – България 4:1 (1:0)

За финалите се класират Австрия и Унгария.

Франция'1938

България играе квалификационни мачове с Чехословакия. Резултати:

7 ноември 1937 г. България – Чехословакия 1:1 (0:1)

24 април 1938 г. Чехословакия – България 6:0 (1:0)

За финалите се класира Чехословакия.

Бразилия'1950

България не участва

Швейцария'1954

България е в една квалификационна група със съставите на Чехословакия и Румъния. Резултати:

28 юни 1953 г. Румъния – България 3:1 (2:0)

6 септември 1953 г. България – Чехословакия 1:2 (0:2)

Чили'1962

България е в една квалификационна група със съставите на Франция и Финландия. Резултати:

11 декември 1960 г. Франция – България 3:0 (0:0)

16 юни 1961 г. Финландия – България 0:2 (0:1)

29 октомври 1961 г. България – Финландия 3:1 (2:1)

12 ноември 1961 г. България – Франция 1:0 (0:0)

За определяне на финалиста се играе допълнителен мач между България и Франция на 16 декември 1961 г. в Милано. България побеждава с 1:0 (0:0) и за първи път се класира за финалите.

Резултати от финалите:

България – Аржентина 0:1

България – Унгария 1:6

България – Англия 0:0

За четвъртфиналите се класират Унгария и Англия.

Англия'1966

България е в една квалификационна група със съставите на Белгия и Израел. Резултати:

13 юни 1965 г. България – Израел 4:0 (2:0)

26 септември 1965 г. България – Белгия 3:0 (2:0)

27 октомври 1965 г. Белгия – България 5:0 (1:0)

21 ноември 1965 г. Израел – България 1:2 (0:1)

За определяне на финалиста се играе допъл-

лнителен мач между България и Белгия на 29 декември 1965 г. във Флоренция. България побеждава с 2:1 (2:0) и се класира за финалите.

Резултати от финалите:

България – Бразилия 0:2

България – Португалия 0:3

България – Унгария 1:3

За четвъртфиналите се класират Португалия и Унгария.

Мексико'1970

България е в една квалификационна група със съставите на Полша, Холандия и Люксембург. Резултати:

27 октомври 1968 г. България – Холандия 2:0 (1:0)

23 април 1969 г. България – Люксембург 2:1 (1:0)

15 юни 1969 г. България – Полша 4:1 (2:1)

22 октомври 1969 г. Холандия – България 1:1

9 ноември 1969 г. Полша – България 3:0

7 декември 1969 г. Люксембург – България 1:3 (0:2)

България се класира за финалите.

Резултати от финалите:

България – Перу 2:3

България – ФРГ 2:5

България – Мароко 1:1

За четвъртфиналите се класират ФРГ и Перу.

ФРГ'1974

България е в една квалификационна група със съставите на Северна Ирландия, Португалия и Кипър. Резултати:

18 октомври 1972 г. България – Северна Ирландия 3:0 (1:0)

19 ноември 1972 г. Кипър – България 0:4 (0:3)

2 май 1973 г. България – Португалия 2:1 (1:0)

26 септември 1973 г. Северна Ирландия – България 0:0

13 октомври 1973 г. Португалия – България 2:2 (0:0)

18 ноември 1973 г. България – Кипър 2:0 (1:0)

България се класира за финалите.

Резултати от финалите:

България – Швеция 0:0

България – Уругвай 1:1 (0:0)

България – Холандия 1:4 (0:2)

За следващия кръг се класират Холандия и Швеция.

Аржентина'1978

България е в една квалификационна група със съставите на Франция и Ейре. Резултати:

9 октомври 1976 г. България – Франция 2:2 (1:2)

1 юни 1977 г. България – Ейре 2:1 (1:0)

12 октомври 1977 г. Ейре – България 0:0

16 ноември 1977 г. Франция – България 3:1 (1:0)

За финалите се класира Франция.

Испания'1982

България е в една квалификационна група със съставите на ФРГ, Австрия, Албания и Финландия. Резултати:

4 юни 1980 г. Финландия – България 0:2 (0:1)

19 октомври 1980 г. България – Албания 2:1 (1:0)

3 декември 1980 г. България – ФРГ 1:3 (0:2)

13 май 1981 г. България – Финландия 4:0 (1:0)

28 май 1981 г. Австрия – България 2:0 (1:0)

14 октомври 1981 г. Албания – България 0:2 (0:0)

11 ноември 1981 г. България – Австрия 0:0

21 ноември 1981 г. ФРГ – България 4:0 (1:0)

За финалите се класират ФРГ и Австрия.

Мексико'1986

България е в една квалификационна група със съставите на Франция, Югославия, Люксембург и ГДР. Резултати:

30 септември 1984 г. Югославия – България 0:0

21 ноември 1984 г. Франция – България 1:0 (0:0)

5 декември 1984 г. България – Люксембург 4:0 (2:0)

6 април 1985 г. България – ГДР 1:0 (0:0)

2 май 1985 г. България – Франция 2:0 (1:0)

1 юни 1985 г. България – Югославия 2:1 (1:1)

25 септември 1985 г. Люксембург – България 1:3 (0:3)

16 ноември 1985 г. ГДР – България 2:1 (2:1)

За финалите се класират България и Франция.

Резултати от финалите:

България – Италия 1:1

България – Южна Корея 1:1

България – Аржентина 0:2

България за първи път се класира за осминафинал. Резултат от осминафинала:

България – Мексико 0:2

Класиране според резултатите от всички световни първенства	Уругвай	Италия	Франция	Бразилия	Швейцария	Швеция	Чили	Англия	Мексико	ФРГ	Аржентина	Испания	Мексико							
	1930	1934	1938	1950	1954	1958	1962	1966	1970	1974	1978	1982	1986							
1 Бразилия	62	41	11	10	144:63	93	6	14	3	2	5	1	1	11	1	4	3	5	5	
2 ФРГ	61	34	13	14	130:85	81		3	10		1	4	7	2	3	1	6	2	2	
3 Италия	47	25	11	11	79:52	61		1	1	7	10		9	9	2	10	4	1	12	
4 Аржентина	41	22	6	13	77:55	50	2	9							8	1	11	1	1	
5 Англия	34	15	9	10	47:32	39				8	6	11	8	1	8			6	8	
6 Франция	34	15	5	14	71:56	35	7	9	6		11	3		13		12	4	3	3	
7 Уругвай	33	14	7	12	59:47	35	1			1	4		12	7	4	13			16	
8 СССР	28	14	6	8	49:30	34						7	6	4	5			7	10	
9 Унгария	32	15	3	14	87:57	33		6	2		2	10	5	6			15	14	18	
10 Полша	25	13	5	7	39:29	31			11							3	5	3	14	
11 СФРЮ	28	11	6	11	47:36	28	4			5	7	5	4			7		16		
12 Испания	28	11	6	11	37:34	28		5		4			13	10		10	12	7		
13 Швеция	28	11	6	11	48:46	28		8	4	3					9	5	13			
14 Австрия	23	11	2	10	38:40	24		4			3	15					7	8		
15 ЧССР	25	8	5	12	34:40	21		2	5		14	9	2		15			19		
16 Холандия	14	9	3	2	31:12	21									2	2				
17 Мексико	29	6	6	17	27:64	18	13				12	13	16	11	12	6	16		6	
18 Чили	21	7	3	11	26:32	17	5				9			3	13		11		22	
19 Белгия	21	5	4	12	27:45	14	11	15	13			12				10		10	4	
20 Португалия	9	6	0	3	19:12	12								3					17	
21 Шотландия	17	3	6	8	21:32	12						15	14				9	11	15	19
22 Швейцария	18	5	2	11	28:44	12		7	7	6	8			16	16					
23 С. Ирландия	13	3	5	5	13:23	11						8						9	21	
24 Перу	15	4	3	8	19:31	11	10								7		8	20		
25 Парагуай	11	3	4	4	16:25	10	9				11		12						13	
26 Дания	4	3	0	1	10: 6	6													9	
27 ГДР	6	2	2	2	5: 5	6									6					
28 САЩ	7	3	0	4	12:21	6	3	16			10									
29 България	16	0	6	10	11:35	6							15	15	12	12			15	
30 Уелс	5	1	3	1	4: 4	5							6							
31 Мароко	7	1	3	3	5: 8	5									14				11	
32 Алжир	6	2	1	3	6:10	5												13	22	
33 Румъния	8	2	1	5	12:17	5	8	12	9						10					
34 Тунис	3	1	1	1	3: 2	3											9			
35 Камерун	3	0	3	0	1: 1	3												17		
36 КНДР	4	1	1	2	5: 9	3							8							
37 Куба	3	1	1	1	5:12	3					8									
38 Турция	3	1	0	2	10:11	2						9								
39 Хондурас	3	0	2	1	2: 3	2												18		
40 Израел	3	0	2	1	1: 3	2									13					
41 Кувейт	3	0	1	2	2: 6	1												21		
42 Австралия	3	0	1	2	0: 5	1									14					
43 Колумбия	3	0	1	2	5:11	1							14							
44 Иран	3	0	1	2	2: 8	1											14			
45 Ю. Корея	5	0	1	4	4:23	1							16						20	
46 Норвегия	1	0	0	1	1: 2	0				12										
47 Египет	1	0	0	1	2: 4	0		13												
48 Ирак	3	0	0	3	1: 4	0													23	
49 Канада	3	0	0	3	0: 5	0													24	
50 Х. Индия	1	0	0	1	0: 6	0				15										
51 Н. Зеландия	3	0	0	3	2:12	0												23		
52 Ханги	3	0	0	3	2:14	0									15					
53 Заир	3	0	0	3	0:14	0									16					
54 Боливия	3	0	0	3	0:16	0	12				13									
55 Салвадор	6	0	0	6	1:22	0									16			24		

Съдържание

Кратко предисловие	9
Кратка история на световните първенства по футбол от Монтевидео до Испания	11
Уругвай'1930. Футбол и револвери	11
Италия'1934. Времето на „злодеите“	12
Франция'1938. Последната битка на сеньор Поцо	15
Бразилия'1950. Денят, в който Бразилия плака	18
Швейцария'1954. Мистерията в Берн	20
Швеция'1958. 4 – 2 – 4 в изпълнение на 11 виртуози	23
Чили'1962. „Световната футболна война“	24
Великобритания'1966. Англия „трябваше“ да победи	27
Мексико'1970. Под знака на Бразилия и Пеле	30
ФРГ'1974. В ерата на тоталния футбол	33
Аржентина'1978. Титла за 250 000 долара?	36
Испания'1982. „Мундиалгейт“	39
Мексико'1986. Мундиал или... Марадониал?	42
Победителите	42
Големите победени	61
Бунтът на „пепеляшките“	89
Българският отбор на Мундиал'86	94
„Звезди“ под палещото мексиканско слънце	99
Проблеми и тенденции в световния футбол	144
Приложение от статистически сведения	160

**СВЕТОВНИЯТ ФУТБОЛ
МЕКСИКО'86
МУНДИАЛ, МЕКСИКО, МАРАДОНА**

Александър Буйнов, Валентин Серафимов, Иван Чомаков

Рецензенти: **Андон Димитров, Иван Делчев**
Редактор **Владимир Павлов**
Художествено оформление **Борислав Кьосев**
Технически редактор **Владимир Манов**
Коректори: **Катя Новакова, Антоанета Петрунова**

Първо издание

Дадена за набор на 13.VII.1987 г.

Подписана за печат на 30.X.1987 г.

Излязла от печат на 27.XII.1987 г.

Печатни коли 11.50

Издателски коли 14.90

Условно-издателски коли 20.26

Формат 16/70 × 100

Тираж 97 000 + 108

Код 12/9533526331/4636-9-87

Цена 2,76 лв.

Държавно издателство „Д-р Петър Берон“
Фотонабор — Печатно-размножителен център
при НДК „Людмила Живкова“
Държавна печатница „Георги Димитров“ — София

